

Vergaderjaar 1998–1999

26 541

Financiële verantwoordingen over het jaar 1998

Nr. 37

**FINANCIËLE VERANTWOORDING VAN HET MINISTERIE VAN
DEFENSIE (X)**

Deze financiële verantwoording bestaat uit:

- de rekening van verplichtingen, uitgaven en ontvangsten, zoals blijkt uit bijgevoegde staten, voorzien van een toelichting;
- de op deze rekening aansluitende saldibalans per 31 december 1998, voorzien van een toelichting.

De financiële verantwoording van het agentschap «Defensie Telematica Organisatie» bestaat uit de rekening van baten en lasten en van kapitaaluitgaven en kapitaalontvangsten, zoals blijkt uit de bijgevoegde staten, voorzien van een toelichting en de balans per 31 december 1998, voorzien van een toelichting.

De financiële verantwoording van het agentschap «Dienst Gebouwen, Werken en Terreinen» bestaat uit de rekening van baten en lasten en van kapitaaluitgaven en kapitaalontvangsten, zoals blijkt uit de bijgevoegde staten, voorzien van een toelichting en de balans per 31 december 1998, voorzien van een toelichting.

Den Haag, 29 juni 1999

De Minister van Defensie,
F. H. G. de Grave

Staat behorende bij de financiële verantwoording over het jaar 1998

**Rekening 1998 (exclusief suppletore mutaties),
Ministerie van Defensie (X)
Onderdeel uitgaven en verplichtingen (bedragen x f 1000)**

Bt. Art.	Omschrijving	(1)		(2)		(3)=(2)-(1)	
		Oorspronkelijke vastgestelde begroting		Realisatie*1		Verschil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting	
		Verplichtingen	Uitgaven	Verplichtingen	Uitgaven	Verplichtingen	Uitgaven
	TOTAAL		13 968 972		13 988 590		19 618
01	Algemeen		705 309		681 871		
20	Personeel en materieel	281 930	281 509	326 499	307 123	44 569	25 614
21	Subsidies en bijdragen	119 548	119 548	130 937	127 530	11 389	7 982
22	Geheime uitgaven	200	200	1 300	1 300	1 100	1 100
23	Internationale verplichtingen	141 138	150 918	74 348	104 759	- 66 790	- 46 159
24	Garanties	0	0	0	0	0	0
25	Milieumaatregelen	3 360	3 360	8 445	4 000	5 085	640
26	Technologie-ontwikkeling	27 951	32 979	54 859	35 473	26 908	2 494
27	Loonbijstelling	84 028	84 028	0	0	- 84 028	- 84 028
28	Prijsbijstelling	0	0	0	0	0	0
29	Overige departementale uitgaven	32 817	32 767	103 032	101 686	70 215	68 919
02	Pensioenen en uitkeringen		1 709 170		1 690 290		
01	Wachtgeld en burgerpersoneel en inactiviteitswedden militair personeel	0	0	0	0	0	0
02	Militaire pensioenen en uitkeringen	1 709 170	1 709 170	1 690 290	1 690 290	- 18 880	- 18 880
03	Koninklijke marine		2 801 788		2 783 361		
20	Personeel en materieel	1 942 895	1 958 771	2 106 899	2 138 250	164 004	179 479
21	Subsidies en bijdragen	848	848	529	529	- 319	- 319
22	Investerings groot materieel en infrastructuur	881 031	842 169	1 019 488	644 582	138 457	- 197 587
04	Koninklijke landmacht		4 413 465		4 313 039		
20	Personeel en materieel	3 545 012	3 480 686	3 659 632	3 599 038	114 620	118 352
21	Subsidies en bijdragen	1 935	1 935	3 416	1 833	1 481	- 102
22	Investerings groot materieel en infrastructuur	2 498 380	930 844	490 440	712 168	- 2 007 940	- 218 676
05	Koninklijke luchtmacht		2 690 588		2 933 112		
20	Personeel en materieel	1 793 893	1 796 126	2 028 365	1 935 990	234 472	139 864
22	Investerings groot materieel en infrastructuur	1 275 211	894 462	199 234	997 122	- 1 075 977	102 660
06	Koninklijke marechaussee		432 894		475 247		
20	Personeel en materieel	392 921	392 696	424 868	426 753	31 947	34 057
22	Investerings groot materieel en infrastructuur	45 698	40 198	33 692	48 494	- 12 006	8 296
08	Multi-service projecten en activiteiten		794 061		623 641		
01	Luchtmobiele brigade	81 134	433 271	117 188	322 480	36 054	- 110 791
02	Vredesoperaties	255 524	255 524	227 738	222 388	- 27 786	- 33 136
03	Doelmatigheidsbesparingen	0	0	0	0	0	0
04	Overige uitgaven Internationale Samenwerking	105 266	105 266	43 744	78 773	- 61 522	- 26 493

Bt. Art.	Omschrijving	(1)		(2)		(3)=(2)-(1)	
		Oorspronkelijke vastgestelde begroting		Realisatie* ¹		Verschil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting	
		Verplichtingen	Uitgaven	Verplichtingen	Uitgaven	Verplichtingen	Uitgaven
09	Defensie Interservice Commando		421 697		488 029		
02	Personeel en materieel	396 675	396 675	464 369	452 701	67 694	56 026
03	Investerings groot materieel en infrastructuur	7 245	25 022	29 591	35 328	22 346	10 306

*¹ De gerealiseerde bedragen zijn steeds afgerond naar boven (op duizenden guldens)

Staat behorende bij de financiële verantwoording over het jaar 1998

**Rekening 1998 (exclusief suppletore mutaties),
Ministerie van Defensie (X)
Onderdeel ontvangsten (bedragen x f 1000)**

Bt. Art.	Omschrijving	(1) Oorspronkelijke vastge- stelde begroting	(5) Realisatie	(3)=(2)-(1) Verschil realisatie en vastgestelde oorspronkelijke begroting
		Ontvangsten	Ontvangsten	Ontvangsten
	TOTAAL	565 921	458 923	- 106 998
01	Algemeen	39 390	19 342	
20	Verrekenbare ontvangsten	38 690	17 083	- 21 607
21	Niet-verrekenbare ontvangsten	700	2 259	1 559
02	Pensioenen en uitkeringen	29 575	3 106	
01	Verrekenbare ontvangsten	26 075	2 673	- 23 402
02	Niet-verrekenbare ontvangsten	3 500	433	- 3 067
03	Koninklijke marine	150 941	159 171	
20	Verrekenbare ontvangsten	148 841	154 058	5 217
21	Niet-verrekenbare ontvangsten	2 100	5 113	3 013
04	Koninklijke landmacht	120 716	119 602	
20	Verrekenbare ontvangsten	113 326	112 059	- 1 267
21	Niet-verrekenbare ontvangsten	7 390	7 543	153
05	Koninklijke luchtmacht	98 700	75 093	
20	Verrekenbare ontvangsten	91 000	62 355	- 28 645
21	Niet-verrekenbare ontvangsten	7 700	12 738	5 038
06	Koninklijke marechaussee	8 869	10 124	
20	Verrekenbare ontvangsten	8 269	8 874	605
21	Niet-verrekenbare ontvangsten	600	1 250	650
08	Multi-service projecten en activiteiten	62 000	17 841	
01	Luchtmobiele brigade	0	1 708	1 708
02	Ontvangsten naar aanleiding van Vredesoperaties	31 400	14 751	- 16 649
03	Overige ontvangsten Internationale samenwerking	30 600	1 382	- 29 218
09	Defensie Interservice Commando	55 730	54 644	
02	Verrekenbare ontvangsten	55 730	54 644	- 1 086
03	Niet-verrekenbare ontvangsten	0	0	0

Mij bekend,

De Minister van Defensie

Staat behorende bij de financiële verantwoording over het jaar 1998
Rekening 1998 (exclusief suppletore mutaties),
Ministerie van Defensie (X)
Onderdeel agentschappen (bedragen x f 1000)

Bt. Art.	Omschrijving	(1)	(2)	(3)=(2)-(1)
		Oorspronkelijke vastgestelde begroting	Realisatie ¹	Verschil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting
01	Agentschap Defensie Telematica			
	Organisatie			
	Totale baten	282 200	322 200	40 000
	Totale lasten	278 900	318 000	39 100
	Saldo baten en lasten	3 300	4 200	900
	Totale kapitaalontvangsten	0	300	300
	Totale kapitaaluitgaven	43 700	16 500	- 27 200
02	Agentschap Dienst Gebouwen, Werken en Terreinen			
	Totale baten	150 200	170 741	20 541
	Totale lasten	146 300	169 524	23 224
	Saldo baten en lasten	3 900	1 217	- 2 683
	Totale kapitaalontvangsten	500	200	- 300
	Totale kapitaaluitgaven	27 700	4 200	- 23 500

¹ De gerealiseerde bedragen zijn steeds afgerond naar boven (op duizenden guldens)

Mij bekend,

De Minister van Defensie,

INHOUDSOPGAVE VAN DE TOELICHTING BIJ DE REKENING 1998

	Blz.:		Blz.:
Algemene toelichting			
1. Inleiding	7	– Beleidsterrein Pensioenen en uitkeringen	35
2. Een gekantelde begrotingsindeling	7	– Beleidsterrein Koninklijke marine	39
3. Motie Melkert/Werkgroep Van Zijl	7	– Beleidsterrein Koninklijke landmacht	70
a. Gevechtskracht/overhead	8	– Beleidsterrein Koninklijke luchtmacht	90
b. Vredesoperaties	10	– Beleidsterrein Koninklijke marechaussee	108
4. Uitgangspunten bij het opstellen van de rekening 1998	11	– Beleidsterrein Multi-service projecten en activiteiten	114
a. Norm bij het verklaren van verschillen	11	– Beleidsterrein Defensie Interservice Commando	119
b. Verwijzingen naar suppletore begrotingen 1998	11	Ontvangsten	
c. Wetswijziging naar aanleiding van de motie Zijlstra	12	– Beleidsterrein Algemeen	136
5. Het totale realisatiebeeld	12	– Beleidsterrein Pensioenen en uitkeringen	137
6. Bedrijfsvoering	13	– Beleidsterrein Koninklijke marine	138
a. Beleid Bedrijfsvoering Defensie	13	– Beleidsterrein Koninklijke landmacht	140
b. Prestatie-indicatoren en kengetallen	13	– Beleidsterrein Koninklijke luchtmacht	141
c. Evaluaties en audits	14	– Beleidsterrein Koninklijke marechaussee	142
d. Financieel beheer	14	– Beleidsterrein Multi-service projecten en activiteiten	142
e. Rechtmatigheidsonderzoek 1997 van de Algemene Rekenkamer	15	– Beleidsterrein Defensie Interservice Commando	144
f. Financiële informatiesystemen	15	Agentschappen	
7. Millennium	16	– Defensie Telematica Organisatie	145
8. Invoering Euro	17	– Dienst Gebouwen, Werken en Terreinen	154
9. Misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O)	17	Bijlagen	
		– De wijze en de mate van inzet bij de verschillende vredesoperaties	169
		– Afkortingenlijst	177
Artikelsgewijze toelichting			
Verplichtingen en uitgaven			
– Beleidsterrein Algemeen	18	Saldibalans per 31 december 1998	180

1. Inleiding

Met deze financiële verantwoording wordt verantwoording afgelegd over de besteding van de begrotingsgelden in 1998. In totaal gaat het om een bedrag van f 14 miljard aan uitgaven, f 13,2 miljard aan verplichtingen en f 0,5 miljard aan ontvangsten.

In de algemene toelichting wordt samenvattend en in hoofdlijnen ingegaan op de gekantelde defensiebegroting, de motie Melkert (Kamerstuk 26 200, nr. 6) en de Werkgroep van Zijl (Kamerstuk 26 347, nr. 2), de uitgangspunten voor het opstellen van de financiële verantwoording, het realisatiebeeld, enkele bedrijfsvoeringsaspecten en andere thema's die in 1998 extra aandacht hebben gekregen. In de artikelsgewijze toelichting worden de realisatiecijfers vergeleken met de begrotingsramingen. Dit gebeurt op het niveau van beleidsterrein, begrotingsartikel en begrotingsressort. Vervolgens volgen de rekeningcijfers van de agentschappen en de financiële verantwoording sluit af met de nadere toelichting bij de gerealiseerde bijdragen aan en inzet bij vredesoperaties.

2. Een gekantelde begrotingsindeling

Het is voor de eerste keer dat verantwoording wordt afgelegd over de gekantelde begroting die met ingang van de begroting 1998 is doorgevoerd. Voor Defensie betekent dit een overgang naar een meer bedrijfsmatige financiële verantwoording die goed aansluit bij de organisatorische indeling van Defensie.

Met de kanteling is de structuur van de defensie-organisatie thans zichtbaar in de begrotingsindeling. Een daarmee samenhangende structurele vernieuwing is dat de bedrijfsvoeringsbudgetten op één artikel Personeel en Materieel en per organisatorische groep van resultaat verantwoordelijke eenheden (RVE'n) worden geraamd en verantwoord. Deze nieuwe begrotingsindeling vloeit voort uit het beginsel dat RVE'n de beschikking krijgen over integrale bedrijfsvoeringsbudgetten voor de personele en materiële uitgaven die gerelateerd zijn aan de operationele en ondersteunende activiteiten en benodigd zijn voor de instandhouding van de operationele en ondersteunende RVE'n.

Op de deelbegrotingen van de beleidsterreinen zijn met ingang van de begroting 1998 ook de investeringsartikelen samengevoegd tot één begrotingsartikel: Investerings Groot Materieel en Infrastructuur. Ook de ontvangstenbegroting is aangepast. Gegeven de aard en hoogte van ontvangsten wordt met ingang van de begroting 1998 onderscheid gemaakt naar enerzijds de ontvangsten die verrekenbaar zijn met de uitgaven en anderzijds de (overige) ontvangsten die ingevolge de regels van de budgetdiscipline vrijvallen aan de algemene middelen, de zogenoemde niet-verrekenbare ontvangsten.

De in overleg met het ministerie van Financiën gekozen nieuwe begrotingsartikelindeling sluit goed aan bij de organisatiestructuur, de interne sturing en processen, de verbeterde economische bedrijfsvoering, de in de Comptabiliteitswet genoemde (verplichte) integratie van de begrotingsartikelen Personeel en Materieel en maakt een resultaat- en outputgerichte toelichting mogelijk.

3. Motie Melkert/Werkgroep Van Zijl

In Kamerstuk 26 347, nr. 2, verzoekt de Tweede Kamer om in begrotingen en financiële verantwoordingen een tweedeling te maken in enerzijds operationele kosten, verder aan te duiden als gevechtskracht (personeels-

kosten van operationele eenheden, kosten militair materieel etc.) en anderzijds overhead. Vooruitlopend op de uitwerking daarvan door Defensie schetst de Tweede Kamer een aantal mogelijke prestatiegegevens.

Verder verlangt de Tweede Kamer ten aanzien van vredesoperaties (artikel 08.02) een aantal nader aangegeven prestatiegegevens.

a. Gevechtskracht/overhead

De door de Tweede Kamer geformuleerde suggesties zijn nadrukkelijk te plaatsen in het algemene kader van sturen op output en de relatie tot beleidsvoornemens. Daarbij kan onderscheid worden gemaakt tussen de algemene beleidsdoelstelling zoals geformuleerd in de Grondwet (artikel 99: Tot bescherming der belangen van de Staat is er een krijgsmacht.....) en de daaraan gerelateerde beleidsdoelstelling voor de minister van Defensie. De beleidsdoelstelling van Defensie houdt in het met behulp van zijn plan- en begrotingsinstrument daarheen leiden dat een krijgsmacht in stand wordt gehouden die in staat is de in het kader van de bovenliggende doelstelling aangegeven taken daadwerkelijk te kunnen uitvoeren. Op het bereiken van die laatste doelstelling wordt intern Defensie gestuurd. Prestatie-indicatoren en kengetallen dienen bij te dragen aan die sturing, gericht op de realisatie van beleid en output. In die zin meent Defensie dat het leveren van gevechtskracht niet zozeer een organisatorisch (input-) vraagstuk betreft, maar veeleer een vraag naar gewenste output van de defensieorganisatie: immers de bedrijfsvoering van de gehele organisatie is gericht op het uiteindelijk opleveren van gevechtskracht.

Het vraagstuk van gevechtskracht versus overhead, als output vraagstuk, is evenwel ook te benaderen vanuit de inzetgereedheid van de krijgsmacht. Gevechtskracht is daarbij een productvraag (outputvraag) en niet een organisatie- en inputvraag, zoals geschetst bij de vragen van de Werkgroep Van Zijl. Daarbij wordt beter aangesloten bij de beleidsmatige aansturing van de organisatie.

In het kader van het Beleid Bedrijfsvoering Defensie 2000 (BBD 2000) is Defensie doende om een systeem uit te werken van doelstellingen en kengetallen aan de hand waarvan op beleid en output kan worden gestuurd. Daarbij wordt beleid geformuleerd in de vorm van meetbare doelstellingen, waaraan vervolgens activiteiten kunnen worden gekoppeld die noodzakelijk zijn om die doelstellingen, ook in het daarbij aangeven tempo, te kunnen realiseren. Als derde loot aan die stam kan ook inzichtelijk worden gemaakt welke middelen (inclusief financiën) worden aangewend voor die activiteiten. Dat alles binnen de begrotingsindeling zoals Defensie die thans kent.

Op die wijze kan zowel worden gestuurd met de voorhanden komende gegevens, maar is tevens een raamwerk geschapen aan de hand waarvan voortgangscontrole en verantwoording hun beslag kunnen krijgen.

Het is geen sinecure om zo'n systeem in te voeren. Het moet nauwkeurig gebeuren en kost veel tijd. Voorzien was dat het bovengeschetst systeem in zijn totaliteit zijn beslag zou krijgen in de ontwerpbegroting 2003 (waarvoor de eerste bouwstenen moeten worden aangeleverd in 2001). Besloten is inmiddels om daarin te versnellen.

Reeds in de ontwerpbegroting 2000 zal voor de «operationele gereedheid» een hiërarchie van meetbare doelstellingen worden geformuleerd. In de begroting voor 2001 zal vervolgens nader geconcreti-

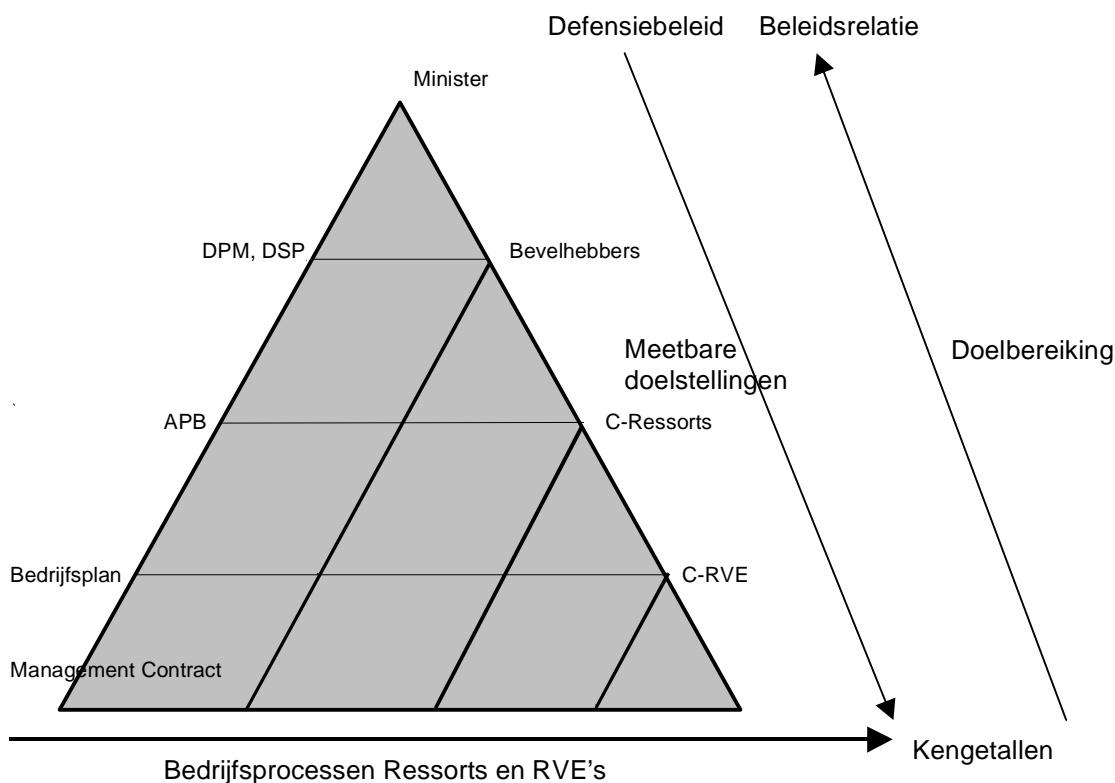
seerd worden aangegeven op welke wijze met behulp van kengetallen en prestatie-indicatoren, de mate van doelbereiking zal worden gemeten. Dit houdt onder andere in dat niet reeds in de verantwoording over 1999 met behulp van deze systematiek kan worden verantwoord. Dat is weliswaar niet in lijn met het aangegeven tijdschema, maar het kunnen afleggen van verantwoording langs de aangegeven lijnen houdt in dat in de daaraan ten grondslag liggende begroting voldoende informatie op een dermate wijze is opgenomen dat daarlangs verantwoording zijn beslag kan krijgen.

Op hoofdlijnen zal dit systeem als volgt worden opgebouwd.

- **Doelstellingen-hiërarchie.** Voor de gehele defensieorganisatie worden doelstellingen inzake de operationele gereedheid geformuleerd die duidelijk en meetbaar aangeven wat dient te worden bereikt. De doelstellingen komen top-down tot stand door de doelstellingen op de lagere niveaus af te leiden uit de doelstellingen op het bovenliggende niveau. Deze zijn op hun beurt weer een afgeleide van het defensiebeleid. Het bereiken van de doelstellingen op een lager niveau is een voorwaarde voor het behalen van de hogergelegen doelstellingen. De doelstellingen die onderdeel uitmaken van deze doelstellingen-hiërarchie worden op de diverse niveaus vastgelegd in beleidsdocumenten waardoor consistentie en volledigheid zijn gewaarborgd.

Doelstellingen operationele gereedheid

Staten-Generaal

- **De kengetallenstructuur** is gebaseerd op de top-down tot stand gekomen doelstellingenstructuur, maar wordt bottom-up opgebouwd. De kengetallen voor operationele gereedheid worden ontwikkeld op een lager niveau en vormen de bouwstenen voor het hogere niveau. Welke kengetallen door de verschillende niveaus moet worden gerapporteerd, hoe deze tot stand dienen te komen en in welke vorm gerapporteerd dient te worden, wordt vastgelegd in de convenanten/contracten. Hierdoor wordt de kengetallenstructuur transparant en kan door periodieke audits op betrouwbaarheid en validiteit worden getoetst.

Kengetallen voor de vereiste operationele gereedheid bijvoorbeeld, worden samengesteld uit de onderliggende kengetallen voor personele gereedheid, materiële gereedheid en geoefendheid. Het kengetal voor personele gereedheid is vervolgens opgebouwd uit één of meer kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren die representatief zijn voor de gereedheid van het personeel van de eenheid.

b. Vredesoperaties

Ten laste van het begrotingsartikel 08.02 worden de additionele uitgaven geraamd ten behoeve van vredesoperaties. De uitgaven kunnen worden onderverdeeld in de Nederlandse contributiebijdrage aan VN-vredesoperaties en de additionele uitgaven van de krijgsmacht als gevolg van de deelname van Nederland aan vredesoperaties. De opgenomen ramingen zijn gebaseerd op de reeds door Nederland toegezegde deelname aan vredesoperaties op het moment van uitkomen van de begroting.

Door de Tweede Kamer is verzocht bovenstaande uitgaven van een aantal omschreven prestatiegegevens te voorzien. Hieronder wordt, per prestatiegegeven, aangegeven in welke mate c.q. op welke wijze in de verantwoording over 1999 daaraan vorm zal worden gegeven:

- **Totaal reguliere uitgaven dat is toe te schrijven aan vredesoperaties.** De uitgaven die worden gemaakt voor de voorbereiding en uitvoering van een vredesoperatie (o.a. aanvullende gevechtsvoorbereiding, speciale trainingen voorafgaand en/of het gevechtsklaar maken van materieel) zijn additionele uitgaven en maken reeds onderdeel uit van artikel 08.02. Om het inzicht in de additionele uitgaven voor vredesoperaties te vergroten, zullen deze uitgaven in elk geval met de verantwoording over 1999 worden gesplitst in voorbereidingsuitgaven en uitgaven voor de daadwerkelijke inzet van defensiemiddelen in vredesoperaties.

Met betrekking tot integrale kosten c.q. het totaal aan reguliere uitgaven dat is toe te schrijven aan vredesoperaties wordt opgemerkt dat artikel 08.02 niet vooruit loopt op mogelijke operaties noch op een visie ten aanzien van de wenselijkheid daarvan. In die zin wordt dan ook op artikel 08.02 vredesoperaties niet geraamd zoals dit wel het geval is bij andere begrotingsartikelen. Dit betekent dat ex ante ramen van (integrale) uitgaven c.q. kosten voor vredesoperaties een moeilijke aangelegenheid is vanwege het onvoorspelbare karakter daarvan. Het is immers aan het kabinet om in samenspraak met de kamer te besluiten tot inzet voor vredesoperaties.

Deze constatering heeft ook gevolgen voor de vraag inzake een ex post integraal kosteninzicht. Een dergelijk inzicht levert geen toegevoegde waarde ten behoeve van een ex ante raming, in de zin van voorgenomen beleid. Daarnaast zou het opstellen van een integraal ex post kosteninzicht zodanig veel gaan kosten (ook omdat het om betrouw-

bare en controleerbare informatie moet gaan) dat die kosten niet tegen de baten (winst van inzicht) opwegen. Een integraal kosteninzicht betekent immers dat een groot aantal arbitraire toedelingen en aannames moet worden gemaakt, die vervolgens in een administratief systeem eenduidig moeten worden vastgelegd en gecontroleerd. Alle eenheden van de krijgsmacht worden immers in beginsel ingezet voor de hoofdtaken waarbij alle reguliere uitgaven van Defensie worden gemaakt ter voorbereiding op deze hoofdtaken. De hiervoor vereiste/bereikte inzetbaarheid vormt dus ook de basis voor de Nederlandse deelname aan vredesoperaties. In die zin is het dan ook praktisch niet doenlijk om in integrale kosten onderscheid te maken naar de taken van de krijgsmacht.

- **Totale aantallen personeel dat deelneemt aan vredesoperaties.** De personele inzet bij vredesoperaties is bekend en de aantallen personeel per vredesoperatie worden reeds als ex post informatie in ontwerpbegrotingen, suppletore begrotingen en financiële verantwoordingen opgenomen. Deze wijze van informatievoorziening over de personele inzet bij vredesoperaties wordt ook in de toekomst gevolgd.
- **Percentages.** De additionele uitgaven voor de voorbereiding op een vredesoperatie alsmede de uitgaven voor de uitvoering zullen beide worden weergegeven als percentage van de totale additionele uitgaven voor deze vredesoperatie. Daarnaast zou kunnen worden overwogen om in percentages aan te geven in welke mate de additionele uitgaven voor vredesoperaties, onderverdeeld naar voorbereidingsuitgaven en uitgaven voor daadwerkelijke inzet, onderdeel uitmaken van de totale rijksbrede inspanning op het vlak van internationaal beleid zoals opgenomen in de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS). Hierover zal overleg worden gevoerd met het ministerie van Buitenlandse Zaken.

In het kader van een informeel overleg is Defensie voornemens de Tweede Kamer, mocht daartoe behoefte bestaan, aanvullend te informeren over de opzet en systematiek van de hiervoor geschetste voorstellen inzake gevechtskracht/overhead en vredesoperaties.

4. Uitgangspunten bij het opstellen van de rekening 1998

- a. **Norm bij het verklaren van verschillen.** Voor het toelichten van verschillen tussen begroting en realisatie op het niveau van begrotingsartikelen of artikelonderdelen zijn de volgende normen gehanteerd.

Norm bij het verklaren van verschillen

Voor begrotingsbedragen	Verschillen
tot f 25 miljoen	> 20% en minimaal f 1 miljoen
vanaf f 25 miljoen	> f 5 miljoen

De normkeuze houdt in dat alleen verschillen die de aangegeven (absolute of relatieve) omvang te boven gaan worden toegelicht. Om redenen van beleidsrelevantie zijn in enkele gevallen ook kleinere verschillen toegelicht.

- b. **Verwijzingen naar suppletore begrotingen 1998.** Tijdens de uitvoering van de begroting 1998 is de Tweede Kamer al voor het merendeel van de mutaties geïnformeerd door middel van een tweetal

suppletore begrotingen over 1998. Voor een meer uitvoerige toelichting op de gerealiseerde verschillen wordt verwezen naar de memorie van toelichting bij deze begrotingen:

- eerste suppletore begrotingswijziging (samenhangende met de Voorjaarsnota): Wet van 2 juli 1998, Stb. 455;
- tweede suppletore begrotingswijziging (samenhangende met de Najaarsnota): Wet van 28 januari 1999, Stb. 90.

Daarnaast wordt verwezen naar het derde suppletore begrotingswijzigingsvoorstel (Slotwet) (Kamerstuk II, ... , X, 1998-1999).

c. Wetswijziging naar aanleiding van het amendement Zijlstra

Tijdens de behandeling van de ingediende defensiebegroting 1998 in de Tweede Kamer is het amendement (Kamerstukken II, 25 600 X, nr. 15) in het kader van het Veteranenbeleid aangenomen. Hierdoor zijn de verplichtingen- en uitgavenbedragen bij de beleidsterreinen Pensioenen en uitkeringen, Koninklijke marine, -landmacht en -luchtmacht geactualiseerd.

5. Het totale realisatiebeeld

In de onderstaande tabel, naar beleidsterreinen ingedeeld, is de realisatie 1998 afgezet tegen de geautoriseerde begroting 1998. Voor een goed vergelijk zijn de realisatiecijfers van 1996 en 1997 opgenomen:

Uitgaven (bedragen x f 1000,-)	Realisatie 1996	Realisatie 1997	Autorisatie-begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil tussen autorisatie-begroting 1998 en realisatie 1998	
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(3)-(4)	(6)=(3)-(4)
					Absoluut	Relatief
01 Algemeen	601 419	652 134	705 309	681 871	- 23 438	- 3,3%
02 Pensioenen en uitkeringen	1 815 020	1 822 744	1 709 170	1 690 290	- 18 880	- 1,1%
03 Koninklijke marine	2 615 920	2 663 406	2 801 788	2 783 361	- 18 427	- 0,7%
04 Koninklijke landmacht	4 475 602	4 380 555	4 413 465	4 313 039	- 100 426	- 2,3%
05 Koninklijke luchtmacht	2 846 268	2 794 400	2 690 588	2 933 112	242 524	9,0%
06 Koninklijke marechaussee	410 995	461 570	432 894	475 247	42 353	9,8%
08 Multi-service projecten en activiteiten	708 084	706 069	794 061	623 641	- 170 420	- 21,5%
09 Defensie Interservice Commando	234 539	427 690	421 697	488 029	66 332	15,7%
Totaal	13 707 847	13 908 568	13 968 972	13 988 590	19 618	0,1%

Ten opzichte van de autorisatiebegroting 1998 is per saldo ongeveer f 20 miljoen meer in 1998 uitgegeven. Een bedrag van f 569 miljoen is in 1998 aan het defensiebudget toegevoegd voor prijs- en loonbijstelling (f 303 miljoen), voor intensivering van het mobiel toezicht vreemdelingen en bewaking van de Schengen buitengrenzen (f 30 miljoen), voor (co-financiering) millenniumproblematiek (f 102 miljoen), een hogere opbrengst van verkopen via Domeinen (f 48 miljoen) en tot slot een toevoeging van f 86 miljoen in verband met in 1997 minder uitgegeven gelden (systematiek volgens de eindejaarsmarge).

De totale minderuitgaven in 1998 bedragen f 549 miljoen. Hiervan heeft f 290 miljoen betrekking op intertemporele compensaties (uitgaven vinden in latere jaren plaats) voor groot materieelprojecten waaronder die voor de luchtmobiele brigade. Een bedrag van f 74 miljoen heeft betrekking op lagere (met de uitgaven verrekenbare) ontvangsten. In verband met onderlinge dienstverlening is een bedrag van f 12 miljoen overgeheveld naar andere ministeries. Voor vredesoperaties en overige uitgaven in het kader van internationale samenwerking is f 60 minder uitgegeven. En tot

slot is in het kader van de eindrealisatie een bedrag van f 113 miljoen via de systematiek van de eindejaarsmarge naar 1999 overgeheveld.

Naast de hiervoor aangegeven meer- en mindergaven op het totale defensieniveau zijn budgetterschikkingen tussen de beleidsterreinen doorgevoerd die een neutraal effect hebben op de hoogte van het defensiebudget en die vooral verband houden met onderlinge dienstverleningen, overhevelingen van functies en kasgeldaanpassingen van diverse groot materieelprojecten waarbij noodzakelijke meeruitgaven op projecten worden gecompenseerd door (autonome) projectonderschrijvingen.

Een verdere toelichting op de verschillen tussen autorisatie en realisatie op begrotingsartikelniveau is in de artikelsgewijze toelichting opgenomen.

6. Bedrijfsvoering

a. Beleid Bedrijfsvoering Defensie. Er is een aanvang gemaakt met de invoering van een aangepast beleid bedrijfsvoering, het zogenaamde Beleid Bedrijfsvoering Defensie-2000 (BBD-2000). Deze implementatie geschiedt aan de hand van negen doelstellingen die achtereenvolgens betrekking hebben op:

- een concrete invulling van het besturingsconcept, gebaseerd op de bedrijfsvoeringsprincipes: integraal management, scheiding beleid en uitvoering, sturen op hoofdlijnen en decentraal tenzij;
- het instrumentarium, te weten de toekenning van bedrijfsvoeringsbudgetten, de verbetering van het kosteninzicht, de inrichting van de auditfunctie en integrale kwaliteitszorg;
- de informatievoorziening.

Op dit moment worden door de beleidsterreinen plannen van aanpak opgesteld om aan deze doelstellingen invulling te geven. In de memorie van toelichting bij de begroting 2000 zal aan het onderwerp BBD-2000 meer specifiek aandacht worden besteed, inbegrepen de stand van zaken van de implementatie op dat moment, alsmede de te behalen streefdoelen voor het jaarverslag over 1999.

Aan het aspect informatievoorziening is ook aandacht besteed in de brief «verslag van de bevindingen van de stuurgroep veranderingsprocessen» van 30 maart 1999.

Ook in de Defensienota-2000 zal het BBD-2000 aan de orde komen. De Defensienota zal overeenkomstig dit bedrijfsvoeringsbeleid zodanig worden geformuleerd dat hieruit heldere beleidsdoelen zijn te destilleren, die op de verschillende niveau's in meetbare termen kunnen worden omgezet. Aan de hand hiervan kunnen kengetallen en prestatie-indicatoren worden ontwikkeld.

b. Prestatie-indicatoren en kengetallen. Defensie volgt bij de ontwikkeling van kengetallen de rijksbrede stapsgewijze aanpak; eerst ramingskengetallen, vervolgens doelmatigheidskengetallen en als derde stap het ontwikkelen van beleidsdoelstellingen met bijbehorende prestatie-indicatoren/kengetallen.

De eerste stap, de ramingskengetallen, is afgerond en de ramingskengetallen zijn opgenomen in de defensiebegroting. Ook de tweede stap, de doelmatigheidskengetallen, is gezet en wordt op dit moment verder uitgewerkt en verbeterd, waarbij Defensie het Defensie Interservice Commando (Dico) heeft aangemerkt als voorhoedeproject. De derde stap, de doelstellingen en prestatie-indicatoren/kengetallen is in de tijd en qua aanpak gesplitst naar doelstellingen en prestatie-

indicatoren/kengetallen inzake de operationele gereedheid en de overige doelstellingen prestatie-indicatoren/kengetallen.

- c. Evaluaties en audits.** Met ingang van de begroting 2000 dienen resultaten van evaluaties en audits zo veel mogelijk te worden opgenomen in de artikelsgewijze toelichting in plaats van in een aparte bijlage. Vooruitlopend op de nieuwe richtlijnen worden in de financiële verantwoording 1998 waar mogelijk de uitkomsten van evaluaties en audits geplaatst bij het begrotingsartikel waar het onderzoek betrekking op heeft gehad. Het betreft hier de resultaten van evaluaties en audits waarover nog niet eerder in een defensiebegroting is gerapporteerd.

Onderstaand volgt een beschrijving van resultaten van onderzoeken die zijn afgerond in 1998 en die niet direct te plaatsen zijn bij een artikel.

- **Begrotingsverantwoording 1997.** Het proces van de begrotingsverantwoording is geëvalueerd. Een inventarisatie van knelpunten is gemaakt en voorstellen om deze op te heffen zijn omgezet in maatregelen om het proces nog verder te stroomlijnen. De genomen maatregelen voorzien vooral in een blauwdruk van een uitvoeringsrapportage 1998 met aanwijzingen en modellen waarmee de beleidsterreinen van Defensie in de tweede week van januari 1999 rapporteren over de begrotingsuitvoering 1998 (in de vorm van een evaluatie) en bijdragen leveren aan de Voorlopige Rekening 1998 en de eerste concepten van de Slotwet 1998 en de Financiële Verantwoording 1998.
- **Aanwijzing inzake levensduurkosten.** Eveneens is een beleidsevaluatie uitgevoerd naar de effectiviteit van de interne aanwijzing inzake levensduurkosten. Gebleken is dat het beleid een effectieve bijdrage levert aan de te nemen investeringsbeslissingen en de keuze tussen product-alternatieven. De hoofddoelstellingen van het beleid behoeven geen aanpassingen en op basis van de evaluatie is een aantal verbeteringen binnen de aanwijzing doorgevoerd.
- **«Zorg voor werk».** Bij de Koninklijke landmacht is het verloop van het project «Zorg voor Werk» (zorg voor een baan buiten de Landmacht voor overtollig personeel) geëvalueerd. Dit project werd in 1997 door de KL uitgevoerd. Doel van het onderzoek was te bezien welke lessen geleerd konden worden van de uitvoering van een dergelijk project. Uit het onderzoek is gebleken dat het project «Zorg voor Werk» in zijn geheel uitstekend verlopen is. De ervaringen die bij dit project zijn opgedaan kunnen van grote waarde zijn voor toekomstige projecten met een soortgelijke strekking.
- **Klant-leverancier relaties.** De resultaten van de beleidsevaluatie naar klant-leverancier relaties zijn meegenomen in het BBD 2000.
- Uit de beleidsevaluatie «Sturen op budgetten in relatie tot personeelsaantallen» is geconcludeerd dat de situatie waarin Defensie zich op dit moment bevindt en de beperkte proefneming met het sturen op budgetten nog niet pleiten voor een defensiebrede invoering van sturen op budgetten. Aanbevolen is om met enkele aanpassingen het beleid voort te zetten bij de huidige en toekomstige proeftuinen, het aantal proeftuinen uit te breiden en een nieuwe evaluatie naar dit onderwerp uit te voeren ultimo 2000.

- d. Financieel beheer.** Het financieel beheer stond met name het afgelopen jaar onder druk ten gevolge van de vele reorganisaties die Defensie heeft doorgemaakt en welke gedeeltelijk nog moeten worden afgerond. Met kracht is het afgelopen jaar gewerkt om een structurele

verbetering van het Financieel Beheer te bereiken. De administratieve organisatie rond het financieel beheer is nu grotendeels op orde. De interne controle, voorzover niet in procedures of systemen gewaarborgd, blijft de nodige aandacht vereisen.

Om te komen tot een blijvend ordelijk en controlebaar financieel beheer wordt defensiebreed gewerkt aan een drietal activiteiten die hiertoe een structurele bijdrage moeten leveren. De regelgeving voor het financieel economisch functiegebied wordt opnieuw vorm gegeven en wel dusdanig dat integratie van regelgeving plaatsvindt terwijl tevens de toegankelijkheid hiervan wordt verbeterd. Daarnaast worden Defensiebrede opleidingen opgezet voor alle medewerkers van het financieel economische functiegebied ten einde de aanwezige kennis van processen en procedures binnen het financieel beheer te vergroten.

Ten slotte wordt gewerkt aan een aantal sets van indicatoren die het mede mogelijk moeten maken om op relatief eenvoudige wijze de ordelijkheid van het gevoerde financieel beheer, in beginsel, te beoordelen.

e. Rechtmatigheidsonderzoek 1997 van de Algemene Rekenkamer (Kamerstuk 26 100, nrs. 1–2). Ten aanzien van de financiële verantwoording over 1997 stelde de Rekenkamer vast dat:

- de verantwoording een deugdelijke weergave is van de uitkomsten van het financieel beheer en is opgesteld overeenkomstig de voorschriften;
- de verplichtingen, uitgaven en ontvangsten respectievelijk de baten, lasten, kapitaaluitgaven en -ontvangsten die in de verantwoording zijn opgenomen, rechtmatig zijn, dat wil zeggen: tot stand gekomen in overeenstemming met de begrotingswetten en andere wettelijke regelingen.

De Rekenkamer stelde een teruggang vast in de kwaliteit van de administratieve organisatie rondom het financieel beheer als gevolg van de vele veranderingsprocessen, een beperkte kennis op decentraal niveau van het financieel beheer, onvoldoende administratieve discipline bij de naleving van de spelregels en onvoldoende toezicht op het financieel beheer. De oorzaken van de geconstateerde knelpunten waren grotendeels gelijklopend en hadden een beleidsterrein-overstijgende structuur. De bevindingen van de Rekenkamer waren aanleiding voor Defensie zowel op centraal niveau als per beleidsterrein verbeterplannen op te stellen, gericht op het wegnemen van tekortkomingen. Door de Rekenkamer zijn naar aanleiding van het rechtmatigheidsonderzoek 1997 bezwaaronderzoeken in 1998 uitgevoerd bij het Dico en ten aanzien van het decentraal financieel beheer bij de Koninklijke landmacht.

Bij het agentschap DGW&T werd in 1997 een bezwaaronderzoek gestart. Het door deze dienst opgestelde verbeterplan werd nauwgezet door de Rekenkamer gevolgd. Op grond van de gerealiseerde verbeteringen in de administratieve organisatie van DGW&T besloot de Rekenkamer af te zien van het maken van bezwaar.

f. Financiële informatiesystemen. Met behulp van de geïntegreerde verplichtingen-, kas- en kosten administratie (GVKKA) kan voor heel Defensie de bedrijfsvoering op financieel-economisch gebied in voldoende mate worden ondersteund. Door de ontwikkelingen op het gebied van de bedrijfsvoering bij Defensie, de informatievoorziening alsmede het streven van het ministerie van Financiën om te komen tot

samenwerkingsmodellen voor gemeenschappelijke kernfuncties van de departementale begrotingsadministraties, worden mogelijkheden en wenselijkheden van een nieuw geautomatiseerd financieel administratiesysteem nader onderzocht. Hierbij wordt naar maximale integratie van de (operationele, personele, logistieke en financiële) bedrijfsprocessen gestreefd.

In 1998 is de implementatie van de nieuw ontwikkelde functionaliteiten in het Begrotingsadministratie systeem (BAS) vrijwel volledig gerealiseerd. Hiermee is fase 1 van het project opname Meerjarige Uitgavenraming in de GVKKA (MUG) afgerond. In dit kader zijn de volgende functionaliteiten aan de GVKKA toegevoegd: registratie begrotingsbedragen, registratie toegewezen budgetten, registratie planreserveringen en de registratie van de kasprognoses. Fase 2 is momenteel nog in ontwikkeling.

Tevens is de informatievoorziening aangepast aan deze gewijzigde functionaliteiten. Ingaande 1 januari 1998 is eveneens de kanteling van de begroting en de indikking/samenvoeging van kostensoorten geëffectueerd in de GVKKA.

7. Millennium

De aanpak van de millenniumproblematiek binnen Defensie vindt gefaseerd en onder grote tijdsdruk plaats. De te onderscheiden fasen zijn inventarisatie, analyse, oplossen, testen en herinvoeren van objecten met een mogelijk datumprobleem. In 1997 is dit traject van start gegaan met de inventarisatie- en analysefase, terwijl in 1998 het accent heeft gelegen op het oplossen, testen en herinvoeren van geautomatiseerde systemen. De opdracht voor de gehele Rijksoverheid was om per 1 november 1998 met het gehele oplossingstraject gereed te zijn. Deze datum is voor wat betreft Defensie, gelet op de complexiteit van de organisatie, het grote aantal onderkende vitale/niet-vitale objecten en de sterke afhankelijkheid van leveranciers/derden, niet gehaald.

De eerste fase, de inventarisatie van objecten met een mogelijk datumprobleem, alsmede het analyseren van deze objecten, heeft meer tijd gevegd dan voorzien. Vervolgens is het oplossingstraject ingezet, waarbij met het (integraal) testen van de gerepareerde objecten meer tijd is gemoeid dan verwacht. Het gevolg hiervan is dat een deel van de oplossingsactiviteiten van 1998 naar 1999 zijn verschoven. In 1999 wordt derhalve met voorrang gewerkt aan het oplossen en testen van de objecten die deel uitmaken van de als prioriteit aangemerkte cruciale maatschappelijke diensten, crisisbeheersingsoperaties en overige belangrijke processen en activiteiten van Defensie. Daarnaast dienen ook de resterende objecten, zij het met een lagere prioriteit, millenniumbestendig gemaakt te worden. Hierdoor zullen mogelijk ook in het dienstjaar 2000 nog millenniumactiviteiten moeten worden uitgevoerd.

Voorts heeft de wijze van rapporteren over de voortgang van de aanpak van de millenniumproblematiek aan de Ministerraad en de Tweede Kamer medio 1998 een wijziging ondergaan. Werd eerst nog gerapporteerd over een groot aantal individuele objecten (binnen Defensie in de orde van grootte van 217 000 systemen/objecten) thans wordt gerapporteerd over zogenoemde cruciale maatschappelijke diensten, crisisbeheersingsoperaties en overige belangrijke processen en activiteiten binnen Defensie. Hierdoor is de interne prioriteitstelling deels gewijzigd en is het noodzakelijk gebleken om de planning overeenkomstig aan te passen.

Als gevolg van het bovenstaande is van de in de autorisatiebegroting opgenomen raming van f 160 miljoen voor noodzakelijk geachte millenniumuitgaven in 1998 van dit bedrag ruim f 30 miljoen niet gerealiseerd. De realisatie van dit bedrag vindt plaats in 1999 en mogelijk in 2000.

8. Invoering Euro

De invoering van de euro heeft bij Defensie invloed op vele aspecten van de bedrijfsvoering. Zo moeten geautomatiseerde systemen worden aangepast en moet regelgeving worden gewijzigd. Deze aanpassingen worden nu voorbereid. De hiervoor noodzakelijke algemeen geldende regels zijn bekend gesteld en vormen de kaders voor de nadere uitwerking door de beleidsterreinen. De totale inventarisatie is in juli 1999 afgerond. Defensie heeft veel contracten met en betalingen aan leveranciers. Betalingen kunnen inmiddels, desgewenst, in euro's plaatsvinden.

9. Misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O)

a. M&O-beleid. Het beleid ter voorkoming en bestrijding van Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O) is een onderdeel van het bij Defensie gevoerde financieel beheer. Dit beleid is binnen Defensie vastgelegd in het controlebeleid. Evaluatie van dit beleid vindt periodiek plaats. Daarnaast is het controlebeleid met betrekking tot subsidies en bijdragen vastgelegd in de Interimregeling Subsidies Defensie, gepubliceerd in de Staatscourant nr. 38 d.d. 24 februari 1993.

Bij de arbeidsvoorwaardelijke regelingen is het controlebeleid gericht op verificatie – waar mogelijk aan de hand van originele bewijsstukken – van door belanghebbenden verstrekte gegevens.

Ten behoeve van de controle op neveninkomsten in het kader van anticumulatie-bepalingen wordt gebruik gemaakt van inkomensgegevens van de Belastingdienst. Voor wat betreft de militaire pensioenen vindt controle op in leven zijn van rechthebbenden plaats aan de hand van gegevens, afkomstig van de Gemeentelijke Basis Administratie Persoonsgegevens (GBA), dan wel door middel van het opvragen van attestaties de vita.

Bij de regelingen voor vergoeding van ziektekosten worden de rechten van medebelanghebbende gezinsleden periodiek gecontroleerd, ondermeer aan de hand van op te vragen afschriften van verzekeringspolissen en dergelijke. Met betrekking tot de burgermedewerkers is in 1998 tijdens de steekproef extra aandacht geschonken aan de controle op meeverzekerde kinderen tussen 16 en 27 jaar. Voor wat betreft de controle op het medeverzekerd zijn van gezinsleden van militairen is, evenals in het verleden, in 1998 een steekproef gehouden. Het resultaat van deze steekproef geeft geen aanleiding om de controle te verscherpen.

Definitieve afrekening van subsidies en bijdragen vindt plaats aan de hand van jaarverslagen die zijn voorzien van een accountantsverklaring betreffende de naleving van de subsidievoorwaarden.

b. M&O-gevoelige uitgaven en ontvangsten. «M&O-gevoeligheid» doet zich voor indien sprake is van een (aanspraak op een) financiële uitkering – anders dan als betaling voor aan het Rijk geleverde goederen of diensten – aan, of een heffing ten laste van een belanghebbende (buiten het Rijk), waarbij de hoogte van de uitkering of de heffing afhangt van gegevens, die door de belanghebbenden moeten

worden verstrekt. De M&O-gevoelige uitgaven en ontvangsten en het daarmee gemoeide financiële belang betroffen in 1998:

- Postactieve uitkeringen militair en burgerpersoneel, uitgevoerd door de Stichting Uitvoeringsinstelling Sociale Zekerheid voor Overheid en Onderwijs (USZO) (f 1 083 miljoen);
- Militaire pensioenen (f 686 miljoen);
- Veteranenuitkering (f 84 miljoen);
- Interimbesluit Ziektekosten Burger Ambtenaren Defensie (IZBAD) (f 96 miljoen);
- Ziektekostenverzekering Militairen (f 63 miljoen);
- Ziektekostenvoorziening Defensiepersoneel (f 69,4 miljoen);
- Toelagen en toeslagen voor artsen, apothekers en dergelijke (f 5,2 miljoen);
- Kinderopvang (f 5,0 miljoen);
- Subsidies en bijdragen (f 131,5 miljoen);
- Royalties bij projecten van de Commissie Ontwikkeling Defensiematerieel (CODEMA) (financieel belang in 1998 nihil).

Voor bovenstaande regelingen geldt dat gezien het financiële belang en/of het gevoerde controlebeleid geen sprake kan zijn van resterende onzekerheden van materieel belang met betrekking tot de rechtmatigheid van de daarmee samenhangende uitgaven en ontvangsten.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING VERPLICHTINGEN EN UITGAVEN

01. Beleidsterrein Algemeen

Algemeen

Financieel beheer

Binnen de Centrale organisatie (CO) is het beheer van het budget verdeeld over een vijftiental budgethouders, die verantwoording afleggen aan een controller. De administratieve organisatie (AO), binnen de afdeling Financieel Economisch Beheer en Bedrijfsvoering CO, is voor een belangrijk deel beschreven. Aan de hand van deze AO is per deelproces een controleprogramma opgezet. De controlebevindingen worden schriftelijk aan de controller gerapporteerd. In 1998 is, middels de operatie verbeterd financieel beheer, een start gemaakt met de aanpak van de punten die nog voor verbetering vatbaar zijn. Voor een aanzienlijk deel zijn deze activiteiten per eind 1998 met tastbare resultaten afgerond. Voor de overige verbeteringen zijn termijnen in 1999 gesteld.

Personeel beheer

Voor het Kerndepartement (KD) en de Militaire Inlichtingendienst (MID) gelden eigen trajecten om de gewenste personeelsreductie te bereiken. Voor het KD loopt het reductietraject tot en met het jaar 2000. In 1998 is de tot stand gebrachte MID-organisatie geëvalueerd. De personele omvang van het KD is gedaald tot minder dan 1000 formatieplaatsen. De herplaatsing van personeel verloopt over het algemeen goed. Voor het KD geldt bovendien nog steeds een vacaturestop om de afslankingstaakstelling te kunnen realiseren. Naast aandacht voor de in- en uitstroom, wordt belang gehecht aan de doorstroom van personeel. Uit de periodieke analyse van de samenstelling van het (burger) personeelsbestand is gebleken dat de gemiddelde leeftijd stijgt en dat sprake is van een geringe interne mobiliteit. Om de uitvoering van een mobiliteitsplan

mogelijk te maken is in 1998 een onderzoek naar de mobiliteitsbereidheid uitgevoerd, waarover begin 1999 besluiten worden genomen.

Materieel beheer

De Centrale organisatie (CO) houdt geen centrale voorraad. Ten aanzien van de beheersmaatregelen op het gebied van het materieel, is voor het KD de registratie momenteel beperkt tot IT-apparatuur (informatie-technologie) met een waarde groter dan f 2 500,00. De beheersprocedure is in de administratieve organisatie vastgelegd. Twee keer per jaar vindt een aanwezigheidscontrole plaats door de zorg van de Directeur Facilitaire Zaken.

Voor de MID is een beheersprotocol in bewerking.

In 1998 tekent zich ten aanzien van de materieeluitgaven bij de CO een forse stijging af. Deze houdt voornamelijk verband met de toevoeging van financiële middelen voor de bestrijding van het millenniumprobleem. De uitgaven voor automatisering zijn in 1998 mede beïnvloed door de Projectgroep herstructurering informatievoorziening (Phidef), als een gevolg van de doelmatigheidsoperatie.

Ten behoeve van de inventarisatie van in defensiegebouwen aanwezig asbest, is voor de jaren 1998 en 1999 een centrale voorziening opgenomen. De uitgaven voor de sanering zelve worden geraamd in de begroting van het krijgsmachtdeel waarbij de vervuiling optreedt.

Realisatie

De totaal geraamde en gerealiseerde uitgaven van het beleidsterrein Algemeen voor het jaar 1998 zijn als volgt te specificeren:

Uitgaven (x f 1000,-)

Omschrijving	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil	
01.20 Personeel en materieel:				
– Kerndepartement	170 948	196 239	25 291	15%
– Militaire Inlichtingen Dienst	102 520	101 121	– 1 399	– 1%
– Wachtgeld en inactiviteitswedden	8 041	9 763	1 722	21%
Totaal Personeel en materieel	281 509	307 123	25 614	9%
01.21 Subsidies en bijdragen	119 548	127 530	7 982	7%
01.22 Geheime uitgaven	200	1 300	1 100	550%
01.23 Internationale verplichtingen	150 918	104 759	– 46 159	– 31%
01.24 Garanties	0	0	0	
01.25 Milieumaatregelen	3 360	4 000	640	19%
01.26 Technologie-ontwikkeling	32 979	35 473	2 494	8%
01.27 Loonbijstelling	84 028	0	– 84 028	– 100%
01.28 Prijsbijstelling	0	0	0	
01.29 Overige departementale uitgaven	32 767	101 686	68 919	210%
Totaal uitgaven Algemeen	705 309	681 871	– 23 438	– 3%

Toelichting

De begroting van uitgaven voor beleidsterrein Algemeen geeft voor 1998, afgezien van een op het artikel 01.27 geparkeerd bedrag voor loonbijstelling, f 621,3 miljoen aan ten tijde van de ontwerp-begroting, terwijl de rekening over 1998 uitkomt op f 681,9 miljoen. Hoewel deze verhoging met f 60,6 miljoen op zich al een aanzienlijke afwijking betekent van de oorspronkelijke raming, gaat daar in feite een nog grotere mutatie achter schuil, aangezien het hier gaat om het saldo van een verhoging met

f 175,6 miljoen en een verlaging met f 115,0 miljoen. De oorzaak van deze bijstellingen is evenwel merendeels technisch van aard. Daarmee wordt hier bedoeld dat sprake is van toevoeging van bedragen die reeds een bestemming hebben. In dit verband is te noemen het bedrag dat is gemoeid met de ziektekostenregeling Defensiepersoneel (voorheen 5% regeling), waarvan de uitvoering in 1998 vanuit de begroting van Binnenlandse zaken is overgeheveld naar de beleidsterrein Algemeen. In 1998 gaat het om per saldo f 69,4 miljoen. Van het toegevoegde bedrag van f 175,6 miljoen, maken voorts deel uit de loon- en prijsbijstellingen, de ontvangen compensatie voor het millenniumprobleem en voor het overige een centrale voorziening om de kosten van de asbestinventarisatie te bestrijden.

Daar staat tegenover dat de begroting van beleidsterrein Algemeen is verlaagd op grond van minder verrekenbare ontvangsten wegens internationale projecten en doordat de Navo in het vierde kwartaal van 1998 een lagere contributie aan het Navo Veiligheids Investeringsprogramma (NVIP) verlangde. Dit heeft een herschikking van gelden ten gunste van de overige beleidsterreinen tot gevolg gehad.

Op het punt van de uitgaven voor internationale verplichtingen doet zich een onderschrijding voor die voornamelijk het gevolg is van vertraging bij Navo in de procesgang rond het autoriseren en verrekenen van projecten (f 15 miljoen) en het verlagen van het NVIP-contributieniveau door Navo (f 43 miljoen). Op het punt van de investeringen in AWACS heeft de firma Boeing eerder gepresteerd dan waarmee in de planning rekening is gehouden. Deze versnelling is toe te schrijven aan de dalende afzetmarkt voor nieuwe vliegtuigen. De eerste call voor 1999 is dan ook reeds in 1998 voldaan, waardoor de realisatie van dit onderdeel f 12 miljoen hoger uitkomt dan ten tijde van de ontwerpbegroting 1998 werd voorzien. Per saldo is ten laste van dit artikel in 1998 ongeveer f 46 miljoen minder gerealiseerd.

De verschillen worden naar oorzaak bij de realisatiecijfers van de uitgavenbegrotingsartikelen toegelicht.

01.20 Personeel en materieel

In dit artikel zijn de uitgaven opgenomen die nodig zijn voor het functioneren van het ambtelijk apparaat van de ressorts Kerndepartement en de Militaire Inlichtingendienst.

Het artikel bevat onder meer de volgende componenten:

- loonkosten en overige tot het loon te rekenen kosten van de bewindslieden, het ambtelijk burgerpersoneel en het militair personeel dat bij het Kerndepartement en bij de MID is geplaatst;
- overige personele uitgaven;
- materiële uitgaven;
- wachtgelden en de daarmee samenhangende uitvoeringskosten USZO.

Omschrijving (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen				Uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil		Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil	
01.20 Personeel en materieel								
– Kerndepartement	171 698	230 262	58 564	34%	170 948	196 239	25 291	15%
– Militaire Inlichtingen Dienst	102 191	86 452	- 15 739	- 15%	102 520	101 121	- 1 399	- 1%
– Wachtgelden en inactiviteits- wedden	8 041	9 785	1 744	22%	8 041	9 763	1 722	21%
Totaal	281 930	326 499	44 569	16%	281 509	307 123	25 614	9%

Het ressort Kerndepartement (KD)

Algemeen

Het ressort Kerndepartement bestaat naast de algemene leiding (minister, staatssecretaris, secretaris-generaal en plaatsvervangend secretaris-generaal, inclusief enkele onder hem ressorterende diensten) uit de Defensiestaf, de directoraten-generaal Personeel, Materieel en Economie en Financiën alsmede de zelfstandige directies juridische zaken, algemene beleidszaken, voorlichting en de defensie accountantsdienst. Voorts is nog een aantal bijzondere organisatie-eenheden aan de directoraten-generaal respectievelijk directies toegevoegd, zoals de staf IGK en defensie-personeel werkzaam bij de permanente vertegenwoordiging van het Koninkrijk der Nederlanden bij Navo en Weu.

Artikelonderdeel (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen				Uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil		Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil	
01.20.01 Ambtelijk burger- personeel	65 264	63 014	- 2 250	- 3%	65 264	62 934	- 2 330	- 4%
01.20.02 Militair personeel	29 079	27 731	- 1 348	- 5%	29 079	27 131	- 1 948	- 7%
01.20.03 Overige personele uitgaven	16 636	17 872	1 236	7%	16 636	16 500	- 136	- 1%
01.20.04 Materiële uitgaven	60 719	121 645	60 926	100%	59 969	89 674	29 705	50%
Totaal	171 698	230 262	58 564	34%	170 948	196 239	25 291	15%

Toelichting op de verschillen

01.20.01 Ambtelijk burgerpersoneel

De lagere realisatie wordt veroorzaakt door de overheveling van een aantal vte'n naar de HGIS sector. Daarnaast heeft de daadwerkelijke uitstroom van overtollig personeel eerder in het jaar plaatsgevonden dan werd verwacht. Voorts zijn meer vacatures ontstaan en heeft detachering van (te herplaatsen) personeel buiten de organisatie geleid tot een (tijdelijke) daling van de sterkte. Hier staat een lichte stijging van het gemiddeld salaris tegenover als gevolg van de algemene salarisbijstellingen.

Ambtelijk burgerpersoneel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	699	658	- 41
- actief burgerpersoneel	aantal vte'n	677	636	- 41
- gemiddeld salaris	x f 1,-	94 994	97 871	2 877
- totale uitgaven	x f 1000,-	64 311	62 246	- 2 065
- niet-actief burgerpersoneel	aantal vte'n	22	22	0
- gemiddeld salaris	x f 1,-	43 318	31 273	- 12 045
- totale uitgaven	x f 1000,-	953	688	- 265
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	65 264	62 934	- 2 330

01.20.02 Militair personeel

De realisatie blijft achter door eerdergenoemde overheveling naar de HGIS-sector en een beperkte omzetting van BOT (Beroeps Onbepaalde Tijd) in BBT (Beroeps Bepaalde Tijd) personeel. Voorts heeft een aantal kleine mutaties binnen de ressorts en een terughoudende vulling in verband met een lopende reorganisatie geleid tot een daling van de begrotingssterkte.

Militair personeel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	274	235	- 39
- beroeps onbepaalde tijd	aantal vte'n	254	221	- 33
- gemiddeld salaris	x f 1,-	109 846	118 995	9 149
- totale uitgaven	x f 1000,-	27 901	26 298	- 1 603
- beroeps bepaalde tijd	aantal vte'n	20	14	- 6
- gemiddeld salaris	x f 1,-	58 900	59 500	600
- totale uitgaven	x f 1000,-	1 178	833	- 345
Totaal toegelicht bedrag		29 079	27 131	- 1 948

01.20.03 Overige personele uitgaven

Het verschil tussen de begroting en de realisatie van de Overige personele uitgaven is aan de hand van kengetallen en volumegegevens hieronder toegelicht.

Overige personele uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
- inhuur tijdelijk personeel	aantal mensjaren	13,2	25	11,8
- bedrag per mensjaar	x f 1,-	70 985	75 520	4 535
- totale uitgaven	x f 1000,-	937	1 888	951
- overige persoonsgebonden personele uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	951	871	- 80
- gemiddeld per vte	x f 1,-	11 273	9 680	- 1 594
- totale uitgaven	x f 1000,-	10 721	8 431	- 2 290
- Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	11 658	10 319	- 1 339
Andere volumegegevens:				
- Representatie bijzondere projecten	x f 1000,-	400	0	- 400
- Georganiseerd overleg	x f 1000,-	2 591	4 245	1 654
- Raden en commissies	x f 1000,-	642	543	- 99
- Lump-sum geneeskundige verzorging	x f 1000,-	364	0	- 364
- Overige personele zaken	x f 1000,-	981	1 393	412
Sub-totaal	x f 1000,-	4 978	6 181	1 203
Totale uitgaven	x f 1000,-	16 636	16 500	- 136

01.20.04 Materiële uitgaven

De hogere realisatie ten opzichte van de ontwerpbegroting houdt voornamelijk verband met de tijdens de begrotingsuitvoering toegevoegde budgetten voor de bestrijding van het millenniumprobleem, waarvan in 1998 f 18,6 miljoen is gerealiseerd op met name de post inhuur O-, I- en A-deskundigheid. Daarnaast is met name op de projecten Phidef (niet in de begroting opgenomen), BSOA (Beleidsvoorbereiding, Specialistische Onderzoeken en Adviezen) en exploitatie-uitgaven op automatiseringsgebied, meer gerealiseerd.

Materiële uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
- inhuur O-, I- & A-deskundigheid	uren	34 452	133 464	99 012
- gemiddelde uitgaven per uur	x f 1,-	250	250	0
- totale uitgaven	x f 1000,-	8 613	33 407	24 794
- overige persoonsgebonden materiële uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	951	871	- 80
- gemiddeld per vte	x f 1,-	20 750	21 101	351
- totale uitgaven	x f 1000,-	19 733	18 379	- 1 354
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	28 346	51 786	23 440
Andere volumegegevens:				
- kleine bedrijfsmatige investeringen	x f 1000,-	8 817	7 219	- 1 598
- informatiesystemen	x f 1000,-	20 835	27 397	6 562
- voertuigen	x f 1000,-	1 105	1 257	152
- overige materiële uitgaven	x f 1000,-	866	2 015	1 149
Sub-totaal andere volume- gegevens	x f 1000,-	31 623	37 888	6 265
Totaal materiële uitgaven	x f 1000,-	59 969	89 674	29 705

Het ressort Militaire Inlichtingen Dienst (MID)

In samenhang met de doelmatigheidsoperatie bij Defensie is de organisatie van de MID met ingang van 1998 bij dit ressort ondergebracht.

Artikelonderdeel (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen				Uitgaven		
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil	
01.20.05 Ambtelijk burgerpersoneel	30 239	32 927	2 688	30 239	32 929	2 690	9%
01.20.06 Militair personeel	31 493	29 896	- 1 597	31 493	30 499	- 994	- 3%
01.20.07 Overige personele uitgaven	7 242	5 071	- 2 171	7 242	4 927	- 2 315	- 32%
01.20.08 Materiële uitgaven	33 217	18 558	- 14 659	33 546	32 766	- 780	- 2%
Totaal	102 191	86 452	- 15 739	102 520	101 121	- 1 399	- 1%

Toelichting op de verschillen

01.20.05 Ambtelijk burgerpersoneel

Door een vertraging in de uitvoering van een materieelproject van de MID is het noodzakelijk het daarvoor aangestelde personeel, langer dan aanvankelijk werd verwacht, in dienst te houden. De begrotingssterkte burgerpersoneel MID overschrijdt daardoor de raming en leidt tot hogere uitgaven dan verwacht. De toename in het gemiddeld salaris van het niet-actief personeel wordt sterk beïnvloed door het schaalniveau.

Ambtelijk burgerpersoneel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Totaal personeelaantal waarvan:	aantal vte'n	374	398	24
- actief personeel	aantal vte'n	369	391	22
- gemiddeld salaris	x f 1,-	81 447	83 046	1 599
- totale uitgaven	x f 1000,-	30 054	32 471	2 417
- niet-actief personeel	aantal vte'n	5	7	2
- gemiddeld salaris	x f 1,-	37 000	65 429	28 429
- totale uitgaven	x f 1000,-	185	458	273
Totale uitgaven	x f 1000,-	30 239	32 929	2 690

01.20.06 Militair personeel

De personele sterkte van het militair personeel MID valt lager uit dan verwacht. Dit houdt verband met het feit dat de MID, na centralisatie van de dienst in 1997, nog niet volledig is gevuld. Voorts wordt in verband met een lopend evaluatie-onderzoek enige terughoudendheid betracht bij de vulling met nieuw personeel.

Militair personeel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Sterkte begroting 1998 waarvan:	aantal vte'n	421	371	- 50
- beroeps onbepaalde tijd	aantal vte'n	407	357	- 50
- gemiddeld salaris	x f 1,-	75 351	83 342	7 990
- totale uitgaven	x f 1000,-	30 668	29 753	- 915
- beroeps bepaalde tijd	aantal vte'n	14	14	0
- gemiddeld salaris	x f 1,-	58 929	53 286	- 5 643
- totale uitgaven	x f 1000,-	825	746	- 725
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	31 493	30 499	- 994

01.20.07 Overige personele uitgaven

Hoofdzakelijk als gevolg van lagere uitgaven voor reis- en verblijfkosten en hogere uitgaven met betrekking tot verplaatsingskosten, zijn de in de ontwerpbegroting geraamde uitgaven en verplichtingen per saldo met respectievelijk f 2,315 miljoen en f 2,171 miljoen onderschreden.

Overige personele uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
- inhuur tijdelijk personeel	mensjaren	4,4	0,5	- 3,9
- gemiddelde uitgaven per mensjaar	x f 1,-	70 227	72 000	1 773
- totale uitgaven	x f 1000,-	309	36	- 273
- overige persoonsgebonden personele uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	790	762	- 28
- gemiddeld per vte	x f 1,-	8 584	6 020	- 2 564
- totale uitgaven	x f 1000,-	6 781	4 587	- 2 194
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	7 090	4 623	- 2 467
Overige personele uitgaven	x f 1000,-	152	304	152
Totale uitgaven	x f 1000,-	7 242	4 927	- 2 315

01.20.08 Materiële uitgaven

Met betrekking tot de materiële uitgaven 1998 heeft een lagere realisatie bij de uitgaven (f 0,780 miljoen) en een lagere realisatie bij de verplichtingen (f 14,659 miljoen) plaatsgevonden. De lagere realisatie ten opzichte van de oorspronkelijke begroting van de verplichtingen houdt voornamelijk verband met een tijdelijke verplichtingstop als gevolg van overlopende verplichtingen uit 1997.

De realisatie van de Overige persoonsgebonden materiële uitgaven is f 8,585 miljoen lager dan oorspronkelijk geraamd door uitstel van een voorziene verhuizing van de MID.

De besparingen en ramingsverschillen binnen het bedrijfsvoeringsbudget van de MID zijn zoveel mogelijk besteed aan noodzakelijke bedrijfsmatige investeringen. Hierdoor is de realisatie f 8,320 miljoen hoger uitgekomen dan oorspronkelijk geraamd.

Materiële uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
- inhuur O-, I- & A-deskundigheid	uren	2 360	300	- 2 060
- gemiddelde uitgaven per uur	x f 1,-	250	250	0
- totale uitgaven	x f 1000,-	590	75	- 515
- overige persoonsgebonden materiële uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	790	762	- 28
- gemiddeld per vte	x f 1,-	17 280	6 648	- 10 631
- totale uitgaven	x f 1000,-	13 651	5 066	- 8 585
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	14 241	5 141	- 9 100
Overige kleine bedrijfsmatige investerings	x f 1000,-	19 305	27 625	8 320
Totale uitgaven	x f 1000,-	33 546	32 766	- 780

Artikelonderdeel 01.20.09 Wachtgelden en inactiviteitswedden

De uitgaven op dit artikelonderdeel hebben betrekking op de diverse wachtgeldregelingen voor de burgerambtenaren van het KD en de MID. Separaat zichtbaar zijn de uitgaven voor wachtgelden in verband met het Sociaal Beleidskader (SBK) en de Uitstroom Bevorderende Maatregel Ouderen (UBMO).

Het beleid blijft er op gericht de instroom in de wachtgeldregelingen zoveel mogelijk te beperken door middel van een actieve herplaatsingsinspanning en het gebruik van SBK-instrumenten waaronder om-, her- en bijscholing. Sinds 1996 omvat dit artikel ook de uitgaven die betrekking hebben op de uitvoeringskosten van de Uitvoeringsinstelling Sociale Zekerheid voor Overheid en Onderwijs (USZO).

Vanaf de ontwerpbegroting 1998 worden de wachtgelden bij de betreffende beleidsterreinen geraamd en verantwoord in plaats van bij beleidsterrein Pensioenen en uitkeringen.

Omschrijving	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Wachtgelden SBK/UBMO				
burgerpersoneel				
- aantallen in uitkeringsjaren	aantal	162	193	31
- bedrag per uitkeringsjaar	x f 1,-	29 031	27 731	- 1 300
- toegelicht begrotingsbedrag	x f 1 000,-	4 703	5 352	649
Overige wachtgelden burgerpersoneel				
- aantallen in uitkeringsjaren	aantal	68	50	- 18
- bedrag per uitkeringsjaar	x f 1,-	32 221	26 060	- 6 161
- toegelicht begrotingsbedrag	x f 1 000,-	2 191	1 303	- 888
Totaal toegelicht met ramings- kengetallen	x f 1 000,-	6 894	6 655	- 239
Bij: uitvoeringskosten	x f 1 000,-	1 147	3 108	1 961
Totale uitgaven wachtgelden en inactiviteitswedden	x f 1 000,-	8 041	9 763	1 722

Toelichting op de verschillen

De realisatie van de SBK wachtgelden komt iets hoger uit. De realisatie wordt beïnvloed door de samenstelling van het bestand uitkeringsgerech-

tigden. In 1998 is met name het anticumulatie-percentages hoger uitgevallen dan verwacht. Dit werkt door in (een daling van) de gemiddelde uitkering. De instroom in de «SBK-55+»-regeling is echter iets hoger dan verwacht.

De realisatie van de post overige wachtgelden wordt beïnvloed door de samenstelling van het bestand Uitkeringsgerechtigden en uitkeringspercentages. De lagere realisatie is met name toe te schrijven aan het uitblijven van de instroom in de regeling Werkloosheidsbesluit Defensiepersoneel (WBDP). Als gevolg van in een materieel project (MID) blijft het tijdelijk personeel langer in dienst. De uitstroom naar de wachtgeldregeling WBDP vindt nu in 1999 en 2000 plaats.

Uitgaven Sociaal Beleidskader

In onderstaand overzicht zijn de voorziene uitgaven voor het SBK opgenomen. De uitgaven hebben zowel betrekking op burgerpersoneel van het KD en de MID. De verantwoording van de uitgaven vindt, met uitzondering van de wachtgelden, plaats ten laste van de desbetreffende artikelonderdelen ambtelijk burgerpersoneel en overige personele uitgaven. De uitgaven van de wachtgelden worden geraamd en verantwoord ten laste van dit artikelonderdeel 01.20.09.

Sociaal Beleidskader (bedragen x f 1000,-)	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil
- Om-, her-, bijscholing en outplacement	700	150	- 550
- Verplaatsen	60	25	- 35
- Wachtgelden	4 703	5 352	649
- BDOS plaatsingen	2 550	2 550	0
Totaal Sociaal Beleidskader	8 013	8 077	64

01.21 Subsidies en bijdragen

Ten laste van dit artikel zijn de uitgaven geraamd en verantwoord voor:

- subsidies aan verschillende instellingen, gebaseerd op het rapport Subsidiebeleid na 1986;
- bijdragen aan andere ministeries, verenigingen, stichtingen en comités.

Artikelonderdelen (bedragen x f 1 000,-)	Uitgaven			Verschil
	Begroting 1998	Realisatie 1998		
I. Subsidies:				
- het Comité International de Médecine et de Pharmacie Militaires	4	0	- 4	- 100%
- de Koninklijke Vereniging ter beoefening van de Krijgswetenschap ten behoeve van de buitengewone leerstoel militair recht aan de Universiteit van Amsterdam en het tijdschrift de «Militaire Spectator»	400	450	50	13%
- Veteranenplatform	185	218	33	18%
- Bond Nederlandse Militaire Oorlogsslachtoffers (BNMO)	400	499	99	25%
- Defensie Vrouwen netwerk	10	10	0	0%
- Atlantic Exchange Program	15	15	0	0%
- Stichting Dienstverlening Veteranen	2 017	10 284	8 267	410%
- Stichting Maatschappij en Krijgmacht	491	498	7	1%
- Stichting Vrouw en Uniform	28	26	- 2	- 7%
- Stichting Homosexualiteit en Krijgmacht	55	55	0	0%
- Koninklijke Nederlandse vereniging van reserve-officieren	70	126	56	80%
- Stichting koepelorganisatie militaire tehuizen	1 900	1 996	96	5%
- Stichting Protestants Interkerkelijk Thuisfront	0	50	50	-
- Stichting Nationaal Katholiek Thuisfront	0	25	25	-
- Stichting bijzondere scholen voor onderwijs op algemene grondslag	9 800	6 533	- 3 267	- 33%
- Algemene vereniging voor reserve-militairen	20	0	- 20	- 100%
- Stichting rechtsbijstand dienstplichtige militairen	204	143	- 61	- 30%
Totaal subsidies	15 599	20 928	5 329	34%

Artikelonderdelen (bedragen x f 1 000,-)	Uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil	
II Bijdragen aan:				
• in de doelsubsidies TNO/DO	97 722	100 093	2 371	2%
– ministerie van Buitenlandse Zaken (V):				
• Nationaal Bureau voor Verbindings- beveiliging	2 651	3 030	379	14%
• Stichting Nederlands Instituut voor Internationale Betrekkingen «Clingen- dael»	1 758	1 758	0	0%
• Internationaal Comité van het Rode Kruis	70	0	- 70	- 100%
• Stichting Atlantische Commissie	298	298	0	0%
– ministerie van Verkeer en Waterstaat (XII):				
• bijdrage aan het Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium	1 000	1 000	0	0%
– ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI):				
• bijdrage ten behoeve van het Informatie- en Coördinatie-orgaan Dienstverlening Oorlogsgetroffenen (ICODO)	450	423	- 27	- 6%
Totaal bijdragen	103 949	106 602	2 653	3%
Totaal subsidies en bijdragen	119 548	127 530	7 982	7%

Toelichting op de verschillen

Het verschil van per saldo f 7,982 miljoen is met name veroorzaakt door:

- het overhevelen van het bij het beleidsterrein Pensioenen en uitkeringen geraamde deel van de subsidie met betrekking tot de Stichting Dienstverlening Veteranen (f 8,267 miljoen) naar dit artikel;
- de uitdeling van de loon- en prijsbijstelling en de eindejaarsmarge ten behoeve van de Nederlandse organisatie voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek (TNO) (f 2,371 miljoen), opgenomen onder doelsubsidie TNO/DO en aan het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen verstrekt;
- lagere subsidie-uitgaven aan de Stichting Bijzondere Scholen Bijzonder Onderwijs (STOAG) (- f 3,267 miljoen). Dit wordt veroorzaakt door, vooruitlopend op de afrekening van in voorgaande jaren teveel ontvangen subsidies, een deel van de subsidie in 1998 niet te verstrekken. De subsidie aan de STOAG is in 1998 beëindigd en wordt in 1999 omgezet in een bijdrage aan het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen;
- de nul-realiserings op twee subsidies en een bijdrage die samenhangt met niet-ontvangen facturen.

01.22 Geheime uitgaven

Overeenkomstig artikel 19 van de Comptabiliteitswet 1976 en de regeling Rijksbegrotingsvoorschriften, is dit artikel bij Defensie aangewezen als het artikel waarop de geheime uitgaven worden verantwoord.

Artikelonderdelen (bedragen x f 1000,-)	Verplichtingen en uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil	
Geheime uitgaven	200	1 300	1 100	550%

Toelichting op de verschillen

De geheime uitgaven worden door de President van de Algemene Rekenkamer gecontroleerd.

01.23 Internationale verplichtingen

Nederland neemt deel aan een aantal gemeenschappelijk gefinancierde programma's in Navo-verband. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan de samenhang van het bondgenootschap. Het betreft onder meer het Navo Veiligheids Investeringsprogramma (het vroegere Navo-infrastructuur-programma), de Militaire begroting en het «Airborne Early Warning and Control System» (AWACS).

De gemeenschappelijke kosten van Navo-uitbreiding zullen in de toekomst uit dit artikel worden betaald. Vooralsnog wordt ervan uitgegaan dat dit niet zal leiden tot een extra beslag op de middelen.

Artikelonderdelen (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen				Uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil		Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil	
Navo Veiligheids Investeringsprojecten in Nederland	30 682	7 324	- 23 358	- 76%	30 682	15 166	- 15 516	- 51%
Bijdrage aan Navo Veiligheids Investeringsprogramma	64 356	20 206	- 44 150	- 69%	64 356	21 006	- 43 350	- 67%
Investeringsprogramma AWACS*	0	0	0	-	9 780	21 339	11 559	118%
Exploitatie AWACS	14 800	15 574	774	5%	14 800	15 574	774	5%
Bijdrage aan de militaire begroting van de Navo	28 100	29 039	939	3%	28 100	29 052	952	3%
Overige bijdragen	3 200	2 235	- 965	- 30%	3 200	2 622	- 578	- 18%
Totaal	141 138	74 378	- 66 760	- 47%	150 918	104 759	- 46 159	- 31%

* Gegeven de aanpassing van de Regeling Departementale Begrotingsadministratie inzake de verantwoording van verplichtingen is, in overleg met het ministerie van Financiën, besloten bij negatieve bijstellingen die tot een negatief saldo op artikelniveau leiden de realisatie als nihil op te nemen.

Toelichting op de verschillen

Navo Veiligheids Investeringsprojecten in Nederland

De realisatie van Navo Veiligheids Investeringsprojecten in Nederland is dit jaar met f 23,358 miljoen in de verplichtingsfeer en met f 15,516 miljoen in de uitgavensfeer achtergebleven bij de oorspronkelijke raming. Dit is enerzijds het gevolg van vertragingen in de voortgang van lopende projecten en anderzijds vertraging in de procesgang van nog te autoriseren projecten.

Bijdrage aan Navo Veiligheids Investeringsprogramma

De realisatie van de bijdrage aan Navo Veiligheids Investeringsprogramma (NVIP) is dit jaar f 44,150 miljoen in de verplichtingsfeer en f 43,350 miljoen in de uitgavensfeer achtergebleven bij de oorspronkelijke raming. Dit lage contributieniveau is met name het gevolg van een lage implementatiegraad van lopende NVIP projecten.

Investerings AWACS

De «enigineering» studie voor het mid-term AWACS programma verloopt sneller dan verwacht. Als gevolg hiervan hebben in 1998 gevraagd

betalingen plaatsgevonden waardoor de oorspronkelijke raming met f 11,559 miljoen wordt overschreden.

01.24 Garanties

De in de begroting 1998 opgenomen garanties zijn reeds in voorgaande jaren aangegaan en hebben in 1998 niet geleid tot uitgaven. In 1998 is een nieuwe garantie opgenomen betreffende de Vereniging Verbond van Verzekeraars. Aangezien het hieraan verbonden financieel belang niet is te kwantificeren (het betreft mogelijke uitkeringen inzake overlijden als gevolg van operaties door of onder toezicht van een volkenrechtelijke organisatie), is deze post pro memorie opgenomen. Bij de toelichting op de Saldibalans is een garantiebijlage opgenomen.

01.25 Milieumaatregelen

In dit artikel worden de uitgaven verantwoord voor aan milieumaatregelen gerelateerd wetenschappelijk onderzoek. Daarnaast worden hier ook contributies aan milieu-organisaties en de inhuur van externe deskundigen op milieugebied verantwoord.

Artikelonderdelen (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen					Uitgaven	
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil		Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil
Milieumaatregelen	3 360	8 445	5 085	151%	3 360	4 000	640 19%

De hogere realisatie van de verplichtingen ten opzichte van de ontwerp-begroting 1998 wordt veroorzaakt door het afsluiten van meerjarige contracten bestemd voor de inventarisatie van het asbestprobleem en voor milieu-onderzoeken.

01.26 Technologie-ontwikkeling

Algemeen

Ten laste van dit artikel zijn de uitgaven geraamd en verantwoord voor technologie-ontwikkeling, alsmede voor het gebruik van kennis en kunde door de Centrale organisatie (Wetenschappelijk onderzoek en ontwikkeling (Woo) voor de Centrale organisatie). De uitgaven kunnen ook betrekking hebben op de opbouw en het instandhouden van kennis en kunde voor Defensie. Het betreft onderzoek ten behoeve van de primaire processen van Defensie, zoals beleids-, plannings- en besluitvormingsprocessen. De uitgaven voor het gebruik van kennis en kunde door de krijgsmachtdelen, inclusief de uitgaven voor de ontwikkeling van materieel ten behoeve van de krijgsmacht, komen ten laste van de krijgsmachtdeelbudgetten.

Het ministerie van Economische Zaken draagt financieel bij aan technologie- en materieelontwikkelingsprojecten, waarbij de bijdrage afhankelijk is van de bijdrage die door de industrie wordt geleverd. Het streven is door middel van het financieren van dergelijke projecten de concurrentiepositie van de Nederlandse industrie op specifieke gebieden te verbeteren. Het overleg aangaande de financiële bijdrage van het ministerie van Economische Zaken vindt plaats in de Commissie ontwikkeling defensiematerieel (Codema).

Artikelonderdelen (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen				Uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil		Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil	
Bijdrage ruimtevaartprogramma	5 200	5 200	0	0%	5 200	5 200	0	0%
Woo Centrale organisatie	5 412	3 697	- 1 715	- 32%	5 900	3 502	- 2 398	- 41%
Ontwikkeling defensie-technologie	17 339	45 962	28 623	165%	21 879	26 771	4 892	22%
Totaal	27 951	54 859	26 908	96%	32 979	35 473	2 494	8%

Toelichting op de verschillen

De lagere uitgaven voor wetenschappelijk onderzoek en ontwikkeling voor de Centrale organisatie zijn het gevolg van het achter- of uitblijven van diverse projecten (onder andere Picant, een op standaardisering gericht automatiseringsproject) omdat besluitvorming over de projectrealisatie eerst eind 1998 heeft plaatsgevonden. Voorts zijn de projecten «modellen risico-analyses vliegvelden», «microbieel kenniscentrum» en «Hero krijgsmacht» vertraagd. De hogere uitgaven voor ontwikkeling Defensie-technologie zijn het gevolg van overlopende facturen uit 1997.

01.27 Loonbijstelling

Via dit artikel worden de ontvangen bedragen voor de loonbijstelling en de incidentele looncomponent als nieuwe mutaties over de beleids-terreinen verdeeld.

Artikelonderdelen (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen en uitgaven		
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil
Loonbijstelling	84 028	0	- 84 028 - 100%

Toelichting op verschillen

De stand ontwerpbegroting 1998 op dit artikel wordt verklaard door de hierop gestalde bedragen voor onder meer de sectoralisatie van de Ziektekostenvoorziening Overheidspersoneel (ZVO), A&O-projecten, de Wet op de Ondernemingsraden (WOR), de indexering voor pensioenen en de compensatie voor de incidentele looncomponent voor postactieven.

Voor de loonbijstelling inclusief de compensatie voor de effecten van de Pemba-introductie, is een bedrag van f 271,740 miljoen toegevoegd en het restant van de uitdeling aan de beleidsterreinen van f 215,962 miljoen verwerkt. Via het loonbijstellingsartikel is voorts de overboeking van f 87,660 miljoen voor de sectoralisatie van de Ziektekostenvoorziening Overheidspersoneel (ZVO) naar het artikel 01.29 Overige departementale uitgaven verwerkt. Daarnaast heeft een vrijgave via de systematiek van de intertemporele compensatie van de reservering kapitaaldekking pensioenen plaatsgevonden (- f 35,623 miljoen). Tot slot heeft een aantal overige kleinere mutaties (per saldo - f 16,523 miljoen) ten tijde van de eerste en tweede suppletore begroting plaatsgevonden. De verdeling over de beleidsterreinen van de loonbijstelling en de overheidsbijdrage aan het arbeidsvoorwaardencontract Defensie 1997-1999 is als volgt (x f 1000):

Beleids- terrein	Omschrijving	Bedragen
Artikel		totaal
01	Algemeen	
20	Personeel en materieel	4 107
02	Pensioenen en uitkeringen	
02	Militaire pensioenen en uitkeringen	24 495
03	Koninklijke marine	
20	Personeel en materieel	15 033
04	Koninklijke landmacht	
20	Personeel en materieel	25 559
05	Koninklijke luchtmacht	
20	Personeel en materieel	11 176
06	Koninklijke marechaussee	
20	Personeel en materieel	3 532
09	Defensie Interservice Commando	
02	Personeel en materieel Dico	2 480
	Totaal	86 382

01.28 Prijsbijstelling

Via dit artikel worden de ontvangen bedragen voor de prijsbijstelling als nieuwe mutaties over de beleidsterreinen verdeeld.

Artikelonderdelen (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen en uitgaven		
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil
Prijsbijstelling	0	0	0
			0%

Toelichting

Op de uitgaven en de verplichtingen van dit artikel hebben geen mutaties plaatsgevonden. Na de eerste suppletore begroting is echter wel (een kwart van de reguliere) prijsbijstelling over 1998 aan dit artikel toegevoegd. Om recht te doen aan de jaarlijkse prijsbijstellingsystematiek heeft Defensie er voor gekozen de prijsbijstelling volledig over de beleidsterreinen uit te delen. Het daardoor ontstane tekort is door middel van interne herschikkingen en structurele maatregelen, met name op het gebied van bedrijfsvoering, binnen de defensiebegroting gevonden.

Voor de prijsbijstelling 1998 is via dit artikel f 91,362 miljoen over de daarvoor in aanmerking komende artikelen van de beleidsterreinen verwerkt. De overgehevelde bedragen zijn als volgt te specificeren (bedragen x f 1 000,-):

Beleids- terrein	Omschrijving	Bedragen
Artikel		totaal
01	Algemeen	
20	Personeel en materieel	1 682
21	Subsidies en bijdragen	101
23	Internationale verplichtingen	1 963
29	Overige departementale uitgaven	60
03	Koninklijke marine	
20	Personeel en materieel	12 419
22	Investerings groot materieel en infrastructuur	8 361
04	Koninklijke landmacht	
20	Personeel en materieel	11 463
21	Subsidies en bijdragen	16
22	Investerings groot materieel en infrastructuur	12 366
05	Koninklijke luchtmacht	
20	Personeel en materieel	10 030
22	Investerings groot materieel en infrastructuur	8 218
06	Koninklijke marechaussee	
20	Personeel en materieel	578
22	Investerings groot materieel en infrastructuur	900
08	Multi-service projecten en activiteiten	
01	Luchtmobiele brigade	20 275
09	Defensie Interservice Commando	
02	Personeel en materieel	2 930
	Totaal	91 362

01.29 Overige interdepartementale uitgaven

Ten laste van dit artikel komen uitgaven ten behoeve van het gehele ministerie van Defensie. Het betreft uitgaven voor:

- voorlichting;
- schadevergoedingen;
- hulpprogramma's aan Navo-lidstaten, zoals steun aan landen met «developing defence Industries» (DDI);
- samenwerkingsprogramma's met de Midden- en Oost-Europese landen waaronder uitgaven voor wapenbeheersing;
- exploitatiekosten van het Weu-satellietcentrum;
- overige uitgaven, zoals drukwerk en publicatiekosten en de uitgaven in het kader van de wettelijke bepalingen omtrent telecommunicatie en frequentiebeheer.

Met ingang van de begroting 1998 worden de uitgaven voor nieuwbouw, onderhoud en renovatie van defensiegebouwen in gebruik bij TNO/DO op het artikelonderdeel 01.29.05 Infrastructuur geraamd en verantwoord.

Artikelonderdelen (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen				Uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil		Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil	
01.29.01 Voorlichting	3 801	5 593	1 792	47%	3 801	4 820	1 019	27%
01.29.02 Schadevergoedingen	12 890	10 338	- 2 552	- 20%	12 890	10 886	- 2 004	- 16%
01.29.03 Samenwerkings- programma's	4 712	4 088	- 624	- 13%	4 712	3 211	- 1 501	- 32%
01.29.04 Overige uitgaven	9 254	13 496	4 242	46%	9 204	13 131	3 927	43%
01.29.05 Infrastructuur	2 160	116	- 2 044	- 95%	2 160	239	- 1 921	- 89%
01.29.06 ZVD-regeling	0	69 401	69 401	-	0	69 399	69 399	-
Totaal	32 817	103 032	70 215	214%	32 767	101 686	68 919	210%

Toelichting op de verschillen

De lagere uitgaven op het artikelonderdeel Samenwerkingswerkingsprogramma's worden veroorzaakt door vertraging in het project «COPPEF-computerprogramma». Voor dit project wordt een nieuw Portugees bedrijf opgericht; hierbij is vertraging opgetreden. Voorts is vertraging opgetreden bij het project HAF Mission Planning support DTC/CMF als gevolg van wisselingen in de projectbegeleiding, mede door reorganisatie. Voorts is de interesse voor dit project bij de Griekse partner aan het afnemen. Defensie heeft er bij het NLR op aangedrongen de voortgang scherper te bewaken en de achterstand in te lopen.

De hogere uitgaven op het artikelonderdeel «Overige uitgaven» zijn als volgt te verklaren. In het lopende arbeidsvoorwaardenakkoord is overeengekomen dat Defensie een bijdrage zal leveren aan het bestrijden van werkloosheid onder langdurig werkloze jongeren. Daartoe is in september 1997 een contract met een intermediaire organisatie gesloten. Het contract voorzag in de detachering van jongeren tot ultimo december 1998.

Gelet op de onzekerheid en de nog niet afgeronde besluitvorming (onderhandelingen met gemeenten) met betrekking tot de nieuwbouw TNO heeft geen volledige realisatie plaatsgevonden van de uitgaven voor infrastructuur.

Het ten tijde van de eerste suppletore begroting 1998 toegevoegde budget voor de sectoralisatie van de Ziektekostenvoorziening Overheidspersoneel (ZVO) van f 87,7 miljoen is niet volledig gerealiseerd. Dit is het gevolg van het niet één op één lopen van de aanspraaktermijnen en er is minder beroep op de regeling gedaan dan werd verwacht.

02. Beleidsterrein Pensioenen en uitkeringen

Algemeen

De uitgaven voor beleidsterrein Pensioenen en uitkeringen geven over 1998 een uitkomst aan die nauwelijks afwijkt van het bedrag dat ten tijde van de ontwerpbegroting is voorzien. Deze samenloop is evenwel toevallig, aangezien achter dit neutrale saldo substantiële verhogingen en verlagingen schuilgaan. In beide gevallen belopen deze in totaal ongeveer f 120 miljoen. Merendeels hebben de bijstellingen een voornamelijk technisch karakter, zoals de toevoeging van de loonbijstelling, de verwerking van de Pemba-operatie en overheveling van de uitgaven gemoeid met de veteranenpas naar het subsidie-artikel van beleidsterrein Algemeen.

In 1998 was evenwel ook sprake van bijstellingen als gevolg van een gewijzigd beroep op de voorzieningen. Zo is een bedrag van f 27 miljoen ten behoeve van de geplande uitvoering in 1997 van het veteranenbeleid (2-5 jaar), wegens het ten tijde van de opstelling van de ontwerpbegroting ontbreken van een wettelijke basis, doorgeschoven naar de begroting voor 1998. Daarnaast is in 1998 een aanvullende voorziening getroffen ter grootte van f 9 miljoen voor de verdere uitvoering van het amendement Zijlstra die is gericht op uitbreiding van de doelgroep.

De totaal geraamde uitgaven van het beleidsterrein Pensioenen en uitkeringen voor het jaar 1998 zijn als volgt te specificeren:

Artikelonderdelen (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen en uitgaven		
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil
02.01 Wachtgelden burgerpersoneel en inactiviteitswedden militair personeel	0	0	0
02.02 Militaire pensioenen en uitkeringen	1 709 170	1 690 290	- 18 880
Totaal uitgaven Pensioenen en uitkeringen	1 709 170	1 690 290	- 18 880

02.01 Wachtgelden burgerpersoneel en inactiviteitswedden militair personeel

Met ingang van de begroting 1998 zijn de uitgaven van dit artikel overgeheveld naar de betrokken beleidsterreinen en ondergebracht bij de artikelen Personeel en materieel van die beleidsterreinen.

02.02 Militaire pensioenen en uitkeringen

De pensioenvoorziening en uitkeringen voor militair personeel zijn grotendeels in eigen beheer bij Defensie. Dit betreft met name de dienstitijdpensioenen. De uitkeringen in verband met de Uitkeringswet gewezen militairen (UKW), de invaliditeitspensioenen en arbeidsongeschiktheid (IP/AO) zijn in handen van de Uitvoeringsinstelling Sociale Zekerheid voor Overheid en Onderwijs (USZO). Voor pensioenen ten behoeve van weduwen en wezen van militair personeel is het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds uitvoeringsorgaan, maar niet voor de nabestaandenpensioenen die verband houden met overlijden als gevolg van een dienstongeval.

De leeftijdsopbouw van het bestand gewezen militair personeel is niet altijd evenwichtig. Dit werkt door in de uitgaven voor pensioenen en uitkeringen.

Daarnaast worden op dit artikel ook de uitgaven geraamd die betrekking hebben op uitkeringen in het kader van het veteranenbeleid.

Artikelonderdelen (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen en uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil	
Militaire nabestaandenpensioenen	63 484	61 840	- 1 644	- 3%
Militaire diensttijdpensioenen	579 190	607 870	28 680	5%
Militaire invaliditeitspensioenen	209 010	184 974	- 24 036	- 11%
Uitkeringswet gewezen militairen	709 492	705 422	- 4 070	- 1%
Sociale zorg	11 000	12 534	1 534	14%
Overige uitkeringen	12 074	17 177	5 103	42%
Reserve-overdracht	17 000	16 338	- 662	- 4%
Veteranenbeleid	80 920	84 135	3 215	4%
Verzekerdenadministratie	27 000	0	- 27 000	- 100%
Totaal	1 709 170	1 690 290	- 18 880	- 1%

Toelichting op de verschillen

De uitgaven geven over 1998 een uitkomst aan die nauwelijks afwijkt van het bedrag dat ten tijde van de ontwerpbegroting is voorzien. Deze samenloop is evenwel toevallig, aangezien achter dit neutrale saldo substantiële over- en onderschrijdingen schuil gaan.

Dit is voor een deel toe te schrijven aan technische bijstellingen zoals de toevoeging van de loonbijstelling en de overheveling van de uitgaven gemoeid met de veteranenpas naar artikel 01.21 Subsidies en bijdragen. De hogere uitgaven op het onderdeel militaire diensttijdpensioenen wordt grotendeels verklaard door genoemde loonbijstelling.

Voorts heeft de verwerking van de Pemba-operatie geleid tot met name een onderrealisatie op het artikelonderdeel militaire invaliditeitspensioenen, doordat de arbeidsongeschiktheidscomponent hieruit is weggefallen. De verwerking van deze operatie heeft tevens tot gevolg dat de arbeidsongeschiktheidspensioenen (< 80% en >= 80%) en de wachtgeldten TBA (Wet terugdringing beroep op arbeidsongeschiktheidsregelingen) geen realisatie hebben. De betreffende kengetallen zijn hierdoor komen te vervallen.

Daarnaast maken de posten «Bovenwettelijke arbeidsongeschiktheid» (f 9,415 miljoen) en suppletie arbeidsongeschiktheid (f 4,230 miljoen) deel uit van het realisatiebedrag. Deze posten werden tot en met de begroting 1997 opgenomen in de arbeidsongeschiktheidspensioenen. Vanaf de begroting 1998 zijn deze in het artikelonderdeel Militaire invaliditeitspensioenen ondergebracht.

Aan de over- respectievelijk onderschrijding op de artikelonderdelen Veteranenbeleid en Verzekerdenadministratie liggen de volgende oorzaken ten grondslag.

De uitvoering van de «Uitkeringswet tegemoetkoming twee tot vijfjarige diensttijd veteranen» heeft tot grote fluctuaties in het budget veteranenbeleid geleid. Met de eerste suppletore begroting 1998 is het budget ten opzichte van de autorisatiebegroting 1998 substantieel verhoogd in verband met een verschuiving van het budget van 1997 naar 1998 (de wet is eerst eind december 1997 van kracht geworden), een uitbreiding van de doelgroep (zoals de toevoeging van weduwen) en een tegenvaller bij de fiscalisering van de uitkeringen. De realisatie 1998 is uiteindelijk aanzienlijk lager uitgevallen door de sterke terugval in het aantal aanvragen en als gevolg van verlaging van de fiscalisering van de uitkeringen.

De in de ontwerpbegroting geraamde bedragen voor de verzekerden-administratie zijn niet tot besteding gekomen omdat in 1998 een contract met het ABP is gesloten waardoor de noodzaak van het opzetten van deze administratie door Defensie is komen te vervallen. De in verband hiermee vrijvallende middelen zijn toegevoegd aan de arbeidsvoorwaardenruimte.

Militaire nabestaandenpensioenen

Omschrijving	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Militaire nabestaandenpensioenen:				
- uitkeringsjaren	aantal	4 377	4 220	- 157
- bedrag per uitkeringsjaar	x f 1	14 504	14 654	150
- toegelicht begrotingsbedrag	x f 1000	63 484	61 840	- 1 644

Militaire diensttijdpensioenen

Omschrijving	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Militaire diensttijdpensioenen:				
- uitkeringsjaren	aantal	24 749	24 475	- 274
- bedrag per uitkeringsjaar	x f 1	23 403	24 836	1 434
- toegelicht begrotingsbedrag	x f 1000	579 190	607 870	28 680

Militaire invaliditeitspensioenen

Omschrijving	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Invaliditeitspensioenen beroeps >= 65 jaar				
- uitkeringsjaren	aantal	2 037	2 199	162
- bedrag per uitkeringsjaar	x f 1	15 786	14 712	- 1 075
- toegelicht begrotingsbedrag	x f 1000	32 157	32 351	194

Omschrijving	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Invaliditeitspensioenen beroeps < 65 jaar:				
- uitkeringsjaren	aantal	949	945	- 4
- bedrag per uitkeringsjaar	x f 1	10 323	10 262	- 61
- toegelicht begrotingsbedrag	x f 1000	9 797	9 698	- 99

Omschrijving	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Invaliditeitspensioenen verlofs >= 65 jaar				
- uitkeringsjaren	aantal	4 615	5 158	543
- bedrag per uitkeringsjaar	x f 1	12 601	10 739	- 1 862
- toegelicht begrotingsbedrag	x f 1000	58 153	55 392	- 2 761

Omschrijving	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Invaliditeitspensioenen verlofs < 65 jaar				
- uitkeringsjaren	aantal	7 017	7 115	98
- bedrag per uitkeringsjaar	x f 1	9 288	9 606	318
- toegelicht begrotingsbedrag	x f 1000	65 174	68 349	3 175

Omschrijving	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Arbeidsongeschiktheidspensioenen < 15%				
- uitkeringsjaren	aantal	2 254	2 492	238
- bedrag per uitkeringsjaar	x f 1	2 835	2 223	- 612
- toegelicht begrotingsbedrag	x f 1000	6 390	5 539	- 851

Uitkeringswet gewezen militairen

Omschrijving	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Uitkeringswet gewezen militairen				
- uitkeringsjaren	aantal	10 081	10 314	233
- bedrag per uitkeringsjaar	x f 1	70 379	68 395	- 1 985
- toegelicht begrotingsbedrag	x f 1000	709 492	705 422	- 4 070

03. Beleidsterrein Koninklijke marine

Algemeen

Bedrijfsvoering

In 1998 is verder gestalte gegeven aan de implementatie van het bedrijfsvoeringsbeleid Defensie. Dat beleid richt zich op resultaatgerichte bedrijfsvoering, waarbij verantwoordelijkheden en bevoegdheden zoveel als mogelijk worden neergelegd bij decentrale managers van resultaatverantwoordelijke eenheden (RVE'n). In de convenanten zijn afspraken vastgelegd over de te leveren producten en activiteiten. Daarbij behoren financiële, personele en materiële middelen.

In het kader van het ter beschikking stellen van financiële middelen aan de decentrale manager is er voor gekozen eerst goede beschrijvingen van de administratieve organisatie (AO-beschrijvingen) te maken, alvorens bevoegdheden en budgetten te decentraliseren. In 1998 is in dit kader voor ongeveer f 100 miljoen aan budgetten overgeheveld en zijn alle AO's van de over te dragen budgetten beschreven. De beschrijving van deze AO's was voornamelijk gericht op de financiële beheersing. Tevens heeft er een inventarisatie plaats gevonden voor wat betreft de actuele stand van zaken betreffende de reeds beschreven en nog te beschrijven AO's. Op basis van deze inventarisatie zijn prioriteiten gesteld. Bij het beschrijven van AO's zal geen gebruik meer gemaakt worden van de zgn. minimodel methodiek (een verkorte beschrijving van de AO). In de toekomst wordt meer gebruik gemaakt van de SDW-methodiek. Reeds bestaande minimodellen zullen worden aangepast.

Om de decentrale manager maximale mogelijkheden te geven om de financiële middelen alternatief aan te kunnen wenden, zijn in 1998 stappen gezet om de mogelijkheden tot schuiven tussen budgetten te

vergroten. De «schotten» tussen de activiteitenafhankelijke uitgavenbudgetten en de bedrijfsgebonden uitgavenbudgetten, uitgezonderd de salarissen, zijn weggenomen. De schotten om de salarissen zijn gehandhaafd vanwege het feit, dat de RVE wordt aangestuurd op personeelsplafonds in plaats van op budget.

In de uiteindelijke situatie zal de decentrale manager niet alleen beschikken over uitgavenbudgetten, maar ook over kostenbudgetten en hoeveelheidsbudgetten. Het kostenbewustzijn zal daarmee een impuls krijgen.

Kostenbudgettering doet zich voor in die gevallen, waarbij de decentrale eenheid niet beschikt over het uitgavenbudget. Het beleid is erop gericht om de kostenbudgettering te minimaliseren, aangezien de beheerslast daarvan complexer is dan die van uitgavenbudgettering. Er bestaat in dat geval immers een wederzijdse afhankelijkheid tussen RVE'n.

In 1998 is vastgesteld dat kostenbudgettering alleen zal worden toegepast in die gevallen, waarin voorraadonttrekkingen aan de orde zijn. In het bijzonder betreft het magazijnsartikelen en brandstof ten behoeve van operatiën. In de managementcontracten 1998 zijn kostenbudgetten voor de genoemde kostencomponenten opgenomen. In decentrale administraties wordt de realisatie daarvan gevolgd. Mede met gebruikmaking van de daarmee opgedane ervaringen zullen in 1999 vervolgstappen worden genomen, waarbij ook hoeveelheidsbudgetten zullen worden betrokken. In het bijzonder zal daarbij de aandacht uitgaan naar de informatievoorziening. Een adequate informatievoorziening en de daarvoor benodigde geautomatiseerde systemen zijn noodzakelijk om het proces te ondersteunen

Teneinde vroegtijdig knelpunten en tekortkomingen bij de realisatie van producten en activiteiten te onderkennen, zijn de prestatie-indicatoren verder ontwikkeld. Deze prestatie-indicatoren richten zich met name op het materieel-logistieke functiegebied en opleidingen. Hierbij richten de indicatoren zich op aantallen meerjarige- en tussentijdse onderhoudscycli (MJO en TTO), reparatie orders, engineering uren en aantal leerlingen in opleidingen. In de Rijksbegroting van 1998 zijn deze prestatie-indicatoren voor het eerst gepresenteerd.

Om de decentrale manager instrumenten ter beschikking te stellen om de bedrijfsprocessen bij de RVE beter te kunnen beheersen, was onder meer een herinrichting van de interne controle noodzakelijk.

Eind 1998 is het project Herinrichting interne controle Koninklijke marine in het georganiseerd overleg met de bijzondere commissies militair en burgerpersoneel KM afgeprocédéerd.

Vooruitlopend op de definitieve vaststelling van het plan is medio oktober 1998 het bureau Beleid en Review bij de Directeur Economisch Beheer KM (DEBKM) ingericht. Dit bureau is belast met de verdere uitvoering van de reorganisatie en de implementatie van de verbijzonderde interne controle afdelingen bij de regionale commandanten en Directies. Het bureau Beleid en Review geeft invulling aan de functionele en sturende rol van de DEBKM ten opzichte van de verbijzonderde interne controle. Hiertoe wordt door het bureau het beleid ten aanzien van verbijzonderde interne controle aangegeven en uitgedragen en treedt hierbij op als coördinator en kwaliteitsbewaker. Daarnaast is het bureau belast met het uitvoeren van reviews voor het beoordelen van de kwaliteit van de uitgevoerde controles door de diverse VIC-afdelingen. Tevens is het mogelijk dat IC-onderzoeken bij de diverse RVE'n/directies worden uitgevoerd.

Om de bruikbaarheid en praktische toepasbaarheid van het auditinstrument te beproeven is in 1998 een aantal audits op verzoek uitgevoerd naar de volgende onderwerpen: de project-organisatie van het project Millennium KM (PROMIKM), de beheersing van het onderhoudsproces

voertuigen van het Korps Mariniers, de opzet en inrichting van een interne Arbodienst en naar het proces voorzien in infrastructuur. De resultaten van de audit naar PROMIKM zullen worden gebruikt om de organisatie verder te stroomlijnen zodat een ongestoorde bedrijfsvoering van de Koninklijke marine per 1 januari 2000 is gewaarborgd. Bij het Korps Mariniers zijn zowel maatregelen genomen in de aansturing van het onderhoudsproces als in de bedrijfsvoering teneinde een betere beheersing van het proces te realiseren. De resultaten van de audit naar opzet en inrichting van een interne Arbodienst hebben er mede toe geleid dat de Koninklijke marine sinds 8 december 1998 beschikt over een eigen gecertificeerde Arbodienst. De audit naar het proces voorzien in infrastructuur heeft ertoe geleid dat meer aandacht is ontstaan voor de beheersing van dit proces. Implementatie van aanbevelingen moet leiden tot een verbeterde kwaliteit van de behoeftestelling en een zakelijker opstelling richting agentschap DGW&T.

Personeel

De met de Defensienota 1991 in gang gezette herstructurering en personele reductie verkeren in een eindfase. Door de combinatie van natuurlijk verloop en instroom beperkende maatregelen wordt de reductie geëffectueerd. Alhoewel de te reduceren functies grotendeels zijn geïdentificeerd in reeds lopende reorganisaties, blijft het concretiseren ervan een moeizaam proces. Ook leiden evaluaties van eerdere reorganisaties soms tot noodzakelijke aanpassingen van het functiebestand. De uitwerking van maatregelen en het doorlopen van het vaste overleg met de bonden vergt veel tijd. De Koninklijke marine ziet daarom geen mogelijkheden om het lopende reductieproces te versnellen. Voor 1998 was voor het burgerpersoneel een sterkte van 4 491 personen geraamd. De realisatie is echter om bovengenoemde redenen uitgekomen op 4 547.

De begrote personele uitbreiding van 50 militairen bij het Korps Mariniers in 1998 in het kader van de evaluatie van de Prioriteitennota 1993 (als onderdeel van de uitbreiding met 150 man) is niet gehaald door een hoog verloop van personeel. De werving daarvan werd wel gehaald. Voor 1998 was voor het militair personeel een sterkte geraamd van 13 028 personen. De realisatie van 13 102 viel per saldo ook hier om bovengenoemde redenen hoger uit.

Realisatie

De totaal geraamde en gerealiseerde uitgaven van het beleidsterrein Koninklijke marine voor het jaar 1998 zijn als volgt te specificeren:

Uitgaven (x f 1000,-)

Omschrijving	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil	
03.20 Personeel en materieel				
– Commandant der Zeemacht in Nederland (CZMNED)	619 272	706 003	86 731	14%
– Commandant der Zeemacht in het Caribisch gebied (CZMCARIB)	81 890	108 198	26 308	32%
– Commandant van het Korps Mariniers (CKMARNs)	176 895	200 953	24 058	14%
– Ondersteunende eenheden	444 666	553 007	108 341	24%
– Admiraliteit	601 691	540 481	– 61 210	– 10%
– Wachtgeld en inactiviteitswedden	34 357	29 608	– 4 749	– 14%
Totaal Personeel en materieel	1 958 771	2 138 250	179 479	9%
03.21 Subsidies en bijdragen	848	529	– 319	– 38%
03.22 Investerings groot materieel en infrastructuur	842 169	644 582	– 197 587	– 23%
Totaal uitgaven Koninklijke marine	2 801 788	2 783 361	– 18 427	– 1%

Toelichting op de verschillen

Het verschil bij Personeel en materieel is voornamelijk te verklaren door toevoeging van budget (f 91,1 miljoen), voornamelijk als gevolg van loon- en prijsbijstellingen en de Pemba-uitdeling. Voorts werden in het kader van de wijziging van het rekenschema de kleine bedrijfsmatige investeringen op het P&M-artikel verantwoord (f 16,2 miljoen, voorheen op het investeringsartikel). Tot slot is door duurder onderhoud aan vliegend (f 17,0 miljoen) en varend materieel (f 22,2 miljoen) meer uitgegeven. Het lager uitvallen van de realisatie van de investeringen is met name het gevolg van vertraging in de besluitvorming over enkele grote materieelprojecten. Als gevolg hiervan zullen de uitgaven verschuiven naar latere jaren.

03.20 Personeel en materieel

De uitgaven binnen het artikel 03.20 Personeel en materieel bij het beleidsterrein Koninklijke marine zijn verdeeld in vijf ressorts: Commandant der Zeemacht in Nederland, Commandant der Zeemacht in het Caribisch gebied, Commandant van het Korps mariniers, Ondersteunende eenheden en Admiraliteit. Ook de uitgaven voor wachtgeld en inactiviteitswedden worden op dit artikel geraamd en verantwoord.

Het afgelopen jaar zijn er enkele tientallen AO-beschrijvingen van de financiële processen afgerond als gevolg waarvan eveneens ongeveer 100 budgetten voor overige personele exploitatie en materiële exploitatie gedecentraliseerd konden worden. De bestaande interne controle bij de Koninklijke marine wordt gereorganiseerd. Deze reorganisatie heeft onder andere tot doel de interne controle activiteiten te richten op gedecentraliseerde bedrijfsprocessen bij de RVE'n. Gedurende 1998 is een aanzet gegeven voor de implementatie hiervan. De salarissen werden in het afgelopen jaar nog centraal geraamd en gestuurd aangezien de decentrale organisaties nog niet ingericht zijn voor decentrale raming en sturing. Over het algemeen hebben deze ontwikkelingen er toch toe geleid dat betere integrale sturing voor de commandant of directeur verkregen is.

Het ressort Commandant der Zeemacht in Nederland (CZMNED)

Het ressort Commandant der Zeemacht in Nederland (CZMNED) bestaat uit de Groep Escorte Schepen, de Groep Maritieme Helikopters, de Groep Maritieme Patrouille Vliegtuigen, de Onderzeedienst, de Mijndienst en de Overige eenheden van CZMNED, zoals het commandement, het Kustwachtcentrum, het Maritiem Hoofdkwartier Nederland, kazernes en walinrichtingen.

Artikelonderdeel (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen				Uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil		Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil	
03.20.01 Ambtelijk burgerpersoneel	75 350	79 098	3 748	5%	75 350	79 098	3 748	5%
03.20.02 Militair personeel	486 147	505 132	18 985	4%	486 147	505 132	18 985	4%
03.20.03 Overige personele uitgaven	8 582	46 372	37 790	440%	8 582	47 615	39 033	455%
03.20.04 Materiële uitgaven	37 007	71 017	34 010	92%	49 193	74 158	24 965	51%
Totaal	607 086	701 619	94 533	16%	619 272	706 003	86 731	14%

Activiteitentoelichting

Het ressort CZMNED heeft als hoofdactiviteiten ontplooid, het inzetbaar maken en houden van de operationele eenheden van de vloot en het inzetten van de operationele eenheden van de vloot. Dit is gebeurd door het uitvoeren van onder andere de volgende activiteiten:

- de permanente deelname met elk een fregat met boordhelikopter aan de Standard Naval Forces Atlantic (STANAVFORLANT);
- de permanente deelname met elk een fregat met boordhelikopter aan de Standing Forces Mediterranean (STANAVFORMED);
- de permanente stationering van een fregat met boordhelikopter in het Caraïbisch gebied;
- de permanente deelname met een mijnenjager aan de Standing Naval Forces Channal (STANAVFORCHAN);
- deelname met een mijnenjager aan de «Mine Counter Measure Force Mediterranean (MCMFORMED)»;
- de standaard inzet aan vaardagen en vliegreuen ten behoeve van de Kustwacht Nederland;
- deelname aan nationale en internationale oefeningen.

1. Ernst operaties.

Een fregat heeft als deel van de Maritime Interdiction Force in de Perzische Golf deelgenomen aan inspecties in het kader van de embargo operaties.

2. Oefening en training.

Diverse eenheden hebben deelgenomen aan Navo-oefeningen waaronder:

- «Joint Maritime Course»
- «Strong Resolve»
- «BALTOPS»
- «Dogfish»
- «Blue Harrier»
- «Open Spirit»

Een aantal fregatten heeft realistische opwerktrainingen uitgevoerd bij de Flagofficer Seatraining te Plymouth. Door de Onderzeedienst is de «Submarine Command Course», die openstaat voor internationale deelneming, verzorgd.

03.20.01 Ambtelijk burgerpersoneel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het burgerpersoneel van het ressort CZMNED.

Ambtelijk burgerpersoneel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
waarvan:	aantal vte'n	1 069	1 088	19
- actief burgerpersoneel	aantal vte'n	1 056	1 067	11
- gemiddeld salaris	x f 1,-	70 580	72 919	2 340
- totale uitgaven	x f 1000,-	74 532	77 805	3 273
- niet-actief burgerpersoneel	aantal vte'n	13	21	8
- gemiddeld salaris	x f 1,-	62 923	61 571	- 1 352
- totale uitgaven	x f 1000,-	818	1 293	475
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	75 350	79 098	3 748

03.20.02 Militair personeel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het militair personeel van het ressort CZMNED.

De confrontatie van begroting en realisatie geeft voor militair personeel een verschil van f 19,0 miljoen. Dit verschil wordt met name veroorzaakt doordat de uitgavenniveaus zijn aangepast aan het loonniveau 1998 (inclusief Pemba f 23,2 miljoen). Daarnaast heeft een herschikking plaatsgevonden tussen de ressorts als gevolg van met name een andere werkelijke spreiding van de niet-beschikbaarheid van militair personeel en de toelagen (- f 4,8 miljoen). In verband met een verruiming van de openstelling van marinevliegveld de Kooy in het kader van het civiel medegebruik heeft een ophoging van de begrotingssterkte plaatsgevonden.

Militair personeel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	6 633	6 720	87
- beroeps onbepaalde tijd	aantal vte'n	4 544	4 531	- 13
- gemiddeld salaris	x f 1,-	77 703	81 370	3 667
- totale uitgaven	x f 1000,-	353 081	368 686	15 605
- beroeps bepaalde tijd	aantal vte'n	2 089	2 189	100
- gemiddeld salaris	x f 1,-	63 698	62 333	- 1 366
- totale uitgaven	x f 1000,-	133 066	136 446	3 380
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	486 147	505 132	18 985

03.20.03 Overige personele uitgaven

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de personele uitgaven anders dan salarissen. De ramingen hebben betrekking op burger- en militair personeel en zijn in sterke mate afhankelijk van de personeelssterkte en de activiteitenplanning. De uitgaven hebben onder meer betrekking op kleding en uitrusting, voeding, reizen onderwijs en opleidingen en de inhuur van tijdelijk personeel.

De confrontatie van de begroting en de realisatie geeft een verschil van f 39,0 miljoen. Dit verschil wordt met name veroorzaakt door verdere decentralisatie van taken en bevoegdheden en de daaraan verbonden overheveling van budgetten. Het betreft hier onder andere de budgetten voor salaris gerelateerde uitgaven en de uitgaven voor voeding, kleding en uitrusting en representatie (totaal f 24,1 miljoen). Het resterende verschil wordt met name veroorzaakt door de boekingsystematiek (overgeboekt van materiële uitgaven) voor de inhuur van personeel is f 6,8 miljoen, reiskosten als gevolg van toegenomen aflossingen van bemanningen in het buitenland f 1,8 miljoen en een aantal overige kleinere uitgaven (f 6,3 miljoen).

Overige personele uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verskil
	aantal			
- inhuur tijdelijk personeel	mensjaren	6,4	141,7	135,3
- bedrag per mensjaar	x f 1,-	71 000	72 075	1 075
- totale uitgaven	x f 1000,-	454	10 213	9 759
- overige persoonsgebonden personele uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	7 689	7 808	119
- gemiddeld per vte	x f 1,-	1 057	4 790	3 733
- totale uitgaven	x f 1000,-	8 128	37 402	29 274
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	8 582	47 615	39 033

Toelichting inhuur tijdelijk personeel

In de beveiliging van objecten van de CZMNED is deels voorzien door inhuur van extern personeel. Tevens is door de bedrijfsrestaurants extern personeel ingehuurd. In verband met een reorganisatie is voor magazijns-werkzaamheden in 1998 tijdelijk personeel ingehuurd. Daarnaast vindt inhuur plaats met name voor het VAE-project.

Toelichting overige persoonsgebonden personele uitgaven

Het betreft hier uitgaven voor kleding en uitrusting, voeding, verplaatsen, reizen, representatie, onderwijs en opleiding en overige personele zaken. Uitgaven ten behoeve van het ressort CZMNED die worden beheerd door het ressort Admiraliteit zijn opgenomen in de kengetallen aldaar. In 1998 zijn budgetten overgedragen waardoor bij CZMNED de gemiddelde uitgaven per vte stijgen en onder gelijktijdige daling bij het ressort Admiraliteit.

03.20.04 Materiële uitgaven

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de materiële uitgaven. Het betreft hier uitgaven voor onder meer huisvesting, bureauzaken, informatiesystemen, zaken van operationele aard, inventarisgoederen en klein materieel, onderhoud en herstel van het materieel, onderhoud van gebouwen en terreinen en bevoorrading.

De confrontatie van begroting en realisatie geeft voor de materiële uitgaven een verschil van f 24,9 miljoen aan. Dit verschil wordt met name veroorzaakt door verdere decentralisatie van taken en bevoegdheden (+ f 8,4 miljoen). Het betreft hier met name de overheveling van budgetten voor automatiseringsgerelateerde uitgaven, data- en telecommunicatie en overige zaken van operationele aard.

De resterende verschillen worden met name veroorzaakt door:

- als gevolg van een hogere storingsgraad waren hogere budgetten

- benodigd voor het onderhoud (inclusief uitbesteding) en herbevoorrading van Orion vliegtuigen (f 10,2 miljoen);
- voor onderhoud/herbevoorrading van de Lynx helikopters is f 6,1 miljoen extra benodigd, mede als gevolg van een hogere koers van het Britse pond;
 - als gevolg van een wijziging in de boekingsstelsystematiek voor de inhuur van personeel is f 6,8 miljoen overgeheveld naar het artikelonderdeel Overige personele uitgaven en
 - een aantal overige kleinere beleidsmutaties voor in totaal f 7,0 miljoen.

Materiële uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
- inhuur O-, I- & A-deskundigheid	aantal mensjaren	-	1,6	1,6
- bedrag per mensjaar	x f 1,-	-	258 125	258 125
- totale uitgaven	x f 1000,-	-	413	413
- overige persoonsgebonden materiële uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	7 689	7 808	119
- gemiddeld per vte	x f 1,-	2 129	2 369	240
- totale uitgaven	x f 1000,-	16 371	18 498	2 127
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	16 371	18 911	2 540
Overige materiële uitgaven	x f 1000,-	32 822	55 247	22 425
Totaal materiële uitgaven	x f 1000,-	49 193	74 158	24 965

Toelichting op prestatie-indicator Overige materiële uitgaven

Specifieke gegevens materiële uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
havenbezoeken	aantal	400	466	66
gemiddelde uitgaven per havenbezoek	x f 1,-	8 597	10 467	1 870
Toegelicht bedrag	x f 1 000,-	3 439	4 867	1 428
kanaalpassages Kielerkanaal	aantal	31	27	- 4
gemiddelde uitgaven per kanaalpassage	x f 1,-	4 581	4 000	- 581
Toegelicht bedrag	x f 1 000,-	142	108	- 34
kanaalpassages Suezkanaal	aantal	2	2	0
gemiddelde uitgaven per kanaalpassage	x f 1,-	165 500	93 500	- 72 000
Toegelicht bedrag	x f 1 000,-	331	187	- 144
Totaal toegelicht bedrag	x f 1 000,-	3 912	5 162	1 250

In het ressort CZMNED wordt voorts een deel van de uitgaven geraamd voor het onderhoud en herstel en herbevoorradingsartikelen van de patrouillevliegtuigen van het type P3-C Orion en de Lynx-helikopters van de Marine Luchtvaart Dienst. Daarnaast worden uitgaven geraamd voor onderhoud en herstel van schepen (inclusief SEWACO-systemen). De uitgaven hiervoor in 1998 bedragen f 43,3 miljoen.

Tevens wordt voor oefeningen met geleide wapensystemen en geschut geraamd. De uitgaven hiervoor in 1998 bedragen f 2,6 miljoen.

Het decentraal beheerde deel van de uitgaven op het gebied van het onderhoud van gebouwen en terreinen alsmede de voorzieningen aan gebouwen en terreinen worden door dit ressort geraamd. De uitgaven hiervoor in 1998 bedragen f 1,9 miljoen.

Daarnaast worden diverse kleinere bedragen geraamd. De uitgaven hiervoor in 1998 bedragen f 3,1 miljoen.

Het ressort Commandant der Zeemacht in het Caribisch gebied (CZMCARIB)

Het ressort Commandant der Zeemacht in het Caribisch (CZMCARIB) gebied bestaat uit:

- het commandement der zeemacht in het Caribisch gebied ten behoeve van het uitoefenen van operationeel en logistiek gezag en functionele bevoegdheden;
- de marinebasis Parera, de marinekazerne Suffisant en het vliegveld HATO-militair te Curaçao en de marinierskazerne Savaneta te Aruba;
- twee infanterie-compagnieën mariniers en een ondersteuningspeloton die deel uitmaken van het deels mobilisabele Vierde Mariniersbataljon;
- de Antilliaanse en Arubaanse militie;
- het transportschip Hr.Ms. Pelikaan;
- de radiostations in het Caribisch gebied.

Hoewel zij niet onder dit ressort vallen, heeft CZMCARIB eveneens de beschikking over:

- het stationschip met boordhelikopter en twee Orion maritieme patrouillevliegtuigen (CZMNED);
- het 336 squadron van de Koninklijke luchtmacht met de daartoe behorende twee F-27M's.

Artikelonderdeel (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen				Uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil		Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil	
03.20.05 Ambtelijk burgerpersoneel	4 164	5 867	1 703	41%	4 164	5 867	1 703	41%
03.20.06 Militair personeel	61 299	80 032	18 733	31%	61 299	73 613	12 314	20%
03.20.07 Overige personele uitgaven	4 425	8 174	3 749	85%	4 425	7 491	3 066	69%
03.20.08 Materiële uitgaven	12 002	15 893	3 891	32%	12 002	21 227	9 225	77%
Totaal	81 890	109 966	28 076	34%	81 890	108 198	26 308	32%

Activiteitentoelichting

De Koninklijke marine is belast met de verdediging van de Nederlandse Antillen en Aruba. De defensie-inspanningen zijn er op gericht, naast de verdediging van het grondgebied van het Koninkrijk, een bijdrage te leveren aan de strijd tegen de handel in drugs. Om hieraan uitvoering te geven omvatten de hoofdactiviteiten die CZMCARIB ontplooit, het inzetbaar houden en het inzetten van de ter beschikking gestelde operationele eenheden.

In 1998 zijn als belangrijkste activiteiten uitgevoerd:

- *Noodhulp*: Een groot aantal personele en materiële middelen is ingezet bij het verlenen van noodhulp na passage van de orkanen «Georges» (Bovenwinden) en «Mitch» (Honduras en Nicaragua). Bij de operatie «Georges» liepen de operationele procedurelijnen met de lands-overheid op de Nederlands Antillen in het algemeen op zeer goede wijze.
- *Oefeningen en trainingen*: er is deelgenomen aan twee grotere internationale amfibische oefeningen, te weten «Deux Tricolores» (met Franse eenheden) en «Unitas» (met Amerikaanse eenheden). De oefening «Caribbean Fury» (met Britse eenheden) kon wegens de steunverlening als gevolg van de orkaan «Mitch» geen doorgang

vinden. Eenheden van het 4^e Mariniersbataljon hebben onder andere deelgenomen aan een jungle-training in Belize en aan de Caribbean Command Competition.

- *Kustwacht*: de organisatie-eenheden en de eenheden van defensie werden regulier ingezet in het kader van toezichthoudende- en opsporingstaken zoals vermeld in de Voorlopige Regeling Kustwacht voor de Nederlandse Antillen en Aruba. Op 2 november is de kustwachtcutter «Jaguar» in dienst gesteld.

03.20.05 Ambtelijk burgerpersoneel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het burgerpersoneel van het ressort CZMCARIB.

Het verschil tussen begroting en realisatie kent een toename in de uitgaven voor burgerpersoneel van f 1,7 miljoen. Dit verschil wordt vooral veroorzaakt door de aanpassing van de uitgavenniveaus aan het loonniveau 1998 (inclusief Pemba).

Ambtelijk burgerpersoneel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
- actief burgerpersoneel	aantal vte'n	72	76	4
- gemiddeld salaris	x f 1,-	57 833	77 197	19 364
- totale uitgaven	x f 1000,-	4 164	5 867	1 703

03.20.06 Militair personeel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het militair personeel van het ressort CZMCARIB.

Het verschil tussen begroting en realisatie bedraagt voor militair personeel f 12,3 miljoen. Dit verschil wordt vooral veroorzaakt door de aanpassing van de uitgavenniveaus aan het loonniveau 1998 (inclusief Pemba). Tevens is rekening gehouden met de koersstijging van de Antilliaanse gulden. Daarnaast heeft een herschikking plaatsgevonden tussen de ressorts als gevolg van met name een andere werkelijke spreiding van de niet-beschikbaarheid van militair personeel en de toelagen (f 9,5 miljoen) plaatsgevonden.

Militair personeel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	604	589	- 15
- beroeps onbepaalde tijd	aantal vte'n	321	320	- 1
- gemiddeld salaris	x f 1,-	100 903	135 831	34 928
- totale uitgaven	x f 1000,-	32 390	43 466	11 076
- beroeps bepaalde tijd	aantal vte'n	283	269	- 14
- gemiddeld salaris	x f 1,-	84 933	88 204	3 272
- totale uitgaven	x f 1000,-	24 036	23 727	- 309
- Antarumil	aantal vte'n	176	160	- 16
- gemiddeld salaris	x f 1,-	27 688	40 125	12 438
- totale uitgaven	x f 1000,-	4 873	6 420	1 547
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	61 299	73 613	12 314

03.20.07 Overige personele uitgaven

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de personele uitgaven anders dan salarissen. De ramingen hebben betrekking op burger- en militair personeel en zijn in sterke mate afhankelijk van zowel de personeelssterkte als de activiteitenplanning. De uitgaven hebben onder meer betrekking op kleding, voeding, reizen, verplaatsen, onderwijs en opleidingen, inhuur van tijdelijk personeel en voorziening woonruimte.

Het verschil tussen begroting en realisatie bedraagt ongeveer f 3,0 miljoen. Dit verschil wordt onder andere veroorzaakt door verdere decentralisatie van taken en bevoegdheden en de daaraanverbonden overheveling van budgetten (f 1,4 miljoen). Tevens heeft een overschrijding van het budget voor verplaatsen plaatsgevonden (f 1,2 miljoen).

Overige personele uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
- inhuur tijdelijk personeel	aantal mensjaren	3,4	3,2	- 0,2
- bedrag per mensjaar	x f 1,-	71 000	71 563	563
- totale uitgaven	x f 1000,-	238	229	- 9
- overige persoonsgebonden personele uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	676	665	- 11
- gemiddeld per vte	x f 1,-	6 194	10 920	4 727
- totale uitgaven	x f 1000,-	4 187	7 262	3 075
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	4 425	7 491	3 066

Toelichting overige persoonsgebonden personele uitgaven

Het betreft hier uitgaven voor kleding en uitrusting, voeding, reizen, verplaatsen, onderwijs en opleidingen, voorziening woonruimte en overige personele zaken. Bij CZMCARIB zijn de gemiddelde uitgaven per vte gestegen als gevolg van het overhevelen van budgetten onder gelijktijdige daling bij ressort Admiraliteit.

03.20.08 Materiële uitgaven

Onder dit artikelonderdeel worden materiële uitgaven geraamd. Het betreft hier onder meer de uitgaven kleine bedrijfsmatige investeringen, huisvesting, bureauzaken, informatiesystemen, data- en telecommunicatie, inventarisgoederen en klein materieel, onderhoud en herstel van het materieel, het onderhoud van gebouwen en terreinen en tot slot brandstoffen, olie, smeermiddelen en bedrijfsstoffen.

De hogere uitgaven (f 9,2 miljoen) worden onder andere veroorzaakt door extra onderhoudskosten voor de F-27M vliegtuigen (f 1,8 miljoen) als gevolg van toenemend onderhoud door veroudering, extra uitgaven voor informatiesystemen (f 2,8 miljoen), waardoor een millenniumprobleem is opgelost en een groot aantal diverse kleinere uitgaven.

Materiële uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil
- overige persoonsgebonden materiële uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	676	665	- 11
- gemiddeld per vte	x f 1,-	9 457	20 746	11 289
- totale uitgaven	x f 1000,-	6 393	13 796	7 403
Overige materiële uitgaven	x f 1000,-	5 609	7 431	1 822
Totaal materiële uitgaven	x f 1000,-	12 002	21 227	9 225

Toelichting overige persoonsgebonden materiële uitgaven

De ramingen voor de persoonsgebonden materiële uitgaven zijn met ramingskengetallen toegelicht. Het betreft hier uitgaven voor kleine bedrijfsmatige investeringen, data- en telecommunicatie, huisvesting, bureauzaken, informatiesystemen, inventarisgoederen en klein materieel, geneeskundig materieel en overige materiële zaken. Het verschil tussen begroting en realisatie wordt voornamelijk veroorzaakt door extra aanschaffingen en aanpassingen van geautomatiseerde informatiesystemen in het kader van het oplossen van het millenniumprobleem.

Toelichting overige materiële uitgaven

Naast deze uitgaven worden binnen het ressort CZMCARIB onder meer geraamd de uitgaven op het gebied van onderhoud van gebouwen en terreinen. De uitgaven hiervoor in 1998 bedragen f 3,8 miljoen. Tevens worden de uitgaven voor het onderhoud en herstel en modificaties van de F-27 M vliegtuigen geraamd. De uitgaven hiervoor in 1998 bedragen f 2,2 miljoen. Tot slot worden enkele kleinere uitgavenposten geraamd. De uitgaven hiervoor in 1998 bedragen f 1,5 miljoen. Het verschil is met name veroorzaakt door de eerder genoemde stijging van de onderhouds-uitgaven voor de F-27M.

Het ressort Commandant van het Korps Mariniers (CKMARNS)

Het ressort Commandant van het Korps mariniers (CKMARNS) bestaat uit:

- het hoofdkwartier van CKMARNS;
- de groep operationele eenheden mariniers (GOEM), waarin de operationele eenheden zijn ondergebracht met uitzondering van het Vierde Mariniersbataljon dat onder operationeel gezag staat van CZMCARIB. Tevens zijn in de GOEM ondergebracht het Eerste en Tweede Mariniersbataljon, het gevechtssteun bataljon, het logistieke bataljon en de Bijzondere Bijstandseenheid (BBE);
- de marinierskazernes te Doorn, Rotterdam en Texel;
- het Mariniersopleidingscentrum;
- de mobilisabele eenheden waaronder het Derde Mariniersbataljon, de gevechtsveldreserve en de bewakingsdetachementen;
- de marinierskapel.

Artikelonderdeel (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen				Uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil		Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil	
03.20.09 Ambtelijk burger- personeel	2 315	2 338	23	1%	2 315	2 338	23	1%
03.20.10 Militair personeel	146 096	158 707	12 611	9%	146 096	158 708	12 612	9%
03.20.11 Overige personele uitgaven	8 839	14 381	5 542	63%	8 839	14 152	5 313	60%
03.20.12 Materiële uitgaven	19 239	25 603	6 364	33%	19 645	25 755	6 110	31%
Totaal	176 489	201 029	24 540	14%	176 895	200 953	24 058	14%

Activiteitentoelichting

Het ressort Commandant van het Korps heeft als hoofdactiviteiten het inzetbaar maken en houden van de operationele eenheden en het uitvoeren van de opgedragen inzet.

In het jaar 1998 zijn als belangrijke activiteiten uitgevoerd:

- *Ernstoperaties*: de gereedstelling van het 1^e Mariniersbataljon en het Field Dressing Station, als onderdelen voor de strategische reserve voor SFOR en de gereedstelling van een mortiercompagnie, als onderdeel van de tactische reserve voor SFOR bleven gehandhaafd. Ook is een versterkt peloton met «Crowd and Riot Control» capaciteit onder het bevel van het KL-bataljon in Bosnië gesteld. In het kader van de controle op het handelsembargo tegen Irak is een guardteam geleverd teneinde de uitvoering van de inspecties te kunnen garanderen. Dit guardteam was gestationeerd aan boord van Hr.Ms. Abraham van der Hulst.
- *Militaire bijstand*: in verband met de wateroverlast is in september een compagnie van 2e Mariniersbataljon beschikbaar gesteld aan het Regionaal Militair Commando (RMC)-west en eind oktober zijn 150 mariniers beschikbaar gesteld aan het RMC-oost.
- *Noodhulp*: in internationaal verband is noodhulp verleend in Honduras en Nicaragua na passage van de orkaan «Mitch». Het betrof hier de 11 Infanteriecompagnie, als onderdeel van het 45 CDO Royal Marines en de 22 Infanteriecompagnie aangevuld met een gedeelte van de Bootcompagnie.
- *Oefeningen en trainingen*: er is door diverse eenheden intensief deelgenomen aan het opwerken van het nieuwe LPD Hr. Ms. Rotterdam.

Verder hebben GOEM-eenheden deelgenomen aan de volgende internationale oefeningen:

- «Green Wader» en «Cold Winter 98» (UK/NL Landing Force)
- «Strong Resolve 98»
- «Destined Glory»
- «Dynamic Response»
- «Urban Warrior»
- Joint Maritime Course 98/3 (UK)

Een compagnie van het 1e Mariniersbataljon heeft deelgenomen aan een bergtraining te Roemenië, door eenheden van het Gevechtsteunbataljon is deelgenomen aan cross-trainingen in Guyana, Kreta, België en Denemarken. Een peloton van 2 Mariniersbataljon heeft, als onderdeel van een Oostenrijkse compagnie, binnen een Duitse brigade deelgenomen aan een Partnership For Peace (PFP)-oefening in Roemenië.

03.20.09 Ambtelijk burgerpersoneel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het burgerpersoneel van het ressort CKMARNNS.

Ambtelijk burgerpersoneel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	37	36	- 1
- actief burgerpersoneel	aantal vte'n	37	35	- 2
- gemiddeld salaris	x f 1,-	62 324	66 486	4 161
- totale uitgaven	x f 1000,-	2 306	2 327	21
- niet-actief burgerpersoneel	aantal vte'n		1	1
- gemiddeld salaris	x f 1,-		11 000	11 000
- totale uitgaven	x f 1000,-	9	11	2
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	2 315	2 338	21

03.20.10 Militair personeel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het militair personeel van het ressort CKMARNNS.

De confrontatie van begroting en realisatie geeft voor militair personeel een verschil van + f 12,6 miljoen. Dit verschil wordt hoofdzakelijk veroorzaakt doordat de uitgavenniveaus zijn aangepast aan het loonniveau 1998 (inclusief Pemba, f 7,1 miljoen). Daarnaast heeft een herschikking plaatsgevonden tussen de ressorts (f 4,0 miljoen) als gevolg van met name een andere werkelijke spreiding van de niet-beschikbaarheid van militair personeel en de toelagen.

De begrote personele uitbreiding van de geplande 50 militairen in 1998 in het kader van de evaluatie van de Prioriteitennota (als onderdeel van de uitbreiding met 150 vte'n niet gehaald door een hoog verloop van personeel. De werving daarvan werd wel gehaald.

Militair personeel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	2 318	2 343	25
- beroeps onbepaalde tijd	aantal vte'n	1 129	1 125	- 4
- gemiddeld salaris	x f 1,-	70 747	78 481	7 734
- totale uitgaven	x f 1000,-	79 873	88 291	8 418
- beroeps bepaalde tijd	aantal vte'n	1 189	1 218	29
- gemiddeld salaris	x f 1,-	55 696	57 814	2 117
- totale uitgaven	x f 1000,-	66 223	70 417	4 194
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	146 096	158 708	12 612

03.20.11 Overige personele uitgaven

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de personele uitgaven anders dan salarissen. De ramingen hebben betrekking op burger- en militair personeel en zijn in sterke mate afhankelijk van de personeelssterkte en de activiteitenplanning. De uitgaven hebben onder meer betrekking op kleding en uitrusting, voeding, reizen en onderwijs.

Het verschil van + f 5,3 miljoen wordt met name veroorzaakt door verdere decentralisatie van taken en bevoegdheden en de daaraan verbonden overheveling van budgetten. Het betreft hier onder andere de budgetten voor salaris gerelateerde uitgaven (f 4,4 miljoen).

Overige personele uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
- inhuur tijdelijk personeel	aantal mensjaren	0	2,3	2,3
- bedrag per mensjaar	x f 1,-	0	72 609	72 609
- totale uitgaven	x f 1000,-	0	167	167
- overige persoonsgebonden personele uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	2 355	2 378	23
- gemiddeld per vte	x f 1,-	3 753	5 881	2 128
- totale uitgaven	x f 1000,-	8 839	13 985	5 146
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	8 839	14 152	5 313

Toelichting Overige persoonsgebonden personele uitgaven

Het betreft hier uitgaven voor kleding en uitrusting, voeding, reizen, verplaatsen, onderwijs en opleidingen en overige personele zaken.

03.20.12 Materiële uitgaven

Ten laste van dit artikelonderdeel worden de materiële uitgaven geraamd. Het betreft hier uitgaven voor onder andere de uitgaven voor huisvesting, bureauzaken, informatiesystemen, zaken van operationele aard, inventarisgoederen en klein materieel, onderhoud en herstel van het materieel, het onderhoud van gebouwen en terreinen, brandstoffen, olie, smeermiddelen en bevoorrading.

Het verschil van + f 6,1 miljoen wordt met name veroorzaakt door verdere decentralisatie van taken en bevoegdheden en de daaraan verbonden budgetten voor herbevoorrading.

Materiële uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
- overige persoonsgebonden materiële uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	2 355	2 378	23
- gemiddeld per vte	x f 1,-	3 301	2 894	- 407
- totale uitgaven	x f 1000,-	7 775	6 882	- 893
Overige materiële uitgaven	x f 1000,-	11 870	18 873	7 003
Totaal materiële uitgaven	x f 1000,-	19 645	25 755	6 110

Toelichting overige persoonsgebonden materiële uitgaven

De ramingen voor de persoonsgebonden materiële uitgaven zijn met ramingskengetallen toegelicht. Het betreft hier uitgaven voor kleine bedrijfsmatige investeringen, huisvesting, bureauzaken, informatiesystemen, data- en telecommunicatie, milieu en inventarisgoederen en klein materieel.

Toelichting overige materiële uitgaven

Binnen het ressort CKMARNS worden onder meer geraamd de uitgaven van het onderhoud van gebouwen en terreinen, herbevoorradingsartikelen, de uitgaven voor het onderhoud en herstel van transportmid-

delen, brandstoffen, olie en smeermiddelen en operationele zaken. De uitgaven hiervoor in 1998 bedragen f 18,8 miljoen. Daarnaast worden diverse kleinere uitgaven geraamd.

Het ressort Ondersteunende eenheden

Het ressort Ondersteunende eenheden bestaat uit de Marine-onderhoudsbedrijven, het Centrum voor Automatisering van Wapen- en Commando Systemen, het Centrum voor Advisering, Bedrijfsvoering en Informatietechnologie Services (Cabis), de opleidingsinstellingen van de Koninklijke marine en de geneeskundige eenheden voor zover niet vallend onder het Militair Geneeskundig Facilitair Bedrijf van het Defensie Interservice Commando (Dico).

Artikelonderdeel (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen				Uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil		Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil	
03.20.13 Ambtelijk burgerpersoneel	186 054	189 432	3 378	2%	186 054	189 432	3 378	2%
03.20.14 Militair personeel	147 105	140 155	- 6 950	- 5%	147 105	140 155	- 6 950	- 5%
03.20.15 Overige personele uitgaven	23 266	32 500	9 234	40%	23 266	39 300	16 034	69%
03.20.16 Materiële uitgaven	88 241	185 288	97 047	110%	88 241	184 120	95 879	109%
Totaal	444 666	547 375	102 709	23%	444 666	553 007	108 341	24%

Activiteitentoelichting

De activiteiten van het ressort Ondersteunende Eenheden zijn er op gericht voorwaarden te scheppen zodat de eenheden van de Koninklijke marine in materieel en in personeel opzicht kunnen voldoen aan de vereiste operationele doelstellingen.

Marinebedrijven

Als uitvloeisel van de doelmatigheidsoperatie is besloten tot het vormen van één onderhoudsbedrijf voor de Koninklijke marine. Het nieuwe bedrijf zal bestaan uit de Rijkswerf, het Sewaco-bedrijf en het MEOB-Oegstgeest. De drie bedrijven zijn eind 1997 bestuurlijk samengevoegd. De volgende fase betreft de reorganisatie naar de beoogde eindsituatie. In 1998 zijn verdere voorbereidingen getroffen om te komen tot één managementcontract.

Voor zover de huidige infrastructurele voorzieningen dat mogelijk maken heeft een deel van overheveling van werkzaamheden van Oegstgeest naar Den Helder reeds in 1998 plaatsgevonden. Het overgrote deel van de werkzaamheden kan evenwel pas van Oegstgeest naar Den Helder verplaatst worden als er nieuwbouw beschikbaar is. De verplaatsing zal naar huidige verwachting in de loop van 2000 geschieden.

In 1997 is ter verbetering van de bedrijfsvoering de herstructurering van de herbevoorradingsorganisatie Koninklijke marine doorgevoerd. Deze herstructurering betreft een samensmelting van de deelprocessen bevoorrading en onderhoud tot het proces instandhouding. De verantwoordelijkheden voor het bevoorradingsproces zijn daarbij neergelegd bij de directeur van het Marinebedrijf. De implementatie resulteert in een meer doorzichtige en meer productgerichte organisatie met eenduidige verantwoordelijkheden en bevoegdheden. In dit kader zijn in 1998 budgetten overgeheveld van het ressort Admiraliteit naar het ressort Ondersteunende eenheden.

In 1997 is bij de Rijkswerf en het SEWACO-bedrijf een proefneming gestart om de aansturing door de bevelhebber te laten plaatsvinden door middel van een integraal bedrijfsvoeringsbudget inclusief verruiming van bijbehorende bevoegdheden op personeels- en organisatiegebied (mandaat-regeling P&O-bevoegdheden). In 1998 is een eerste audit uitgevoerd naar de toepassing en werking van dit beleidsinstrument. Hoewel de eerste resultaten positief waren, kon in 1998 nog niet van concluderende ervaring worden gesproken. De proefneming wordt in 1999 voortgezet.

Scholen

In 1998 zijn verdere voorbereidingen getroffen om de opleidingseenheden in 2000 samen te brengen in één RVE onder de DPKM. Deze RVE zal dan alle opleidingen omvatten met uitzondering van het Koninklijk Instituut voor de Marine (KIM), de KM-opleidingen verzorgd door het Instituut Defensie Leergangen (IDL), de geneeskundige opleidingen, de rij-opleidingen en het Mariniersopleidingscentrum (MOC). De opleiding Logistieke Dienst Verzorging is in 1997 samengevoegd met de Commissariaatsschool van de Belgische Marine. In 1998 is verder gestalte gegeven aan de integratie van de lesprogramma's.

03.20.13 Ambtelijk burgerpersoneel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het burgerpersoneel van het ressort Ondersteunende eenheden.

Ambtelijk burgerpersoneel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	2 609	2 611	2
- actief burgerpersoneel	aantal vte'n	2 563	2 557	- 6
- gemiddeld salaris	x f 1,-	71 568	73 091	1 523
- totale uitgaven	x f 1000,-	183 429	186 893	3 464
- niet-actief burgerpersoneel	aantal vte'n	46	54	8
- gemiddeld salaris	x f 1,-	57 065	47 019	- 10 047
- totale uitgaven	x f 1000,-	2 625	2 539	- 86
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	186 054	189 432	3 378

03.20.14 Militair personeel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het militair personeel van het ressort Ondersteunende eenheden.

De realisatie voor het militair personeel ten opzichte van de begroting laat een onderrealisatie van f 6,9 miljoen zien. Deze onderrealisatie is per saldo het gevolg van herschikking en compensatie van het loonniveau en Pemba. Daarnaast heeft een herschikking plaatsgevonden tussen de ressorts als gevolg van met name een andere werkelijke spreiding van de niet-beschikbaarheid van militair personeel en toelagen. Door inbesteding van logistieke werkzaamheden heeft uitbreiding van de begrotingssterkte plaatsgevonden.

Militair personeel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	2 382	2 219	- 163
- beroeps onbepaalde tijd	aantal vte'n	1 856	1 727	- 129
- gemiddeld salaris	x f 1,-	67 110	69 900	2 790
- totale uitgaven	x f 1000,-	124 556	120 718	- 3 838
- beroeps bepaalde tijd	aantal vte'n	526	492	- 34
- gemiddeld salaris	x f 1,-	42 869	39 506	- 3 363
- totale uitgaven	x f 1000,-	22 549	19 437	- 3 112
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	147 105	140 155	- 6 950

03.20.15 Overige personele uitgaven

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de personele uitgaven anders dan salarissen. De uitgaven hebben betrekking op zowel burger- als militair personeel en zijn in sterke mate afhankelijk van de personeelssterkte en de activiteitenplanning. De uitgaven hebben onder meer betrekking op kleding en uitrusting, voeding, reizen, verplaatsen, onderwijs en opleiding, representatie en inhuur van tijdelijk personeel.

De confrontatie van begroting en realisatie geeft een verschil van + f 16,0 miljoen. Dit verschil bestaat voor f 4,8 miljoen uit decentralisatie van budgetten in het kader van het overhevelen van taken en bevoegdheden. Om de continuïteit van het MEOB-Oegstgeest, ondanks het personeelsverloop, tot de verhuizing te kunnen waarborgen alsmede om de pieken in het werkaanbod van overige ondersteunende eenheden te kunnen opvangen is f 7,3 miljoen meer uitgegeven aan de inhuur van personeel. Daarnaast is voor nieuwe contractanten (onder andere bij MEOB-Oegstgeest) f 1,2 miljoen extra uitgegeven aan onderwijs en opleidingen.

Bij dit artikelonderdeel zijn in het algemeen de uitgaven gelijk aan de verplichtingen. Bij het opstellen van de verplichtingenbegroting is dat als uitgangspunt gehanteerd. Uit de tabel blijkt dat het realisatieniveau van de verplichtingen lager is dan het realisatieniveau van de uitgaven, te weten f 6,8 miljoen. Dit wordt veroorzaakt doordat een aantal verplichtingen, met uitgaven in 1998 en latere jaren, al in 1997 zijn aangegaan. Naast een reeks kleinere verplichtingen is met name de verplichting voor inhuur van personeel voor onderhoud van schepen (oppervlaktebehandelaars) in 1997 afgesloten voor f 6,6 miljoen, waarvan in 1998 f 2,7 miljoen is uitgegeven.

Overige personele uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
- inhuur tijdelijk personeel	aantal mensjaren	185,1	267,9	82,8
- bedrag per mensjaar	x f 1,-	71 000	72 075	1 075
- totale uitgaven	x f 1000,-	13 142	19 309	6 167
- overige persoonsgebonden personele uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	4 945	4 830	- 115
- gemiddeld per vte	x f 1,-	2 047	4 139	2 092
- totale uitgaven	x f 1000,-	10 124	19 991	9 867
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	23 266	39 300	16 034

Toelichting overige persoonsgebonden personele uitgaven

Het betreft hier uitgaven voor kleding en uitrusting, voeding, reizen,

verplaatsen, representatie, onderwijs en opleidingen en overige personele zaken. De hogere realisatie van de gemiddelde uitgaven per vte is het gevolg van het decentraliseren van budgetten onder gelijktijdige verlaging bij het ressort Admiraliteit.

03.20.16 Materiële uitgaven

Ten laste van dit artikel komen de materiële uitgaven gedaan anders dan personele uitgaven. Dit zijn onder meer de uitgaven voor kleine bedrijfsmatige investeringen, huisvesting, bureauzaken, informatiesystemen, data- en telecommunicatie, inventarisgoederen en klein materieel, herbevoorrading, onderhoud en herstel van materieel, gebouwen en terreinen, milieu, uitbesteding aan O-, I- en A-deskundigen en uitgaven voor het oplossen van millenniumproblemen.

Het verschil op dit artikelonderdeel, + f 95,8 miljoen, bestaat voor een belangrijk deel uit de decentralisatie van budgetten en de bijbehorende bevoegdheden van onder andere de herbevoorradingbudgetten (f 57 miljoen) en de overheveling van kleine bedrijfsmatige investeringen die voorheen op het investeringsartikel werden geraamd en verantwoord (f 16,2 miljoen).

Voor de herbevoorrading van de vloot is f 22,2 miljoen meer uitgegeven dan geraamd. Dit houdt voor een deel verband met het op het gewenste niveau brengen van de voorraden. De budgetten voor herbevoorrading zijn de afgelopen jaren te krap gesteld ten opzichte van de magazijn onttrekkingen waardoor te veel is ingeteerd. Voorts is de verhoging veroorzaakt doordat voor de afgelopen jaren in dienst gestelde schepen (M-fregatten en Hr. Ms. Amsterdam) meer is uitgegeven dan aanvankelijk was voorzien. Dit laatste heeft een structureel karakter.

Materiële uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
- inhuur O-, I- & A-deskundigheid	aantal mensjaren	0,7	3,1	2,4
- bedrag per mensjaar	x f 1,-	237 600	260 645	23 045
- totale uitgaven	x f 1000,-	170	808	638
- overige persoonsgebonden materiële uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	4 945	4 830	- 115
- gemiddeld per vte	x f 1,-	5 084	9 331	4 247
- totale uitgaven	x f 1000,-	25 141	45 067	19 926
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	25 311	45 875	20 564
Overige materiële uitgaven	x f 1000,-	62 930	138 245	75 315
Totaal materiële uitgaven	x f 1000,-	88 241	184 120	95 879

Toelichting O-, I- en A-deskundigheid

Enkele advieswerkzaamheden op het gebied van de automatisering en de bedrijfsvoering werden uiteindelijk toch uitbesteed in verband met het ontbreken van de specifieke kennis.

Toelichting persoonsgebonden materiële uitgaven

Het betreft hier uitgaven voor kleine bedrijfsmatige investeringen, huisvesting, bureauzaken, informatiesystemen, data- en telecommunicatie, inventarisgoederen en klein materieel, milieu en overige materiële zaken. Het verschil wordt met name veroorzaakt door het reeds eerder vermelde effect van het decentraliseren van budgetten onder gelijktijdige daling bij het ressort Admiraliteit.

Binnen het ressort Ondersteunende eenheden worden onder meer de uitgaven voor het onderhoud en herstel van schepen en de herbevoorradingsuitgaven geraamd. De uitgaven hiervoor in 1998 bedragen f 132,2 miljoen. Tevens worden de uitgaven op het gebied van het onderhoud van gebouwen en terreinen alsmede de voorziening aan gebouwen en terreinen ten behoeve van het ressort Ondersteunende eenheden geraamd. De uitgaven hiervoor in 1998 bedragen f 5,1 miljoen. Tot slot worden diverse kleinere uitgaven geraamd. De uitgaven hiervoor in 1998 bedragen f 0,7 miljoen. Het verschil wordt met name veroorzaakt door het reeds eerder vermelde effect van het decentraliseren van budgetten onder gelijktijdige daling bij het ressort Admiraliteit.

Prestatie-indicatoren

Benoemd onderhoud	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Aantal meerjaarlijks onderhoud (MJO's)	4,2	4,2	0
Aantal tussentijds onderhoud (TTO's)	6,3	6,3	0

Incidenteel onderhoud	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Aantal reparatie-orders	11 743	11 743	0

Engineering (x aantal uren)	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Marinebedrijf	204 589	182 449	- 22 140

Opleidingen (in aantallen leerlingen)	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Initiële opleidingen	1 481	1 163	- 318
Loopbaanopleidingen	722	697	- 25
Functie-opleiding	24 220	20 640	- 3 580

Publicaties (in aantallen)	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
KIM	155	155	0

Het ramingsbedrag in de begroting 1998 voor engineering is gebaseerd op gemiddelden uit het verleden. De realisatie ten opzichte van deze bedragen blijkt nu achter te blijven.

Het ressort Admiraliteit

Het ressort Admiraliteit bestaat uit de Marinestaf, de Directie Materieel, de Directie Personeel en de Directie Economisch Beheer en hun bijzondere organisatie eenheden (Hydrografie, Sociaal Medische Dienst en Audiovisuele Dienst).

Artikelonderdeel (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen				Uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil		Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil	
03.20.17 Ambtelijk burger- personeel	59 896	65 184	5 288	9%	59 896	65 184	5 288	9%
03.20.18 Militair personeel	98 661	119 524	20 863	21%	98 661	119 524	20 863	21%
03.20.19 Overige personele uitgaven	95 951	48 669	- 47 282	- 49%	96 941	54 690	- 42 251	- 44%
03.20.20 Materiële uitgaven	343 899	283 925	- 59 974	- 17%	346 193	301 083	- 45 110	- 13%
Totaal	598 407	517 302	- 81 105	- 14%	601 691	540 481	- 61 210	- 10%

Activiteitentoelichting

De activiteiten van het ressort Admiraliteit omvatten:

- het voeren van het operationele beleid van de Koninklijke marine;
- het doen functioneren van de militaire eenheden en inrichtingen voorzover die onder de Admiraliteit zijn gesteld, in onderlinge samenhang en elk afzonderlijk ter uitvoering van de opgedragen taken in vreedstijd en in geval van oorlogsvoorbereiding;
- het voeren van een personeelsbeleid en het onderhouden van een personeel-logistiek proces, dat er op gericht is de organisatie, te allen tijde en in alle omstandigheden te doen beschikken over de gewenste hoeveelheid voor zijn taak berekend en gemotiveerd personeel;
- het voeren van een materieelsbeleid gericht op de materieel-logistieke processen;
- het bevorderen en bewaken van de doelmatigheid door het vormgeven aan het uitvoeren van het financieel-economisch beleid en het toetsen van de rechtmatigheid van de bestedingen;
- het voeren van een bedrijfsvoerings- en automatiseringsbeleid.

Aan deze activiteiten is ook in 1998 uitvoering gegeven.

03.20.17 Ambtelijk burgerpersoneel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten met betrekking tot het burgerpersoneel van het ressort Admiraliteit.

Het verschil tussen begroting en realisatie bedraagt voor burgerpersoneel + f 5,3 miljoen hetgeen vooral wordt veroorzaakt door de aanpassing van de uitgavenniveaus aan het loonniveau 1998 (inclusief Pemba).

Ambtelijk burgerpersoneel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	704	737	33
- actief burgerpersoneel	aantal vte'n	694	723	29
- gemiddeld salaris	x f 1,-	85 388	89 187	3 799
- totale uitgaven	x f 1000,-	59 259	64 482	5 223
- niet-actief burgerpersoneel	aantal vte'n	10	14	4
- gemiddeld salaris	x f 1,-	63 700	50 143	- 13 557
- totale uitgaven	x f 1000,-	637	702	65
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	59 896	65 184	5 288

03.20.18 Militair personeel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten met betrekking tot het militair personeel van het ressort Admiraliteit.

Het verschil tussen begroting en realisatie bedraagt voor militair personeel + f 20,9 miljoen. Dit verschil wordt vooral veroorzaakt door de aanpassing van de uitgavenniveaus aan het loonniveau 1998 (inclusief Pemba, f 5,0 miljoen). Daarnaast heeft een herschikking tussen de ressorts als gevolg van een verandering in de spreiding van de niet-beschikbaarheid van militair personeel en toelagen (f 8,8 miljoen) plaatsgevonden en een aantal kleinere mutaties van per saldo f 7,1 miljoen.

Militair personeel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	1 091	1 237	146
- beroeps onbepaalde tijd	aantal vte'n	853	978	125
- gemiddeld salaris	x f 1,-	100 283	108 240	7 958
- totale uitgaven	x f 1000,-	85 541	105 859	20 318
- beroeps bepaalde tijd	aantal vte'n	238	259	21
- gemiddeld salaris	x f 1,-	55 126	52 761	- 2 365
- totale uitgaven	x f 1000,-	13 120	13 665	545
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	98 661	119 524	20 863

03.20.19 Overige personele uitgaven

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de personele uitgaven anders dan salarissen. De uitgaven hebben betrekking op zowel burger- als militair personeel en zijn in sterke mate afhankelijk van de personeelssterkte en de activiteitenplanning. De uitgaven hebben onder meer betrekking op kleding en uitrusting, voeding, reizen, verplaatsen, representatie, geneeskundige verzorging, overige personele zaken, persoonsgebonden toelagen en uitkeringen, vliegopleidingen en inhuur van tijdelijk personeel.

De mutatie op dit artikelonderdeel, - f 37,1 miljoen, is het gevolg van decentralisatie, naar de diverse ressorts en ondersteunende eenheden, van onder andere de uitgaven voor inhuur tijdelijk personeel, voeding, haven-, sluis-, en loodsgelden, verplaatsen en persoonsgebonden toelagen en uitkeringen.

Overige personele uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
- inhuur tijdelijk personeel	aantal mensjaren	40,3	33,8	- 6,5
- bedrag per mensjaar	x f 1,-	71 000	72 160	1 160
- totale uitgaven	x f 1000,-	2 862	2 439	- 423
- overige persoonsgebonden personele uitgaven voor de Admiraliteit	aantal vte'n (bp en mp)	1 824	1 974	150
- gemiddeld per vte	x f 1,-	4 337	4 177	- 160
- totale uitgaven	x f 1000,-	7 910	8 245	335
- overige persoonsgebonden personele uitgaven voor de gehele Koninklijke marine	aantal vte'n (bp en mp)	17 450	17 650	200
- gemiddeld per vte	x f 1,-	4 642	2 493	- 2 149
- totale uitgaven	x f 1000,-	81 008	44 006	- 37 002
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	91 780	54 690	- 37 090

Toelichting overige persoonsgebonden personele uitgaven voor de Admiraliteit

Het betreft hier de uitgaven voor reizen, verplaatsen van het ressort Admiraliteit.

Toelichting overige persoonsgebonden personele uitgaven voor de gehele Koninklijke marine

De ramingen betreffen zowel die voor het ressort Admiraliteit als de nog niet gedecentraliseerde uitgavenbudgetten ten behoeve van de gehele Koninklijke marine.

Het betreft hier de uitgaven voor kleding en uitrusting, voeding, representatie, persoonsgebonden toelagen en uitkeringen, onderwijs en opleiding, vliegopleidingen, geneeskundige verzorging en overige personele zaken. Het verschil is het gevolg van het reeds eerder vermelde effect van het decentraliseren van budgetten.

03.20.20 Materiële uitgaven

Onder dit artikelonderdeel worden de materiële uitgaven verantwoord. Dit zijn onder meer de uitgaven voor huisvesting, bureauzaken, informatiesystemen, geneeskundig materiaal, bevoorrading, munitie, data- en telecommunicatie, inventarisgoederen en klein materieel, onderhoud en herstel van materieel, gebouwen en terreinen, zaken van operationele aard, uitbestedingen aan O-, I- en A-deskundigen, B.T.W., invoerrechten en accijnzen, milieu, brandstoffen, olie en smeermiddelen alsmede uitgaven voor het oplossen van millenniumproblemen.

De onderrealisatie op dit artikelonderdeel van f 45,1 miljoen is met name veroorzaakt door de decentralisatie van budgetten voor herbevoorrading. Hierdoor dalen de uitgaven op dit artikelonderdeel met - f 57 miljoen. Ten behoeve van het verkoopgereed maken van fregatten voor de Verenigde Arabische Emiraten is voor onderhoud f 5,6 miljoen extra uitgegeven. De onderhoudsinterval voor het hoger onderhoud aan Orion-vliegtuigen is gedurende 1998 teruggebracht van 72 naar 48 maanden, hetgeen op langere termijn doelmatiger is. In 1998 echter is hierdoor f 9,8 miljoen extra uitgegeven.

Voor de verplichtingen, die de uitgaven volgen, geldt dat het contract voor de initiële investering en het onderhoud aan het indringer detectie-

systeem van de walinrichtingen dit jaar niet is gerealiseerd (– f 21,0 miljoen). In combinatie met een aantal kleinere mutaties resulteert dit in een totale onderrealisatie van f 60,0 miljoen op de verplichtingen.

Materiële uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
– inhuur O-, I- & A-deskundigheid	aantal mensjaren	12,5	4,1	– 8,4
– bedrag per mensjaar	x f 1,–	237 600	254 146	16 546
– totale uitgaven	x f 1000,–	2 960	1 042	– 1 918
– overige persoonsgebonden materiële uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	17 450	17 650	200
– gemiddeld per vte	x f 1,–	6 829	6 361	– 469
– totale uitgaven	x f 1000,–	119 171	112 266	– 6 905
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,–	122 131	113 308	– 8 823
Overige materiële uitgaven	x f 1000,–	224 062	187 775	– 36 287
Totaal materiële uitgaven	x f 1000,–	346 193	301 083	– 45 110

Toelichting persoonsgebonden materiële uitgaven

Het betreft hier de uitgaven voor huisvesting, bureauzaken, bestuurlijke informatiesystemen, data en telecommunicatie, inventarisgoederen en klein materieel, geneeskundig materieel, trainingssystemen, herbevoorrading van persoonsgebonden artikelen, milieu en overige materiële zaken die ten behoeve van de gehele Koninklijke marine worden beheerd door het ressort Admiraliteit. De toelichting op het verschil staat in de hiervoor vermelde tekst.

Toelichting overige materiële uitgaven

Specifieke gegevens materiële uitgaven

Omschrijving	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Brandstoffen, olie en smeermiddelen	cums			
– gasolie schepen	x 1 000 m ³	84,9	76,9	– 8,0
– kerosine patrouillevliegtuigen	x 1 000 m ³	16,1	10,2	– 5,9
– helikopterbrandstof	x 1 000 m ³	2,5	2,0	– 0,5
Totaal toegelicht bedrag	x f 1 000,–	34 553	32 861	– 1 692

Het brandstofverbruik is in 1998 lager geweest dan geraamd aangezien er over de hele linie minder gevaren en gevlogen is. De ramingen voor brandstoffen, olie en smeermiddelen en de overige zaken van operationele aard zijn met ramingskengetallen toegelicht. Naast deze uitgaven worden binnen het ressort Admiraliteit onder meer geraamd de uitgaven voor het onderhoud en herstel van het materieel en de herbevoorrading. De in omvang belangrijkste posten betreffen het onderhoud en het herstel van de fregatten en bevoorradingsschepen, de onderzeeboten en de mijnenbestrijdingsvaartuigen. Delen hiervan worden bij het ressort ondersteunende eenheden geraamd. De geraamde bedragen worden grotendeels bepaald door de omvang van de vloot, de leeftijd van de verschillende schepen en het Vaar- en onderhoudsplan. De uitgaven hiervoor in 1998 bedragen f 37,3 miljoen.

Ook de uitgaven voor het onderhoud en herstel en de herbevoorrading van het bewapeningsmaterieel, de uitgaven op het gebied van onderhoud

en herstel en herbevoorrading van het elektronisch en nautisch materieel worden in dit ressort geraamd. De uitgaven hiervoor in 1998 bedragen f 26,1 miljoen. Het niet bij het ressort CZMNED ondergebracht deel van de uitgaven voor het onderhoud en herstel van de maritieme patrouille-vliegtuigen van het type P3C-Orion en de Lynx-helikopters van de Marine Luchtvaart Dienst wordt binnen het ressort Admiraliteit geraamd. De uitgaven hiervoor in 1998 bedragen f 17,3 miljoen.

De uitgaven voor munitie voor het Korps Mariniers, Oto Melara-kanons van de fregatten en overige scheeps- en vliegtuigmunitie, voor zover aangeschaft voor oefendoeleinden, worden binnen het ressort Admiraliteit geraamd. De uitgaven hiervoor in 1998 bedragen f 17,4 miljoen.

Binnen het ressort Admiraliteit worden delen van de uitgaven op het gebied van onderhoud van gebouwen en terreinen alsmede de voorzieningen aan gebouwen en terreinen geraamd. Daarnaast worden hier de uitgaven geraamd met betrekking tot de ondergrondse infrastructuur, zoals rioleringen en pijpleidingen, alsmede de kleine renovatieprojecten. De hoogte van de uitgaven is mede afhankelijk van de mogelijkheid om nieuwbouwinvesteringen te plegen. De uitgaven hiervoor in 1998 bedragen f 42,8 miljoen. De bedragen voor B.T.W. die niet kunnen worden toegerekend aan specifieke uitgaven, worden binnen het ressort Admiraliteit opgenomen. De uitgaven hiervoor in 1998 bedragen f 12,7 miljoen. Daarnaast worden kleinere uitgaven geraamd. De uitgaven hiervoor in 1998 bedragen f 2,0 miljoen.

Artikelonderdeel 03.20.21 Wachtgelden en inactiviteitsweden

De uitgaven op dit artikelonderdeel hebben betrekking op de diverse wachtgeldregelingen voor het burger- en militair personeel van de Koninklijke marine. Naast het reguliere wachtgeld worden op dit artikelonderdeel ook de uitgaven voor wachtgelden en uitstroombevorderende maatregelen geraamd en verantwoord die uit het sociaal beleidskader (SBK) voortvloeien.

Artikelonderdelen (bedragen x f 1000,-)

Omschrijving	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Wachtgelden SBK/UBMO				
burgerpersoneel				
- aantallen in uitkeringsjaren	aantal	306	243	- 63
- bedrag per uitkeringsjaar	x f 1,-	48 154	48 198	- 44
- toegelicht begrotingsbedrag	x f 1 000,-	14 735	11 712	- 3 023
Reguliere wachtgelden				
burgerpersoneel				
- aantallen in uitkeringsjaren	aantal	126	68	- 58
- bedrag per uitkeringsjaar	x f 1,-	37 357	40 853	3 496
- toegelicht begrotingsbedrag	x f 1 000,-	4 707	2 778	- 1 929
Overige wachtgelden burger-				
personeel				
	x f 1 000,-	0	3 518	3 518
Wachtgelden SBK/UBMO				
militair personeel				
- aantallen in uitkeringsjaren	aantal	17	16	- 1
- bedrag per uitkeringsjaar	x f 1,-	16 529	43 500	26 971
- toegelicht begrotingsbedrag	x f 1 000,-	281	696	415
Werkloosheidsbesluit BBT-				
militairen				
- aantallen in uitkeringsjaren	aantal	326	199	- 127
- bedrag per uitkeringsjaar	x f 1,-	26 761	22 015	- 4 746
- toegelicht begrotingsbedrag	x f 1 000,-	8 724	4 381	- 4 343
Overige wachtgelden militair				
personeel				
- aantallen in uitkeringsjaren	aantal	47	39	- 8
- bedrag per uitkeringsjaar	x f 1,-	30 426	27 923	- 2 503
- toegelicht begrotingsbedrag	x f 1 000,-	1 430	1 089	- 341
Bij: uitvoeringskosten	x f 1 000,-	4 480	5 434	954
Totaal toegelicht bedrag	x f 1 000,-	34 357	29 608	- 4 749

Toelichting op de verschillen

In 1998 zijn als gevolg van vertragingen bij de uitvoering van reorganisaties beduidend minder burgerwerknemers ingestroomd in de regelingen van het SBK/UBMO dan geraamd. Naast een lager dan geraamde instroom is bij de «overige wachtgelden burgerpersoneel» de anticumulatie (de korting op de uitkering in verband met bijverdiensten) met 30% afgenomen. Bovendien heeft een aantal militairen gebruik gemaakt van de regeling met betrekking tot het vertrek met een afkoopsom van het wachtgeld, hetgeen eveneens doorwerkt in de hoogte van de middensom.

Ondanks een 20% hoger aantal reguliere contractbeëindigingen is de instroom BBT'ers in de voor hun bestemde werkloosheidsvoorziening met 30% afgenomen. Aangenomen wordt dat een intensieve begeleiding en een krappe arbeidsmarkt ervoor hebben gezorgd dat van deze voorziening minder gebruik werd gemaakt.

De hoger dan geraamde realisatie van de uitvoeringskosten USZO is te wijten aan het langer op basis van lumpsum verrekenen van de verrichtingen van USZO. De beoogde besparing met de overstap op kostprijsrekeningen per produkt is niet gerealiseerd.

Sociaal Beleidskader (bedragen x f 1000,-)	Begroting 1998	Realisatie 1999	Verschil
- Om-, her-, bijscholing en outplacement	280	172	- 108
- Verplaatsen	100	45	- 55
- Wachtgeld SBK/UBMO burgerpersoneel	14 735	11 712	- 3 023
- Wachtgeld SBK/UBMO militair personeel	281	696	415
- BDOS plaatsingen burgerpersoneel	2 224	1 625	- 599
- BDOS plaatsingen militair personeel	960	910	- 50
Totaal Sociaal Beleidskader	18 580	15 160	- 3 420

03.21 Subsidies en bijdragen

Ten laste van dit artikel worden uitgaven geraamd voor subsidies en bijdragen. Deze worden verleend aan instanties die activiteiten uitvoeren die het belang van de Koninklijke marine direct of indirect dienen. De doelstellingen van deze instanties zijn uiteengezet in bijlage 6 (de subsidiebijlage) van de ontwerpbegroting 1998.

In het algemeen is het subsidiebeleid van de Koninklijke marine gericht op het subsidiëren van activiteiten van stichtingen en verenigingen die een relatie hebben met de personeelszorg en een nautische band met de organisatie hebben. Periodiek wordt geëvalueerd of de doelstelling(en) van de stichtingen of verenigingen nog in overeenstemming zijn met de wensen van de Koninklijke marine.

Artikelonderdeel (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen				Uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil		Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil	
03.21.01 Subsidies	648	333	- 315	- 49%	648	333	- 315	- 49%
03.21.02 Bijdragen	200	196	- 4	- 2%	200	196	- 4	- 2%
Totaal	848	529	- 319	- 38%	848	529	- 319	- 38%

Toelichting op de verschillen

De instanties aan wie in 1998 subsidie is verleend, hebben door uitvoering van hun activiteiten bijgedragen aan de directe en indirecte belangenbehartiging van de Koninklijke marine. De activiteiten van de militaire tehuizen in de Nederlandse Antillen en Aruba zijn in 1998, in het kader van verbeterde bedrijfsvoering, meer gericht op de te verrichten prestaties voor CZMCARIB. In het kader hiervan is het grootste deel van het aan de Stichting Militaire Tehuizen Overzee toekomende bedrag uit de subsidie-regeling genomen en overgeheveld naar CZMCARIB.

03.22 Investerings groot materieel en infrastructuur

Ten laste van dit artikel worden de uitgaven geraamd voor investeringen in groot materieel en infrastructuur.

Het beleid is gericht op verbetering van het bestaande materieel, opheffing van tekortkomingen en vervanging van verouderd materieel door modern, hoogwaardig materieel. De nadruk ligt op investeringen ten behoeve van luchtverdediging, mijnenbestrijding, onderzeeboot-

bestrijding in kustwateren en vergroting van de strategische mobiliteit bij inzet voor crisisbeheersingsoperaties.

De investeringsprojecten PAM en CUP-Orion zijn in 1998 als gevolg van een langere voorbereidingstijd vertraagd. Dit jaar is wel de kiel gelegd van het eerste van een serie van vier LCF-fregatten. Hiermee is de basis gelegd voor de verbetering van de luchtverdediging. Tevens is de strategische mobiliteit bij inzet voor crisisbeheersingsoperaties vergroot door de indienstneming van het Landing Platform Dock (LPD) Hr.Ms. Rotterdam.

Artikelonderdeel (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen				Uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil		Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil	
Schepen	210 300	796 926	586 626	279%	530 537	412 228	- 118 309	- 22%
Vliegtuigen	325 321	2 764	- 322 557	- 99%	28 547	10 132	- 18 415	- 65%
Elektronisch materieel	94 000	46 312	- 47 688	- 51%	56 060	21 157	- 34 903	- 62%
Munitie	76 000	8 427	- 67 573	- 89%	22 942	4 192	- 18 750	- 82%
Overig groot materieel	76 832	97 163	20 331	26%	104 494	113 117	8 623	8%
Infrastructuur	98 578	67 896	- 30 682	- 31%	99 589	83 757	- 15 832	- 16%
Totaal	881 031	1 019 488	138 457	16%	842 169	644 583	- 197 586	- 23%

Artikelonderdeel schepen

Een aantal projecten van in het bijzonder het LCF-fregatten project kende een verschuiving van de verplichtingsmomenten als gevolg van een vertraging in de verwerving van systemen. Voor PAM geldt dat complexe nieuwe technieken, internationale harmonisatie en vertragingen van leveringen door leveranciers hebben geleid tot verschuiving van betalingsmomenten.

Project fregatten van De Zeven Provinciën-klasse (LCF-fregatten)

Op 2 maart 1998 is bij de Koninklijke Schelde Groep (KSG) de bouw begonnen van het eerste fregat van een serie van vier, die de twee geleide wapenfregatten van de Tromp-klasse en twee van de vier resterende standaardfregatten gaan vervangen. De begrote verplichtingen voor dit project bedroegen f 155,2 miljoen. Uiteindelijk is f 724,4 miljoen gerealiseerd. Dit is met name veroorzaakt door het later aangaan van verplichtingen voor een aantal deelprojecten zoals de SMART-L lange afstand waarschuwingsradar (f 86,2 miljoen) en de Active Phased Array Radar (APAR, f 311,8 miljoen), Combat Direction System (CDS, f 144,0 miljoen), de sonarsystemen en de datahandlingsystemen. Het aangaan van deze verplichtingen was aanvankelijk gepland in 1997.

De begrote uitgaven waren f 343,9 miljoen, uiteindelijk is f 346,5 miljoen gerealiseerd. Hetgeen neerkomt op een mutatie van + f 2,6 miljoen. Op de diverse deelprojecten hebben zich verschuivingen van geplande betaalmomenten voorgedaan:

- Luchtverdediging	- f 18,9 miljoen
- Harpoon	- f 3,3 miljoen
- RPZO	- f 9,7 miljoen
- Boordreserve	- f 7,3 miljoen
- Overige kleine deelprojecten	- f 4,2 miljoen
- Bouwmeester	+ f 15,4 miljoen
- APAR	+ f 5,9 miljoen
- SMART-L	+ f 24,7 miljoen
Totaal	+ f 2,6 miljoen

De mutatie op het bouwmeestercontract is inclusief f 15 miljoen aan de KSG uitbetaalde voorcalculatorische winst in het kader van de overeengekomen tijdelijke financiële ondersteuning.

Project Aanpassing Mijnenbestrijdingscapaciteit

Het project aanpassing mijnenbestrijdingscapaciteit (PAM) betreft het samenvoegen van de eerdere projecten «Vervanging mijnenbestrijdingscapaciteit Dokkum-klasse» en «Capability Upkeep Program Alkmaar-klasse». De instandhouding van de hydrografische capaciteit is eveneens onderdeel van dit project.

Complexe nieuwe technieken, internationale harmonisatie en vertragingen van leveringen door leveranciers zijn er onder andere debet aan dat plannings niet tijdig werden gerealiseerd. Hierdoor bleef eveneens de realisatie van de uitgaven achter op de ontwerpbegroting. Per saldo waren de uitgaven f 114,0 miljoen lager dan begroot. Van de begrote verplichtingen van f 30,4 miljoen kwam in 1998 f 6,7 miljoen tot realisatie.

Artikelonderdeel vliegtuigen

De verschillen in de verplichtingen zijn met name te verklaren doordat verwervingsvoorbereiding van de pre-productie- en productiefase voor de NH-90 achterloopt op de planning (f 74,3 miljoen) en dat het project CUP-Orion met een jaar is vertraagd (f 244,8 miljoen).

Het verschil in de uitgaven wordt met name veroorzaakt door vertraging in de projectplanning bij de NH-90 (f 11,4 miljoen) en vertraging van de afronding van de voorstudie voor de CUP-Orion (f 5,6 miljoen)

Project NH-90

Het project NH-90 betreft de ontwikkeling, de productie en de ingebruikname van twintig helikopters ter vervanging van de 22 Lynx-helikopters door 20 NH-90 helikopters. Het project wordt uitgevoerd in samenwerking met Duitsland, Frankrijk en Italië. Het project bevindt zich sinds 1992 in de Design & Development-fase.

De begrote verplichtingen voor dit project waren f 76,1 miljoen, waarvan uiteindelijk f 2,6 miljoen is gerealiseerd als gevolg van het feit dat de verwervingsvoorbereiding van de pre-productie- en productiefase van het project NH-90 niet is afgerond in 1998.

De begrote uitgaven voor dit project waren f 21,4 miljoen, waarvan uiteindelijk f 9,8 miljoen is gerealiseerd. Dit is het gevolg van vertraging in de ontwerp- en ontwikkelfase van het NH-90 project, die hebben geleid tot een aanpassing van het betalingsschema aan de actuele voortgang. Tevens is de verwervingsvoorbereiding van de pre-productie en productiefase niet afgerond in 1998.

Project CUP Orion

Het CUP-Orion is een programma ter verbetering van de capaciteit ten behoeve van crisisbeheersingsoperaties en het vervangen van verouderde apparatuur.

De begrote uitgaven voor dit project waren f 5,6 miljoen, die uiteindelijk niet zijn gerealiseerd. Dit werd veroorzaakt door het feit dat de afronding van de voorstudie langer heeft geduurd dan was voorzien aangezien in het kader van doelmatigheid zoveel mogelijk aansluiting wordt gezocht bij

soortgelijke programma's van de bondgenoten. Als gevolg hiervan zijn de betaalmomenten aangepast.

Artikelonderdeel elektronisch materieel

Het verschil in realisatie van de verplichtingen wordt per saldo veroorzaakt door:

- de actualisering van de projectplanning van de militaire satellietcommunicatie en de daaraan verbonden herfasering van de verwervingsmomenten (- f 33,4 miljoen);
- de aanpassingen van de verplichtingen voor de radio-, peil-, zoek- en ontvangstapparatuur en de 99-kanaals sonoboer ontvanger van de P3-C Orion naar aanleiding van de vertraging in de betreffende voorstudie (- f 27,2 miljoen);
- een toename van de verplichtingen werd veroorzaakt door de verwerving van communicatie apparatuur voor het Korps mariniers met het oog op mogelijke deelname aan de VN-operatie MINURSO in de Westelijke Sahara (+ f 19,6 miljoen) en
- de verschuiving van een aantal verplichtingsmomenten van een groot aantal overige projecten.

Het verschil in de realisatie van de uitgaven bij de diverse projecten werd voornamelijk veroorzaakt door vertragingen in de voorstudies, aanbestedings- en ontwerpfases van onder andere MILSATCOM (f 2,4 miljoen), OB-trainer Operationele school (f 5,6 miljoen) en communicatie-apparatuur voor de vloot (f 4,2 miljoen) en nog een groot aantal kleinere projecten van in totaal f 23,0 miljoen.

Project Verbeterd Actief Onderzeeboot Bestrijdingssysteem (ATAS)

Het Active Towed Array System (ATAS) is bedoeld voor het verbeteren van de actieve opsporingscapaciteit onder andere bij de meer complexe onderzeebootbestrijdingsoperaties dicht bij land en in ondiep water. Het voornemen bestaat de M-fregatten met deze systemen uit te rusten. Het project bevindt zich in een gecombineerde voorstudie/studiefase. In 1998 zijn geen verplichtingen als raming opgenomen. Hierdoor is het gehele project vertraagd. Er zijn in 1998 geen uitgaven voor dit project gerealiseerd.

Project Local Area Missile System (LAMS)

Het project LAMS is een ontwikkelingsproject met een viertal onderdelen. Deze vormen de kern van het luchtverdedigingssysteem van het LCF. Het lange afstand infrarood rondzoek- en volgsysteem (SIRIUS)-project is als onderdeel van het Local Area Missile System (LAMS) vertraagd, doordat de door de Canadese overheid te leveren componenten niet tijdig beschikbaar waren.

Ondanks het feit dat er geen verplichtingen geraamd zijn voor dit project in de ontwerpbegroting, is er voor f 1,9 miljoen aan verplichtingen gerealiseerd. De begrote uitgaven voor dit project waren f 5,3 miljoen, waarvan uiteindelijk om bovengenoemde reden f 0,5 miljoen is gerealiseerd.

Project MILSATCOM

Dit project voorziet in de krijgsmachtbrede behoefte aan satellietcommunicatiecapaciteit voor militair gebruik. Het budget is op basis van verbruikseenheden volgens een vaste verdeelsleutel aan de krijgsmacht-delen toegerekend, waarbij de Koninklijke marine is belast met de uitvoering van dit project.

De begrote verplichtingen voor dit project waren f 33,8 miljoen, waarvan uiteindelijk f 0,4 miljoen is gerealiseerd als gevolg van de actualisering van de projektplanning en de daaruit voortvloeiende herfasering van de verwervingsmomenten. De begrote uitgaven voor dit project waren f 2,4 miljoen, waarvan uiteindelijk f 0,2 miljoen is gerealiseerd.

Artikelonderdeel munitie

De verschillen in de uitgaven en verplichtingen zijn voornamelijk te verklaren als gevolg van wijzigingen in het verbruik en de voorraad-vorming van munitie. Hierdoor zijn wijzigingen in investeringschema's van een aantal deelprojecten uitgevoerd. De oorlogsvoorraden zijn gebaseerd op de door de Navo opgestelde normen (Nato Stockpile Guidance). Evaluatie daarvan heeft geleid tot bijstelling van de normen van de oorlogsvoorraden van diverse munitiesoorten. De realisatie is bijgesteld, rekening houdend met de eerder genoemde geldende normen.

Artikelonderdeel overig groot materieel

De overrealisatie van de verplichtingen ten opzichte van de ontwerp-begroting zijn per saldo het gevolg van aanvankelijk niet geraamde verplichtingen die zijn aangegaan voor met name de EOZ Zuiderkruis (f 2,5 miljoen), het SRBOC (f 5,5 miljoen), Waarnemings- en nachtzicht-apparatuur (f 1,4 miljoen), Verbindingsapparatuur voor CKMARN (f 3,5 miljoen voor 4^e Mariniersbataljon + f 5,8 miljoen interim-behoefte). Verder was er nog een aantal kleine positieve en negatieve mutaties.

De overrealisatie van de uitgaven worden per saldo hoofdzakelijk veroorzaakt door een overschrijding danwel het doen van niet geraamde betalingen van een aantal grotere projecten zoals verbindingssystemen voor het Korps mariniers (+ f 3,5 miljoen voor 4^e Mariniersbataljon en + f 5,1 miljoen interim-behoefte) en de modernisering van de zend- en ontvangstfaciliteiten van CZMCARIB (+ f 7,3 miljoen) en een onder-realisatie bij hoofdzakelijk het SRBOC-project (- f 1,1 miljoen), Doelvliegtuigen (- f 1,1 miljoen), Reges-meter (- f 2,2 miljoen) en een aantal kleinere projecten voor in totaal ongeveer f 3,0 miljoen.

Project vorming één marinebedrijf

Als uitvloeisel van de doelmatigheidsoperatie is besloten tot het vormen van één onderhoudsbedrijf voor de Koninklijke marine. Het nieuwe bedrijf zal bestaan uit de Rijkswerf, het Sewaco-bedrijf en het MEOB-Oegstgeest. De drie bedrijven zijn eind 1997 bestuurlijk samengevoegd. De volgende fase betreft de reorganisatie naar de beoogde eindsituatie.

Voor zover de huidige infrastructurele voorzieningen dat mogelijk maken heeft een deel van de overheveling van werkzaamheden van Oegstgeest naar Den Helder reeds in 1998 plaatsgevonden. Het overgrote deel van de werkzaamheden kan evenwel pas verplaatst worden als er nieuwbouw beschikbaar is. Deze verplaatsing zal naar de huidige verwachting in de loop van 2000 geschieden.

De totale projectomvang bedraagt f 98,5 miljoen. Voor 1998 waren de uitgaven en verplichtingen voor dit project geraamd op f 23,0 miljoen. Van de verplichtingen is in 1998 f 9,6 miljoen gerealiseerd. Het resterende bedrag is doorgeschoven als gevolg van vertraging in de nieuwbouw. Van de geraamde uitgaven (f 23,0 miljoen) is als gevolg van de vertraagde besluitvorming over het onderbrengen van de produktunit avionica, f 13,0 miljoen in een vroegtijdig stadium doorgeschoven naar 1999. Het resterende bedrag (f 10,0 miljoen) is uiteindelijk met f 1,5 miljoen overschreden (realisatie was f 11,5 miljoen).

In 1998 zijn alle objecten waarin zich millenniumproblemen kunnen voordoen geïnventariseerd en is een aanvang gemaakt met de detectie, analyse, herstel en het testen van systemen. Prioriteit is daarbij gegeven aan de systemen die vitaal zijn voor de primaire taakstelling van de Koninklijke marine. Van de meeste systemen is de analyse afgerond, en in een aantal gevallen is noodzakelijke assistentie bij de analyse door externe bedrijven in gang gezet. Tevens is van een groot aantal systemen het herstel of de vervanging ter hand genomen. In dit verband is in 1998 f 19,0 miljoen uitgegeven. Hiervan is f 1,9 miljoen ten laste gebracht van het gecreëerde projectbudget en f 17,1 miljoen ten laste van projecten die onderdeel vormen van het overige stafeisenplan en het Informatiserings- en Automatiseringsplan KM.

Artikelonderdeel infrastructuur

Het verschil in verplichtingen wordt met name veroorzaakt door de vertraging in de aanbesteding van projecten bij het marinevliegkamp Valkenburg (nieuwbouw bedrijfsrestaurant en ziekenboeg) en bij de Van Ghentkazerne (nieuwbouw hoofdkwartier Korps mariniers).

Het verschil in uitgaven wordt met name veroorzaakt door de vertraging in de aanbesteding van bodem- en gebouwsaneringsprojecten en nieuwbouwprojecten bij het marinevliegkamp Valkenburg en de Van Ghentkazerne.

04. Beleidsterrein Koninklijke landmacht

Algemeen

Bedrijfsvoering

De kanteling van de begroting, het specificeren van de uitgaven naar de binnen de krijgsmacht delen onderkende groepen van resultaatverantwoordelijke eenheden (RVE), heeft in oorsprong tot doel de relatie tussen de prestaties van de defensieonderdelen en de middelen die voor het behalen van de prestaties moeten worden ingezet inzichtelijker te maken. Het vergrote inzicht biedt de potentie tot een betere afweging van de allocatie van beschikbare middelen en een betere verantwoording over het gevoerde beleid, de bereikte resultaten en de daarvoor verbruikte middelen. Bij de RVE'n is voorafgaande aan het toekennen van de RVE-status een nulmeting uitgevoerd om te bezien of de eenheden voldeden aan de gestelde criteria om van start te gaan als RVE.

De Koninklijke landmacht heeft in de begroting 1998 de eerste stappen op weg naar een transparantere bedrijfsvoering gezet. Voor alle ressorts zijn de activiteiten die in 1998 worden ontplooid toegelicht. De activiteiten zijn per ressort naar samenhangen in aard of naar klantgerichte producten gebundeld. Vervolgens is getracht om de activiteiten uit te drukken in meetbare prestaties en zijn er op basis van de plannings van de resultaatverantwoordelijke eenheden inschattingen gemaakt van de kwantiteit van de te leveren productie. Omdat het niveau van de benoemde prestaties voor opname in de begroting te gedetailleerd was, zijn de prestatie-omschrijvingen in de begroting in geaggregeerde vorm opgenomen. Het definiëren van de prestaties blijkt een lastig proces. Gaande de begrotingsuitvoering en het verzamelen van de realisatie-informatie bleek al snel dat de gekozen prestatie-indicatoren voor de interne sturing van de ressorts niet toereikend was. Met name de grote diversiteit in de prestaties en producten van een ressort en de verschillen

in de benodigde capaciteit voor het uitvoeren van soortgelijke activiteiten maken het in meetbare eenheden uitdrukken van de prestaties niet eenvoudig. Het beleid binnen de Koninklijke landmacht is er op gericht om de prestatiegegevens van de ressorts van onderaf op te bouwen. Voorop staat dat de indicatoren een bijdrage moeten leveren aan de interne sturing van de ressorts. Alleen op deze wijze is een adequate en consistente informatievoorziening gewaarborgd.

Een uitgebreide studie naar de managementinformatievoorziening intern de Koninklijke landmacht heeft in 1998 geresulteerd in een nieuwe wijze van informeren en rapporteren van het hoogste bestuursorgaan van de landmacht. In de vorm van een «dashboard» wordt aan de Legerraad periodiek de stand van zaken gepresenteerd voor een aantal belangrijke aandachtsgebieden van de landmacht, weergegeven in indicatoren. De vergelijking met de gestelde norm per indicator en de ontwikkeling in de gerealiseerde indicatoren bieden een signaalfunctie voor het vroegtijdig onderkennen van knelpunten en tekortkomingen in de bedrijfsvoering. Adequate analyses van oorzaken en voorstellen voor oplossingen ondersteunen de BLS bij het besturen van de landmacht. De ervaringen met het instrument zijn overwegend positief. De behoefte aan managementinformatie ontwikkelt zich en het dashboard ondersteunt, structureert en faciliteert deze ontwikkeling. In 1999 zullen verbeteringen worden nagestreefd om interne en externe informatievoorziening beter op elkaar te laten aansluiten en zal de op te nemen informatie worden afgestemd op de actuele behoefte van de gebruikers.

In het kader van de verbetering van de bedrijfsvoering zijn voorzichtige stappen gezet op het gebied van kostenbudgettering. De kanteling van de begroting heeft tot gevolg gehad dat de uitgavenbudgetten zijn gedecentraliseerd. Niet alle goederen worden echter door de decentrale eenheden verworven. Voor de toerekening van de kosten van centraal of geconcentreerd verworven goederen vormt kostenbudgettering een instrument. Op deze wijze wordt de gebruiker zich bewust van de kosten en kan hij – op termijn – worden gebudgetteerd. Een voorwaarde voor de implementatie van het instrument van kostenbudgettering is dat de informatievoorziening en de daarvoor benodigde systemen het proces ondersteunen. Door de landmacht is in 1998 een begin gemaakt om het munitieverbruik voor de gebruikende eenheden zichtbaar te maken. De aldus verkregen informatie is, in combinatie met de oefenplannen – de basis voor de gebruikers om in 1999 verbruiksramingen op te stellen. De ramingen en de hoeveelheid beschikbare munitie vormen het uitgangspunt bij het vaststellen van de munitiebudgetten per gebruikende eenheid. De ervaringen die met het fenomeen kostenbudgettering worden opgedaan zijn van grote waarde bij het vaststellen van de eisen voor de toekomstige informatievoorziening die de bedrijfsvoering (Beleid Bedrijfsvoering Defensie 2000) moet gaan ondersteunen. Anderzijds vraagt het introduceren en implementeren van dit soort nieuwe bedrijfsvoeringsinstrumenten veel van de organisatie. De decentralisatie in de bedrijfsvoering trekt een grote wissel op het personeel, waarbij de schaarste in het financieel-economische functiegebied en in automatiseringsdeskundigheid dwingt tot een continue afweging en prioriteitstelling in de uit te werken onderwerpen.

Door de «Projectgroep Ondersteuning en Evaluatie van de Militaire personeels Administraties (POEMA)» is in februari 1998 aangevangen met het uitvoeren van audits. Bij de personeelsdiensten is nagegaan in welke mate relevante personeelsprocessen worden beheerst en of de procesuitvoering heeft geleid tot tijdige en juiste mutatiestelling. Tevens is de kwaliteit van de uitvoering van decentrale interne controle en auditing-activiteiten ten aanzien van personeelsprocessen onderzocht. De

bevindingen uit het onderzoek hebben geresulteerd in het formuleren van een groot aantal maatregelen ter verbetering, voor zowel de gehele landmacht als de personeelsdiensten afzonderlijk.

Personeel

Burgerpersoneel

In de geautoriseerde begroting 1998 is voor het burgerpersoneel een sterkte van 9 479 personen geraamd. De uiteindelijke realisatie 1998 komt uit op een aantal van 9 857 personen. De niet gerealiseerde afbouw van het bestand burgerpersoneel wordt veroorzaakt door een vertraging in de geplande sluiting van kazernecomplexen en een vertraging in het project Integrale Veiligheidszorg, waardoor de geplande verlaging van het aantal (tijdelijke) arbeidskrachten niet gerealiseerd kon worden. Voorts is er enige vertraging ontstaan in de uitvoering van reorganisaties, met name in de ontvlechting van delen van de Directie materieel naar het NATCO. Het bestand Niet Actief Regulier personeel (NAR) bestaat uit onder andere langdurig ziek personeel, zwangerschapsverloven en dergelijke. Dit bestand werd bij de opstelling van de begroting 1998 ingeschat op circa 180 vte'n; uit de realisatie blijkt nu dat dit bestand is toegenomen naar 229 vte'n, voornamelijk veroorzaakt door een toename van de ouderschaps- en zwangerschapsverloven.

Beroepspersoneel onbepaalde tijd

Voor 1998 was een sterkte van 11 553 personen geraamd in de autorisatiebegroting 1998. De eindrealisatie 1998 zal uitkomen op een aantal van 11 216 personen. Deze verlaging is grotendeels te verklaren door een toename van KL-personeel dat bij andere organisatie-eenheden van Defensie werkzaam is.

Beroepspersoneel bepaalde tijd

De oorspronkelijk geraamde sterkte voor dit personeel bedroeg 12 703 personen in de geautoriseerde begroting 1998. De uiteindelijk in 1998 gerealiseerde sterkte komt uit op een aantal van 11 986 personen. De lage gerealiseerde sterkte uit 1997 werkte door in 1998 en kon niet geheel door extra wervingsresultaten gecompenseerd worden. Het wervingsresultaat is wel verbeterd ten opzichte van 1997: in 1998 bedroeg het wervingsresultaat circa 3 100 personen en in 1997 circa 2 650 personen.

Realisatie

De totaal geraamde en gerealiseerde uitgaven van het beleidsterrein Koninklijke landmacht voor het jaar 1998 zijn als volgt te specificeren:

Omschrijving	Begroting 1998	Realisatie 1999	Verschil	
04.20 Personeel en materieel				
– 1 (GE/NL) Legerkorps	1 049 886	1 060 723	10 837	1%
– Nationaal Commando (NATCO)	1 045 080	1 173 273	128 193	12%
– Commando Opleidingen (COKL)	297 001	325 470	28 469	10%
– Overige eenheden Bevelhebber der landstrijdkrachten (BLS)	864 745	842 289	– 22 456	– 3%
– Landmachtstaf (LAS)	95 174	89 867	– 5 307	– 6%
– Wachtgeld en inactiviteitsgeld	128 800	107 416	– 21 384	– 17%
Totaal Personeel en materieel	3 480 686	3 599 038	118 352	3%
04.21 Subsidies en bijdragen	1 935	1 833	– 102	– 5%
04.22 Investerings groot materieel en infrastructuur	930 844	712 168	– 218 676	– 23%
Totaal uitgaven Koninklijke landmacht	4 413 465	4 313 039	– 100 426	– 2%

Toelichting op de verschillen

De verschillen worden naar oorzaak bij de realisatiecijfers van de uitgavenbegrotingsartikelen toegelicht.

04.20 Personeel en materieel

Het ressort 1 (GE/NL) Legerkorps

Dit ressort betreft het Nederlandse deel van 1 (GE/NL) Legerkorps. Dit Nederlandse deel bestaat uit 1 (NL) Divisie «7 December», 11 Luchtmobiele brigade en het Nederlandse deel van de binationale legerkorps-troepen (Command Support Group).

Artikelonderdeel (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen				Uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil		Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil	
04.20.01 Ambtelijk burgerpersoneel	17 698	20 806	3 108	18%	17 698	20 806	3 108	18%
04.20.02 Militair personeel	893 746	919 963	26 217	3%	893 746	919 963	26 217	3%
04.20.03 Overige personele uitgaven	45 272	41 338	– 3 934	– 9%	45 272	41 096	– 4 176	– 9%
04.20.04 Materiële uitgaven	93 170	124 375	31 205	33%	93 170	78 858	– 14 312	– 15%
Totaal	1 049 886	1 106 482	56 596	5%	1 049 886	1 060 723	10 837	1%

Activiteitentoeelichting

De uitzendingen in het kader van de operatie Stability Force (SFOR) en UNFICYP zijn in 1998 succesvol verlopen. De voorbereidingen voor SFOR 6 en 7, UNFICYP en ENFORCE zijn in volle gang. De uitgezonden eenheden hebben zich goed voorbereid op de uitzending. Hiervoor werden eventuele problemen met de personele vulling «opgelost» door andere operationele eenheden en inzet ten behoeve van steunverleningen zoals wateroverlast en de orkaan «Mitch» eveneens vervuld door andere

operationele eenheden. In 1998 is het inzicht in de relatie tussen opleidingsniveaus en financiële middelen verder ontwikkeld.

04.20.01 Ambtelijk burgerpersoneel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het burgerpersoneel van het ressort 1 (GE/NL) Legerkorps.

Ambtelijk burgerpersoneel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	276	307	31
- actief burgerpersoneel	aantal vte'n	276	303	27
- gemiddeld salaris	x f 1,-	64 123	67 917	3 794
- totale uitgaven	x f 1000,-	17 698	20 579	2 881
- niet-actief burgerpersoneel	aantal vte'n	-	4	4
- gemiddeld salaris	x f 1,-	-	56 750	56 750
- totale uitgaven	x f 1000,-	-	227	227
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	17 698	20 806	3 108

04.20.02 Militair personeel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het militair personeel van het ressort 1 (GE/NL) Legerkorps.

Per 1 juli zijn de schoolbataljons onder éénhoofdige leiding gebracht binnen het opleidingsressort van de landmacht (COKL). In de begroting werd rekening gehouden met deze overheveling. Gezien de (slechte) ervaringen met de juiste begrotingsbelasting bij «tussentijdse» overhevelingen is besloten de administratieve overheveling pas per januari 1999 te laten plaatsvinden, waardoor het verschil tussen de oorspronkelijke raming en de realisatie is ontstaan.

Militair personeel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	16 672	15 508	- 1 164
- beroeps onbepaalde tijd	aantal vte'n	4 580	4 704	124
- gemiddeld salaris	x f 1,-	76 315	76 233	- 82
- totale uitgaven	x f 1000,-	349 523	358 600	9 077
- beroeps bepaalde tijd	aantal vte'n	12 092	10 804	- 1 288
- gemiddeld salaris	x f 1,-	45 007	51 959	6 952
- totale uitgaven	x f 1000,-	544 223	561 363	17 140
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	893 746	919 963	26 217

04.20.03 Overige personele uitgaven

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de personele uitgaven anders dan salarissen. De ramingen hebben betrekking op burger- en militair personeel en zijn in sterke mate afhankelijk van de personeelssterkte en de activiteitenplanning. De uitgaven hebben onder meer betrekking op kleding en uitrusting, voeding, reizen, onderwijs en opleidingen en de inhuur van tijdelijk personeel.

Overige personele uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
- inhuur tijdelijk personeel	aantal uren	63 025	52 200	- 10 825
- bedrag per uur	x f 1,-	40	40	0
- totale uitgaven	x f 1000,-	2 521	2 088	- 433
- overige persoonsgebonden personele uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	16 948	15 815	- 1 133
- gemiddeld per vte	x f 1,-	2 488	2 344	- 144
- totale uitgaven	x f 1000,-	42 167	37 066	- 5 101
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	44 688	39 154	- 5 534
Overige personele uitgaven	x f 1000,-	584	1 942	1 358
Totaal overige personele uitgaven	x f 1000,-	45 272	41 096	- 4 176

04.20.04 Materiële uitgaven

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de materiële uitgaven. Het betreft hier uitgaven voor onder meer huisvesting, bureauzaken, informatiesystemen, zaken van operationele aard, inventarisgoederen en klein materieel, onderhoud en herstel van het materieel, onderhoud van gebouwen en terreinen en bevoorrading.

Deze uitgaven hebben met name betrekking op het inhuren van oefenterreinen en de toelagen voor grensverleggende activiteiten. In 1998 is de realisatie van het oefenplan achter gebleven. Daarnaast is het beleid voor de aanwending van de budgetten voor grensverleggende activiteiten nog niet geformaliseerd hetgeen vertraging in de realisatie tot gevolg heeft gehad.

Materiële uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
- inhuur O-, I- & A-deskundigheid	aantal uren	41 254	34 741	- 6 513
- bedrag per uur	x f 1,-	185	185	0
- totale uitgaven	x f 1000,-	7 632	6 427	- 1 205
- overige persoonsgebonden materiële uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	16 948	15 815	- 1 133
- gemiddeld per vte	x f 1,-	1 204	1 132	- 72
- totale uitgaven	x f 1000,-	20 402	17 898	- 2 504
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	28 034	24 325	- 3 709
Overige materiële uitgaven	x f 1000,-	65 136	54 533	- 10 603
Totaal materiële uitgaven	x f 1000,-	93 170	78 858	- 14 312

Het ressort Nationaal Commando (NATCO)

Het ondersteunende ressort Nationaal Commando (NATCO) is ingericht op basis van resultaatverantwoordelijke eenheden, georganiseerd volgens de principes van een lijnstaforganisatie. De organisatie van het NATCO bestaat in 1998 uit de volgende eenheden: de staf, drie Regionale Militaire Commando's, het Netherlands Armed Forces Support Agency Germany, het National Support Command, 710 Speciale Eenheid Bevoorradingsdienstgoederen en 730 Depoteenheid Materieeldienstgoederen (maken per ultimo 1998 deel uit van het Landelijk Bevoorradingsoedrijf KL), het Nationaal Verzorgingscommando, de Mechanische Centrale Werkplaats (maken per ultimo 1998 deel uit van het Hoger Onderhoudsoedrijf KL), de

Elektronische Centrale Werkplaats, de Prepositioned Organizational Material Sites, de Arbo-dienst Koninklijke landmacht, het Explosieven Opruimings Commando Koninklijke landmacht en het Koninklijk Tehuis voor Oud-Militairen Bronbeek.

Het NATCO heeft in 1998 voor een groot deel in het teken gestaan van afronding van reorganisaties met daaraan gekoppelde overdrachten van taken en middelen en verplaatsingen van personeel en materieel.

Het gaat hierbij onder andere om:

- Het Landelijk Bevoorradingsbedrijf (LBBKL)
- Het Hoger Onderhoudsbedrijf (HOBKL)
- Het National Support Command (NSC)

Al deze zaken plus de geplande afbouw (- 259 vte'n) van het personeelsbestand om op de opgelegde personeelsplafonds te komen hebben een negatieve invloed gehad op de geplande realisatie gedurende het jaar 1998 die weer heeft geleid tot bijstellingen van een aantal ramingen.

Artikelonderdeel (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen				Uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil		Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil	
04.20.05 Ambtelijk burgerpersoneel	435 493	469 865	34 372	8%	435 493	470 261	34 768	8%
04.20.06 Militair personeel	193 292	227 452	34 160	18%	193 292	227 452	34 160	18%
04.20.07 Overige personele uitgaven	53 975	67 398	13 423	25%	53 975	62 332	8 357	15%
04.20.08 Materiële uitgaven	365 429	452 202	86 773	24%	362 320	413 228	50 908	14%
Totaal	1 048 189	1 216 917	168 728	16%	1 045 080	1 173 273	128 193	12%

04.20.05 Ambtelijk burgerpersoneel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het burgerpersoneel van het ressort NATCO.

De stijging van deze uitgaven is naast de loonbijstelling het gevolg van aanpassing van de personeelsaantallen. Enerzijds heeft de oprichting van het Landelijk Bevoorradings Bedrijf KL en het Hoger Onderhouds Bedrijf KL geleid tot toename van de personeelsaantallen door het feit dat personeel DMKL naar dit ressort is overgegaan. Anderzijds is de sterkte gestegen doordat het «niet-actief regulier personeel» in 1998 niet meer ten laste van Centrale Dienst Personeel en Organisatie (CDPO) wordt geboekt maar bij het betreffende ressort.

Ambtelijk burgerpersoneel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	6 795	7 089	294
- actief burgerpersoneel	aantal vte'n	6 795	6 912	117
- gemiddeld salaris	x f 1,-	64 090	66 591	2 501
- totale uitgaven	x f 1000,-	435 493	460 277	24 784
- niet-actief burgerpersoneel	aantal vte'n	-	177	177
- gemiddeld salaris	x f 1,-	-	56 407	56 407
- totale uitgaven	x f 1000,-	-	9 984	9 984
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	435 493	470 261	34 768

04.20.06 Militair personeel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het militair personeel van het ressort NATCO.

De stijging van deze uitgaven is naast de loonbijstelling het gevolg van aanpassing van de personeelsaantallen. De oprichting van het Landelijk Bevoorradsingsbedrijf KL en het Hoger Onderhoudsbedrijf KL hebben geleid tot toename van de personeelsaantallen. Ook de werving van BBT-muzikanten en de vulling van geneeskundige eenheden met BBT-personeel is voorspoediger verlopen dan verwacht.

Militair personeel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	2 445	2 513	68
- beroeps onbepaalde tijd	aantal vte'n	2 164	2 190	26
- gemiddeld salaris	x f 1,-	80 855	89 548	8 693
- totale uitgaven	x f 1000,-	174 970	196 110	21 140
- beroeps bepaalde tijd	aantal vte'n	281	323	42
- gemiddeld salaris	x f 1,-	47 409	57 427	10 018
- totale uitgaven	x f 1000,-	13 322	18 549	5 227
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	188 292	214 659	26 367
Uitgaven inzake de Nationale reserve	x f 1000,-	5 000	12 793	7 793
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	193 292	227 452	34 160

04.20.07 Overige personele uitgaven

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de personele uitgaven anders dan salarissen. De ramingen hebben betrekking op burger- en militair personeel en zijn in sterke mate afhankelijk van zowel de personeelssterkte als de activiteitenplanning. De uitgaven hebben onder meer betrekking op kleding, voeding, reizen, verplaatsen, onderwijs en opleidingen, inhuur van tijdelijk personeel en voorziening woonruimte.

De stijging wordt veroorzaakt door extra inhuur van personeel op een aantal essentiële functies, met name bewakingspersoneel als gevolg van vertraging van het project Integrale veiligheidszorg.

Overige personele uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
- inhuur tijdelijk personeel	aantal uren	665 800	757 050	91 250
- bedrag per uur	x f 1,-	40	40	0
- totale uitgaven	x f 1000,-	26 632	30 282	3 650
- overige persoonsgebonden personele uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	9 240	9 603	363
- gemiddeld per vte	x f 1,-	2 817	2 818	1
- totale uitgaven	x f 1000,-	26 030	27 066	1 036
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	52 662	57 348	4 686
Overige personele uitgaven	x f 1000,-	1 313	4 984	3 671
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	53 975	62 332	8 357

04.20.08 Materiële uitgaven

Onder dit artikelonderdeel worden materiële uitgaven geraamd. Het betreft hier onder meer de uitgaven kleine bedrijfsmatige investeringen, huisvesting, bureauzaken, informatiesystemen, data- en telecommunicatie, inventarisgoederen en klein materieel, onderhoud en herstel van het materieel, het onderhoud van gebouwen en terreinen en tot slot brandstoffen, olie, smeermiddelen en bedrijfsstoffen.

De hogere uitgaven hebben met name betrekking op data-, telecommunicatie- en informatiesystemen door zorg van DTO. Deze werkzaamheden worden bij het NATCO voor de totale Koninklijke landmacht in rekening gebracht, terwijl in de oorspronkelijke raming alleen het NATCO-deel was opgenomen.

De ervaringen die in 1998 zijn opgedaan hebben geleid tot bijstellingen in de benoeming en groepering van activiteiten, en in de meting van de prestaties. Dit heeft tot gevolg dat de in de begroting opgenomen ramingen voor de prestatie-indicatoren en de realisatiegegevens die door de eenheden zijn gerapporteerd niet meer sporen.

Hoewel een zo groot mogelijke consistentie wordt nagestreefd, is deze discrepantie in het huidige stadium van ontwikkeling en het voortschrijdende inzicht niet te voorkomen. In deze verantwoording zal daarom niet worden ingegaan op de realisatie van de prestatie-indicatoren.

Materiële uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
– overige persoonsgebonden materiële uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	9 240	9 603	363
– gemiddeld per vte	x f 1,–	8 614	12 354	3 741
– totale uitgaven	x f 1000,–	79 592	118 639	39 047
– huisvesting KL-breed	aantal vte'n (bp en mp)	33 735	33 261	– 474
– gemiddeld per vte	x f 1,–	3 279	3 097	– 182
– totale uitgaven	x f 1000,–	110 621	103 020	– 7 601
– onderhoud van gebouwen en terreinen KL-breed	aantal vte'n (bp en mp)	33 735	33 261	– 474
– gemiddeld per vte	x f 1,–	4 477	4 397	– 80
– totale uitgaven	x f 1000,–	151 020	146 244	– 4 776
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,–	341 233	367 903	26 670
Overige materiële uitgaven	x f 1000,–	21 087	45 325	24 238
Totaal materiële uitgaven	x f 1000,–	362 320	413 228	50 908

Het ressort Commando Opleidingen Koninklijke Landmacht (COKL)

Het ressort Commando Opleidingen Koninklijke landmacht (COKL) bestaat uit elf resultaatverantwoordelijke eenheden. Dit betreft naast de Staf acht opleidingscentra – Manoeuvre, Vuursteun, Genie, Logistiek, Rijden en Ede, de Koninklijke Militaire School en het Instituut voor Leiderschap, Media en Opleidingskunde – en twee bijzondere organisatie-eenheden: de Begeleidings Organisatie Civiel Onderwijs en de Lichamelijke Oefening en Sportorganisatie.

In 1998 is het Opleidingscentrum Initiële Opleidingen opgericht.

Prestatie-indicatoren

De ervaringen die in 1998 zijn opgedaan hebben geleid tot bijstellingen in

de benoeming en groepering van activiteiten, en in de meting van prestaties. Dit heeft tot gevolg dat de in de begroting opgenomen ramingen voor de prestatie-indicatoren en de realisatiegegevens die door de eenheden zijn gerapporteerd niet meer sporen.

Hoewel een zo groot mogelijke consistentie wordt nagestreefd, is deze discrepantie in het huidige stadium van ontwikkeling en het voortschrijdende inzicht niet te voorkomen. In deze verantwoording zal daarom niet worden ingegaan op de realisatie van de prestatie-indicatoren.

Artikelonderdeel (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen				Uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil		Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil	
04.20.09 Ambtelijk burgerpersoneel	49 529	49 344	- 185	0%	49 529	49 344	- 185	0%
04.20.10 Militair personeel	187 910	210 028	22 118	12%	187 910	210 028	22 118	12%
04.20.11 Overige personele uitgaven	26 321	38 764	12 443	47%	26 321	38 889	12 568	48%
04.20.12 Materiële uitgaven	33 241	26 417	- 6 824	- 21%	33 241	27 209	- 6 032	- 18%
Totaal	297 001	324 553	27 552	9%	297 001	325 470	28 469	10%

04.20.09 Ambtelijk burgerpersoneel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het burgerpersoneel van het ressort COKL.

Ambtelijk burgerpersoneel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	729	700	- 86
- actief burgerpersoneel	aantal vte'n	729	686	- 43
- gemiddeld salaris	x f 1,-	67 941	70 739	2 798
- totale uitgaven	x f 1000,-	49 529	48 527	- 1 002
- niet-actief burgerpersoneel	aantal vte'n	-	14	14
- gemiddeld salaris	x f 1,-	-	58 357	58 357
- totale uitgaven	x f 1000,-	-	817	817
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	49 529	49 344	- 1 002

04.20.10 Militair personeel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het militair personeel van het ressort COKL.

De stijging van de uitgaven is deels te wijten aan de tegengestelde mutatie inzake de bij 1(GE/NL) Legerkorps gemelde overheveling van de schoolbataljons. Daarnaast is er sprake van een toenemend aantal BBT-militairen dat hun contract verlengd en in een vervolgfunctie, met hogere rang en salarisschaal tewerkgesteld wordt binnen het COKL-ressort. Voor wat betreft BOT-personeel was er een hogere instroom en lagere uitstroom dan verwacht.

Militair personeel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	2 703	2 874	171
- beroeps onbepaalde tijd	aantal vte'n	2 563	2 477	- 86
- gemiddeld salaris	x f 1,-	70 566	76 356	5 790
- totale uitgaven	x f 1000,-	180 861	189 135	8 274
- beroeps bepaalde tijd	aantal vte'n	140	397	257
- gemiddeld salaris	x f 1,-	50 350	52 627	2 277
- totale uitgaven	x f 1000,-	7 049	20 893	13 844
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	187 910	210 028	22 118

04.20.11 Overige personele uitgaven

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de personele uitgaven anders dan salarissen. De ramingen hebben betrekking op burger- en militair personeel en zijn in sterke mate afhankelijk van de personeelssterkte en de activiteitenplanning. De uitgaven hebben onder meer betrekking op kleding en uitrusting, voeding, reizen en onderwijs.

De stijging wordt met name veroorzaakt door een toename van de uitgaven voor maatschappelijke meerwaardeopleidingen aan BBT-personeel, hetgeen mede een daling van de aanspraken van BBT'ers op wachtgelden tot gevolg heeft gehad.

Overige personele uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
- inhuur tijdelijk personeel	aantal uren	7 168	7 081	- 87
- bedrag per uur	x f 1,-	185	186	1
- totale uitgaven	x f 1000,-	1 326	1 317	- 9
- overige persoonsgebonden personele uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	3 432	3 574	142
- gemiddeld per vte	x f 1,-	3 695	3 881	186
- totale uitgaven	x f 1000,-	12 681	13 869	1 188
- onderwijs en opleiding t.b.v. BBT-personeel	aantal vte'n	12 953	12 109	- 844
- gemiddeld per vte	x f 1,-	951	1 781	830
- totale uitgaven	x f 1000,-	12 314	21 568	9 254
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	26 321	36 754	10 433
Overige personele uitgaven	x f 1000,-	-	2 135	2 135
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	26 321	38 889	12 568

04.20.12 Materiële uitgaven

Ten laste van dit artikelonderdeel worden de materiële uitgaven geraamd. Het betreft hier uitgaven voor onder andere de uitgaven voor huisvesting, bureauzaken, informatiesystemen, zaken van operationele aard, inventarisgoederen en klein materieel, onderhoud en herstel van het materieel, het onderhoud van gebouwen en terreinen, brandstoffen, olie en smeermiddelen en bevoorrading.

De lagere uitgaven zijn het gevolg van de herschikking van IT-budgetten in verband met de millenniumproblematiek. Tevens is de realisatie van bureauzaken lager dan de oorspronkelijke raming.

Materiële uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil
- overige persoonsgebonden materiële uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	3 432	3 574	142
- gemiddeld per vte	x f 1,-	7 054	4 612	- 2 443
- totale uitgaven	x f 1000,-	24 210	16 482	- 7 728
Overige materiële uitgaven	x f 1000,-	9 031	10 727	1 696
Totaal materiële uitgaven	x f 1000,-	33 241	27 209	- 6 032

Het ressort Overige eenheden Bevelhebber der Landstrijdkrachten (BLS)

Het ressort Overige eenheden BLS bestaat uit de Koninklijke Militaire Academie, de Topografische Dienst Nederland, de Centrale Dienst Personeel en Organisatie (CDPO) en de Directie Materieel Koninklijke landmacht. Daarnaast zijn er nog enkele kleine organisatie-elementen ondergebracht bij dit ressort zoals het (internationale) 1(NL) Signal Squadron Landcent en personeel van de Koninklijke landmacht bij de Navo-staven.

In zijn algemeenheid kan worden gesteld, dat met name de volgende aspecten van invloed zijn geweest op de realisatie:

- de reorganisatie van de DM en de oprichting LBBKL onder het NATCO;
- capaciteitsproblemen ten aanzien van de verwervers;
- de start (van de invulling) van het millenniumprogramma.

De eerste twee ontwikkelingen hebben met name een neerwaartse effect gehad op de realisatie van het bestelprogramma. De laatstgenoemde ontwikkeling (millenniumprogramma) heeft een specifieke invloed gehad op de realisatie op het budget Data- & Telecommunicatie. Hierbij is een terughoudend aanschafbeleid gevolgd in afwachting van de nadere invulling en uitwerking van het programma ter oplossing van het millenniumprobleem ten aanzien van SEWACO-systemen.

Artikelonderdeel (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen				Uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil		Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil	
04.20.13 Ambtelijk burger- personeel	110 244	117 664	7 420	7%	110 244	117 664	7 420	7%
04.20.14 Militair personeel	190 194	190 998	804	0%	190 194	190 998	804	0%
04.20.15 Overige personele uitgaven	170 048	143 052	- 26 996	- 16%	170 048	150 511	- 19 537	- 11%
04.20.16 Materiële uitgaven	455 476	357 362	- 98 114	- 22%	394 259	383 116	- 11 143	- 3%
Totaal	925 962	809 076	- 116 886	- 13%	864 745	842 289	- 22 456	- 3%

04.20.13 Ambtelijk burgerpersoneel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het burgerpersoneel van het ressort BLS.

De stijging is enerzijds veroorzaakt door het niet uitvoeren van de decentralisatie van een aantal CDPO-taken, terwijl daarmee in de personeelsaantallen wel rekening is gehouden. Anderzijds heeft een stijging van de personeelsaantallen plaatsgevonden, doordat de reorganisatie van de DMKL pas in de laatste drie maanden van het jaar 1998 is doorgevoerd. De invloed van de met de reorganisatie gepaard gaande

daling van de personele aantallen, is derhalve gering geweest op de begrote sterkte 1998.

Ambtelijk burgerpersoneel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	1 312	1 421	109
- actief burgerpersoneel	aantal vte'n	1 142	1 394	252
- gemiddeld salaris	x f 1,-	87 469	82 966	- 4 504
- totale uitgaven	x f 1000,-	99 890	115 654	15 764
- niet-actief burgerpersoneel	aantal vte'n	170	27	- 143
- gemiddeld salaris	x f 1,-	60 906	74 444	13 539
- totale uitgaven	x f 1000,-	10 354	2 010	- 8 344
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	110 244	117 664	7 420

04.20.14 Militair personeel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het militair personeel van het ressort BLS.

Er heeft een verschuiving plaatsgevonden van BOT naar BBT personeel voor met name het verzorgingsgebied Individuele BegeleidingsDienst KL, die vooral gevuld wordt met BBT-personeel. In de ontwerpbegroting 1998 waren de zakgeldgenietenden opgenomen onder het BOT-personeel.

Militair personeel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	2 194	2 241	47
- beroeps onbepaalde tijd	aantal vte'n	2 014	1 598	- 416
- gemiddeld salaris	x f 1,-	90 089	93 418	3 329
- totale uitgaven	x f 1000,-	181 439	149 282	- 32 157
- beroeps bepaalde tijd	aantal vte'n	180	435	255
- gemiddeld salaris	x f 1,-	48 639	56 982	8 343
- totale uitgaven	x f 1000,-	8 755	24 787	16 032
- zakgeldgenietenden	aantal vte'n	-	208	208
- gemiddeld salaris	x f 1,-	-	14 625	14 625
- totale uitgaven	x f 1000,-	-	3 042	3 042
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	190 194	177 111	- 13 083

Voorts heeft op dit artikelonderdeel een begrotingsbelasting plaatsgevonden van ruim f 13 miljoen als gevolg van een interne KL-brede eindcontroleslag. Uit oogpunt van efficiency is deze uitgavenpost niet aan de ressorts toegerekend en administratief aan het ressort BLS gerekend.

04.20.15 Overige personele uitgaven

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de personele uitgaven anders dan salarissen. De uitgaven hebben betrekking op zowel burger- als militair personeel en zijn in sterke mate afhankelijk van de personeelssterkte en de activiteitenplanning. De uitgaven hebben onder meer betrekking op kleding en uitrusting, voeding, reizen, verplaatsen, onderwijs en opleiding, representatie en inhuur van tijdelijk personeel.

De lagere uitgaven zijn voornamelijk het gevolg van capaciteitstekort aan contractmanagers ten gevolge van de reorganisatie van DMKL, hetgeen geleid heeft tot vertragingen en heroverwegingen.

Overige personele uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
- inhuur tijdelijk personeel	aantal uren	48 800	55 450	6 650
- bedrag per uur	x f 1,-	100	100	0
- totale uitgaven	x f 1000,-	4 880	5 545	665
- kleding en uitrusting t.b.v. militair personeel KL-breed	aantal vte'n (mp)	24 256	23 409	- 847
- bedrag per vte	x f 1,-	2 529	1 245	- 1 284
- totale uitgaven	x f 1000,-	61 337	29 140	- 32 197
- voeding KL-breed	aantal vte'n (bp en mp)	33 735	33 037	- 698
- bedrag per vte	x f 1,-	1 771	1 979	208
- totale uitgaven	x f 1000,-	59 743	65 380	5 637
- overige persoonsgebonden personele uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	3 336	3 635	299
- gemiddeld per vte	x f 1,-	9 337	7 755	- 1 582
- totale uitgaven	x f 1000,-	31 149	28 191	- 2 958
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	157 109	128 256	- 28 853
Overige personele uitgaven	x f 1000,-	12 939	22 255	9 316
Totaal Overige personele uitgaven	x f 1000,-	170 048	150 511	- 19 537

04.20.16 Materiële uitgaven

Ten laste van dit artikel komen de materiële uitgaven gedaan anders dan personele uitgaven. Dit zijn onder meer de uitgaven voor kleine bedrijfsmatige investeringen, huisvesting, bureauzaken, informatiesystemen, data- en telecommunicatie, inventarisgoederen en klein materieel, herbevoorrading, onderhoud en herstel van materieel, gebouwen en terreinen, milieu, uitbesteding aan O-, I- en A-deskundigen en uitgaven voor het oplossen van millenniumproblemen.

De lagere uitgaven zijn voornamelijk gerelateerd aan het achterblijven van KL-brede uitgaven, als gevolg van capaciteitstekort aan contractmanagers in verband met de reorganisatie van de DMKL. De nadere invulling van het millenniumprogramma heeft geleid tot terughoudendheid bij de realisatie van het budget data- en telecommunicatie.

Materiële uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
- inhuur O-, I- & A-deskundigheid	aantal uren	76 830	4 100	- 72 730
- bedrag per uur	x f 1,-	200	200	0
- totale uitgaven	x f 1000,-	15 366	820	- 14 546
- overige persoonsgebonden materiële uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	-	3 635	3 635
- gemiddeld per vte	x f 1,-	-	3 651	3 651
- totale uitgaven	x f 1000,-	-	13 272	13 272
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	15 366	14 092	- 1 274
Overige materiële uitgaven	x f 1000,-	378 893	369 024	- 9 869
Totaal materiële uitgaven	x f 1000,-	394 259	383 116	- 11 143

Het ressort Landmachtstaf (LAS)

Tot het ressort Landmachtstaf worden de volgende eenheden gerekend: de Beleidsstaf, waaronder de Directeur Beleid en Planning, de Directeur Control en de Directeur Personeel, de Operationele Staf BLS, een ondersteunend element met daarin het kabinet van de BLS en een stafgroep met een aantal kleine eenheden. De Landmachtstaf ondersteunt de bevelhebber bij de aansturing van de Koninklijke landmacht en scheidt de beleidsmatige voorwaarden om de eenheden en/of het individuele (reserve)personeel van de Koninklijke landmacht gereed te hebben en beschikbaar te stellen voor alle taken in het gehele crisisbeheersingsspectrum.

Artikelonderdeel (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen				Uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil		Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil	
04.20.17 Ambtelijk burgerpersoneel	30 459	27 188	- 3 271	- 11%	30 459	27 188	- 3 271	- 11%
04.20.18 Militair personeel	22 463	28 959	6 496	29%	22 463	28 959	6 496	29%
04.20.19 Overige personele uitgaven	6 647	5 322	- 1 325	- 20%	6 647	4 981	- 1 666	- 25%
04.20.20 Materiële uitgaven	35 605	33 719	- 1 886	- 5%	35 605	28 739	- 6 866	- 19%
Totaal	95 174	95 188	14	0%	95 174	89 867	- 5 307	- 6%

04.20.17 Ambtelijk burgerpersoneel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten met betrekking tot het burgerpersoneel van het ressort LAS.

Ambtelijk burgerpersoneel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	367	340	- 27
- actief burgerpersoneel	aantal vte'n	367	333	- 34
- gemiddeld salaris	x f 1,-	82 995	80 456	- 2 538
- totale uitgaven	x f 1000,-	30 459	26 792	- 3 667
- niet-actief burgerpersoneel	aantal vte'n	-	7	7
- gemiddeld salaris	x f 1,-	-	56 571	56 571
- totale uitgaven	x f 1000,-	-	396	396
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	30 459	27 188	- 3 271

04.20.18 Militair personeel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten met betrekking tot het militair personeel van het ressort LAS.

De stijging van de uitgaven is naast een kleine toename van de personeelsaantallen met name het gevolg van gestegen gemiddeld salaris van zowel BOT- als BBT-personeel als gevolg van loonbijstelling en gewijzigde rangs- en anciënniteitenopbouw.

Militair personeel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	242	273	31
- beroeps onbepaalde tijd	aantal vte'n	232	247	15
- gemiddeld salaris	x f 1,-	94 823	110 947	16 124
- totale uitgaven	x f 1000,-	21 999	27 404	5 405
- beroeps bepaalde tijd	aantal vte'n	10	26	16
- gemiddeld salaris	x f 1,-	46 400	59 808	13 408
- totale uitgaven	x f 1000,-	464	1 555	1 091
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	22 463	28 959	6 496

04.20.19 Overige personele uitgaven

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de personele uitgaven anders dan salarissen. De uitgaven hebben betrekking op zowel burger- als militair personeel en zijn in sterke mate afhankelijk van de personeelssterkte en de activiteitenplanning. De uitgaven hebben onder meer betrekking op kleding en uitrusting, voeding, reizen, verplaatsen, representatie, geneeskundige verzorging, overige personele zaken, persoonsgebonden toelagen en uitkeringen, vliegopleidingen en inhuur van tijdelijk personeel.

Overige personele uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
- inhuur tijdelijk personeel	aantal uren	11 600	7 650	- 3 950
- bedrag per uur	x f 1,-	100	100	0
- totale uitgaven	x f 1000,-	1 160	765	- 395
- overige persoonsgebonden personele uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	609	613	4
- gemiddeld per vte	x f 1,-	9 010	6 763	- 2 246
- totale uitgaven	x f 1000,-	5 487	4 146	- 1 341
Overige personele uitgaven	x f 1000,-	-	70	70
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	6 647	4 981	- 1 666

04.20.20 Materiële uitgaven

Onder dit artikelonderdeel worden de materiële uitgaven verantwoord. Dit zijn onder meer de uitgaven voor huisvesting, bureauzaken, informatiesystemen, geneeskundig materiaal, bevoorrading, munitie, data- en telecommunicatie, inventarisgoederen en klein materieel, onderhoud en herstel van materieel, gebouwen en terreinen, zaken van operationele aard, uitbestedingen aan O-, I- en A-deskundigen, B.T.W., invoerrechten en accijnzen, milieu, brandstoffen, olie en smeermiddelen alsmede uitgaven voor het oplossen van millenniumproblemen.

De lagere uitgaven worden veroorzaakt door de overdracht van het BedrijfsBesturingsSysteem naar het NATCO en diverse verträgen bij informatie- en communicatiesystemen.

Materiële uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil
- inhuur O-, I- & A-deskundigheid	aantal uren	5 710	2 275	- 3 435
- bedrag per uur	x f 1,-	200	200	0
- totale uitgaven	x f 1000,-	1 142	455	- 687
- overige persoonsgebonden materiële uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	609	613	4
- gemiddeld per vte	x f 1,-	21 672	17 843	- 3 828
- totale uitgaven	x f 1000,-	13 198	10 938	- 2 260
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	14 340	11 393	- 2 947
Overige materiële uitgaven	x f 1000,-	21 265	17 346	- 3 919
Totaal materiële uitgaven	x f 1000,-	35 605	28 739	- 6 866

Artikelonderdeel 04.20.21 Wachtgelden en inactiviteitswedden

De uitgaven op dit artikelonderdeel hebben betrekking op de diverse wachtgeldregelingen voor het burger- en militair personeel van de Koninklijke landmacht. Naast het reguliere wachtgeld worden op dit artikelonderdeel ook de uitgaven voor wachtgelden en uitstroombevorderende maatregelen geraamd en verantwoord die uit het sociaal beleidskader (SBK) voortvloeien.

De daling van de uitgaven voor wachtgelden en inactiviteitswedden is voornamelijk veroorzaakt door een daling van de uitgaven voor de wachtgelden BBT-personeel als gevolg van lagere instroom in de wachtgeldregeling. De lagere instroom is een gevolg van opleidingen met maatschappelijke meerwaarde, waardoor minder aanspraak gemaakt wordt. Ook de toegenomen werkgelegenheid op de arbeidsmarkt en het hogere percentage contractverlengingen leiden tot de lagere instroom.

Artikelonderdelen (bedragen x f 1000,-)

Omschrijving	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil
Wachtgeld SBK/UBMO burgerpersoneel				
- aantallen in uitkeringsjaren	aantal	490	569	79
- bedrag per uitkeringsjaar	x f 1,-	39 592	41 322	1 730
- toegelicht begrotingsbedrag	x f 1 000,-	19 400	23 512	4 112
Overige wachtgeld burgerpersoneel				
- aantallen in uitkeringsjaren	aantal	545	354	- 191
- bedrag per uitkeringsjaar	x f 1,-	26 606	29 828	3 222
- toegelicht begrotingsbedrag	x f 1 000,-	14 500	10 559	- 3 941
Wachtgeld SBK/UBMO militair personeel				
- aantallen in uitkeringsjaren	aantal	930	965	35
- bedrag per uitkeringsjaar	x f 1,-	52 366	43 821	- 8 544
- toegelicht begrotingsbedrag	x f 1 000,-	48 700	42 287	- 6 413
Werkloosheidsbesluit BBT-militairen				
- aantallen in uitkeringsjaren	aantal	1 360	360	- 1 000
- bedrag per uitkeringsjaar	x f 1,-	21 103	34 953	13 850
- toegelicht begrotingsbedrag	x f 1 000,-	28 700	12 583	- 16 117
Overige wachtgeld militair personeel				
- aantallen in uitkeringsjaren	aantal	100	75	- 25
- bedrag per uitkeringsjaar	x f 1,-	25 000	27 893	2 893
- toegelicht begrotingsbedrag	x f 1 000,-	2 500	2 092	- 408
Bij: uitvoeringskosten	x f 1 000,-	15 000	16 383	1 383
Totaal toegelicht bedrag	x f 1 000,-	128 800	107 416	- 21 384

Sociaal Beleidskader

Sociaal Beleidskader (bedragen x f 1000,-)

	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil
- Om-, her-, bijscholing en outplacement	16 100	13 300	- 2 800
- Verplaatsen	700	600	- 100
- Wachtgeld SBK/UBMO burgerpersoneel	19 400	23 500	4 100
- Wachtgeld SBK/UBMO militair personeel	48 700	42 300	- 6 400
- BDOS plaatsingen burgerpersoneel	9 500	3 100	- 6 400
- BDOS plaatsingen militair personeel	19 100	22 500	3 400
Totaal Sociaal Beleidskader	113 500	105 300	- 8 200

Toelichting op de verschillen

De realisatie in 1998 van de uitgaven in het kader van het Sociaal Beleidskader (SBK) is lager dan in de ontwerpbegroting 1998 is geraamd. De belangrijkste oorzaak hiervan is de lagere instroom in de SBK-regeling en een lager aantal vrijwillige herplaatsers dan verwacht.

04.21 Subsidies en bijdragen

Ten laste van dit artikel worden uitgaven geraamd voor subsidies en bijdragen. Deze worden verleend aan instanties die activiteiten uitvoeren die het belang van de Koninklijke landmacht direct of indirect dienen. De doelstellingen van deze instanties zijn uiteengezet in bijlage 6 (de subsidiebijlage) van de ontwerp-begroting 1998.

Artikelonderdeel (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen				Uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil		Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil	
Subsidies	1 935	3 416	1 481	77%	1 935	1 833	- 102	- 5%
Bijdragen	0	0	0	-	0	0	0	-
Totaal	1 935	3 416	1 481	77%	1 935	1 833	- 102	- 5%

Toelichting op de verschillen

Het verschil op de verplichtingen van f 1,481 miljoen is het gevolg van het in 1998 vastleggen van de subsidiebeschikking 1999 tussen de BLS en het Koninklijk Leger- en Wapenmuseum «Generaal Hofer» te Delft.

04.22 Investerings groot materieel en infrastructuur

Ten laste van dit artikel worden de uitgaven geraamd voor investeringen in groot materieel en infrastructuur.

Artikelonderdeel (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen				Uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil		Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil	
Automatisering	36 200	88 809	52 609	145%	33 200	67 212	34 012	102%
Logistiek	85 500	57 595	- 27 905	- 33%	108 300	49 697	- 58 603	- 54%
Commandovoering, verbindingen en gevechtsinlichtingen	253 000	53 886	- 199 114	- 79%	200 300	156 991	- 43 309	- 22%
Elektronisch materieel	44 500	21 234	- 23 266	- 52%	36 200	20 116	- 16 084	- 44%
Nucleair, biologisch en chemisch materieel (NBC)	32 500	4 379	- 28 121	- 87%	4 600	0	- 4 600	- 100%
Luchtverdediging	338 000	6 071	- 331 929	- 98%	69 000	65 209	- 3 791	- 5%
Manoeuvre	1 364 200	89 715	- 1 274 485	- 93%	181 104	157 918	- 23 186	- 13%
Vuursteun	79 400	3 901	- 75 499	- 95%	52 900	42 037	- 10 863	- 21%
Gevechtssteun	21 000	5 698	- 15 302	- 73%	9 600	11 319	1 719	18%
Infrastructuur	244 080	159 152	- 84 928	- 35%	235 640	141 669	- 93 971	- 40%
Totaal	2 498 380	490 440	- 2 007 940	- 499%	930 844	712 168	- 218 676	- 179%

Artikelonderdeel automatisering

De stijging van de uitgaven wordt voornamelijk veroorzaakt door het opnemen van het project millennium. De stijging van de aan te gane verplichtingen betreft enerzijds niet in 1997 gerealiseerde behoeften voor onder meer kleinschalige bestuurlijke systemen en anderzijds het project millennium.

Artikelonderdeel logistiek

De uitgaven dalen doordat geen uitgaven gedaan zijn voor het project «droge luchtsystemen» en «wissellaadsystemen». Tevens zijn f 32 miljoen minder uitgaven gedaan voor het project Mobiel Geneeskundig Operatiekamer Syteem (MOGOS). Tijdens beproevingen is een technisch mankement geconstateerd. De leverancier analyseert op dit moment de

oorzaken en mogelijke oplossingen van dit probleem. De verlaging van de aan te gane verplichtingen zijn voornamelijk het gevolg van vertraging in de verwervingsvoorbereiding naar latere jaren. Het betreft onder andere de prototypen voor het wissellaadsysteem en droge luchtsystemen.

Artikelonderdeel commandovoering, verbindingen en gevechtseinlichtingen

De daling van de uitgaven wordt voor een groot deel veroorzaakt doordat de realisatie van het project RPV achterblijft bij de raming, als gevolg van het feit dat de mijlpaalproducten niet op tijd gereed zijn. Deels wordt de daling gecompenseerd doordat de uitgaven voor onder andere KLIM zijn gestegen, waarvan werd aangenomen dat het project in 1997 in z'n totaliteit zou zijn gerealiseerd.

Naast kleinere mutaties is de verlaging van de verplichtingen voor de projecten Milsatcom, afstandbedieningsapparatuur, Condor fase 1, tactische telecommunicatie, het gevolg van vertraging in het besluitvormingsproces (vertraagd naar 1999).

Artikelonderdeel elektronisch materieel

De verlaging van de uitgaven en de aan te gane verplichtingen hangt samen met de vertragingen van complementaire voorzieningen voor EOVS fase 1 en EOVS fase 2.

Artikelonderdeel nucleair, biologisch en chemisch materieel (NBC)

Als gevolg van vertragingen in het besluitvormingsproces zijn de projecten van dit artikelonderdeel niet tot realisatie gekomen.

Artikelonderdeel luchtverdediging

De daling van de uitgaven en de verplichtingen is met name het gevolg van de herfasering van het project SHORAD in verband met de vertraging in de besluitvorming.

Artikelonderdeel manoeuvre projecten

De uitgaven dalen doordat voor het project pantservoertuigen voor vredesoperaties in verband met de aanpassing van de beschermingseisen de levertijden aangepast (vertraagd) zijn. Tevens is het project Warmtebeeldhandkijkers verschoven in verband met een langere voorbereidingstijd. De daling van de uitgaven wordt deels gecompenseerd doordat voor de vervanging van kleinkaliber wapens en de gevechtswaarde verbetering van de Leopard 2 hogere uitgaven gerealiseerd zijn als gevolg van snellere leveringen.

De verlaging van de verplichtingen is voornamelijk opgetreden door vertraging in de besluitvorming in de projecten antitank middelbare dracht, licht verkenings- en bewakingsvoertuig (LVB), gevechtsveld controle radar, duelsimulators/geïnstrumenteerd oefenterreinen en de gevechtswaardeverbetering Leopard 2.

Artikelonderdeel vuursteun

Met name als gevolg van vertraging in de verwerving van de projecten «Grondgebonden doelopsporingsmiddelen» en «integratie mortieren in VUIST» vindt een daling plaats van de uitgaven en de verplichtingen.

Artikelonderdeel gevechtsteun

De lagere aan te gane verplichting betreft vooral de vertraging in het besluitvormingstraject van het project vervanging Leopard brugleggende tank.

Artikelonderdeel infrastructuur

De realisatie van de uitgaven en verplichtingen is lager omdat als gevolg van de langere doorlooptijden van beoordelings- en afstemmings-procedures het project Integrale VeiligheidsZorg (IVZ)-KL is vertraagd. Tevens is het project herinrichting kazernes vertraagd in verband met de herschikking van de gevechtskracht.

05. Beleidsterrein Koninklijke luchtmacht

Algemeen

Verbetering van de bedrijfsvoering is één van de speerpunten van het beleid van de Koninklijke luchtmacht. In 1998 is verdere uitvoering gegeven aan de verbeterde bedrijfsvoering langs verschillende trajecten. Op basis van deze evaluatie wordt de implementatie van de verbeterde bedrijfsvoering verder inhoud gegeven. Een belangrijk aspect van de verbeterde bedrijfsvoering is decentralisatie. Ook in 1998 is uitvoering gegeven aan verdere decentralisatie van verantwoordelijkheden, bevoegdheden en budgetten. Tevens zijn voorbereidingen getroffen voor een vanaf april 1999 door te voeren reorganisatie van de topstructuur Koninklijke luchtmacht. Hiermee zal een duidelijker scheiding tussen de taakvelden beleid en plannen respectievelijk beheer en uitvoering plaatsvinden. Naast een verbetering van de bedrijfsvoering van het Hoofdkwartier Koninklijke luchtmacht (HKKLu), zal deze reorganisatie tevens leiden tot het verder inhoud geven aan decentralisatie.

In 1998 hebben nog twee luchtmachtonderdelen de VEB-status (Verbeterd Economisch Beheer) gekregen, waarmee het totaal op vier is gekomen. Deze zijn Depot Elektrisch Materieel (DELM), Depot Mechanisch Vliegtuig-materieel en Straalmotoren (DMVS), de Vliegbasis Eindhoven en de Groep Grond-Lucht Geleide Wapens (GGW)/De Peel. Bij de Vliegbasis Eindhoven is in 1998 een bedrijfsvoeringsaudit uitgevoerd naar de mate waarin het VEB bij de basis is geïmplementeerd. De resultaten van het onderzoek worden gebruikt bij de implementatie van het VEB bij de overige luchtmachtonderdelen. DELM en GGW/de Peel hebben in 1998 de VEB-status gekregen. Hierbij zijn beheersbevoegdheden op het gebied van personeel, materieel en financiën en de hierop betrekking hebbende budgetten gedecentraliseerd naar de Commandanten van de betreffende resultaatverantwoordelijke eenheden (RVE'n). Dit betekent dat een deel van de exploitatie-uitgaven decentraal bij die RVE'n wordt beheerd. Als randvoorwaarde voor een goed beheersbaar financieel beheer geldt onder meer dat een verantwoorde opzet bestaat van de administratieve organisatie en de interne controle. Ook in 1998 is door de uitvoering van de actiepunten uit het Verbeterplan Financieel Beheer Defensie de nodige aandacht besteed aan het optimaliseren van de administratieve organisatie en de interne controle bij de RVE'n en aan het verbeteren van het financieel beheer in zijn algemeenheid bij de Koninklijke luchtmacht. Daarbij zal de kennis en de kunde van het personeel op het gebied van financieel beheer op decentraal niveau worden verbeterd door gebruik te gaan maken van een vernieuwd opleidingsprogramma.

De resultaten van de werving van het personeel in 1998 zijn op bepaalde gebieden achtergebleven bij de raming. Dit betreft met name de werving

in knelpuntgebieden, zoals MBO techniek, geneeskunde en HTO techniek. Onderstaand is een schema opgenomen met de werkelijke en begrote personeelssterkte. Hieruit blijkt dat het aantal burgerpersoneel 3,5% boven de raming ligt en het militair personeel 1,7 % onder de raming.

(Aantal vte'n)	Begroot 1998	Realisatie 1998
Burgerpersoneel	1 801	1 864
Militair personeel:		
– Beroeps Onbepaalde Tijd (BOT)	8 264	8 027
– Beroeps Bepaalde Tijd (BBT)	3 279	3 321
Totaal militair personeel	11 543	11 348

Eerst in het afgelopen jaar heeft de Koninklijke luchtmacht een volledig inzicht verkregen in de juiste verdeling naar ressort betreffende burger- en militair personeel verdeeld naar BOT en BBT. De herschikking van aantallen burger- en militair personeel heeft tevens geleid tot een aanpassing van de budgetten van de betreffende ressorts en verklaart in belangrijke mate de verschillen op de artikelonderdelen en de kengetallen van burger- en militair personeel. Echter de herschikking heeft geen invloed gehad op de totale omvang van het luchtmachtpersoneel en het totale salarisbudget.

In 1998 hebben 40 F-16 vliegtuigen een MidLife Update modificatie ondergaan. Eveneens zijn zes nieuwe Chinook helikopters aan de Koninklijke luchtmacht overgedragen. Hiermee zijn alle helikopters van dit type ingevoerd. Voorts zijn de eerste vier Apache AH-64D helikopters aan de Koninklijke luchtmacht overgedragen. Ook is aangevangen met de invoering van het middellange afstand lucht-lucht geleide wapen AMRAAM.

In 1998 is eveneens gestart met de uitvoering van het KLu-Implementatie Middenlaag (KLUIM)-project. Dit project heeft tot doel het aanleggen van een landelijke KLu-ICT-architectuur om administratieve en operationele informatie binnen de Koninklijke luchtmacht te distribueren. Een bedrijfsvoeringsaudit is uitgevoerd naar het project SHORAD, waarbij is vastgesteld dat het project beheerst is verlopen en als voorbeeld kan dienen voor soortgelijke projecten binnen Defensie. Tenslotte is in 1998 ook aangevangen met het inventariseren, evalueren en oplossen van de millenniumproblematiek. Over de millenniumproblematiek is te melden dat ongeveer de helft van de op te lossen vitale objecten reeds bestendig is.

Realisatie

De totaal geraamde en gerealiseerde uitgaven van het beleidsterrein Koninklijke luchtmacht voor het jaar 1998 zijn als volgt te specificeren:

Uitgaven (x f 1000,-)

Omschrijving	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil	
05.20 Personeel en materieel				
- Commando Tactische Luchtstrijdkrachten (CTL)	788 287	717 754	- 70 533	- 9%
- Decentrale Ondersteunende Eenheden (DOE)	287 855	347 381	59 526	21%
- Hoofdkwartier Koninklijke luchtmacht (HKKLu)	696 248	843 316	147 068	21%
- Wachtgelden en inactiviteitsgelden	23 736	27 539	3 803	16%
Totaal Personeel en materieel	1 796 126	1 935 990	139 864	8%
05.22 Investerings groot materieel en infrastructuur	894 462	997 122	102 660	11%
Totaal uitgaven Koninklijke luchtmacht	2 690 588	2 933 112	242 524	9%

Toelichting op de verschillen

De verschillen worden naar oorzaak bij de realisatiecijfers van de uitgavenbegrotingsartikelen toegelicht.

05.20 Personeel en materieel

De uitgaven binnen het artikel 05.20 Personeel en materieel bij het beleidsterrein Koninklijke luchtmacht zijn verdeeld in drie ressorts en wachtgelden: Commando Tactische Luchtmacht (CTL), Decentrale Ondersteunende eenheden (DOE) en Hoofdkwartier Koninklijke Luchtmacht (HKKLu). Ook de uitgaven voor wachtgelden en inactiviteitsweden worden op dit artikel geraamd en verantwoord.

De realisatie van het artikel 05.20 Personeel en materieel is f 139,864 miljoen hoger uitgevallen dan begroot. Dit is voornamelijk het gevolg van de loon- en prijsbijstelling en Pemba-uitdeling (premiëdifferentiatie en marktwerking bij arbeidsongeschiktheidsverzekeringen) (f 51,067 miljoen). Eveneens is door aanpassingen van de vliegopleidingen en de meeruitgaven in het kader van inhuur tijdelijk personeel in totaal f 57,042 miljoen meer uitgegeven. Voorts is door het duurder onderhoud aan vliegend materieel en door wijzigingen in vliegtuigbrandstoffen, vliegtrainingen, infrastructuur en automatisering in totaal een bedrag van f 35,263 miljoen meer uitgegeven.

De verschillen per ressort zijn voornamelijk te verklaren door een technische mutatie die betrekking heeft op salarissen burger- en militair personeel. Deze mutatie is tot stand gekomen door het eerst in de loop van het jaar 1998 verkregen inzicht in de juiste verdeling van aantallen burger- en militair personeel tussen de ressorts.

De realisatie van wachtgelden en inactiviteitsweden is f 3,803 miljoen hoger dan de raming. Dit is grotendeels het gevolg van de uitdeling van de loonbijstelling.

Het ressort Commando Tactische Luchtstrijdkrachten (CTL)

Het ressort Commando Tactische Luchtmacht (CTL) bestaat uit de Groep Jachtvliegtuigen, de Groep Helikopters, de Groep Grond-Lucht Geleide Wapens, de Luchttransportvloot en het Air Operations Control Station.

Artikelonderdeel (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen				Uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil		Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil	
05.20.01 Ambtelijk burger- personeel	28 856	32 734	3 878	13%	28 856	32 734	3 878	13%
05.20.02 Militair personeel	606 595	529 130	- 77 465	- 13%	606 595	529 130	- 77 465	- 13%
05.20.03 Overige personele uitgaven	70 600	43 661	- 26 939	- 38%	70 600	43 978	- 26 622	- 38%
05.20.04 Materiële uitgaven	82 236	113 895	31 659	38%	82 236	111 912	29 676	36%
Totaal	788 287	719 420	- 68 867	- 9%	788 287	717 754	- 70 533	- 9%

Toelichting op verschillen

De verlaging van de uitgaven met in totaal f 70,533 miljoen op het ressort CTL ten opzichte van de begroting is grotendeels het gevolg van een technische bijstelling die, naast de verwerking van de loonbijstelling (inclusief Pemba), betrekking heeft op de juiste verdeling van het militair- en burgerpersoneel.

De verschillen op de artikelonderdelen Ambtelijk burgerpersoneel en Militair personeel hebben met name betrekking op overhevelingen tussen de beleidsterreinen en ressorts. Door beter inzicht in de loop van het jaar in de decentrale ontwikkeling zijn de personeelsaantallen van de ressorts in lijn gebracht met de realiteit. Dit impliceert dat thans meer op basis van daadwerkelijke realisatie inzicht kan worden gegeven dan de min of meer top-down (procentuele verdeling) gemaakte raming. Deze ontwikkeling heeft betrekking op alle ressorts.

De genoemde technische mutatie heeft eveneens tot een verschuiving in de uitgaven geleid van bijna - f 24 miljoen op het artikelonderdeel Overige personele uitgaven. Daarnaast is door kleinere neerwaartse bijstellingen op dit artikelonderdeel minder uitgegeven (f 2,622 miljoen). Hierdoor is totaal f 26,622 miljoen minder gerealiseerd dan geraamd.

Daarnaast heeft een verdere decentralisatie van verantwoordelijkheden en bevoegdheden van het ressort HKKLu naar het ressort CTL binnen de materiële uitgaven (onder andere drukwerk en brandstof) geleid tot een mutatie in de uitgaven.

De wijzigingen van het verplichtingenbudget voor het ressort CTL is met name het gevolg van de mutaties genoemd bij de uitgaven.

Activiteitentoeelichting

CTL heeft de volgende hoofdactiviteiten:

- het inzetbaar maken en houden van de operationele eenheden van de Koninklijke luchtmacht;
- het inzetten van de operationele eenheden van de Koninklijke luchtmacht.

In het jaar 1998 zijn de volgende belangrijke activiteiten gerealiseerd:

- ook in 1998 zijn F-16 eenheden van de Koninklijke luchtmacht blijven deelnemen aan operaties ter ondersteuning van SFOR in het voormalige Joegoslavië. Vanaf het voorjaar 1999 komt de vliegbasis Villafranca niet meer in aanmerking voor militair gebruik. Begin december is een start gemaakt met de gefaseerde verplaatsing van het detachement naar de Zuid-Italiaanse vliegbasis Amendola. Om voldoende getraind te blijven is in 1998 aan diverse realistische

oefeningen deelgenomen. Zo hebben F-16 squadrons onder andere deelgenomen aan de oefeningen Integrated Combat Training, oefeningen in Zuid-Europa (Dynamic Mix, Distant Thunder en Strong Resolve) en de Red Flag training in de Verenigde Staten. Tevens werden de laagvlieg-oefeningen vanaf Goose Bay in Canada voortgezet.

- De Tactische Helikopter Groep Klu (THG) oefende regelmatig met de luchtmobiele brigade en met de Multi National Division Central. Tevens werden verschillende Falcon-oefeningen afgewerkt in Noorwegen, Polen en Spanje. Ter ondersteuning van Joint Force opereert in samenwerking met een eenheid van de US Army een Apache Detachment in Bosnië. Tevens is de voorbereiding in volle gang om Chinooks in Macedonië in te zetten om in voorkomend geval waarnemers op snelle wijze uit Kosovo terug te trekken.
- De Groep Grond-Lucht Geleide Wapens (GGW/De Peel) oefende eveneens veelal in internationaal verband, met name met de Verenigde Staten. Tevens heeft GGW/de Peel deelgenomen aan de oefeningen Dynamic Mix en Strong Resolve waar ook de F-16's aan deelnamen.
- De Koninklijke luchtmacht werkte ook in 1998 op het gebied van luchttransport zeer nauw en intensief samen met andere landen. De luchttransportvloot van de Koninklijke luchtmacht was in staat overdag en 's nachts personeel en materieel te vervoeren, onder vrijwel alle weers- en crisismomstandigheden, hetgeen ook geschiedde ten behoeve van andere krijgsmachtleden en bondgenoten. Daarnaast droeg de Koninklijke luchtmacht bij aan humanitaire activiteiten die voortvloeiden uit overeenkomsten met Ontwikkelingssamenwerking en het ministerie van Buitenlandse Zaken, zoals onder andere de hulpverlening voor de slachtoffers van de orkaan Mitch in met name Honduras en Nicaragua.
- Het Air Operations Control Station (AOCS) te Nieuw Milligen leverde personele ondersteuning aan het Navo commandocentrum te Vicenza (Italië). Het AOCS fungeerde tevens als nationale gevechtsleidingschool.

05.20.01 Ambtelijk burgerpersoneel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het burgerpersoneel van het ressort CTL.

Ambtelijk burgerpersoneel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil
- actief burgerpersoneel	aantal vte'n	420	520	100
- gemiddeld salaris	x f 1,-	68 705	62 950	- 5 755
- totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	28 856	32 734	3 878

05.20.02 Militair personeel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het militair personeel van het ressort CTL.

Militair personeel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	8 345	7 449	- 896
- beroeps onbepaalde tijd	aantal vte'n	5 975	5 375	- 600
- gemiddeld salaris	x f 1,-	78 185	75 808	- 2 377
- totale uitgaven	x f 1000,-	467 158	407 467	- 59 691
- beroeps bepaalde tijd	aantal vte'n	2 370	2 074	- 296
- gemiddeld salaris	x f 1,-	58 834	58 661	- 173
- totale uitgaven	x f 1000,-	139 437	121 663	- 17 774
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	606 595	529 130	- 77 465

05.20.03 Overige personele uitgaven

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de personele uitgaven anders dan salarissen. De ramingen hebben betrekking op burger- en militair personeel en zijn in sterke mate afhankelijk van de personeelssterkte en de activiteitenplanning. De uitgaven hebben onder meer betrekking op kleding en uitrusting, voeding, reizen, onderwijs en opleidingen en de inhuur van tijdelijk personeel.

Overige personele uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
- inhuur tijdelijk personeel	aantal mensjaren	27	62	35
- bedrag per mensjaar	x f 1,-	72 296	72 581	285
- totale uitgaven	x f 1000,-	1 952	4 500	2 548
- overige persoonsgebonden personele uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	8 765	7 969	- 796
- gemiddeld per vte	x f 1,-	7 832	4 954	- 2 878
- totale uitgaven	x f 1000,-	68 648	39 478	- 29 170
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	70 600	43 978	- 26 622

05.20.04 Materiële uitgaven

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de materiële uitgaven. Het betreft hier uitgaven voor onder meer huisvesting, bureauzaken, informatiesystemen, zaken van operationele aard, inventarisgoederen en klein materieel, onderhoud en herstel van het materieel, onderhoud van gebouwen en terreinen en bevoorrading.

Materiële uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
- inhuur O-, I- & A-deskundigheid	aantal mensjaren	1	2,7	1,7
- bedrag per mensjaar	x f 1,-	310 000	240 741	- 69 259
- totale uitgaven	x f 1000,-	310	650	340
- overige persoonsgebonden materiële uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	8 765	7 969	- 796
- gemiddeld per vte	x f 1,-	9 347	13 962	4 615
- totale uitgaven	x f 1000,-	81 926	111 262	29 336
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	82 236	111 912	29 676

Het ressort Decentrale Ondersteunende Eenheden (DOE)

Het ressort Decentrale Ondersteunende eenheden bestaat uit het Depot Mechanisch Vliegtuigmaterieel en Straalmotoren (DMVS), het Depot Elektronisch Materieel (DELM) en de Defensie Pijpleiding Organisatie (DPO), de Koninklijke Militaire School Luchtmacht (KMSL), de Luchtmacht Elektronische School (LETS), de Luchtmacht Meteorologische Groep (LMG), de 2e Luchtmacht Verbindingsgroep (2LVG) en een aantal overige kleine, zowel nationale als internationale, organisatie-eenheden.

Artikelonderdeel (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen				Uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil		Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil	
05.20.05 Ambtelijk burgerpersoneel	57 059	49 531	- 7 528	- 13%	57 059	49 531	- 7 528	- 13%
05.20.06 Militair personeel	169 603	225 326	55 723	33%	169 603	225 326	55 723	33%
05.20.07 Overige personele uitgaven	20 100	23 417	3 317	17%	20 100	23 147	3 047	15%
05.20.08 Materiële uitgaven	41 093	48 687	7 594	18%	41 093	49 377	8 284	20%
Totaal	287 855	346 961	59 106	21%	287 855	347 381	59 526	21%

Toelichting op de verschillen

De verhoging van de uitgaven met in totaal f 59,526 miljoen op het ressort DOE ten opzichte van de begroting is grotendeels het gevolg van een technische bijstelling die, naast de verwerking van de loonbestelling (inclusief Pemba), betrekking heeft op de juiste verhouding van het militair- en burgerpersoneel.

Bovendien is binnen de overige personele uitgaven meer gerealiseerd (f 3,047 miljoen) op inhuur van personeel. Deze meerbehoefte is ontstaan om pieken in de werklust op te vangen voor het uitvoeren van een aantal projecten en voor werkzaamheden op het gebied van maintenance engineering.

Daarnaast heeft een verdere decentralisatie van verantwoordelijkheden en bevoegdheden binnen de materiële uitgaven (onder andere onderhoud aan de PC-7 vliegtuigen, drukwerk, diverse publicaties en technische orders, inrichtingskosten van shelters ten behoeve van Geleide Wapens) geleid tot een mutatie in de uitgaven.

De wijzigingen op het verplichtingenbudget voor het ressort DOE is met name het gevolg van de mutaties genoemd bij de uitgaven.

Activiteitentoeelichting

De activiteiten die door het ressort DOE worden uitgevoerd zijn erop gericht zodanige voorwaarden te scheppen dat de eenheden van de Koninklijke luchtmacht in materieel en in personeel opzicht kunnen voldoen aan de vereiste operationele doelstellingen.

De wapensystemen waar de activiteiten van de depots betrekking op hebben betreffen de F-16 jachtvliegtuigen, helikopters, lesvliegtuigen, geleide wapens en overige ondersteunende systemen. De directe geraamde en gerealiseerde werklust van de Klu-depots voor onderhoudsactiviteiten en maintenance engineering zijn in onderstaand schema opgenomen. In dit overzicht is geen rekening gehouden met de groothandelsfunctie van DMVS en DELM ten behoeve van de gehele Koninklijke luchtmacht.

Omschrijving	Begroot 1998			Realisatie 1998		
	DMVS	DELM	Totaal	DMVS	DELM	Totaal
Werklast in uren * 1000						
planmatig/preventief aantal uren onderhoud/modificatie	196	65	261	226	185	411
aantal uren incidenteel/ correctief onderhoud	155	87	242	130	98	228
aantal uren engineering	93	41	134	130	47	177
Totaal aantal uren	444	193	637	486	330	816

Door een gewijzigde berekeningsmethodiek is reeds in 1998 de raming ten opzichte van de ontwerpbegroting 1998 bijgesteld. Onderstaand schema vermeld de uren conform het bijgestelde plan.

Omschrijving	Bijgestelde begrote uren 1998			Realisatie 1998		
	DMVS	DELM	Totaal	DMVS	DELM	Totaal
Werklast in uren * 1000						
planmatig/preventief aantal uren onderhoud/modificatie	237	206	443	226	185	411
aantal uren incidenteel/ correctief onderhoud	158	107	265	130	98	228
aantal uren engineering	148	68	216	130	47	177
Totaal aantal uren	543	381	924	486	330	816

Met betrekking tot planmatig/preventief onderhoud bij DMVS is de realisatie achtergebleven bij de raming als gevolg van vertraging in de aflevering van modificatie kits ten behoeve van motormodules, het vervallen van het project TBD (To Be Decided) en het tijdelijk stopzetten van het ontmantelingsproject F-16 als gevolg van asbestproblemen. Als gevolg van materieel/technische problemen met betrekking tot het project vervanging radio's (MOPO) en update Flycatcher (IRAN II) is de realisatie van planmatig/preventief onderhoud bij DELM achtergebleven. Met het achterblijven van werkaanbod in F-16 bevoorradingsartikelen (mede als gevolg van de MLU) en gepland correctief onderhoud aan de nieuwe helikopter typen wordt de onderrealisatie van DMVS van het incidenteel/correctief onderhoud deels verklaard. Voorts heeft de problematiek rond asbest en strontiumchromaat een negatieve invloed gehad op de uitvoering van geplande werkzaamheden. Vanwege het achterblijven van het geplande werkaanbod en een personele onderbezetting is de realisatie van het aantal uren incidenteel/correctief onderhoud DELM achtergebleven. Een deel van de voor maintenance engineering bestemde capaciteit is als gevolg van prioriteitsstelling intern DELM aangewend om werklast binnen planmatig/preventief te kunnen realiseren.

De activiteiten van de scholen KMSL en LETS bestaan uit het verzorgen van opleidingen voor militair personeel, nieuw en zittend personeel, en omvatten initiële- en bijscholingsopleidingen. Deze worden verzorgd naast de door de Koninklijke Militaire Academie of het Instituut Defensie Leergangen gegeven opleidingen.

Omschrijving (aantal cursisten)	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil
algemene militaire- en kader- opleidingen	1 018	931	- 87
initiële functie-opleidingen	663	702	39
loopbaanopleidingen	359	596	237
overige opleidingen	11 320	9 965	- 1 355
Totaal	13 360	12 194	- 1 166

De lagere realisatie van algemene militaire- en kaderopleidingen is voornamelijk het gevolg van achterblijvende wervingsresultaten. De hoeveelheid functie-opleidingen is hoger dan begroot door een verhoogde omscholing. De grote afwijking bij de loopbaanopleidingen is veroorzaakt door een versnelde afbouw van een boeggolf van niveau-opleidingen ten behoeve van opzichters en aspirant-opzichters. Doordat een beter inzicht is ontstaan in het aantal benodigde overige opleidingen is gedurende 1998 de planning hiervan naar beneden bijgesteld. Bovendien is deze bijgestelde planning niet gehaald door een geringere opkomst.

05.20.05 Ambtelijk burgerpersoneel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het burgerpersoneel van het ressort DOE.

Ambtelijk burgerpersoneel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil
- actief burgerpersoneel	aantal vte'n	839	778	- 61
- gemiddeld salaris	x f 1,-	68 008	63 665	- 4 343
- totale uitgaven	x f 1000,-	57 059	49 531	- 7 528

05.20.06 Militair personeel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het militair personeel van het ressort DOE.

Militair personeel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	2 340	3 089	749
- beroeps onbepaalde tijd	aantal vte'n	1 677	1 907	230
- gemiddeld salaris	x f 1,-	77 721	80 879	3 158
- totale uitgaven	x f 1000,-	130 338	154 236	23 898
- beroeps bepaalde tijd	aantal vte'n	663	1 182	519
- gemiddeld salaris	x f 1,-	59 223	60 144	921
- totale uitgaven	x f 1000,-	39 265	71 090	31 825
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	169 603	225 326	55 723

05.20.07 Overige personele uitgaven

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de personele uitgaven anders dan salarissen. De ramingen hebben betrekking op burger- en militair personeel en zijn in sterke mate afhankelijk van zowel de personeelssterkte als de activiteitenplanning. De uitgaven hebben onder meer betrekking op kleding, voeding, reizen, verplaatsen, onderwijs en oplei-

dingen, inhuur van tijdelijk personeel en voorziening woonruimte.

Overige personele uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
	aantal mensjaren	14	115	101
- inhuur tijdelijk personeel	x f 1,-	69 714	72 426	2 712
- bedrag per mensjaar	x f 1000,-	976	8 329	7 353
- overige persoonsgebonden personele uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	3 179	3 867	688
- gemiddeld per vte	x f 1,-	6 016	3 832	- 2 184
- totale uitgaven	x f 1000,-	19 124	14 818	- 4 306
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	20 100	23 147	3 047

05.20.08 Materiële uitgaven

Onder dit artikelonderdeel worden materiële uitgaven geraamd. Het betreft hier onder meer de uitgaven kleine bedrijfsmatige investeringen, huisvesting, bureauzaken, informatiesystemen, data- en telecommunicatie, inventarisgoederen en klein materieel, onderhoud en herstel van het materieel, het onderhoud van gebouwen en terreinen en tot slot brandstoffen, olie, smeermiddelen en bedrijfsstoffen.

Materiële uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
- inhuur O-, I- & A-deskundigheid	aantal mensjaren	2	2,9	0,9
- bedrag per mensjaar	x f 1,-	265 000	236 207	- 28 793
- totale uitgaven	x f 1000,-	530	685	155
- overige persoonsgebonden materiële uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	3 179	3 867	688
- gemiddeld per vte	x f 1,-	12 760	12 592	- 168
- totale uitgaven	x f 1000,-	40 563	48 692	8 129
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	41 093	49 377	8 284

Het ressort Hoofdkwartier Koninklijke Luchtmacht (HKKLu)

Het ressort HKKLu bestaat uit de Staf Bevelhebber der Luchtstrijdkrachten, de Directie Operatiën KLu, de Directie Materieel KLu, de Directie Personeel KLu, de Directie Economisch Beheer KLu en het Korps Luchtmacht Staven.

Artikelonderdeel (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen				Uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil		Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil	
05.20.09 Ambtelijk burger- personeel	39 544	42 976	3 432	9%	41 290	42 976	1 686	4%
05.20.10 Militair personeel	61 268	86 931	25 663	42%	62 019	86 931	24 912	40%
05.20.11 Overige personele uitgaven	124 499	180 575	56 076	45%	111 234	191 785	80 551	72%
05.20.12 Materiële uitgaven	468 704	623 983	155 279	33%	481 705	521 624	39 919	8%
Totaal	694 015	934 465	240 450	35%	696 248	843 316	147 068	21%

Toelichting op de verschillen

De verhoging van de uitgaven met in totaal f 147,069 miljoen op het ressort HKKLu ten opzichte van de begroting is grotendeels het gevolg van een technische bijstelling die, naast de verwerking van de loonbe-

stelling (inclusief Pemba), betrekking heeft op de juiste verhouding van het militair- en burgerpersoneel.

De verhoging in de overige personele uitgaven ten opzichte van de raming bedraagt f 80,551 miljoen. Naast de gevolgen van de ontwikkelingen binnen de personeelsaantallen (+ f 24 miljoen) heeft deze mutatie betrekking op een meerbehoefte aan inhuur van tijdelijk personeel (+ f 8,861 miljoen). Het opvangen van pieken in de werklust in het uitvoeren van een aantal centraal door de HKKLu geleide projecten heeft geleid tot deze meerbehoefte. Deze inhuur geschiedt grotendeels ten behoeve van de ressorts CTL en DOE. Daarnaast is de ophoging het gevolg van bijstellingen en verschuivingen in de uitgaven voor F-16 vliegopleidingen (circa f 29 miljoen) en de helikopter vliegopleidingen (f 21 miljoen). Deze verhoging is het gevolg van een hogere prijs per opleidingsplaats en een hogere dollarkoers.

De verhoging van de realisatie van de materiële uitgaven met f 39,920 miljoen is onder andere terug te voeren naar wijzigingen voor het uitvoeren van het noodzakelijk duurder onderhoud aan F-16 vliegtuigen, helikopters en luchttransportvliegtuigen en de hogere dollarkoers. Daarnaast zijn de uitgaven gewijzigd ten opzichte van de begroting voor vliegtuigbrandstoffen, vliegtrainingen MOU Goose Bay. Tevens is een groot aantal kleine posten nader bezien op behoefte hetgeen geleid heeft tot een verhoging van de uitgaven.

De wijzigingen op het verplichtingenbudget ten opzichte van de raming is met name het gevolg van de mutaties genoemd bij de uitgaven. Daarnaast is de verhoging van het verplichtingenbudget het gevolg van de vertraging van het afsluiting van het meerjarig onderhoudscontract (van 1997 naar 1998) voor de KDC-10 en de herziening van de meerjarige contracten voor de F-16.

Activiteitentoeelichting

De activiteiten van het ressort HKKLu omvatten:

- het voeren van het operationele beleid van de Koninklijke luchtmacht;
- zowel leidinggevende als ondersteunende werkzaamheden ten behoeve van de onder de Koninklijke luchtmacht ressorterende eenheden;
- het er mede zorg voor dragen dat de eenheden van de Koninklijke luchtmacht kunnen voldoen aan de gestelde normen en randvoorwaarden;
- het voeren van een personeelsbeleid dat er op is gericht de Koninklijke luchtmacht te allen tijde en in alle omstandigheden te doen beschikken over de gewenste aantallen voor hun taak berekend en gemotiveerd personeel;
- het voeren van materieelbeleid gericht op de materieel-logistieke processen voorzien in instandhouden en afvoeren;
- het bevorderen en bewaken van de doelmatigheid van de Koninklijke luchtmacht door het vormgeven aan en het uitvoeren van het financieel-economisch beleid en het toetsen van de rechtmatigheid van de bestedingen.

Genoemde activiteiten hebben onverminderd plaatsgevonden in 1998. Tevens zijn de voorbereidingen voor de herstructurering en afslanking van het HKKLu in volle gang en lopen volgens planning. De nieuwe topstructuur Koninklijke luchtmacht zal vanaf april 1999 worden geïmplementeerd. Daarbij zal tevens een verdere decentralisatie van verantwoordelijkheden, bevoegdheden en budgetten plaatsvinden.

05.20.09 Ambtelijk burgerpersoneel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het burgerpersoneel van het ressort HKKLu.

Ambtelijk burgerpersoneel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	574	566	- 8
- actief burgerpersoneel	aantal vte'n	542	538	- 4
- gemiddeld salaris	x f 1,-	73 044	77 132	4 088
- totale uitgaven	x f 1000,-	39 590	41 497	1 907
- niet-actief burgerpersoneel	aantal vte'n	32	28	- 4
- gemiddeld salaris	x f 1,-	53 125	52 821	- 304
- totale uitgaven	x f 1000,-	1 700	1 479	- 221
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	41 290	42 976	1 686

05.20.10 Militair personeel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het militair personeel van het ressort HKKLu.

Militair personeel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	858	810	- 48
- beroeps onbepaalde tijd	aantal vte'n	612	745	133
- gemiddeld salaris	x f 1,-	77 595	110 309	32 714
- totale uitgaven	x f 1000,-	47 488	82 180	34 692
- beroeps bepaalde tijd	aantal vte'n	246	65	- 181
- gemiddeld salaris	x f 1,-	59 069	73 092	14 023
- totale uitgaven	x f 1000,-	14 531	4 751	- 9 780
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	62 019	86 931	24 912

05.20.11 Overige personele uitgaven

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de personele uitgaven anders dan salarissen. De ramingen hebben betrekking op burger- en militair personeel en zijn in sterke mate afhankelijk van de personeelssterkte en de activiteitenplanning. De uitgaven hebben onder meer betrekking op kleding en uitrusting, voeding, reizen en onderwijs.

Overige personele uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
- inhuur tijdelijk personeel	aantal mensjaren	41,0	163,2	122,2
- bedrag per mensjaar	x f 1,-	71 439	72 243	804
- totale uitgaven	x f 1000,-	2 929	11 790	8 861
- overige persoonsgebonden personele uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	1 455	1 376	- 79
- gemiddeld per vte	x f 1,-	6 942	12 233	5 291
- totale uitgaven	x f 1000,-	10 100	16 832	6 732
- kleding en uitrusting vliegers	aantal vliegers	450	499	49
- gemiddeld per vlieger	x f 1,-	15 556	10 192	- 5 363
- totale uitgaven	x f 1000,-	7 000	5 086	- 1 914
- overige kleding en uitrusting	aantal vte'n mp	11 564	11 836	272
- gemiddeld per vte mp	x f 1,-	1 263	1 483	220
- totale uitgaven	x f 1000,-	14 600	17 557	2 957
- overige persoonsgebonden personele uitgaven totaal KLu	aantal vte'n (bp en mp)	13 339	13 212	- 127
- gemiddeld per vte	x f 1,-	1 041	1 206	165
- totale uitgaven	x f 1000,-	13 884	15 938	2 054
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	48 513	67 203	18 690
Overige personele uitgaven	x f 1000,-	62 721	124 582	61 861
Totaal Overige personele uitgaven	x f 1000,-	111 234	191 785	80 551

05.20.12 Materiële uitgaven

Ten laste van dit artikelonderdeel worden de materiële uitgaven geraamd. Het betreft hier uitgaven voor onder andere de uitgaven voor huisvesting, bureauzaken, informatiesystemen, zaken van operationele aard, inventarisgoederen en klein materieel, onderhoud en herstel van het materieel, het onderhoud van gebouwen en terreinen, brandstoffen, olie, smeermiddelen en bevoorrading.

Materiële uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
- inhuur O-, I- & A-deskundigheid	aantal mensjaren	29	72,9	43,9
- bedrag per mensjaar	x f 1,-	250 483	240 055	- 10 428
- totale uitgaven	x f 1000,-	7 264	17 500	10 236
- overige persoonsgebonden materiële uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	1 455	1 376	- 79
- gemiddeld per vte	x f 1,-	19 828	31 629	11 800
- totale uitgaven	x f 1000,-	28 850	43 521	14 671
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	36 114	61 021	24 907
Overige materiële uitgaven	x f 1000,-	445 591	460 603	15 012
Totaal materiële uitgaven	x f 1000,-	481 705	521 624	39 919

Opm. Door een onjuiste telling in de kengetallen overige persoonsgebonden en materiële uitgaven in de ontwerpbegroting 1998 zijn de aantallen burger- en militair personeel niet volledig juist. De totale uitgaven zoals die genoemd zijn bij de kengetallen zijn echter wel juist.

Uitgavenverdeelstaat HKKLu

Omschrijving	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil
Uitgaven HKKLu:	696 248	843 316	147 068
Volledig toe te rekenen aan:			
– apparaatsuitgaven HKKLu	149 542	206 799	57 257
Specifiek toe te rekenen aan:			
– ressort Commando Tactische Luchtmacht (CTL)	273 700	360 145	86 445
– ressort Decentrale Ondersteunende Eenheden (DOE)	77 821	69 073	– 8 748
Niet specifiek toe te rekenen KLu brede uitgaven	195 185	207 299	12 114

Toelichting op de uitgavenverdeelstaat

De totaal geraamde en gerealiseerde uitgaven hebben enerzijds betrekking op de uitgaven voor de eigen HKKLu-bedrijfsvoering en anderzijds op de uitgaven voor de andere ressorts van de Koninklijke luchtmacht, waarvan een deel specifiek is toe te rekenen. Onder de HKKLu bedrijfsvoeringsuitgaven worden de personele en materiële uitgaven voor alle onder het HKKLu ressorterende eenheden begrepen zoals de uitgaven voor bureau-goederen, inventarisartikelen en kleinschalige automatisering.

De aan CTL zijn toe te rekenen uitgaven betreffen in het bijzonder de uitgaven voor vliegtrainingen en oefeningen (waaronder de oefeningen rond Goose Bay en Red Flag), de aanschaf van onderdelen voor de helikopters en vastvleugelige vliegtuigen, vliegtuigonderhoud (inbesteding en uitbesteding), onderhoud infrastructuur en onderhoud bewapeningsmaterieel.

De aan DOE toe te rekenen uitgaven betreffen vooral de uitgaven voor vliegopleidingen, het aandeel van de Koninklijke luchtmacht in het budget voor het Central European Pipeline System, de defensie pijpleiding organisatie (DPO) en het onderhoud van de infrastructuur. De uitgaven voor vliegopleidingen betreffen zowel de initiële opleidingen voor vliegers op Woensdrecht als de opleidingen in onder meer de Verenigde Staten: ENJJPT (initiële opleiding voor jachtvlieger), Tucson (F-16 opleiding) en Fort Hood (Apache-opleiding). Ook de uitgaven voor de opleidingen voor de vliegers van de transportvloot vallen hieronder.

De niet specifiek aan andere ressorts toe te rekenen uitgaven zijn op grond van doelmatigheidsoverwegingen en specifieke deskundigheid bij het ressort HKKLu ondergebracht. Deze uitgaven hebben voornamelijk betrekking op uitrustingsgoederen (zoals tenten en rantsoenen), personele uitgaven (voor dienstopleidingen, transport, opslag en woningbeheer) en materiële uitgaven (voor werkplaatsuitrusting, drukwerken en publikaties, onderhoud elektrische en elektronisch materieel, wetenschappelijke ondersteuning NLR, bedrijfsstoffen, brandstof voor vliegtuigen en motorvoertuigen en diensten van de agentschappen DTO en DGW&T.

Toelichting op de verschillen van de uitgavenverdeelstaat

Voor de toelichting op het verschil op de uitgaven van het HKKLu wordt verwezen naar de onderstaande artikelonderdelen.

De verhoging van de apparaatsuitgaven ten opzichte van de ontwerp-begroting is onder meer te verklaren door de gewijzigde verhouding BOT/BBT militairen en het hoger gemiddelde salaris van de BOT-militairen (+ f 24,1 miljoen) en de meeruitgaven die gemaakt zijn door het inhuren van personeel.

De verhoging van de uitgaven die specifiek aan CTL zijn toe te rekenen is

voornamelijk het gevolg van de verhoging van de prijs van het vliegtuig-onderhoud. Eveneens is een voornaam oorzak van de verhoging van de uitgaven de hogere dollarkoers aangezien veel onderhoudscontracten zijn opgesteld in dollars. Tevens is meer uitgegeven aan diverse FMS-cases (ongeveer f 30 miljoen).

Artikelonderdeel 05.20.21 Wachtgelden en inactiviteitsweden

De uitgaven op dit artikelonderdeel hebben betrekking op de diverse wachtgeldregelingen voor het burger- en militair personeel van de Koninklijke luchtmacht. Naast het reguliere wachtgeld worden op dit artikelonderdeel ook de uitgaven voor wachtgelden en uitstroombevorderende maatregelen geraamd en verantwoord die uit het sociaal beleidskader (SBK) voortvloeien.

Artikelonderdelen (bedragen x f 1000,-)

Omschrijving	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Wachtgelden SBK/UBMO				
burgerpersoneel				
- aantallen in uitkeringsjaren	aantal	142	182	40
- bedrag per uitkeringsjaar	x f 1,-	33 613	35 786	2 170
- toegelicht begrotingsbedrag	x f 1 000,-	4 773	6 513	1 740
Overige wachtgelden burgerpersoneel				
- aantallen in uitkeringsjaren	aantal	100	115	15
- bedrag per uitkeringsjaar	x f 1,-	28 970	29 052	41
- toegelicht begrotingsbedrag	x f 1 000,-	2 897	3 341	444
Wachtgelden SBK/UBMO				
militair personeel				
- aantallen in uitkeringsjaren	aantal	116	115	- 1
- bedrag per uitkeringsjaar	x f 1,-	57 052	57 052	207
- toegelicht begrotingsbedrag	x f 1 000,-	6 618	6 561	- 57
Werkloosheidsbesluit BBT-				
militairen				
- aantallen in uitkeringsjaren	aantal	163	193	30
- bedrag per uitkeringsjaar	x f 1,-	26 730	24 036	- 2 694
- toegelicht begrotingsbedrag	x f 1 000,-	4 357	4 639	282
Overige wachtgelden militair personeel				
- aantallen in uitkeringsjaren	aantal	25	35	10
- bedrag per uitkeringsjaar	x f 1,-	44 360	43 086	- 945
- toegelicht begrotingsbedrag	x f 1 000,-	1 109	1 508	399
Bij: uitvoeringskosten	x f 1 000,-	3 982	4 977	995
Totaal toegelicht bedrag	x f 1 000,-	23 736	27 539	3 803

Toelichting op de verschillen

Door lichte verschuivingen in het aantal uitkeringsjaren en middensommen bij de diverse deelregelingen is uiteindelijk f 3,8 miljoen meer gerealiseerd. Hiervan heeft f 0,8 miljoen betrekking hogere uitvoeringskosten.

Uitgaven Sociaal Beleidskader

Sociaal Beleidskader (bedragen x f 1000,-)	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil
- Om-, her-, bijscholing en outplacement	400	400	0
- Verplaatsen	1 200	0	- 1 200
- Wachtgeldten SBK/UBMO burgerpersoneel	4 773	6 513	1 740
- Wachtgeldten SBK/UBMO militair personeel	6 618	6 561	- 57
- BDOS plaatsingen militair personeel	5 322	0	- 5 322
Totaal Sociaal Beleidskader	18 313	13 474	- 4 839

Toelichting op verschillen

Aangezien in het jaar 1998 geen BDOS (Boven De Organieke Sterkte) militairen geplaatst zijn geweest, is het bedrag dat in de ontwerpbegroting was opgenomen (f 5,322 miljoen), niet tot realisatie gekomen.

05.22 Investerings groot materieel en infrastructuur

Ten laste van dit artikel worden de uitgaven geraamd en verantwoord voor investeringen in groot materieel en infrastructuur.

Artikelonderdeel (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen				Uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil	%	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil	%
Vliegtuigmaterieel (incl. F-16)	136 510	- 126 755	- 263 265	- 193%	400 977	526 785	125 808	31%
Vervoermiddelen	48 088	8 561	- 39 527	- 82%	34 827	36 493	1 666	5%
Elektrisch en elektronisch materieel	480 063	80 813	- 399 250	- 83%	196 186	119 115	- 77 071	- 39%
Bewapeningsmaterieel	357 076	37 519	- 319 557	- 89%	49 776	42 747	- 7 029	- 14%
Springstoffen en munitie	0	371	371	-	19 523	40 158	20 635	106%
Overig materieel	68 580	16 552	- 52 028	- 76%	19 685	25 100	5 415	28%
Infrastructuur	184 894	182 173	- 2 721	- 1%	173 488	206 724	33 236	19%
Totaal	1 275 211	199 234	- 1 075 977	- 84%	894 462	997 122	102 660	11%

Artikelonderdeel Vliegtuigmaterieel (inclusief F-16)

In 1993 is besloten dat 138 F-16 vliegtuigen een «Midlife Update» (MLU) krijgen. De uitgaven op dit artikelonderdeel betreffen dan ook voornamelijk de uitgaven verbonden aan het MLU F-16 project en aan de MLU gerelateerde projecten. De ontwikkelingsfase van de MLU is nagenoeg afgerond. In 1998 is de aandacht voornamelijk gericht geweest op de inbouw van de modificatie kits. Tevens betreffen de uitgaven op dit artikelonderdeel MLU-gerelateerde projecten en projecten ten behoeve van de andere KLu-vliegtuigen waaronder het project simulator-capaciteit transporthelikopters.

Project MLU ontwikkeling, productie en inbouw

Het Pacer Windmill programma (inbouw MLU kits) is gefaseerd in de begroting opgenomen, waardoor de verplichtingen voor dit programma herijkt zijn. Op grond hiervan zijn in 1998 verplichtingen aangegaan voor een bedrag van f 23,9 miljoen. De negatieve stand nieuw aangegane verplichtingen is het gevolg van de administratieve verwerking van de vierde wijziging van het MLU productie-contract.

De hogere uitgaven (f 125 miljoen) zijn veroorzaakt door aanvullingen op het Denver Account voor noodzakelijke betalingen aan MLU-contractanten.

komen. Op grond hiervan heeft een herfasering van de verplichtingenbudgetten plaatsgevonden (- f 63,1 miljoen). Deze vertraging heeft tevens een doorwerking naar de geplande uitgaven, die lager zijn uitgevallen (- f 6,5 miljoen).

Project Nafin

Het project Nafin beoogt de realisatie van een geïntegreerd telecommunicatie-netwerk. Als gevolg van ondervonden problemen bij de aansluiting op bestaande systemen is in 1998 ongeveer f 67 miljoen minder gerealiseerd. Hierdoor is tevens het geraamde verplichtingenbedrag niet gerealiseerd (-f 139,9 miljoen).

Project Millennium

In de ontwerpbegroting waren geen fondsen opgenomen voor het oplossen van de millenniumproblematiek. Vanwege prioriteitsstelling is in 1998 f 8 miljoen gerealiseerd.

Project Klum

Met het project Klum wordt mede een bijdrage geleverd aan de oplossing van de Millennium-problematiek op het gebied van ICT-objecten op de werkplek. Teneinde tijdig het probleem op dat gebied het hoofd te bieden is dit project enigszins versneld en dientengevolge in 1998 bijna f 3 miljoen meer uitgegeven en f 9,4 miljoen meer verplicht.

Artikelonderdeel bewapeningsmaterieel

Bewapeningsprojecten, zoals de verbetering van de Hawk van de TRIAD (Project Improvement Program III), het vuurleidingssysteem Flycatcher, Shorad, ALVD Stinger Post en handvuurwapens, zijn bepalend voor de uitgaven op dit artikelonderdeel.

Project Shorad

Door vertraging gedurende de besluitvormingsprocedure zijn de uitgaven (f 19,0 miljoen) en verplichtingen (f 220,0 miljoen) niet tot realisatie gekomen.

Project Patriot PAC III

Op grond van actuele inzichten binnen de Koninklijke luchtmacht heeft een herfasering van de verplichtingenmomenten (- f 128,0 miljoen) plaatsgevonden. Naar verwachting zal in latere jaren de verplichtingen worden aangegaan. Voor 1998 waren geen uitgaven gepland.

Artikelonderdeel springstoffen en munitie

Dit artikelonderdeel betreft het kwalitatief en kwantitief op peil houden of brengen van de oorlogsvoorraad munitie, bommen en raketten, vooral voor de F-16 vliegtuigen. De aanpassing van de bewapening van de F-16 is terug te vinden in de aanschaf van moderne wapens die een grote mate van precisie hebben. Hieronder vallen met name de lasergeleide bommen, de radargeleide lucht-lucht raketten (AMRAAM) en de Maverickraket voor grondaanvallen.

Project IRLGW

Voor 1998 waren slechts marginaal verplichtingen en uitgaven gepland.

Zowel de verplichtingen als ook de betalingsreeksen zijn in 1998 aangepast waardoor een deel van de geraamde uitgaven (f 22,8 miljoen) niet tot realisatie is gekomen en de verplichtingen met f 3,6 miljoen zijn verhoogd.

Artikelonderdeel Overig materieel

In het algemeen worden de uitgaven op dit artikelonderdeel bepaald door projecten (zoals de vervanging van werkplaats- en gronduitrustingen) met een geringe financiële omvang, die een bedrijfsmatig karakter hebben. Vanwege intensieve inzet van de wapensystemen is hierop ruim f 5 miljoen meer gerealiseerd ten behoeve van wapensysteem gebonden gronduitrustingen, de aanschaf van werkplaatsinrichtingen en veldkeukens.

De verplichtingen zijn met f 52,3 miljoen achtergebleven. Dit is met name het gevolg van aanpassingen van de verplichtingen van het Multi-functional Bomb loading project.

Artikelonderdeel Infrastructuur

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor renovatie en nieuwbouw van infrastructurele voorzieningen ten behoeve van de Koninklijke luchtmacht. De investeringen als gevolg van eisen die de milieuwetgeving stelt, worden eveneens op dit artikelonderdeel verantwoord. De behoefte aan nieuwbouw is vastgelegd in het Behoeft Plan Nieuwbouw (BPN). De behoefte wordt onder meer bepaald door de herstructureringsmaatregelen binnen de Koninklijke luchtmacht, zonerings- en andere milieumaatregelen. Nadere prioriteitsstelling heeft geleid tot een versnelde realisatie met ruim f 33 miljoen en een verlaging van de verplichting met – f 2,7 miljoen als gevolg van vertraging bij de aanbestedingen.

06. Beleidsterrein Koninklijke marechaussee

Algemeen

De taak van de Koninklijke marechaussee ten aanzien van vreemdelingenzaken is sterk in ontwikkeling. De diensten op dit vlak, met name het mobiel toezicht vreemdelingen en de politie- en veiligheidstaken op de buitengrenzen zijn verder uitgebreid.

In januari 1998 is door het kabinet een besluit genomen tot de intensivering van het Mobiel Toezicht Vreemdelingen (MTV). In dat kader zal de omvang van de Koninklijke marechaussee met 225 vte'n toenemen. Voor deze taakuitbreiding is het budget van de Koninklijke marechaussee met f 25,0 miljoen opgehoogd. In aanloop naar de structurele vulling van het personeel is in 1998 een aantal maatregelen getroffen om te komen tot deze verhoogde MTV inzet.

Voorts is in juli 1998 door het kabinet het besluit genomen over te gaan tot een intensivering van de personencontrole aan het Nederlandse deel van de Schengen buitengrens en de overname van de grensbewakings-taak van de Douane op de doorlaatposten Harlingen, Eelde, Scheveningen, Dordrecht, Moerdijk en Beek. Hiertoe is in september 1998 f 18,0 miljoen toegevoegd aan het budget van de Koninklijke marechaussee. In de tweede suppletore begroting is aangegeven dat hiervan f 13,4 miljoen niet in het lopende begrotingsjaar tot besteding kon worden gebracht. Het zwaartepunt van de investeringen in het kader van de intensivering grensbewaking (onder andere infrastructuur) wordt in 1999 en 2000 voorzien. In 1998 is met name geïnvesteerd in informatiserings- en materieelprojecten ten behoeve van het MTV en de grensbewaking.

Door voornoemde taakuitbreidingen is het aantal vte'n burgerpersoneel inmiddels met 36 gestegen. De geplande uitbreiding van de aantallen BBT-ers is niet geheel gehaald doordat in opleiding genomen personeel de opleiding vroegtijdig heeft verlaten. Tevens is er sprake van een iets hoger verloop onder het personeel. Het aantal BOT personeel is licht gedaald doordat meer personeel de dienst heeft verlaten dan waarmee oorspronkelijk rekening was gehouden.

Waar mogelijk is een oplossing gezocht door voor de ondersteunende taken op diverse plaatsen binnen de Koninklijke marechaussee uitzendkrachten in te huren.

Medio 1998 is het rapport gepresenteerd van het Interdepartementale Beleids Onderzoek (IBO) naar de sturing op resultaat bij de Koninklijke marechaussee. In het rapport zijn aanbevelingen geformuleerd om de resultaatgerichte sturing van de Koninklijke marechaussee te versterken. Voor de implementatie van de aanbevelingen is een projectorganisatie Beleid en Bedrijfsvoering Koninklijke marechaussee 2000 (BBKMAR2000) ingesteld. Vanaf januari 1999 wordt op basis van het IBO-rapport de bedrijfsvoering doorgelicht. In de begroting 2001 zullen de resultaten van het project worden opgenomen.

In de aanloop naar de 21ste eeuw zijn diverse projecten in gang gezet ten aanzien van de millenniumproblematiek. Binnen de oplossingsstrategie die de Koninklijke marechaussee heeft gekozen vormt het project Koninklijke marechaussee Implementatie Middenlaag (KMARIM) een belangrijke component voor de oplossing van het millenniumprobleem. In dit verband is besloten om het KMARIM versneld in te voeren. Het millenniumproof maken van de bij de Koninklijke marechaussee in gebruik zijnde objecten verloopt volgens plan.

De nieuwbouw van de brigade Seedorf heeft eind 1997 vertraging opgelopen. De bouw vordert gestaag en de huisvesting zal naar verwachting eind mei 1999 in gebruik worden genomen. Het district Noord-Holland/Utrecht is thans gehuisvest op het terrein van de Sixkazerne te Amsterdam. Deze kazerne wordt op termijn door de Koninklijke landmacht afgestoten, doch op dit moment is nog niet bekend wanneer. Ook is nog niet bekend of de Koninklijke marechaussee op deze kazerne gehuisvest kan blijven. Hierdoor is het voor de Koninklijke marechaussee nog niet zeker of en op welk moment moet worden voorzien in eigen huisvesting voor dit district. De geplande nieuwbouw op het terrein van de Marinekazerne te Amsterdam is vooralsnog uitgesteld.

Op het vlak van het financieel beheer zijn met ingang van 1998 de werkzaamheden van de Interne Controle van de Koninklijke marechaussee op de financiële administratie uitgebreid van personeel en materieel tot alle begrotingsartikelen. Controles door de Defensie Accountantsdienst kunnen hierdoor beter worden ondersteund.

Realisatie

De totaal geraamde en gerealiseerde uitgaven van het beleidsterrein Koninklijke marechaussee voor het jaar 1998 zijn als volgt te specificeren:

Omschrijving (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen				Uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil		Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil	
06.20 Personeel en materieel:								
06.20.01 Ambtelijk burger- personeel	10 771	13 215	2 444	23%	10 771	13 215	2 444	23%
06.20.02 Militair personeel	310 837	312 884	2 047	1%	310 837	312 937	2 100	1%
06.20.03 Overige personele uitgaven	30 682	45 099	14 417	47%	30 682	45 425	14 743	48%
06.20.04 Materiële uitgaven	39 590	52 738	13 148	33%	39 365	54 244	14 879	38%
06.20.05 Wachtgeld en inactiviteitsgelden	1 041	932	- 109	- 10%	1 041	932	- 109	- 10%
Totaal Personeel en materieel	392 921	424 868	31 947	8%	392 696	426 753	34 057	9%
06.22 Investerings groot materieel en infrastructuur	45 698	33 692	- 12 006	- 26%	40 198	48 494	8 296	21%
Totaal uitgaven Koninklijke marechaussee	438 619	458 560	19 941	5%	432 894	475 247	42 353	10%

Toelichting op de verschillen

De verschillen worden naar oorzaak bij de realisatiecijfers van de uitgavenbegrotingsartikelen toegelicht.

06.20 Personeel en materieel

De bedrijfsvoeringsuitgaven van de Koninklijke marechaussee worden in vijf vaste artikelonderdelen gepresenteerd: ambtelijk burgerpersoneel, militair personeel, overige personele uitgaven, materiële uitgaven en wachtgeld en inactiviteitsweden.

Toelichting op verschillen

06.20.01 Ambtelijk burgerpersoneel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het burgerpersoneel van het beleidsterrein Koninklijke marechaussee.

De uitgaven burgerpersoneel zijn in 1998 toegenomen met f 2,444 miljoen. Dit is een gevolg van de uitdeling van de loonbijstelling (en de Pemba) en een toename van de sterkte van het burgerpersoneel. Met name de uitbreiding van het aantal taken heeft in 1998 deze sterkte-toename tot gevolg gehad. Het lagere gemiddelde salaris wordt veroorzaakt door een gewijzigde schaalopbouw.

Ambtelijk burgerpersoneel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	159	195	36
- actief burgerpersoneel	aantal vte'n	157	191	34
- gemiddeld salaris	x f 1,-	67 904	68 079	175
- totale uitgaven	x f 1000,-	10 661	13 003	2 342
- niet-actief burgerpersoneel	aantal vte'n	2	4	2
- gemiddeld salaris	x f 1,-	55 000	53 000	- 2 000
- totale uitgaven	x f 1000,-	110	212	102
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	10 771	13 215	2 444

06.20.02 Militair personeel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het militair personeel van het beleidsterrein Koninklijke marechaussee.

De uitgaven voor het militair personeel zijn ten opzichte van de begroting 1998 met per saldo f 2,1 miljoen gestegen. Deze stijging is het gevolg van de uitdeling van de loonbijstelling en de doorwerking van de Pembamaatregel.

De lagere realisatie (36 vte'n) van de aantallen BBT-personeel wordt veroorzaakt doordat in opleiding genomen BBT-personeel de opleiding vroegtijdig verlaat en door licht tegenvallende wervingsresultaten.

Militair personeel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	4 704	4 660	- 44
- beroeps onbepaalde tijd	aantal vte'n	3 209	3 201	- 8
- gemiddeld salaris	x f 1,-	72 796	74 969	2 173
- totale uitgaven	x f 1000,-	233 603	239 976	6 373
- beroeps bepaalde tijd	aantal vte'n	1 495	1 459	- 36
- gemiddeld salaris	x f 1,-	51 662	50 008	- 1 654
- totale uitgaven	x f 1000,-	77 234	72 961	- 4 273
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	310 837	312 937	2 100

06.20.03 Overige personele uitgaven

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de personele uitgaven anders dan salarissen. De ramingen hebben betrekking op burger- en militair personeel en zijn in sterke mate afhankelijk van de personeelssterkte en de activiteitenplanning. De uitgaven hebben onder meer betrekking op kleding en uitrusting, voeding, reizen, onderwijs en opleidingen en de inhuur van tijdelijk personeel.

De verhoging van de uitgaven voor de overige personele uitgaven met f 14,743 miljoen hangt nauw samen met de uitbreiding in het kader van het MTV. Dit is grotendeels veroorzaakt doordat in de fase waarin de Koninklijke marechaussee nog niet volledig is gevuld met regulier personeel, de knelpunten in het kader van de taakuitvoering zijn opgevangen met uitzendkrachten (+ f 6,5 miljoen). Van het resterende verschil kan eveneens f 6,3 miljoen in ditzelfde kader worden genoemd.

Dit is onder meer bestemd voor kleding (f 1,3 miljoen), verplaatsen (f 2,1 miljoen), dienstreizen (f 1,3 miljoen) en overige personele zaken (f 1,6 miljoen).

De toename van de uitgaven voor voeding met f 1,4 miljoen is grotendeels veroorzaakt door het in eigen beheer nemen van restauratieve voorzieningen in de nieuwbouw Koninklijke marechaussee Den Haag. Voor diverse kleine posten is f 0,5 miljoen meer uitgegeven.

Tevens is door de Koninklijke marechaussee bijgedragen aan de medisch specialisten teams en heeft er een budgetoverheveling plaatsgevonden naar het Dico in verband met extra wervingsinspanningen.

De stijging van het verplichtingenbudget met f 14,417 miljoen ten opzichte van de raming is met name het gevolg van de mutaties zoals genoemd bij de uitgaven.

Overige personele uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
- inhuur tijdelijk personeel	aantal uren	38 276	187 585	149 309
- bedrag per uur	x f 1,-	31	41	10
- totale uitgaven	x f 1000,-	1 178	7 691	6 513
- overige persoonsgebonden personele uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	4 861	4 855	- 6
- gemiddeld per vte	x f 1,-	6 070	7 772	1 702
- totale uitgaven	x f 1000,-	29 504	37 734	8 230
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	30 682	45 425	14 743

06.20.04 Materiële uitgaven

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de materiële uitgaven. Het betreft hier uitgaven voor onder meer huisvesting, bureauzaken, informatiesystemen, zaken van operationele aard, inventarisgoederen en klein materieel, onderhoud en herstel van het materieel, onderhoud van gebouwen en terreinen en bevoorrading.

De uitgaven voor de materiële uitgaven zijn ten opzichte van de ontwerp-begroting 1998 met f 14,879 miljoen gestegen. Als voornaamste oorzaken hiervoor kunnen worden genoemd:

- de uitgaven voor huisvestingskosten (+ f 2,5 miljoen) onder meer door huren op de luchthaven Schiphol als gevolg van de uitbreiding van kantoorruimtes;
- de uitgaven voor inventarisgoederen en klein materieel (+ f 2,5 miljoen) door vervanging van sterk verouderd kazerneringsmaterieel;
- de instandhouding van het operationeel materieel (+ f 1,4 miljoen) voor onder andere het onderhoud van randapparatuur van de voertuigen van de Koninklijke marechaussee (daksets en mobilifoons) en door het onderhoud van in gebruik zijnde informatiesystemen;
- hogere uitgaven voor het onderhoud en herstel van voertuigen (+ f 1,7 miljoen) door de veroudering van het voertuigenpark;
- de stijging van de uitgaven voor tele- en datacommunicatie (+ f 2,3 miljoen) door de noodzaak van mobiele bereikbaarheid en de huur van datacommunicatielijnen van derden zoals het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD);
- de overheveling van de uitgaven voor munitie van het artikel Investerings groot materieel en infrastructuur naar dit artikel (+ f 1,4 miljoen) en
- diverse overige kleinere uitgaven van per saldo f 3,1 miljoen.

De hogere realisatie van de verplichtingen (+ f 13,148 miljoen) ten opzichte van de ontwerp-begroting 1998 is met name het gevolg van de

mutaties zoals genoemd bij de uitgaven.

Materiële uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil
- inhuur O-, I- & A-deskundigheid	aantal uren	6 200	4 606	- 1 594
- gemiddeld uitgaven per uur	x f 1,-	226	226	0
- totale uitgaven	x f 1000,-	1 400	1 041	- 359
- overige persoonsgebonden materiële uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	4 861	4 855	- 6
- gemiddeld per vte	x f 1,-	6 150	7 630	1 479
- totale uitgaven	x f 1000,-	29 897	37 043	7 146
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	31 297	38 084	6 787
Overige materiële uitgaven	x f 1000,-	8 068	16 160	8 092
Totaal materiële uitgaven	x f 1000,-	39 365	54 244	14 879

Artikelonderdeel 06.20.05 Wachtgelden en inactiviteitswedden

De uitgaven op dit artikelonderdeel hebben betrekking op de diverse wachtgeldregelingen voor het burger- en militair personeel van de Koninklijke marechaussee.

Omschrijving	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil
Overige wachtgelden burger- personeel				
- aantallen in uitkeringsjaren	aantal	4	6	2
- bedrag per uitkeringsjaar	x f 1,-	29 250	51 833	22 583
- toegelicht begrotingsbedrag	x f 1 000,-	117	311	194
Werkloosheidsbesluit BBT- militairen				
- aantallen in uitkeringsjaren	aantal	11	14	3
- bedrag per uitkeringsjaar	x f 1,-	43 455	20 929	- 22 526
- toegelicht begrotingsbedrag	x f 1 000,-	478	293	- 185
Overige wachtgelden militair personeel				
- aantallen in uitkeringsjaren	aantal	8	5	- 3
- bedrag per uitkeringsjaar	x f 1,-	24 375	22 600	- 1 775
- toegelicht begrotingsbedrag	x f 1 000,-	195	113	- 82
Bij: uitvoeringskosten	x f 1 000,-	251	215	- 36
Totale uitgaven wachtgelden en inactiviteitswedden	x f 1 000,-	1 041	932	- 109

06.22 Investerings groot materieel en infrastructuur

Ten laste van dit artikel worden de uitgaven geraamd voor investeringen in groot materieel en infrastructuur.

Artikelonderdeel (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen				Uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil		Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil	
Vervoermiddelen en vaartuigen	8 000	3 596	- 4 404	- 55%	8 000	4 773	- 3 227	- 40%
Elektrisch en elektronisch materieel	7 500	4 363	- 3 137	- 42%	5 700	4 626	- 1 074	- 19%
Automatiseringsmiddelen	6 600	14 634	8 034	122%	10 250	14 963	4 713	46%
Bewapeningsmaterieel	775	0	- 775	- 100%	1 000	18	- 982	- 98%
Springstoffen en munitie	1 000	0	- 1 000	- 100%	1 000	0	- 1 000	- 100%
Telefooninstallaties	1 000	982	- 18		1 000	1 227	227	23%
Overig groot materieel	1 048	1 038	- 10	- 1%	1 736	2 023	287	17%
Infrastructuur	19 775	9 079	- 10 696	- 54%	11 512	20 864	9 352	81%
Totaal	45 698	33 692	- 12 006	- 26%	40 198	48 494	8 296	21%

Toelichting op de verschillen

De verplichtingen en uitgaven op het artikelonderdeel Investerings groot materieel en infra zijn ten opzichte van de begroting 1998 met respectievelijk f 12,006 miljoen gedaald en met f 8,296 miljoen gestegen. Als voornaamste oorzaken kunnen worden genoemd:

- de uitdeling van de prijsbijstelling (+ f 0,9 miljoen);
- minder uitgaven en verplichtingen voor vervoermiddelen en vaartuigen (respectievelijk - f 3,227 miljoen en - f 4,404 miljoen) doordat op dit artikelonderdeel compensatie is gevonden voor de in 1998 te realiseren uitgaven voor de nieuwbouw Clingendael;
- lagere uitgaven en verplichtingen voor elektrisch en elektronisch materieel (respectievelijk - f 1,074 miljoen en - f 3,137 miljoen) onder meer door vertraging van het meldkamerproject van het district Noord te Beilen. Tevens is vertraging ontstaan bij het aangaan van verplichtingen voor verbindingsapparatuur;
- hogere uitgaven en verplichtingen voor automatiseringsmiddelen (respectievelijk + f 4,713 miljoen en + f 8,034 miljoen) als gevolg van de noodzakelijke maatregelen ten behoeve van de millenniumproblematiek;
- het overhevelen van springstoffen en munitie van dit artikel naar het artikel personeel en materieel (- f 1,0 miljoen);
- een verlaging van de verplichtingen voor infrastructuur (- f 10,696 miljoen) doordat een aantal voorzieningen ten behoeve van de nieuwbouw Den Haag al in 1997 tot aanbesteding is gekomen en door het verschuiven van verplichtingen van de infrastructurele voorzieningen van het KMARIM project. De verhoging van de uitgaven van f 9,352 miljoen voor infrastructuur is voornamelijk het gevolg van de betaling van de verplichtingen van de nieuwbouw Den Haag.

08. Beleidsterrein Multi-service projecten en activiteiten

08.01 Luchtmobiele brigade

De specifiek voor de oprichting van de luchtmobiele brigade benodigde investeringen worden op dit artikel verantwoord.

Ten opzichte van het in de ontwerpbegroting 1998 opgenomen bedrag is uiteindelijk f 322 miljoen gerealiseerd. Na toevoeging uit 1997 van niet in dat jaar gerealiseerde uitgaven is bij Voorjaarsnota f 110,9 miljoen via de

intertemporele compensatie doorgeboekt naar latere jaren. Middels de tweede suppletore begroting is nogmaals f 49,0 miljoen doorgeschoven naar 1999.

Nederland sluit voor een groot deel van de aanvullende investeringen voor de bewapende helikopter aan bij de VS. Door de VS wordt om budgettaire redenen een aantal projecten vertraagd uitgevoerd. Ook blijft een aantal aanvullende investeringen voor zowel de bewapende als de transporthelikopter die Nederland zelfstandig uitvoert, achter op de oorspronkelijke tijdsplanning.

Voorts is ultimo 1998 sprake geweest van een verdere onderschrijding ten opzichte van de tweede suppletore begroting 1998 als gevolg van de vertraagde aflevering van een Chinook-helikopter. De hiervoor in 1998 geplande betalingen (waaronder B.T.W. en invoerrechten) komen eerst in 1999 tot betaling.

Artikelonderdeel (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen				Uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil		Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil	
Bewapende helikopter	39 256	69 760	30 504	78%	257 910	193 817	- 64 093	- 25%
Transporthelikopter	19 713	31 174	11 461	58%	139 753	102 751	- 37 002	- 26%
Luchtmobiel speciaal voertuig	0	234	234	100%	15 150	11 869	- 3 281	- 22%
Persoonsgebonden uitrusting	0	0	0	-	0	0	0	-
Overige specifieke materieelprojecten	1 872	42	- 1 830	- 98%	9 242	2 417	- 6 825	- 74%
Infrastructuur grondcomponent	520	0	- 520	- 100%	520	0	- 520	- 100%
Infrastructuur luchtcomponent	19 773	15 978	- 3 795	- 19%	10 696	11 626	930	9%
Totaal	81 134	117 188	36 054	44%	433 271	322 480	- 110 791	- 26%

Toelichting op de verschillen

Bewapende helikopter

De daling van de uitgaven voor de bewapende helikopter is met name te wijten aan vertragingen en ramingsbijstellingen in de aanvullende investeringen. Nederland sluit daarbij aan bij de VS alwaar om budgettaire redenen enkele projecten worden vertraagd. Tevens is sprake van vertragingen en ramingsbijstellingen ten aanzien van de afdracht B.T.W. en invoerrechten.

Transporthelikopter

De daling van de uitgaven voor de transporthelikopters is met name gerelateerd aan diverse projectvertragingen en ramingsbijstellingen ten aanzien van de afdracht B.T.W. en invoerrechten.

Luchtmobiel speciaal voertuig

De daling van de uitgaven wordt veroorzaakt door de vertraagde afleveringen van de voertuigen als gevolg van de surcéance van betaling waarin de leverancier in 1998 heeft verkeerd. Conform het nieuw overeengekomen afleverschema wordt levering voorzien in de eerste maanden van 1999.

Overige specifieke materieelprojecten

Als gevolg van uitlopende beproevingen is er sprake van vertraging in de aanschaf van diverse munitiesoorten.

De toename van de verplichtingen (f 36 miljoen) is het gevolg van de ophoging samenhangend met de prijscompensatie en de aanpassing in het afleverschema van de bewapende helikopters.

08.02 Vredesoperaties

Ten laste van dit artikel worden de uitgaven geraamd ten behoeve van vredesoperaties. De uitgaven betreffen het verplichte Nederlandse aandeel (contributies) in de kosten van VN-operaties (1,62 %) en de additionele uitgaven die het gevolg zijn van de deelneming van de Nederlandse krijgsmacht aan vredesoperaties.

De additionele uitgaven hebben betrekking op:

- personele exploitatie, waaronder toelagen en reis- en verblijfkosten;
- materiële exploitatie, waaronder brandstofverbruik, verbruiksartikelen, gebruiksgereedmaken en onderhoud en herstel van materiaal.

Bij de opstelling van de ontwerpbegroting 1998 had nog geen politieke besluitvorming plaatsgevonden over de preciese omvang van de Nederlandse deelname aan vredesoperaties in 1998. Derhalve is voor de uitgaven voor vredesoperaties een structurele voorziening opgenomen van in totaal f 255,5 miljoen. De structurele voorziening is vooralsnog gesplitst naar de posten «VN-contributies» (f 41,2 miljoen), «F-16's Villafranca» (f 20 miljoen), SFOR (f 50 miljoen) en «voorziening voor vredesoperaties» (f 144,3 miljoen).

Vanaf het begrotingsjaar 1997 maakt dit artikel integraal deel uit van de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS).

Onderverdeling naar contributies en vredesoperaties	Verplichtingen				Uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil		Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil	
VN-contributies	41 250	30 349	- 10 901	- 26%	41 250	30 349	- 10 901	- 26%
Diverse operaties	214 274	197 389	- 16 885	- 8%	214 274	192 039	- 22 235	- 10%
Totaal	255 524	227 738	- 27 786	- 11%	255 524	222 388	- 33 136	- 13%

Toelichting op de verschillen

VN-contributies

Als gevolg van het feit dat de Verenigde Naties minder vredesoperaties zijn gaan uitvoeren, is hierdoor het totale VN-vredesoperatiebudget verlaagd. Dientengevolge is het Nederlandse aandeel in de financiering van dit budget (1,62 %) afgenomen met f 10,9 miljoen.

Diverse operaties

Ten tijde van de eerste suppletore begroting is het beschikbare budget over de dan lopende operaties verdeeld. Op dat moment is tevens de structurele voorziening voor 1998 verhoogd met de eindjaarsmarge 1997 tot een totaal van f 261,7 miljoen. Teneinde tot een vergelijking per operatie te kunnen komen, worden in onderstaande tabel de cijfers van de eerste suppletore wet 1998 gepresenteerd naast de realisatiegegevens over 1998.

Soort uitgave (bedragen x f 1000,-)	1e suppletore wet 1998	realisatie 1998
VN-contributie	40 000	30 349
F-16's Villafranca SFOR	33 800	28 643
Overige uitgaven SFOR	6 700	8 391
Mechbat SFOR	116 700	129 827
KMAR SFOR	1 000	1 013
ECMM	1 100	1 425
UNAVEM	0	112
UNTSO	500	221
UNIPTF	3 100	798
Humanitaire vluchten OS	1 000	799
Noodhulporganisaties	500	333
Shirbrig	500	154
MAPE	200	780
Overige operaties	56 600	19 543
Totaal	261 700	222 388

Toelichting op de verschillen per contributie en operatie

F-16's Villafranca

De onderschrijving van f 5,2 miljoen wordt voornamelijk veroorzaakt door een lagere vlieguren-productie ten behoeve van de SFOR-operatie Joint Guard. Mede hierdoor zijn de uitgaven voor brandstof en de aanschaf van ge- en verbruiksgoederen lager uitgevallen.

SFOR Mechbat

De realisatie van de uitgaven van het gemechaniseerd infanteriebataljon inclusief staf en ondersteuning en een peloton van het Korps mariniers ten behoeve van de operatie SFOR valt f 13,1 miljoen hoger uit dan geraamd. Dit wordt per saldo veroorzaakt door hogere uitgaven voor:

- toelagen: + f 6,6 miljoen
Bij de raming is onvoldoende rekening gehouden met de overlap aan personeel op het moment van rotatie;
 - kleding: + f 2,2 miljoen
kleding wordt «en masse» aangekocht, een nauwkeurige raming wordt hierdoor bemoeilijkt;
 - voeding: + f 2,0 miljoen
 - accommodatie en huisvesting: + f 2,6 miljoen
vervanging en verbetering van de vijf jaren in gebruik zijnde accommodatie en huisvesting;
 - telecommunicatie: + f 4,7 miljoen
 - transport: + f 1,1 miljoen
- en lagere uitgaven voor:
- ge- en verbruik van materieel: - f 4,9 miljoen
 - overige uitgaven - f 1,2 miljoen

UNIPTF

De Koninklijke marechaussee draagt aan deze operatie bij met personeel. De geraamde uitgaven voor projecten ter versterking van de lokale politie van f 3,0 miljoen hebben geen doorgang gevonden.

MAPE

Het aantal personen van de Koninklijke marechaussee in de operatie Mape in Albanië is met twee personen uitgebreid. Daarnaast was de raming van de Nederlandse bijdrage in de WEU-contributie voor deze operatie niet in de raming opgenomen. Dit leidt tot een overrealisatie van in totaal f 0,6 miljoen.

SHIRBRIG

Per eind 1997 maakt Nederland deel uit van de «Multinational United Nations Stand-by High Readiness Brigade» (SHIRBRIG). De eerste raming van de met deze deelname samenhangende uitgaven is te hoog geweest. Dientengevolge zijn de uitgaven f 0,3 miljoen lager uit gevallen dan oorspronkelijk geraamd.

Overige operaties

In het artikelonderdeel «overige operaties» is, naast de additionele uitgaven ten behoeve van diverse kleinere operaties en operaties waaraan na opmaak van de raming wordt deelgenomen, tevens het resterende deel van de structurele voorziening voor eventuele deelname aan vredesoperaties opgenomen. De hoogte van het bedrag van de structurele voorziening is per saldo door mutaties in de uitgaven en ontvangsten voor contributies en vredesoperaties afgenomen van f 28,4 miljoen tot f 22,7 miljoen.

Onder overige operaties zijn de additionele uitgaven begrepen van de operaties:

- de VN-operatie op Cyprus (Unficyp): f 3,3 miljoen;
- de Multinational Interception Force (MIF): f 6,4 miljoen;
- de Westelijke Sahara, voorbereidingskosten op mogelijke uitzending: f 1,8 miljoen;
- de in december 1998 geïnitieerde operatie: Extraction Force/ Macedonië: f 0,7 miljoen;
- de in december 1998 geïnitieerde waarnemersmissie in Kosovo: f 4,4 miljoen;
- de militaire bijstand in Honduras en Nicaragua naar aanleiding van de orkaan Mitch: f 2,0 miljoen;
- diverse kleinere operaties: f 0,9 miljoen.

08.04 Overige uitgaven Internationale Samenwerking

Met ingang van de begroting 1997 worden ten laste van dit artikel de uitgaven verantwoord die betrekking hebben op attachés, de kustwacht Nederlandse Antillen en Aruba en onder het artikelonderdeel overige uitgaven, de uitgaven voor het project humanitair ontminnen (HOM2000).

Artikelonderdeel (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen				Uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil		Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil	
08.04.01 Attachés	30 866	40 976	10 110	33%	30 866	40 976	10 110	33%
08.04.02 Kustwacht Nederlandse Antillen en Aruba	73 400	6 268	- 67 132	- 91%	73 400	36 532	- 36 868	- 50%
08.04.03 Overige uitgaven	1 000	- 3 500	- 4 500	- 450%	1 000	1 264	264	26%
Totaal	105 266	43 744	- 61 522	- 58%	105 266	78 772	- 26 494	- 25%

Toelichting op de verschillen

Attachés

In 1997 zijn de gegevens van de Attachés voor de eerste maal afzonderlijk zichtbaar gemaakt op HGIS. Als uitgangspunt voor belasting naar het HGIS-artikel wordt aangehouden dat de uitgaven die worden gedaan ten behoeve van of aan personen met een «valuta-inkomen», worden aangemerkt als attaché-uitgaven. Voor de raming 1998 van de uitgaven en de daaraan gerelateerde aantallen zijn de gegevens over 1997 geëxtrapoleerd. Thans blijkt dat in die tijd het inzicht in deze gegevens onvoldoende was. De discrepantie tussen de hoogte van de uitgaven geraamd ten tijde

van de ontwerpbegroting en de gerealiseerde uitgaven over 1998 is hierdoor voor een deel te verklaren. Voorts wordt de raming bemoeilijkt door wisselende persoonlijke omstandigheden van attachés. De hoogte van de vergoedingen vertoont hierdoor per attaché significante verschillen.

Daarnaast is er sprake van een toename in 1998 van het aantal als attaché aangemerkte personen. Tenslotte wordt een deel van het verschil verklaard doordat de belasting van HGIS van uitgaven voortvloeiende uit «BUZA-verantwoordingen» onvoldoende in de raming was opgenomen.

Kustwacht Nederlandse Antillen en Aruba

De onderrealisatie van de uitgaven bedraagt in totaal f 36,9 miljoen, waarvan het overgrote deel, f 32,2 miljoen, betrekking heeft op herfasering van uitgaven voor infrastructurele projecten. Daarnaast is er een onderrealisatie van f 4,7 miljoen op exploitatie vanwege minder inzet van defensiemiddelen ten tijde van de noodhulp in Honduras en Nicaragua. Hierdoor zijn minder vaardagen en vliegreuren ten behoeve van de Kustwacht Nederlandse Antillen en Aruba (NA&A) gemaakt. Voorts is een hogere bijdrage voor investeringsuitgaven, f 12,5 miljoen, ontvangen van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

In de verplichtingenbegroting was nog geen rekening gehouden met de bijdrage van de overige participanten van de Kustwacht NA&A. De uitgaven voor de kustwachtcutters zijn betaald ten laste van reeds voor verdere jaren aangegane verplichtingen. Daarnaast blijven de aangegane verplichtingen achter bij de begroting als gevolg van de herfasering van de infrastructurele projecten.

Overige uitgaven

De overige uitgaven (f 1,3 miljoen) zijn geheel betaald op reeds in eerdere jaren aangegane verplichtingen. Daarnaast is in 1998 de verplichting behorend bij de bijdrage van Ontwikkelingssamenwerking (f 3,5 miljoen) op dit artikelonderdeel administratief gecorrigeerd.

09. Beleidssterrein Defensie Interservice Commando

Algemeen

Ten opzichte van de begroting 1997 is in de begroting 1998 van het Dico een nieuwe organisatie-eenheid opgenomen en verantwoord. De Maatschappelijke Dienst Defensie (MDD) is formeel per 1 april 1998 organisatorisch ondergebracht in het Dico. Budgetair is het gehele jaar 1998 binnen de Dico begroting ondergebracht.

De Dienst Militaire Pensioenen (DMP) wordt met ingang van 1 januari 2000 geprivatiseerd. Zij wordt ondergebracht bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP). Tevens zal dan het Team Gegevensbeheer Verzekerenadministratie (TGV) van het Defensie Archieven, Registratie- en Informatiecentrum (DARIC) overgaan naar het ABP. Dit Team inventariseert de pensioen-afspraken van kort verband militairen.

De reorganisaties in het kader van de doelmatigheidsoperatie van de Defensie Verkeers- en Vervoersorganisatie (DVVO) en de Defensie-organisatie voor Werving en Selectie (DWS) zijn in 1998 vrijwel voltooid. De reorganisatie bij het Militair Geneeskundig Facilitair Bedrijf (MGFB) verloopt volgens plan.

De clustering van (kleine) diensten, te weten de Dienst Personeels- en Salarisadministratie (PSA), het Defensie Materieel Codificatiecentrum

(DMC) en de Diensten voor Geestelijke Verzorging (DGV) bij de Overige Interservice diensten (OID) is in 1998 gerealiseerd.

Binnen het Dico heeft iedere organisatie-eenheid met de status van resultaatverantwoordelijke eenheid (RVE) een grote mate van zelfstandigheid om een zakelijke relatie met de klanten van het ministerie van Defensie te onderhouden.

De voor 1998 beoogde en reeds financieel ingeboekte doelmatigheids-winst heeft niet geleid tot een lagere of verminderde dienstverlening door de Dico-bedrijven aan de behoeftestellende beleidsterreinen. Binnen het beschikbare budget zijn meer activiteiten met minder middelen gerealiseerd waarmee impliciet sprake is van een grotere doelmatigheid. Zo was bijvoorbeeld bij DVVO voor de taken van transportsteun aan opleidings-eenheden een structurele verhoging van f 4,7 miljoen voorzien. DVVO voert deze taken nu uit met de bestaande capaciteit. Op de steeds krapper wordende arbeidsmarkt zijn binnen het budget ook meer activiteiten verricht om aan de wervingsbehoefte te kunnen voldoen.

Financieel beheer

Eind 1998 is het Master Controle Plan (MCP) Dico op basis van actuele ontwikkelingen bijgesteld. Het MCP bevat het controlebeleid Dico, de controleplannen en programma's per RVE alsmede standaardproces-beschrijvingen van het burgerpersonele proces en het materiële proces. Het MCP verstrekt tevens inzicht in de risico's per RVE alsmede de interne controlemaatregelen om de risico's te beheersen.

In het kader van het Programma Verbetering Beheersprocessen Dico is in 1998 een groot aantal activiteiten opgestart dat moeten leiden tot een structurele kwaliteitsverhoging op het gebied van het financiële beheer bij alle RVE'n.

Het totale realisatiebeeld

De totaal geraamde en gerealiseerde uitgaven van het beleidsterrein Dico voor het jaar 1998 afgezet tegen de in de begroting 1998 geraamde bedragen zijn als volgt te specificeren:

Uitgaven (bedragen x f 1000,-)

Omschrijving	Begroting 1998	Realisatie 1998		Verschil
09.02 Personeel en materieel				
- Staf Dico	9 249	7 477	- 1 772	- 19%
- Defensie Verkeers- en Vervoersorganisatie (DVVO)	92 365	107 695	15 330	17%
- Defensie-organisatie voor Werving en Selectie (DWS)	88 266	106 484	18 218	21%
- Instituut Defensie Leergangen (IDL)	18 207	18 882	675	4%
- Militair Geneeskundig Faciliteir Bedrijf (MGFB)	117 101	121 920	4 819	4%
- Overige interservice diensten*	63 329	79 115	15 786	25%
- Wachtgelden en inactiviteits- weden	8 158	11 128	2 970	36%
Totaal Personeel en materieel	396 675	452 701	56 026	14%
09.03 Investerings groot materieel en infrastructuur	25 022	35 328	10 306	41%
Totale uitgaven Defensie Interservice Commando	421 697	488 029	66 332	16%

* De cluster «Overige interservice diensten» omvat de organisatie-eenheden «Defensie Archieven-, Registratie- en Informatiecentrum (DARIC)», «Dienst Militaire Pensioenen (DMP)», «Bureau Internationale Militaire Sportwedstrijden (BIMS)», «Dienst Personeels- en Salarisadministratie (PSA)», «Diensten voor Geestelijke Verzorging (DGV)», «Defensie Materieel Codificatiecentrum (DMC)» en de «Maatschappelijke Dienst Defensie (MDD)».

Toelichting op de verschillen

Het verschil bij het begrotingsartikel 09.02 Personeel en materieel wordt in het bijzonder veroorzaakt door de meeruitgaven bij de organisatie-eenheden DVVO, DWS en de Overige interservice diensten. Vanuit de krijgsmachtdelen is een hogere behoefte aan inhuur vervoer (DVVO) en aan werving personeel (DWS) gesteld dan waarmee in de begroting rekening was gehouden (programma-uitgaven). Voor deze meeruitgaven hebben de behoeftestellende krijgsmachtdelen additionele budgetten beschikbaar gesteld. Daarnaast wordt de toename bij de Overige interservice diensten met name veroorzaakt door de overgang van de Maatschappelijke Dienst Defensie van de Koninklijke luchtmacht naar Dico (ongeveer f 14 miljoen).

De toename op het artikelonderdeel wachtgelden is het gevolg van een groter aantal uitkeringsjaren met een hoger uitkeringsbedrag dan oorspronkelijk was geraamd.

Bij het artikel 09.03 Investerings groot materieel en infrastructuur wordt het verschil tussen begroting en realisatie met name verklaard door de fasering/vertraging uit 1997 en meerkosten (f 3,0 miljoen) bij de uitvoering van de ver-/nieuwbouw ten behoeve van de DWS op de Marine Kazerne Amsterdam (MKAD). Daarnaast waren er meeruitgaven voor onder andere automatiseringssystemen (DWS) en voertuigen (DVVO).

Een toelichting op de verschillen per begrotingsartikel en per organisatie-eenheid is hieronder opgenomen. Deze betreft zowel de verplichtingen- als de uitgavenmutaties.

09.02 Personeel en materieel

Ten laste van dit begrotingsartikel zijn de verplichtingen en uitgaven verantwoord die betrekking hebben op de bedrijfsvoering van de tot het Dico behorende diensten en bedrijven. Hieronder vallen salarissen, andere personele en materiële uitgaven, alsmede kleine bedrijfsmatige investeringen. Een toelichting op de verschillen per te onderscheiden organisatie-eenheid volgt hieronder.

De Staf Dico

De staf Dico ondersteunt de Commandant Dico bij de aansturing van de onder het Dico ressorterende eenheden. Ook verzorgt de staf ondersteuning op het gebied van personeels- en financieel beheer voor Dico-eenheden die deze taken om doelmatigheidsredenen niet uitvoeren.

Artikelonderdelen (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen en uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998		Vershil
09.02.01 Ambtelijk burger- personeel	2 552	2 991	439	17%
09.02.02 Militair personeel	1 807	2 764	957	53%
09.02.03 Overige personele uitgaven	1 254	409	- 845	- 67%
09.02.04 Materiële uitgaven	3 636	1 313	- 2 323	- 64%
Totaal	9 249	7 477	- 1 772	- 19%

Toelichting op de verschillen

De lagere realisatie op de artikelonderdelen personele- en materiële uitgaven wordt veroorzaakt door het meer gebruik maken van adviesdiensten van de Defensie Accountantsdienst in plaats van externe adviseurs, waardoor voor O-, I- en A-deskundigheid minder is gerealiseerd dan verwacht. Voorts zijn de transitiekosten (kosten die gemaakt worden in het traject van de overgang van een dienst naar Dico) door een lager tempo van het naar Dico overkomen van diensten lager uitgevallen dan verwacht.

09.02.01 Ambtelijk burgerpersoneel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen en het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het burgerpersoneel van de staf Dico.

Ambtelijk burgerpersoneel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
- actief burgerpersoneel	aantal vte'n	27	28	1
- gemiddeld salaris	x f 1,-	94 519	106 821	12 303
- totale uitgaven	x f 1000,-	2 552	2 991	439

Toelichting

De stijging van het gemiddelde salaris wordt met name veroorzaakt doordat in de raming rekening was gehouden met een te lage anciënniteit.

09.02.02 Militair personeel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het militair personeel van de staf Dico.

Militair personeel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
– beroeps onbepaalde tijd	aantal vte'n	17	19	2
– gemiddeld salaris	x f 1,–	106 294	145 474	39 180
– totale uitgaven	x f 1000,–	1 807	2 764	957

Toelichting

De stijging van het gemiddelde salaris wordt met name veroorzaakt doordat in de raming rekening was gehouden met een te lage anciënniteit.

09.02.03 Overige personele uitgaven

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de personele uitgaven anders dan salarissen. De ramingen hebben betrekking op burger- en militair personeel en zijn in sterke mate afhankelijk van zowel de personeelssterkte als de activiteitenplanning. De uitgaven hebben onder meer betrekking op reizen, verplaatsen, onderwijs, opleidingen en geneeskundige verzorging.

Overige personele uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
– persoonsgebonden personele uitgaven	aantal vte'n	44	47	3
– gemiddeld per vte	x f 1,–	6 909	7 596	687
– totale uitgaven	x f 1000,–	304	357	53
Overige uitgaven	x f 1000,–	950	52	– 898
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,–	1 254	409	– 845

09.02.04 Materiële uitgaven

Onder dit artikelonderdeel worden de materiële uitgaven geraamd anders dan personele uitgaven. Het betreft hier onder meer uitgaven voor huisvesting, bureauzaken, automatisering, millennium en O-, I- en A-deskundigheid. Tevens worden aanloopkosten voor nieuwe diensten die zijn opgenomen in het Dico, ten laste van dit budget verantwoord.

Materiële uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
– persoonsgebonden materiële uitgaven	aantal vte'n	44	47	3
– gemiddeld per vte	x f 1,–	41 727	24 319	– 17 408
– totale uitgaven	x f 1000,–	1 836	1 143	– 693
Andere volumegegevens:				
– O-, I- & A deskundigheid	x f 1000,–	1 800	170	– 1 630
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,–	3 636	1 313	– 2 323

De Defensie Verkeers- en Vervoersorganisatie

De taak van de Defensie Verkeers- en Vervoersorganisatie (DVVO) is het op ieder gewenst moment voorbereiden en (doen) leveren van vervoers- en verkeersdiensten voor het gehele ministerie van Defensie. De DVVO verzorgt alle niet-operationele verkeers- en vervoersdiensten, voor zover deze betrekking hebben op de algemene verdedigingstaak, taken in het kader van crisisbeheersingsoperaties, humanitaire operaties en overige vrede-taken.

Artikelonderdelen (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen en uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil	
09.02.05 Ambtelijk burger- personeel	12 374	16 032	3 658	30%
09.02.06 Militair personeel	30 491	30 162	- 329	- 1%
09.02.07 Overige personele uitgaven	3 900	5 162	1 262	32%
09.02.08 Materiële uitgaven	45 600	56 339	10 739	24%
Totaal	92 365	107 695	15 330	17%

Toelichting op de verschillen

De toename wordt met name veroorzaakt door de overheveling van de Koeriersdienst van de Koninklijke landmacht naar DVVO alsmede door de hogere behoefte aan inhuur vervoer. Voor deze meeruitgaven hebben de behoeftestellende krijgsmachtdelen additionele budgetten beschikbaar gesteld.

09.02.05 Ambtelijk burgerpersoneel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het burgerpersoneel van de DVVO.

Ambtelijk burgerpersoneel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil
Totaal personeelsaantallen waarvan:	aantal vte'n	188	242	54
- actief burgerpersoneel	aantal vte'n	185	239	54
- gemiddeld salaris	x f 1,-	66 286	66 364	78
- totale uitgaven	x f 1000,-	12 263	15 861	3 598
- niet-actief burgerpersoneel	aantal vte'n	3	3	0
- gemiddeld salaris	x f 1,-	37 000	57 000	20 000
- totale uitgaven	x f 1000,-	111	171	60
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	12 374	16 032	3 658

Toelichting

De aanpassing in de aantallen houdt vooral verband met de overheveling uit de Koninklijke landmacht met betrekking tot de eerdergenoemde koeriersdienst naar DVVO.

09.02.06 Militair personeel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het militair personeel van de DVVO.

Militair personeel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	570	474	- 96
- beroeps onbepaalde tijd	aantal vte'n	145	255	110
- gemiddeld salaris	x f 1,-	74 159	73 773	- 1 345
- totale uitgaven	x f 1000,-	10 753	18 812	8 059
- beroeps bepaalde tijd	aantal vte'n	425	219	- 206
- gemiddeld salaris	x f 1,-	46 442	51 826	5 384
- totale uitgaven	x f 1000,-	19 738	11 350	- 8 388
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	30 491	30 162	- 329

Toelichting

De aanpassing in de aantallen houdt onder andere verband met de overheveling uit de Koninklijke landmacht met betrekking tot de eerder genoemde koeriersdienst naar DVVO. Voorts is, ter voorkoming of beperking van overtolligheid, een aantal militaire functies gevuld met burgerchauffeurs. Mede door het vorenstaande (andere rangsopbouw militairen) en door de algemene salarismaatregelen is het gemiddeld salaris bij militair personeel (BBT) toegenomen.

09.02.07 Overige personele uitgaven

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de personele uitgaven anders dan salarissen. De ramingen hebben betrekking op burger- en militair personeel en zijn in sterke mate afhankelijk van zowel de personeelssterkte als de activiteitenplanning. De uitgaven hebben onder meer betrekking op reizen, verplaatsen, onderwijs en opleidingen alsmede inhuur van tijdelijk personeel.

Overige personele uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
- inhuur tijdelijk personeel	aantal mensjaren	3	7	4
- bedrag per mensjaar	x f 1,-	62 143	80 000	17 857
- totale uitgaven	x f 1000,-	185	560	375
- persoonsgebonden personele uitgaven	aantal vte'n	758	716	- 42
- gemiddeld per vte	x f 1,-	4 900	6 427	1 528
- totale uitgaven	x f 1000,-	3 714	4 602	888
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	3 899	5 162	1 263

09.02.08 Materiële uitgaven

Onder dit artikelonderdeel worden de materiële uitgaven geraamd anders dan personele uitgaven. Het betreft hier uitgaven voor huisvesting, bureauzaken, automatisering, zaken van operationele aard en onderhoud en herstel aan voertuigen en gebouwen.

Omschrijving	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
- persoonsgebonden materiële uitgaven	aantal vte'n	758	716	- 42
- gemiddeld per vte	x f 1,-	24 142	23 443	- 700
- totale uitgaven	x f 1000,-	18 300	16 785	- 1 515
Andere volumegegevens:				
- Inhuur vervoerscapaciteit	x f 1000,-	27 300	39 554	12 254
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	45 600	56 339	10 739

Toelichting

Het bedrag voor inhuur vervoerscapaciteit was in de raming nog gebaseerd op de omvang en de budgetten die bij de ontvlechting van DVVO uit de krijgsmachtdelen waren overgeheveld. Op basis van actualisering van de vervoersbehoefte is de bijdrage per krijgsmachtdeel opnieuw vastgesteld. Met name bij de Koninklijke landmacht bleek de nieuwe behoefte aanmerkelijk groter. Hiervoor heeft de Koninklijke landmacht dan ook additioneel f 10 miljoen beschikbaar gesteld.

De Defensie-organisatie voor Werving en Selectie

De Defensie-organisatie voor Werving en Selectie (DWS) verzorgt de werving en selectie van het door de krijgsmachtdelen en de Centrale Organisatie benodigde burger- en militair personeel.

Artikelonderdelen (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen en uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil	
09.02.09 Ambtelijk burger- personeel	11 380	12 345	965	8%
09.02.10 Militair personeel	19 495	20 789	1 294	7%
09.02.11 Overige personele uitgaven	54 775	3 034	- 51 741	- 94%
09.02.12 Materiële uitgaven	2 616	70 316	67 700	2.588%
Totaal	88 266	106 484	18 218	21%

Toelichting op de verschillen

Het budget voor wervingsuitgaven (f 51,3 miljoen) is uit het artikelonderdeel Overige personele uitgaven gelicht en overgebracht naar het artikelonderdeel Materiële uitgaven.

De hogere uitgaven op het artikelonderdeel Materiële uitgaven houden met name verband met de wervingsactiviteiten. De toenemende vraag op de arbeidsmarkt maakt het noodzakelijk meer activiteiten te ontplooiën om het aantal aan te stellen kandidaten te realiseren. De behoeftestellende beleidsterreinen hebben additionele budgetten beschikbaar gesteld. Daarnaast zijn de wervingsactiviteiten voor burgerpersoneel eveneens door DWS verzorgd. Het daartoe benodigde budget was voor 1998 nog niet overgeheveld.

Tevens worden met ingang van 1998 ook de uitgaven voor reiskosten en inkomstenderving, die voorheen door de krijgsmachtdelen werden betaald, door DWS zelf aan de sollicitanten vergoed. Hiervoor heeft voor 1998 nog geen budgetoverheveling plaatsgevonden.

Overzicht aan te stellen militair personeel

Beleidsterrein	Categorie	begroting 1998	realisatie 1998
Koninklijke marine	BOT	100	194
	BBT	1 365	1 044
Koninklijke landmacht	BOT	480	441
	BBT	3 900	3 119
	Natres	1 000	505
Koninklijke luchtmacht	BOT	75	27
	BBT	775	843
Koninklijke marechaussee	BOT	30	34
	BBT	465	440
Totaal aan te stellen		8 190	6 647

Toelichting

Van de aanstellingsopdracht van 8 190 kandidaten is 81% gerealiseerd. De werving is per beleidsterrein wisselend. De werving van technisch en geneeskundig personeel is moeizaam verlopen. Daarnaast vormde met name het aantrekken van de hoogst opgeleiden een probleem. Als gevolg van de hoge fysieke en mentale aanstellingseisen vallen bovendien de wervingsresultaten van (relatief eenvoudige) gevechtsfuncties bij de Koninklijke landmacht tegen. Ook de vulling van NATRES-functies in bepaalde regio's is fors achtergebleven. De Koninklijke luchtmacht heeft in de loop van het jaar haar aanstellingsopdracht verlaagd door meer contractverlengingen af te sluiten.

09.02.09 Ambtelijk burgerpersoneel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het burgerpersoneel van DWS.

Ambtelijk burgerpersoneel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verskil
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	172	167	- 5
- actief personeel	aantal vte'n	171	167	- 4
- gemiddeld salaris	x f 1,-	66 333	73 922	7 589
- totale uitgaven	x f 1000,-	11 343	12 345	1 002
- niet-actief personeel	aantal vte'n	1	0	- 1
- gemiddeld salaris	x f 1,-	37 000	0	- 37 000
- totale uitgaven	x f 1000,-	37	0	- 37
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	11 380	12 345	965

Toelichting

Het hogere gemiddelde salaris voor burgers is het gevolg van de algemene salarisherziening, alsmede een veranderde rangsopbouw.

09.02.10 Militair personeel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen en het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het militair personeel van de DWS.

Militair personeel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	293	274	- 19
- beroeps onbepaalde tijd	aantal vte'n	237	195	- 42
- gemiddeld salaris	x f 1,-	71 515	83 108	- 1 345
- totale uitgaven	x f 1000,-	16 949	16 206	- 743
- beroeps bepaalde tijd	aantal vte'n	56	79	23
- gemiddeld salaris	x f 1,-	45 464	58 013	12 548
- totale uitgaven	x f 1000,-	2 546	4 583	2 037
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	19 495	20 789	1 294

Toelichting

Het hogere gemiddelde salaris voor militairen is het gevolg van de algemene salarisherziening, alsmede een veranderde rangsopbouw. Vanwege de uitgestelde colocatie Amsterdam is, door de daar gerezen asbestproblematiek, een aantal BBT'ers langer in dienst gehouden (contractverlenging). Voor de BOT'ers geldt dat hier vacatures zijn aangehouden met het oog op een lopende reorganisatie van de DWS.

09.02.11 Overige personele uitgaven

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de personele uitgaven anders dan salarissen. De ramingen hebben betrekking op burger- en militair personeel en zijn in sterke mate afhankelijk van zowel de personeelssterkte als de activiteitenplanning. De uitgaven hebben betrekking op voeding, reizen, onderwijs en opleidingen, inhuur tijdelijk personeel en overige personele uitgaven.

Overige personele uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
- inhuur tijdelijk personeel	aantal mensjaren	3	8	5
- bedrag per mensjaar	x f 1,-	62 143	70 000	7 857
- totale uitgaven	x f 1000,-	186	560	374
- persoonsgebonden personele uitgaven	aantal vte'n	465	441	- 24
- gemiddeld per vte	x f 1,-	7 073	5 610	- 1 463
- totale uitgaven	x f 1000,-	3 289	2 474	- 815
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	3 475	3 034	- 441

09.02.12 Materiële uitgaven

Onder dit artikelonderdeel worden de materiële uitgaven geraamd anders dan personele uitgaven. Het betreft uitgaven voor huisvesting, bureau-zaken, automatisering, huur banenwinkels, zaken van operationele aard en onderhoud en herstel.

Materiële personele uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
– persoonsgebonden materiële uitgaven	aantal vte'n	465	441	– 24
– gemiddeld per vte	x f 1,–	5 626	14 955	9 329
– totale uitgaven	x f 1000,–	2 616	6 595	3 979
Andere volumegegevens:				
– Uitgaven werving	x f 1000,–	51 300	63 721	12 421
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,–	53 916	70 316	16 400

Het Instituut Defensie Leergangen

Het Instituut Defensie Leergangen (IDL) heeft tot taak het verzorgen van loopbaanopleidingen voor officieren van de krijgsmacht en het verzorgen of ondersteunen van andere opleidingen. Daarnaast behoort ook het verlenen van faciliteiten en organiseren van congressen tot het takenpakket.

Artikelonderdelen (bedragen x f 1 000,–)	Verplichtingen en uitgaven			Verskil
	Begroting 1998	Realisatie 1998		
09.02.13 Ambtelijk burger- personeel	2 971	3 087	116	4%
09.02.14 Militair personeel	5 852	5 516	– 336	– 6%
09.02.15 Overige personele uitgaven	4 298	4 279	– 19	0%
09.02.16 Materiële uitgaven	5 086	6 000	914	18%
Totaal	18 207	18 882	675	4%

Prestatiegegevens

Overzicht loopbaanopleidingen

Beleidssterrein	Loopbaan- opleidingen	Begroting 1998	Realisatie 1998
Koninklijke marine	HKV/MMO	1 215	1 165
Koninklijke landmacht	HMV/STD/VMV	3 048	1 745
Koninklijke luchtmacht	HSV/MC	1 722	1 632
Interservice ISO	LTD/ISOP	540	288
Interservice ISO	ISOOC	1 008	969
Totaal opleidingen		7 533	5 799

Toelichting

De afname in het aantal opleidingen wordt met name veroorzaakt door het verschuiven van één leergang STD/VMV naar begin 1999 alsmede een lagere opkomst van de andere gehouden leergangen STD/VMV in 1998. Tevens heeft één leergang LTD geen doorgang gevonden. Hierdoor vielen de uitgaven voor inhuur gastdocenten lager uit. Daarentegen zijn collectieve reiskosten van cursisten sinds 1 januari 1998 door IDL betaald en zijn er uitgaven gedaan voor aanvulling, danwel nieuwe cursussen die op het IDL georganiseerd moeten gaan worden.

09.02.13 Ambtelijk burgerpersoneel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het burgerpersoneel van het IDL.

Ambtelijk burgerpersoneel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	43	48	5
- actief personeel	aantal vte'n	41	46	5
- gemiddeld salaris	x f 1,-	70 659	64 630	- 6 028
- totale uitgaven	x f 1000,-	2 897	2 973	76
- niet-actief personeel	aantal vte'n	2	2	0
- gemiddeld salaris	x f 1,-	37 000	57 000	20 000
- totale uitgaven	x f 1000,-	74	114	40
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	2 971	3 087	116

Toelichting

Het lagere gemiddelde salaris is het gevolg van een gewijzigde rangsopbouw.

09.02.14 Militair personeel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het militair personeel van het IDL.

Militair personeel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	55	51	- 4
- beroeps onbepaalde tijd	aantal vte'n	55	46	- 9
- gemiddeld salaris	x f 1,-	106 400	114 152	7 752
- totale uitgaven	x f 1000,-	5 852	5 251	- 601
- beroeps bepaalde tijd	aantal vte'n	0	5	5
- gemiddeld salaris	x f 1,-	-	53 000	53 000
- totale uitgaven	x f 1000,-	0	265	265
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	5 852	5 516	- 336

09.02.15 Overige personele uitgaven

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de personele uitgaven anders dan salarissen. De ramingen hebben betrekking op burger- en militair personeel en zijn in sterke mate afhankelijk van de personeelssterkte en de activiteitenplanning. De uitgaven hebben betrekking op voeding, reizen, onderwijs en opleidingen.

Overige personele uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil
– persoonsgebonden personele uitgaven	aantal vte'n	98	99	1
– gemiddeld per vte	x f 1,–	11 204	10 899	– 305
– totale uitgaven	x f 1000,–	1 098	1 079	– 27
Andere volumegegevens:				
– onderwijsgerelateerde uitgaven	x f 1000,–	3 200	3 200	0
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,–	4 298	4 279	– 19

09.02.16 Materiële uitgaven

Onder dit artikelonderdeel worden de materiële uitgaven geraamd anders dan personele uitgaven. Het betreft uitgaven voor huisvesting, bureau-zaken, automatisering, zaken van operationele aard en onderhoud en herstel.

Materiële uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil
– persoonsgebonden materiële uitgaven	aantal vte'n	98	99	1
– gemiddeld per vte	x f 1,–	11 082	11 101	19
– totale uitgaven	x f 1000,–	1 086	1 099	13
Andere volumegegevens:				
– onderwijsgerelateerde uitgaven	x f 1000,–	4 000	4 901	901
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,–	5 086	6 000	914

Het Militair Geneeskundig Facilitair Bedrijf

Het Militair Geneeskundig Facilitair Bedrijf (MGFB) levert en ondersteunt de gezondheidszorg wanneer het optreden van de Nederlandse krijgsmacht dit vereist. Daarnaast bevordert het MGFB de samenhang in de militaire gezondheidszorg. Per augustus 1998 is het MGFB uitgebreid met het Militair Geneeskundig Logistiek Centrum (MGLC).

Artikelonderdelen (bedragen x f 1 000,–)	Verplichtingen en uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil	
09.02.17 Ambtelijk burgerpersoneel	31 462	27 964	– 3 498	– 11%
09.02.18 Militair personeel	43 282	38 826	– 4 456	– 10%
09.02.19 Overige personele uitgaven	7 436	14 969	7 533	101%
09.02.20 Materiële uitgaven	34 921	40 161	5 240	15%
Totaal	117 101	121 920	4 819	4%

Toelichting op de verschillen

De onderschrijding op personeel is met name het gevolg van het feit dat het herplaatsingsproces van burgerambtenaren, met name bij het Centraal Militair Hospitaal (CMH), sneller verloopt dan werd geraamd.

Daarnaast is de opbouw in het militair personeel enigszins gewijzigd waarbij er meer militairen voor bepaalde tijd (goedkoper) worden aangesteld dan militairen voor onbepaalde tijd.

De overschrijding op het artikelonderdeel Overige personele uitgaven wordt met name veroorzaakt door meer inhuur van medisch gespecialiseerd personeel (f 1,5 miljoen) en een niet geraamde doorbetaling van AWBZ gelden 1996, 1997 en met name 1998 aan SZVK (f 2,4 miljoen).

De overschrijding op materiële uitgaven is te wijten aan de terugbetaling aan Univé van de in 1997 te veel ontvangen lumpsum (f 4,6 miljoen). Op basis van een geschat aantal verrichtingen is een voorschot verstrekt. De daadwerkelijk uitgevoerde verrichtingen bleken minder te zijn dan geraamd waardoor een deel moest worden terugbetaald. Daarnaast is er meer uitgegeven voor het onderhoud aan gebouwen dan in de begroting was voorzien.

09.02.17 Ambtelijk burgerpersoneel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het burgerpersoneel van MGFB.

Ambtelijk burgerpersoneel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verskil
- actief burgerpersoneel	aantal vte'n	435	381	- 54
- gemiddeld salaris	x f 1,-	72 326	73 396	1 070
- totale uitgaven	x f 1000,-	31 462	27 964	- 3 571

09.02.18 Militair personeel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen en het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het militair personeel van de MGFB.

Militair personeel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verskil
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	436	436	0
- beroeps onbepaalde tijd	aantal vte'n	415	364	- 51
- gemiddeld salaris	x f 1,-	100 995	96 343	- 4 652
- totale uitgaven	x f 1000,-	41 913	35 069	- 6 844
- beroeps bepaalde tijd	aantal vte'n	21	72	51
- gemiddeld salaris	x f 1,-	65 190	52 181	- 13 010
- totale uitgaven	x f 1000,-	1 369	3 757	2 388
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	43 282	38 826	- 4 456

09.02.19 Overige personele uitgaven

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de personele uitgaven anders dan salarissen. De ramingen hebben betrekking op burger- en militair personeel en zijn in sterke mate afhankelijk van zowel de personeelssterkte als de activiteitenplanning. De uitgaven hebben onder meer betrekking op reizen, verplaatsen, onderwijs en opleidingen, inhuur tijdelijk personeel en overige personele uitgaven.

Omschrijving	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
- persoonsgebonden personele uitgaven	aantal vte'n	871	817	- 54
- gemiddeld per vte	x f 1,-	8 537	18 322	9 785
- totale uitgaven	x f 1000,-	7 436	14 969	4 213

09.02.20 Materiële uitgaven

Onder dit artikelonderdeel worden de materiële uitgaven geraamd anders dan personele uitgaven. Het betreft uitgaven voor huisvesting, (groot)-onderhoud, automatisering, geneeskundig materieel, geneeskundige zorg en overige materiële zaken.

Materiële uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
- persoonsgebonden materiële uitgaven	aantal vte'n	871	817	- 54
- gemiddeld per vte	x f 1,-	13 801	21 614	7 813
- totale uitgaven	x f 1000,-	12 021	17 659	5 638
Andere volumegegevens:				
- Uitgaven geneeskundige zorg	x f 1000,-	22 900	22 502	- 398
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	34 921	40 161	5 240

De Overige interservice diensten

De verplichtingen en uitgaven van de organisatie-eenheden Dienst Militaire Pensioenen (DMP), Defensie Archieven, Registratie- en Informatiecentrum (DARIC), Bureau Internationale Sportwedstrijden (BIMS), Dienst Personeel en Salarisadministratie (PSA), Dienst Materieel Codificatiecentrum (DMC), Dienst Geestelijke Verzorging (DGV) en Maatschappelijke Dienst Defensie (MDD) zijn in de hierna volgende toelichting op de cluster «Overige interservice diensten (OID)» betrokken.

Artikelonderdelen (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen en uitgaven			Vershil
	Begroting 1998	Realisatie 1998		
09.02.21 Ambtelijk burgerpersoneel	20 505	31 115	10 610	52%
09.02.22 Militair personeel	18 606	23 089	4 483	24%
09.02.23 Overige personele uitgaven	3 226	4 901	1 675	52%
09.02.24 Materiële uitgaven	20 992	20 010	- 982	- 5%
Totaal	63 329	79 115	15 786	25%

Toelichting op de verschillen

De toename wordt met name veroorzaakt door het opdragen van de uitvoering verzekerdenadministratie aan DARIC en de toevoeging (ongeveer f 14 miljoen) van de Maatschappelijke Dienst Defensie (MDD).

09.02.21 Ambtelijk burgerpersoneel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het burgerpersoneel van de OID.

Ambtelijk burgerpersoneel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	296	420	124
- actief burgerpersoneel	aantal vte'n	292	413	121
- gemiddeld salaris	x f 1,-	69 716	74 373	4 657
- totale uitgaven	x f 1000,-	20 357	30 716	10 359
- niet-actief burgerpersoneel	aantal vte'n	4	7	3
- gemiddeld salaris	x f 1,-	37 000	57 000	20 000
- totale uitgaven	x f 1000,-	148	399	251
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	20 505	31 115	10 610

Toelichting

Het hogere gemiddelde salaris voor burgers is het gevolg van de algemene salarisherziening, alsmede een veranderde rangsopbouw en als gevolg van de hier bovengenoemde ontwikkelingen.

09.02.22 Militair personeel

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de uitgaven voor salarissen, overwerk, toelagen, alsmede het aandeel in de sociale lasten betrekking hebbende op het militair personeel van de OID.

Militair personeel	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	177	198	21
- beroeps onbepaalde tijd	aantal vte'n	177	192	15
- gemiddeld salaris	x f 1,-	105 119	117 578	12 459
- totale uitgaven	x f 1000,-	18 606	22 575	3 969
- beroeps bepaalde tijd	aantal vte'n	0	6	6
- gemiddeld salaris	x f 1,-	-	85 667	85 667
- totale uitgaven	x f 1000,-	0	514	514
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,-	18 606	23 089	4 483

Toelichting

Het hogere gemiddelde salaris voor militairen is het gevolg van een veranderde rangsopbouw en van de hier bovengenoemde ontwikkelingen.

09.02.23 Overige personele uitgaven

Ten laste van dit artikelonderdeel komen de personele uitgaven anders dan salarissen en salarisgebonden uitgaven. De ramingen hebben betrekking op burger- en militair personeel en zijn in sterke mate afhankelijk van zowel de personeelssterkte als de activiteitenplanning. De uitgaven hebben onder meer betrekking op reizen, verplaatsen, onderwijs en opleiding en inhuur tijdelijk personeel.

Overige personele uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
– inhuur tijdelijk personeel	aantal mensjaren	3	11	8
– bedrag per mensjaar	x f 1,–	60 000	60 000	0
– totale uitgaven	x f 1000,–	180	660	480
– persoonsgebonden personele uitgaven	aantal vte'n	473	618	145
– gemiddeld per vte	x f 1,–	6 440	6 862	423
– totale uitgaven	x f 1000,–	3 046	4 241	1 195
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,–	3 226	4 901	1 675

09.02.24 Materiële uitgaven

Onder dit artikelonderdeel worden de materiële uitgaven geraamd. Het betreft hier uitgaven voor huisvesting, bureauzaken, automatisering, zaken van operationele aard en onderhoud en herstel.

Materiële uitgaven	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
– persoonsgebonden materiële uitgaven	aantal vte'n	473	618	145
– gemiddeld per vte	x f 1,–	14 021	8 092	– 5 929
– totale uitgaven	x f 1000,–	6 632	5 001	– 1 631
Andere volumegegevens:				
– Uitgaven expl. automatisering	x f 1000,–	14 360	15 009	649
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000,–	20 992	20 010	– 982

Artikelonderdeel 09.02.25 Wachtgelden en inactiviteitsweden

De uitgaven op dit artikelonderdeel hebben betrekking op de diverse wachtgeldregelingen voor het burgerpersoneel van het Dico. Naast het reguliere wachtgeld wordt in dit artikelonderdeel ook ingegaan op de uitgaven voor wachtgelden en uitstroombevorderende maatregelen die voor het Dico uit het Sociaal Beleidskader voortvloeien.

Omschrijving	Eenheid	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Wachtgelden SBK/UBMO burgerpersoneel				
– aantallen in uitkeringsjaren	aantal vte'n	127	160	33
– bedrag per uitkeringsjaar	x f 1,–	37 811	45 019	7 208
– totale uitgaven	x f 1000,–	4 802	7 203	2 401
Overige wachtgelden burger- personeel				
– aantallen in uitkeringsjaren	aantal vte'n	51	42	– 9
– bedrag per uitkeringsjaar	x f 1,–	29 922	40 476	10 555
– totale uitgaven	x f 1000,–	1 526	1 700	174
Totaal toegelicht	x f 1000,–	6 328	8 903	2 575
Bij: uitvoeringskosten	x f 1000,–	1 830	2 225	395
Totale uitgaven	x f 1000,–	8 158	11 128	2 970

Toelichting op de verschillen

De toename is het gevolg van een groter aantal uitkeringsjaren met een hoger uitkeringsbedrag dan oorspronkelijk was geraamd.

09.03 Investerings groot materieel en infrastructuur

Ten laste van dit artikel worden de verplichtingen en uitgaven verantwoord geraamd voor investeringen in groot materieel en infrastructuur die niet onder het begrotingsartikel 09.02 Personeel en materieel worden geraamd en verantwoord. Het beleid is gericht op het vervangen van verouderd materieel door modern, voor de bedrijfsvoering geschikt materieel.

Artikelonderdeel (bedragen x f 1 000,-)	Verplichtingen				Uitgaven			
	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil		Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil	
09.03.01 Groot materieel	7 245	19 636	12 391	171%	12 245	17 674	5 429	44%
09.03.02 Infrastructuur	0	9 954	9 954	-	12 777	17 654	4 877	38%
Totaal	7 245	29 590	22 345	308%	25 022	35 328	10 306	41%

Toelichting op verschillen

Het verschil tussen begroting en realisatie wordt met name verklaard door de fasering/vertraging uit 1997 en meerkosten, met name verband houdende met de aanwezigheid van asbesthoudende stoffen bij de uitvoering van der ver-/nieuwbouw ten behoeve van de DWS op de Marine Kazerne Amsterdam (MKAD). Daarnaast waren er meeruitgaven voor onder andere automatiseringssystemen (DWS) en voertuigen (DVVO).

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING ONTVANGSTEN

01. Beleidsterrein Algemeen

01.20 Verrekenbare ontvangsten

De geraamde ontvangsten hebben betrekking op ontvangsten die gerelateerd zijn aan de personele en materiële uitgaven op artikel 01.20, de overige departementale uitgaven op artikel 01.29 en de ontvangsten die voortvloeien uit internationale verplichtingen in verband met Navo-infrastructuur op artikel 01.23 van de uitgavenbegroting.

Ontvangsten (x f 1000,-)

Omschrijving	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil	
01.20 Verrekenbare ontvangsten:				
01.20.01 Personele ontvangsten	1 036	922	- 114	- 11%
01.20.02 Materiële en specifieke ontvangsten	5 854	3 233	- 2 621	- 45%
01.20.03 Ontvangsten uit internationale verplichtingen i.v.m. Navo-infrastructuur	31 800	12 928	- 18 872	- 59%
Totaal artikel Verrekenbare ontvangsten	38 690	17 083	- 21 607	- 56%

Toelichting op de verschillen

De lagere verrekenbare ontvangsten zijn vooral het gevolg een lagere realisatie van materiële ontvangsten als gevolg van minder verrekenbare aankopen door MID, derhalve minder te verrekenen met het ministerie van Justitie. Tevens zijn de ontvangsten betreffende de infrastructuurwerken in Nederland die voor verrekening met de Navo in aanmerking komen achtergebleven. Dit heeft te maken met vertragingen in de voortgang van lopende projecten en de procesgang van nog te autoriseren projecten (Navo en Central Europe Pipeline Management Agency (CEPMA)).

01.21 Niet-verrekenbare ontvangsten

Ten gunste van dit artikel worden de ontvangsten geraamd en verantwoord die niet verrekenbaar zijn met het uitgavniveau.

Ontvangsten (x f 1000,-)

Omschrijving	Begroting 1998	Realisatie 1998		Vershil
01.21 Niet verrekenbare ontvangsten:				
01.21.01 Milieuheffing	400	0	- 400	- 100%
01.21.02 Overige ontvangsten	300	2 259	1 959	653%
Totaal Niet-verrekenbare ontvangsten	700	2 259	1 559	223%

Toelichting op de verschillen

De hogere niet-verrekenbare ontvangsten, die terugvloeien naar de algemene middelen, houden verband met meer verrekende huisvestingskosten DTO (+ f 0,250 miljoen), een meerontvangst als gevolg van in voorgaande jaren teveel betaalde bijdrage aan het WEU Satellietcentrum (+ f 0,229 miljoen), ontvangsten met betrekking tot incorrecte betalingen op facturen (+ f 0,344 miljoen), verrekening van het project PROFIEL (+ f 0,242 miljoen) en diverse kleinere posten (+ f 0,494 miljoen).

02. Beleidsterrein Pensioenen en uitkeringen

02.01 Verrekenbare ontvangsten

De geraamde ontvangsten hebben betrekking op ontvangsten die gerelateerd zijn aan de uitgavenbegroting van wachtgelden, uitkeringen en pensioenen.

Ontvangsten (x f 1000,-)

Omschrijving	Begroting 1998	Realisatie 1998		Vershil
02.01 Verrekenbare ontvangsten:				
02.01.01 Ontvangsten AAW-fonds, inzake uitgaven gedaan voor militaire invaliditeitspensioenen	25 475	2 673	- 22 802	- 90%
02.01.02 Ontvangsten AAW-fonds, inzake uitgaven gedaan voor wachtgelden burgerpersoneel	600	0	- 600	- 100%
Totaal artikel Verrekenbare ontvangsten	26 075	2 673	- 23 402	- 90%

Toelichting op de verschillen

De lagere realisatie van de ontvangsten op dit artikel ten opzichte van de ontwerpbegroting met f 23,402 miljoen is voornamelijk het gevolg van het vervallen van de AAW-claims door de introductie van de premiedifferentiatie en marktwerking bij arbeidsongeschiktheidsverzekeringen (Pemba).

02.02 Niet-verrekenbare ontvangsten

Ten gunste van dit artikel worden de ontvangsten geraamd en verantwoord die niet verrekenbaar zijn met het uitgavenniveau.

Ontvangsten (x f 1000,-)

Omschrijving	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil	
02.02 Niet-verrekenbare ontvangsten:				
02.02.01 Ontvangsten AAW-fonds, inzake uitgaven gedaan in vroegere dienstjaren	900	433	- 467	- 52%
02.02.02 Restitutie teveel genoten uitkeringen	2 600	0	- 2 600	- 100%
Totaal artikel Niet-verrekenbare ontvangsten	3 500	433	- 3 067	- 88%

Toelichting op de verschillen

De lagere realisatie van de ontvangsten op dit artikel ten opzichte van de ontwerpbegroting met f 3,067 miljoen is voornamelijk het gevolg van het vervallen van de AAW-claims door de introductie van de premiedifferentiatie en marktwerking bij arbeidsongeschiktheidsverzekeringen (Pemba).

03. Beleidsterrein Koninklijke marine

03.20 Verrekenbare ontvangsten

Ten gunste van dit artikel worden de ontvangsten geraamd en verantwoord die in het bijzonder betrekking hebben op verhaalde salaris- en ziektekosten bij ongevallen en het uitlenen van personeel, inhoudingen wegens het verstrekken van kleding, voeding, huisvesting en dergelijke. Daarnaast betreft het artikel de ontvangsten van B.T.W. en accijnzen, de verkoop van zeekaarten, berichten aan zeevarenden, zeemansgidsen en dergelijke, de ontvangsten uit dienstverlening en ontvangsten betreffende verrekeringen met Navo-partners voor gezamenlijke projecten. Op dit artikel worden de ontvangsten gesplitst in enerzijds personele ontvangsten (03.20.01) en anderzijds in materiële en specifieke ontvangsten (03.20.02).

De geraamde ontvangsten zijn in het bijzonder te relateren aan de geraamde personele en materiële uitgaven van het artikel 03.20 Personeel en materieel.

Het beleid is gericht op het verbeteren van het debiteurenbeheer. Op basis van in het verleden van de Belastingdienst en de Douane verkregen beschikkingen en getroffen regelingen werd omzetbelasting en accijnzen ter zake van schepen en scheepsbrandstof teruggevorderd. Mede als gevolg van reorganisaties voortvloeiende uit de doelmatigheidsoperatie uit 1994, is in 1997 bij de DEBKM de sectie omzetbelasting invoerrechten en accijnzen opgericht. Deze sectie heeft in 1998 haar beleid gericht op het

aanpassen en vernieuwen van beschikkingen en regelingen alsmede een beter financieel en logistiek beheer op dit specifieke gebied.

Ontvangsten (x f 1000,-)

Omschrijving	Begroting 1998	Realisatie 1998		Vershil
03.20 Verrekenbare ontvangsten:				
03.20.01 Personele ontvangsten	24 580	27 721	3 141	13%
03.20.02 Materiële en specifieke ontvangsten	124 261	126 337	2 076	2%
Totaal artikel Verrekenbare ontvangsten	148 841	154 058	5 217	4%

Toelichting op verschillen

Per saldo heeft een hogere realisatie plaatsgevonden van f 5,2 miljoen. Dit wordt met name veroorzaakt door terugontvangen omzetbelasting, invoerrechten en accijnzen. In 1997 is een aanzet gegeven tot een actiever beleid op dit gebied, zoals hierboven genoemd. Dit leidde tot hogere ontvangsten in 1998 (f 21,4 miljoen). Voorts leidden de inzet van een Lynx-helikopter voor visserij-inspectie, de grotere verkoop van maaltijdbonnen door het verstrekken van gratis maaltijden terug te dringen en door de verkoop van maaltijdbonnen aan buitenlandse militairen die in Nederland opleiding genieten en het inlopen van een achterstand in het declareren van geneesmiddelen en tandheelkundige zorg tot de hogere realisatie. Daar tegenover hebben in 1998 nagenoeg geen ontvangsten uit hoofde van Foreign Military Sales plaatsgevonden (f 15,4 miljoen) door vertraging in de afwikkeling van de contracten van met name geleide wapensystemen. Het nog niet ontvangen van uitstaande vorderingen op de Amerikaanse overheid voor geleverde brandstoffen en kleine inventarisgoederen en op de Verenigde Arabische Emiraten en Koeweit voor door het KIM uitgevoerde opleidingen leidden eveneens tot lagere ontvangsten.

03.21 Niet-verrekenbare ontvangsten

Ten gunste van dit artikel worden de ontvangsten geraamd en verantwoord die niet verrekenbaar zijn met het uitgavenniveau. Dergelijke ontvangsten hebben in het bijzonder betrekking op:

- krijgstuchtelijke boetes;
- boetes wegens te late levering en nalatigheid;
- ontvangen royalties;
- rente-ontvangsten;
- overige ontvangsten.

Ontvangsten (x f 1000,-)

Omschrijving	Begroting 1998	Realisatie 1998		Vershil
03.21 Niet-verrekenbare ontvangsten	2 100	5 113	3 013	143%

Toelichting op verschillen

De hogere realisatie van dit artikel wordt voornamelijk veroorzaakt door een renteboeking op de in de Verenigde Staten aan te houden trust-account voor het NATO Seasparrow project.

04. Beleidsterrein Koninklijke landmacht

04.20 Verrekenbare ontvangsten

Ten gunste van dit artikel worden de ontvangsten geraamd die in het bijzonder betrekking hebben op verhaalde salaris- en ziektekosten bij ongevallen, inhoudingen wegens het verstrekken van kleding, voeding, huisvesting en dergelijke en verhuur van woningen. Daarnaast betreft het artikel de ontvangsten van terugvordering van B.T.W., de verkoop van topografische kaarten en drukwerk en de ontvangsten uit dienstverlening.

De geraamde ontvangsten zijn te relateren aan de geraamde personele en materiële uitgaven van het uitgavenartikel 04.20 Personeel en materieel.

Ontvangsten (x f 1000,-)

Omschrijving	Begroting 1998	Realisatie 1998		Vershil
04.20 Verrekenbare ontvangsten:				
04.20.01 Personele ontvangsten	72 036	85 612	13 576	19%
04.20.02 Materiële en specifieke ontvangsten	41 290	26 447	- 14 843	- 36%
Totaal artikel Verrekenbare ontvangsten	113 326	112 059	- 1 267	- 1%

Toelichting op verschillen

Ten opzichte van de raming is er per saldo f 1,3 miljoen minder ontvangen. De hogere ontvangsten van ruim f 13 miljoen houden vooral verband met ontvangsten voor huisvesting BBT personeel, compensatie van de zorgverzekeraar voor 1^e lijns zorg en vermindering van de afdracht loonbelasting aangezien Defensie als werkgever participeert in het leerlingwezen.

De lagere ontvangsten van ruim f 14 miljoen betreft vooral het verschuiven van de afrekening van de verkoop van het Militair Hospitaal A. Matthijsen (MHAM) naar 1999. Het volledige bedrag aan nog in de tarieven te verrekenen kosten van het MHAM is nog niet door het AZU ontvangen. Verder kon minder B.T.W. inzake in het buitenland verschoten munitie worden teruggevorderd en is de afrekening FMS-cases vertraagd.

04.21 Niet-verrekenbare ontvangsten

Ten gunste van dit artikel worden de ontvangsten geraamd en verantwoord die niet verrekenbaar zijn met het uitgavenniveau. Het betreft bijvoorbeeld krijgstuuchtelijke geldboetes, royalties, boetes en rente van voorschotten.

Ontvangsten (x f 1000,-)

Omschrijving	Begroting 1998	Realisatie 1998		Vershil
04.21 Niet-verrekenbare ontvangsten	7 390	7 543	153	2%

05. Beleidsterrein Koninklijke luchtmacht

05.20 Verrekenbare ontvangsten

Ten gunste van dit artikel worden de ontvangsten geraamd en verantwoord die in het bijzonder betrekking hebben op personele, de materiële en specifieke ontvangsten.

De geraamde ontvangsten zijn te relateren aan de geraamde personele en materiële uitgaven van het uitgavenartikel 05.20 Personeel en materieel.

Ontvangsten (x f 1000,-)

Omschrijving	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
05.20 Verrekenbare ontvangsten:			
05.20.01 Personele ontvangsten	27 000	23 558	- 3 442
05.20.02 Materiële en specifieke ontvangsten	64 000	38 797	- 25 203
Totaal artikel Verrekenbare ontvangsten	91 000	62 355	- 28 645

Toelichting op verschillen

De lagere ontvangsten op het artikelonderdeel Personele ontvangsten is met name te verklaren door het achterblijven van de ontvangsten voor de voeding (- f 2,5 miljoen).

De ontvangsten op het artikelonderdeel Materiële en specifieke ontvangsten zijn f 25,203 miljoen lager dan de raming. De redenen die hieraan ten grondslag liggen hebben betrekking op de vertraging in de afhandeling van contracten die met zogenoemde FMS-procedure tot stand zijn gekomen. Hierdoor is de ontvangst op het holding account circa f 14,5 miljoen lager. Daarnaast is voor het medegebruik van de vliegbases f 2,8 miljoen minder ontvangen. Verder is een aantal posten achtergebleven bij de realisatie voor in totaal ongeveer f 7,9 miljoen.

05.21 Niet-verrekenbare ontvangsten

Ten gunste van dit artikel worden de ontvangsten geraamd en verantwoord die niet verrekenbaar zijn met het uitgavenniveau. Het betreft bijvoorbeeld krijgstuuchtelijke geldboetes, boetes en rente van voorschotten.

Ontvangsten (x f 1000,-)

Omschrijving	Begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
05.21 Niet-verrekenbare ontvangsten	7 700	12 738	5 038

Toelichting op verschillen

De hogere ontvangsten op dit artikel wordt veroorzaakt door een hogere FMS-rente ontvangst dan aanvankelijk was geraamd.

06. Beleidsterrein Koninklijke marechaussee

06.20 Verrekenbare ontvangsten

Ten gunste van dit artikel worden de ontvangsten geraamd en verantwoord die verrekenbaar zijn met het uitgavniveau.

Deze ontvangsten zijn in het bijzonder te relateren aan de geraamde personele en materiële uitgaven van het uitgavenartikel 06.20 Personeel en materieel.

Ontvangsten (x f 1000,-)

Omschrijving	Begroting 1998	Realisatie 1998		Vershil
06.20 Verrekenbare ontvangsten:				
06.20.01 Personele ontvangsten	3 902	2 704	- 1 198	- 31%
06.20.02 Materiële en specifieke ontvangsten	4 367	6 170	1 803	41%
Totaal artikel Verrekenbare ontvangsten	8 269	8 874	605	7%

Toelichting op verschillen

De per saldo hogere ontvangsten van f 0,605 miljoen zijn met name veroorzaakt door hogere ontvangsten voor diensten en werkzaamheden voor derden en door lagere inkomsten voor voeding.

06.21 Niet-verrekenbare ontvangsten

Ten gunste van dit artikel worden de ontvangsten geraamd en verantwoord die niet verrekenbaar zijn met het uitgavniveau. Het betreft onder andere ontvangsten in het kader van verstrekte reisdocumenten.

Ontvangsten (x f 1000,-)

Omschrijving	Begroting 1998	Realisatie 1998		Vershil
06.21 Niet-verrekenbare ontvangsten	600	1 250	650	108%

Toelichting op verschillen

De meerontvangsten op dit artikel van f 0,650 miljoen ten opzichte van de begroting 1998 zijn voornamelijk het gevolg van de verstrekking van grote hoeveelheden reisdocumenten op de luchthaven Schiphol.

08. Beleidsterrein Multi-service projecten en activiteiten

08.01 Ontvangsten luchtmobiele brigade

Omschrijving	Begroting 1998	Realisatie 1998		Vershil
08.01.01 Ontvangsten Luchtmobiele brigade	0	1 708	1 708	-

Toelichting op de verschillen

De op dit artikel verantwoorde ontvangst ten bedrage van f 1,708 miljoen betreft de boetes voor de vertraging in de overdracht van de Chinooks.

08.02 Ontvangsten naar aanleiding van vredesoperaties

Op dit artikel worden met name de vergoedingen van de Verenigde Naties (VN) voor de Nederlandse deelname aan VN-vredesoperaties verantwoord. De hoogte van de vergoedingen is afhankelijk van de mate waarin Nederland aan deze VN-operaties deelneemt. Een verschuiving van Nederlandse inzet in vredesoperaties van VN-operaties naar door Navo geleide operaties valt te constateren. Voor deelname aan niet-VN-operaties worden geen vergoedingen voor inzet van defensiemiddelen ontvangen. Daarnaast speelt de financiële positie van de Verenigde Naties een belangrijke rol in het tijdstip van uit te keren bedragen.

Naast de VN-vergoedingen worden de kosten van door Defensie uitgevoerde humanitaire vluchten ten behoeve van Ontwikkelingssamenwerking via dit artikel verrekend.

Ontvangsten (x f 1000,-)

Omschrijving	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil
08.02 Ontvangsten naar aanleiding van vredesoperaties	31 400	14 751 – 16 649	– 53%

Toelichting op de verschillen

De afwijkingen ten opzichte van de ontwerpbegroting zijn ontstaan doordat:

- de van de VN ontvangen vergoedingen voor de Nederlandse deelname aan vredesoperaties zijn als gevolg van de financiële situatie van de VN achtergebleven;
- ten behoeve van Ontwikkelingssamenwerking minder humanitaire vluchten dan geraamd zijn uitgevoerd. Voorts is een naijleffect ontstaan in de verrekening van vluchten over 1998. Naar verwachting wordt de vergoeding voor deze kosten in 1999 ontvangen.

08.03 Overige ontvangsten Internationale Samenwerking

Op dit artikel worden de ontvangsten verantwoord die samenhangen met de Homogene Groep Internationale Samenwerking, anders dan uit hoofde van deelname aan vredesoperaties en humanitaire vluchten ten behoeve van Ontwikkelingssamenwerking.

Ontvangsten (x f 1000,-)

Omschrijving	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil
08.03 Overige ontvangst Internationale Samenwerking	30 600	1 382 – 29 218	– 95%

Toelichting op verschillen

De geraamde ontvangst van f 30,6 miljoen betreft de bijdrage van de Nederlandse Antillen en Aruba in de uitgaven voor de kustwacht

Nederlandse Antillen en Aruba. Doordat minder uitgaven voor de investeringen zijn gedaan wordt de bijdrage navenant verlaagd tot een totaal van f 17 miljoen. De bijdragen voor 1997 (f 4,2 miljoen) zijn in dit totaal opgenomen en hiervan is in 1998 f 1,4 miljoen ontvangen.

09. Beleidsterrein Defensie Interservice Commando (Dico)

09.02 Verrekenbare ontvangsten

Ten gunste van dit artikel worden de ontvangsten geraamd die in het bijzonder betrekking hebben op:

- geneeskundige verzorging;
- verhuur van wagons aan de Nederlandse Spoorwegen;
- verhuur van faciliteiten door het Instituut Defensie Leergangen.

Ontvangsten (x f 1000,-)

Omschrijving	Begroting 1998	Realisatie 1998		Verschil
09.02 Verrekenbare ontvangsten:				
09.02.01 Personele ontvangsten	53 480	51 796	- 1 684	- 3%
09.02.02 Materiële en specifieke ontvangsten	2 250	2 848	598	27%
Totaal artikel Verrekenbare ontvangsten	55 730	54 644	- 1 086	- 2%

Toelichting agentschappen

3.1 Defensie Telematica Organisatie

De Defensie Telematica Organisatie (DTO) is het facilitaire informatie- en communicatie technologie (ICT)-bedrijf van het ministerie van Defensie. De DTO is per 1 september 1997 opgericht en heeft per 1 januari 1998 de status van agentschap. De producten en diensten die DTO aanbiedt zijn in zes productgroepen ondergebracht. Het betreft:

– Advies

De productgroep advies bevat de levering van advies met betrekking tot specificatie, ontwikkeling, verwerving, invoering, beheer, exploitatie, mogelijkheden en toepassing van ICT-middelen, -systemen en -infrastructuren.

– Beheer/exploitatie

De productgroep beheer/exploitatie bevat het uitvoeren van het technisch, functioneel en applicatiebeheer van de eigen ICT-infrastructuur en systemen. Tevens wordt, op basis van te maken afspraken, het technisch beheer en exploitatie van ICT-infrastructuren en -systemen van afnemers uitgevoerd.

– Ontwikkeling

De productgroep ontwikkeling bevat de ontwikkeling, integratie en modificatie van ICT-infrastructuren, -systemen, -applicaties en gegevensbanken op nagenoeg alle soorten platforms.

– Elektronisch transportnetwerk

De productgroep elektronisch transportnetwerk bevat de communicatiefaciliteiten voor spraak, data en video, evenals de toegang tot externe netwerken.

– Generieke diensten

De productgroep generieke diensten bevat de diensten en applicaties voor algemeen gebruik die op of via de telematica-infrastructuur geleverd kunnen worden, zoals kantoorautomatisering, «electronic mail» en informatiegidsen.

– Overige producten en diensten

Naast voornoemde producten en diensten levert DTO producten en diensten in de sfeer van opleiding, installatie en verhuur/verkoop van telematicamiddelen. Deze producten en diensten worden niet zelfstandig doch uitsluitend in relatie met de in de overige productgroepen opgenomen producten en diensten geleverd.

De hoofdvestiging van DTO bevindt zich in Den Haag. Daarnaast zijn er DTO-vestigingen in Soesterberg, Den Helder en Maasland. Verder bevindt zich in Woensdrecht een uitwijkcentrum. Het ministerie van Defensie is de markt van DTO. Binnen grenzen vast te stellen door de voorzitter van de Bestuursraad DTO kan DTO, onder bepaalde voorwaarden, ook producten en diensten leveren aan afnemers binnen de Rijksoverheid («tweeden») en de Navo.

De missie van DTO luidt:

«De Defensie Telematica Organisatie draagt als agentschap van Defensie zorg voor een doeltreffende en doelmatige dienstverlening op het gebied van Informatie en Communicatie Technologie aan de krijgsmacht, zowel in vreedstijd, crisis- en oorlogsomstandigheden, als tijdens crisisbeheersingsoperaties»

I. GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Grondslagen voor de waardering

Algemeen

De activa en passiva zijn, voorzover niet anders vermeld, gewaardeerd tegen nominale waarde inclusief B.T.W.. Een nadere toelichting op de algemene waarderinggrondslagen wordt hieronder gegeven.

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa bestaan uit gekochte software en licenties voor het gebruik van software. Deze activa worden geactiveerd voor zover de aanschafwaarde groter is dan f 25 000,-.

Materiële vaste activa

Deze activa zijn gewaardeerd tegen de aanschafwaarde, verminderd met de lineaire afschrijvingen. Er geldt een activeringsgrens voor vaste activa van f 10 000,-.

Vorraden

De voorraden zijn gewaardeerd tegen de kostprijs of de eventueel lagere verwachte netto opbrengstwaarde.

Vorderingen

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. De voorziening voor het risico van oninbaarheid is gesaldeerd.

Overige activa en passiva

De overige activa en passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

De voorzieningen zijn gevormd voor specifieke verplichtingen en risico's die uitgaan boven het algemene risico dat aan het ondernemen als agentschap verbonden is.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Algemeen

De resultaten zijn berekend op basis van historische kostprijzen, waarbij de baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben (matching-principle). Transacties in vreemde valuta zijn omgerekend in nederlandse guldens op basis van administratiekoersen. Deze koersen worden gehanteerd bij betalingen via het ministerie van Financiën en worden periodiek door dit ministerie vastgesteld.

Buitengewone baten en lasten

De buitengewone baten en lasten zijn baten en lasten die niet voortvloeien uit de normale bedrijfsuitoefening.

Afschrijvingsmethode en -termijnen

Alle afschrijvingen vinden lineair plaats en worden berekend op basis van de aanschafwaarde.

De afschrijvingstermijnen zijn:

<i>Immateriële vaste activa</i>	– software/licenties	5 jaar
<i>Materiële vaste activa</i>	– terreinen	10 jaar
	– gebouwen en glasvezel	30 jaar
	– machines en installaties	8 jaar
	– kantoorinventaris	5 jaar
	– transportmiddelen	4 jaar
	– PC's en printers	3 jaar
	– overige computerapparatuur	3–10 jaar

Onder de categorie terreinen vallen naast grond ook werken. Op grond wordt niet afgeschreven terwijl op werken wel wordt afgeschreven. Om deze reden is bij terreinen – in tegenstelling tot wat daarover is vastgelegd in de handleiding agentschappen – een afschrijvingstermijn vermeld.

De specificatie van de rekening van baten en lasten van het agentschap Defensie Telematica Organisatie (DTO) 1998 (bedragen x f 1000,-)

	(1)	(2)	(3)=(2)-(1)
Omschrijving	Oorspronkelijk vastgestelde begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting
BATEN			
opbrengst moederdepartement	279 100	312 900	33 800
opbrengst overige departementen	3 000	8 800	5 800
opbrengst derden	0	0	0
rentebaten	100	500	400
buitengewone baten	0	0	0
exploitatie-bijdrage	0	0	0
Totale baten	282 200	322 200	40 000
LASTEN			
apparaatskosten			
– personele kosten	141 200	149 800	8 600
– materiële kosten	91 300	137 300	46 000
rentelasten	0	0	0
afschrijvingskosten			
– materieel	40 500	26 900	– 13 600
– immaterieel	4 400	2 800	– 1 600
dotaties voorzieningen	1 500	1 200	– 300
buitengewone lasten	0	0	0
Totale lasten	278 900	318 000	39 100
Saldo van baten en lasten	3 300	4 200	900

II. TOELICHTING OP DE REKENING VAN BATEN EN LASTEN

KENGETALLEN

Kengetallen agentschap Defensie Telematica Organisatie

	Begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil
– Rentabiliteit agentschapsvermogen	1,0%	1,4%	0,4%
– Produktiviteit per werknemer (x f 1000,-)	238	267	29
– Resultaatmarge	1,2%	1,1%	– 0,1%
– Omzet per klantgroep:			
* Koninklijke marine	16,8%	14,4%	– 2,4%
* Koninklijke landmacht	48,5%	39,5%	– 9,0%
* Koninklijke luchtmacht	16,8%	17,9%	1,1%
* Koninklijke marechaussee	0,2%	4,1%	3,9%
* Centrale Organisatie	12,9%	16,8%	3,9%
* Defensie Interservice Commando	3,7%	4,7%	1,0%
* Overig	1,1%	2,6%	1,5%

In de begroting DTO 1998 zijn vier kengetallen opgenomen die min of meer los worden gepresenteerd van de begroting van baten en lasten. De kengetallen worden in het navolgende toegelicht.

Rentabiliteit agentschapsvermogen: De rentabiliteit van het agentschapsvermogen is het saldo van baten en lasten, exclusief buitengewone baten en lasten en rente-baten en -lasten, ten opzichte van het agentschapsvermogen aan het begin van het verslagjaar. Dit kengetal is hoger uitgekomen dan gepland in de ontwerpbegroting. Dit komt doordat het agentschapsvermogen in de begroting (op basis van een indicatieve openingsbalans) hoger is ingeschat dan de werkelijk vastgestelde waardering van het vermogen in de definitieve openingsbalans.

Productiviteit per werknemer: Onder productiviteit per werknemer wordt verstaan de gefactureerde omzet per medewerker (inclusief ingehuurd personeel). De hogere realisatie van dit kengetal wordt voornamelijk veroorzaakt door de toename van de omzet als gevolg van het opnemen van de handelsomzet, waarmee bij de ontwerpbegroting nog geen rekening was gehouden.

Resultaatmarge: De resultaatmarge is het saldo van baten en lasten, exclusief buitengewone baten en lasten en rente-baten en -lasten, ten opzichte van de omzet. De realisatie van dit kengetal is lager dan gepland in de ontwerpbegroting doordat de omzet als gevolg van het opnemen van de handelsomzet relatief sterker is gestegen dan het saldo van baten en lasten.

Omzet per klantgroep: De omzet per klantgroep is de totale omzet voor een klantgroep ten opzichte van de totale netto omzet van DTO. De mutaties in de omzet per klantgroep hangen met name samen met het feit dat met de omvang van de handelsomzet ten tijde van de ontwerp-begroting geen rekening was gehouden, terwijl deze wel in de realisatie was meegenomen.

BATEN

Opbrengst moederdepartement

De meeropbrengsten van f 33,8 miljoen zijn voornamelijk het gevolg van meeromzet voor handelsgoederen. In de ontwerpbegroting is geen rekening gehouden met handelsomzet.

In 1998 zijn zowel prijsverhogingen als prijsverlagingen doorgevoerd. De verhogingen hadden voornamelijk betrekking op de arbeidsintensieve productgroepen als gevolg van een generieke loonkostenstijging. De lagere tarieven zijn doorgevoerd bij de kapitaalsintensieve productgroepen. Zo is voor de productgroep Beheer en Exploitatie een gemiddelde tariefdaling doorgevoerd van 3,3%.

Opbrengst overige departementen

De meeromzet van f 5,8 miljoen betreft een nafaacturering van reeds in 1997 geleverde producten/diensten.

Rentebaten

De rentebaten bestaan uit de door het ministerie van Financiën betaalde vergoeding voor de gelden van de rekening-courant van DTO bij de Rijkshoofdboekhouding.

De stijging van de rentebaten hangt samen met de gunstige ontwikkeling van het rekening-courantsaldo bij het ministerie van Financiën.

LASTEN

Personeel

De realisatie van de personele lasten is f 8,6 miljoen hoger dan in de ontwerpbegroting was geraamd. Dit wordt veroorzaakt door een toename van het aantal inhuurkrachten.

De gemiddelde bezetting in 1998 ten opzichte van de raming in de ontwerpbegroting is als volgt:

Personeel agentschap Defensie Telematica Organisatie

(in aantallen vte'n)	Ontwerp- begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Militair personeel	176	135	- 41
Burgerpersoneel	893	915	22
Sub-totaal DTO-medewerkers	1 069	1 050	- 19
Inhuur	118	157	39
Totaal aantal vte'n	1 187	1 207	20

Materieel

Deze post omvat alle (exploitatie)lasten van DTO. De hogere materiële lasten van f 46,0 miljoen worden voornamelijk veroorzaakt door de hogere kosten van de handelsomzet en worden voor het merendeel gecompenseerd door hieraan gerelateerde hogere omzet.

Afschrijvingen

De afname van de afschrijvingskosten met f 15,2 miljoen wordt ten eerste veroorzaakt door lagere investeringen in 1998 dan geraamd. Ten tweede is de waardering van NAFIN in de vastgestelde openingsbalans lager dan in de indicatieve balans, waarop de raming van de afschrijvingen in de ontwerpbegroting was gebaseerd.

Afschrijvingen

(bedragen x f 1000,-)	Realisatie 1998
Licenties	2 823
Gebouwen en terreinen	1 909
Machines en installaties	2 191
Computerapparatuur	7 934
Netwerkapparatuur en -infrastructuur	13 839
Overige bedrijfsmiddelen	984
Totale afschrijvingen	29 680

Dotaties aan voorzieningen

Maandelijks heeft een reguliere dotatie van f 0,100 miljoen plaatsgevonden ten behoeve van de assurantievoorziening. Op jaarbasis is dus een bedrag van f 1,2 miljoen gedoteerd. Daarnaast hebben geen bijzondere dotaties plaatsgevonden.

Saldo van baten en lasten

Het voornemen bestaat om het resultaat toe te voegen aan de algemene reserves.

Opbouw van het kasstroomoverzicht voor het agentschap Defensie Telematica Organisatie (DTO) (bedragen x f 1000,-)

	(1)	(2)	(3)=(2)-(1)
Omschrijving	Oorspronkelijk vastgestelde begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil
Liquide middelen 1 januari 1998	32 200	44 900	12 700
1a. Saldo van baten en lasten	3 300	4 200	900
1b. Gecorrigeerd voor afschrijvingen	44 900	29 700	- 15 200
1b. Gecorrigeerd voor mutaties voorzieningen	- 7 000	- 5 300	1 700
1c. Gecorrigeerd voor mutaties in het werkkapitaal	- 21 000	38 600	59 600
- 1. Kasstroom uit operationele activiteiten	20 200	67 200	47 000
2a. Investeringsuitgaven onroerende zaken	0	- 200	- 200
2b. Investeringsuitgaven overige kapitaalgoederen	- 43 700	- 16 300	27 400
2c. Gecorrigeerd voor desinvesteringen	0	300	300
- 2. Kasstroom uit investeringsactiviteiten	- 43 700	- 16 200	27 500
3a. Opname leningen van moederdepartement	0	0	0
3b. Investeringsbijdrage departement	0	0	0
3c. Aflossing langlopende leningen	0	0	0
- 3. Netto kasstroom uit financieringsactiviteiten	0	0	0
Mutatie liquide middelen	- 23 500	51 000	74 500
Liquide middelen 31 december 1998	8 700	95 900	87 200

III. TOELICHTING OP HET KASSTROOMOVERZICHT

Mutaties afschrijvingen

Voor de toelichting op de afschrijvingen wordt verwezen naar de toelichting op de baten en lasten.

Mutaties voorzieningen

De herstructureringsvoorziening is in 1998 minder belast dan gepland in de ontwerpbegroting begroting. Dit komt doordat enkele in 1998 geplande herstructureringsuitgaven pas in 1999 daadwerkelijk zullen worden gerealiseerd. Hierdoor zijn de onttrekkingen lager uitgevallen dan oorspronkelijk begroot.

Mutaties werkkapitaal

Een grote werkkapitaalmutatie heeft geleid tot een incidentele grote afwijking in de kasstroom. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door omvangrijke leveringen aan en betalingen door afnemers van met name DTO millenniumdiensten in het laatste kwartaal van 1998, terwijl DTO de leveranciers eerst in 1999 heeft betaald.

Kasstroom uit investeringsactiviteiten

Het achterblijven van de investeringsuitgaven is het gevolg van een combinatie van factoren. In dit eerste planjaar van DTO is sprake geweest van een te hoge planning van investeringen. Onder andere door de integratie-activiteiten was er onvoldoende (management)capaciteit om alle geplande investeringen daadwerkelijk te realiseren. Daarnaast blijken de prijzen van met name hardware-investeringen regelmatig lager uit te vallen dan in de ontwerpbegroting werd aangenomen. De gegenereerde afschrijvingen overschrijden de investeringen dit jaar in ruime mate.

De balans van het agentschap Defensie Telematica Organisatie (DTO) per 31 december 1998 (bedrag x f 1000,-)

Omschrijving	Balans 1998 31 december	Definitieve openingsbalans 1 januari 1998	Indicatieve openingsbalans 1 januari 1998 (ontwerp- begroting 1998)
ACTIVA			
Immateriële activa	7 744	8 153	11 681
Materiële activa			
* grond en gebouwen	38 324	40 046	45 828
* installaties en inventarissen	7 521	7 899	27 730
* overige materiële vaste activa	166 415	177 404	222 529
Voorraden	15 050	7 945	6 756
Debiteuren	36 274	27 998	27 684
Overlopende activa	16 604	14 163	6 106
Liquide middelen	95 900	44 907	30 695
Totaal activa	383 832	328 515	379 009
PASSIVA			
Agentschapsvermogen			
* algemene reserves	246 275	264 773	337 049
* bestemmingsreserves	18 498	0	0
* verplichte reserves	0	0	0
* saldo exploitatie boekjaar	4 164	0	0
Subtotaal Agentschapsvermogen	268 937	264 773	337 049
Aflossings- en rentedragend vermogen			
Voorzieningen	32 706	37 972	25 681
Crediteuren	42 323	9 665	5 683
Overlopende passiva	39 866	16 105	10 596
Totaal passiva	383 832	328 515	379 009

IV. TOELICHTING OP DE BALANS

ACTIVA

IMMATERIËLE ACTIVA

(bedragen x f 1000,-)	Licenties
Boekwaarde openingsbalans per 1 januari 1998	8 153
bij: investeringen 1998	2 414
af: desinvesteringen 1998	0
af: afschrijvingen 1998	2 823
Boekwaarde per 31 december 1998	7 744

MATERIËLE ACTIVA

(bedragen x f 1000,-)	Gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Computer- apparatuur	Netwerppap- en -infrastructuur	Overige bedrijfsmid- delen	Totaal mat. vaste activa
Boekwaarde openingsbalans per 1 januari 1998	40 046	7 899	20 808	153 929	2 667	225 349
bij: investeringen 1998	242	1 813	7 541	3 821	680	14 097
af: desinvesteringen 1998	55	0	228	0	46	329
af: afschrijvingen 1998	1 909	2 191	7 934	13 839	984	26 857
Boekwaarde per 31 december 1998	38 324	7 521	20 187	143 911	2 317	212 260

Vaste activa

De afschrijvingen op de vaste activa worden berekend op basis van de

aanschafwaarde. Voor de afschrijvingspercentages zie onder «Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling».

Vorraden

	31 december 1998	1 januari 1998
magazijnvoorraad ¹	1 892	3 338
onderhanden werk	13 158	2 248
reclassificatie handelsgoederen ²	–	2 359
Totaal	15 050	7 945

¹ De magazijnvoorraad is verminderd met een voorziening voor incurante voorraden

² De reclassificatie heeft betrekking op handelsgoederen aangeschaft ten behoeve van klantenprojecten die in de openingsbalans werden gerpresenteerd onder overlopende activa. In lijn met de werkwijze in 1998 worden deze nu verantwoord onder Onderhanden werk. Door de reclassificatie wordt het getrouwe beeld van de balans verbeterd.

Liquide middelen

Deze post betreft de rekeningcourant bij het ministerie van Financiën. Deze rekening wordt dagelijks bijgewerkt voor het saldo van de uitgaven en inkomsten van DTO. Na winstverdeling staan de liquide middelen ter beschikking van DTO voor onder andere toekomstige investeringen en uitgaven ten laste van de voorzieningen.

PASSIVA

Agentschapsvermogen

De post «agentschapsvermogen» geeft in totaliteit het saldo weer van de bezittingen en schulden van de DTO. Het «saldo exploitatie boekjaar» geeft het resultaat weer over het boekjaar 1998. Na goedkeuring door de Staten Generaal van de departementale verantwoording van het ministerie van Defensie wordt de bestemming van het resultaat in de administratie en de beginbalans van het jaar 1999 verwerkt.

Algemene reserves (bedragen x f 1 000,-)

Stand algemene reserves per 1 januari 1998	264 773
bij: saldo exploitatie boekjaar 1997	n.v.t.
af: toevoeging aan bestemmingsreserves	18 498
Stand algemene reserves per 31 december 1998	246 275

De opbouw van de bestemmingsreserve is als volgt:

(bedragen x f 1 000,-)

Stand bestemmingsreserve 1 januari 1998	0
bij: toevoegingen a.g.v.	
– afschrijvingen*	34 680
– desinvesteringen	329
af: onttrekkingen a.g.v.	
– investeringen	16 511
Stand bestemmingsreserve 31 december 1998	18 498

* inclusief calculatorische afschrijvingen

Vorzieningen

(bedragen x f 1000,-)	Indicatieve openingsbalans (Ontwerp- begroting) 1 januari 1998	Definitieve openingsbalans 1 januari 1998	Dotaties 1998	Onttrekkingen 1998	Balans per 31 december 1998
Voorziening:					
- Millenniumkosten DTO-objecten	0	6 400	0	0	6 400
- Garantie-aanspraken	9 339	13 430	0	- 430	13 000
- Assurantiefonds eigen risico	2 342	2 342	1 200	0	3 542
- Herstructurering	14 000	15 800	0	- 6 036	9 764
Totaal voorzieningen	25 681	37 972	1 200	- 6 466	32 706

Langlopende voorzieningen zijn gevormd in het kader van de garantie-aanspraken, assurantie eigen risico en herstructurering. In de garantievoorziening is een bedrag inbegrepen met betrekking tot millennium-garantiecificaten aan klanten. De herstructureringsvoorziening heeft betrekking op de invulling van de verdere integratie van de DTO-organisatie, waarvan de verdere implementatie van het bedrijfsinformatiesysteem SAP deel uitmaakt. De voorziening millennium DTO is ter dekking van de verwachte kosten die gemaakt moeten worden om de computersystemen jaar 2000-bestendig te maken.

Overlopende passiva

Dit betreft schulden met een resterende looptijd van ten hoogste een jaar, met name vooruitgefactureerd onderhanden werk, opgebouwde vakantie-rechten en te betalen ziektekosten (IRZK) van personeel.

Saldo van baten en lasten

Het saldo van baten en lasten zal, mits de bestuursraad hiermee instemt, worden toegevoegd aan de algemene reserves.

3.2 Dienst Gebouwen, Werken en Terreinen

De Dienst Gebouwen, Werken en Terreinen (DGW&T) is vanaf 1 januari 1996 een agentschap van het ministerie van Defensie. Het agentschap DGW&T behartigt alle vastgoedbelangen en verplichtingen ten behoeve van de krijgsmacht delen en levert daarvoor een compleet en samenhangend producten- en dienstenpakket dat bestaat uit:

- a. *Vastgoedbeheer*
 - Algemeen en technisch beheer
 - Groot onderhoud
 - Klein onderhoud
 - Kleine aanpassingen (commandantenvoorzieningen)
 - Storingsdienst
 - Milieu-advies

- b. *Ingenieursdiensten*
 - Onderzoek & Advies
 - Nieuwbouw
 - voorbereiding en begeleiding van de uitvoering
 - Bodemsanering
 - begeleiding vooronderzoeken voor het bodemsaneringsprogramma
 - voorbereiding en begeleiding van de uitvoering
 - Geluidsisolatie
 - begeleiding van de uitbesteding

- c. *Beleidsvoorbereiding Specialistisch Onderzoek & Advies*
 - Beleidsvoorbereiding
 - Specialistisch onderzoek & advies
 - Belangenbehartiging
 - Advies aan departements- en politieke leiding

De door het agentschap DGW&T opgestelde bedrijfsmissie luidt dan ook: «Wij willen als vastgoedbeheerder voor Defensie de deskundige adviseur en intermediair zijn die de ruimtelijke belangen van de klanten zeker stelt en hun onroerend goed effectief en op maatschappelijk verantwoorde wijze inricht en beheert.

Wij willen de klanten altijd en overal bijstaan in hun zorg voor de beschikbaarheid en bruikbaarheid van het vastgoed. Wij doen dit op een wijze die voor de Defensie-organisatie als geheel zo efficiënt mogelijk is en aan de klanten een zo hoog mogelijke kwaliteit biedt.»

I. GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Grondslagen voor de waardering

De activa en passiva zijn, voor zover niet anders vermeld, gewaardeerd tegen nominale waarde inclusief B.T.W.. Hieronder wordt nadere toelichting gegeven op de algemene waarderingsgrondslagen.

Immateriële vaste activa

De DGW&T beschikt niet over immateriële vaste activa.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs verminderd met afschrijvingen. Afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire methode op basis van verwachte

levensduur, waarbij rekening gehouden wordt met eventuele restwaarde. De activeringsgrens bedraagt f 1 000,-.

Vorraden

Het karakter van de dienstverlening van de DGW&T is zodanig dat geen voorraden worden aangehouden, anders dan onderhanden werk. Het onderhanden werk wordt gewaardeerd op basis van directe uren maal kostprijs, vermeerderd met uitbestedingskosten. De kostprijzen per uur zijn gebaseerd op directe salariskosten, uitgaande van de normale bezetting op jaarbasis.

Debiteuren

De waardering van de post «debiteuren» vindt plaats tegen nominale waarde, rekening houdend met vermoedelijke oninbaarheid van een gedeelte hiervan.

Overige activa en passiva

De waardering van de overige activa en passiva vindt plaats op basis van nominale waarde.

Voorzieningen

De voorzieningen zijn gevormd voor specifieke verplichtingen en risico's die uitgaan boven het algemene risico dat aan het ondernemerschap als agentschap is verbonden of ter egalisatie van kosten.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Algemeen

De DGW&T hanteert voor haar resultaatsbepaling de methode van variabele kostenrekening. Hierbij wordt het volgende model gehanteerd:

Opbrengsten
Af: directe kosten
Bruto marge

Af: indirecte kosten
Resultaat uit normale bedrijfsuitoefening
Saldo buitengewone baten en lasten
Resultaat

Opbrengsten

De diensten in het *Vastgoedbeheer* worden gefactureerd op basis van aan het begin van het jaar vooraf overeengekomen vaste maandtermijnen. De grondslag voor de diensten in het kader van *Algemeen en Technisch Beheer* wordt gevormd door de waarde van het vastgoed van de krijgsmacht delen. Het honorarium dat de DGW&T voor de genoemde diensten ontvangt, is hiervan een overeengekomen promillage. De grondslag voor de opbrengst van de diensten *Klein Onderhoud, Groot Onderhoud en Commandantenvoorzieningen* wordt gevormd door het financieel volume van de in het verslagjaar aan de beleidsterreinen aangeboden gecertificeerde programma's. Het honorarium voor DGW&T is hiervan een bepaald overeengekomen percentage. De *Storingsdienst* wordt verrekend op basis van het aantal uren vermenig-

vuldigd met een vast tarief. De dienst *Milieu-advies* wordt gefactureerd op basis van een overeengekomen percentage van geraamde projectkosten.

De *Ingenieursdiensten* worden gefactureerd op het moment dat een met de krijgsmachtdelen overeengekomen fase in de werkzaamheden is afgerond. Op die momenten wordt ook de omzet genomen. Zolang een fase niet is afgerond, vormt deze een onderdeel van de post onderhanden werk. Met de Koninklijke luchtmacht is een nieuwbouwprogramma overeengekomen dat in 12 maandelijke termijnen wordt gefactureerd. De hieruit voortvloeiende omzet wordt genomen bij gunning en bij oplevering van het werk. De diensten samenhangend met *Beleidsvoorbereiding, Specialistisch Onderzoek en Advies* worden uitgevoerd op basis van een regie-contract, doorgaans met een een maximale richtprijs.

Directe kosten

De directe kosten bestaan uitsluitend uit met de gefactureerde omzet samenhangende productieve uren, vermenigvuldigd met het kostprijs-tarief en vermeerderd met de kosten samenhangend met de uitbesteding van werkzaamheden; deze vormen tezamen de variabele kosten. Het kostprijs-tarief is gebaseerd op de directe salariskosten en een normale uurbezetting op jaarbasis.

Indirecte kosten

Alle overige kosten worden gerekend tot de indirecte kosten.

Afschrijvingsmethode en -termijnen

De DGW&T past in haar administratie de lineaire afschrijvingsmethode tot een restwaarde toe. De afschrijvingstermijnen zijn:

<i>immateriële vaste activa</i>	– n.v.t.
<i>materiële vaste activa</i>	
Gebouwen	– 50 jaar
(houten) opslagloodsen	– 25 jaar
Verhardingen	– 25 jaar
Inventaris	– 10 jaar
Automatiseringsmiddelen	– 5 jaar
Transportmiddelen	– 4 à 6 jaar
Overige activa	– 5 jaar

N.B.: Op Terreinen wordt niet afgeschreven

**De specificatie van de rekening van baten en lasten van agentschap Dienst
Gebouwen, Werken en Terreinen (DGW&T) (bedragen x f 1 000,-)**

	(1)	(2)	(3) = (2) - (1)
Omschrijving	Oorspronkelijk vastgestelde begroting 1998	Realisatie 1998	Vershil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting
BATEN			
opbrengst moederdepartement	148 700	161 144	12 444
opbrengst overige departementen	500	8 271	7 771
opbrengst derden	1 000	878	- 122
<i>Netto-omzet</i>	150 200	170 293	20 093
mutatie onderhanden werk	0	- 3 579	- 3 579
<i>som der bedrijfsopbrengsten</i>	150 200	166 714	16 514
rente baten	0	54	54
bijzondere baten	0	3 973	3 973
Totaal baten	150 200	170 741	20 541
LASTEN			
apparaatskosten			
* personele kosten	114 800	138 857	24 057
* materiële kosten	21 700	18 713	- 2 987
rentelasten	0	496	496
afschrijvingskosten			
* materieel	6 800	5 767	- 1 033
dotaties voorzieningen	1 600	1 749	149
bijzondere lasten	0	3 744	3 744
buitengewone lasten	1 400	198	- 1 202
Totaal lasten	146 300	169 524	23 224
Saldo van baten en lasten	3 900	1 217	- 2 683

II. TOELICHTING OP DE REKENING VAN BATEN EN LASTEN

ALGEMEEN

In 1998 zijn door het agentschap DGW&T producten en diensten verleend op het gebied van vastgoedbeheer, ingenieursdiensten en beleidsvoorbereiding en specialistische onderzoeken en adviezen (BSOA). De afwijkingen tussen de in de begroting geraamde en de gerealiseerde omzet 1998 worden in deze toelichting op de rekening van baten en lasten verklaard.

KENGETALLEN

In de begroting 1998 van het agentschap DGW&T zijn, in lijn met het statuut DGW&T, drie kengetallen opgenomen die niet direct gerelateerd kunnen worden aan de begroting van baten en lasten. In onderstaand schema zijn de ramings- en realisatiegegevens opgenomen.

	Begroting 1998	Realisatie 1998
Productiviteit (som der bedrijfsopbrengsten/ directe medewerker)	f 0,151 miljoen	f 0,154 miljoen
Flexibiliteit (inclusief uitbestedingsequivalent)	15 %	25 %
Verhouding indirect/totaal (exclusief uitbestedingsequivalent)	25 %	27 %

Productiviteit (f 0,154 miljoen)

Het kengetal voor de productiviteit is het quotiënt van de *som der bedrijfsopbrengsten*, en het aantal directe medewerkers uitgedrukt in vte'n. De *som der bedrijfsopbrengsten* bestaat uit de gefactureerde omzet, vermeerderd met de mutatie van het onderhanden werk per ultimo 1998.

Het aantal directe medewerkers wordt gevormd door het aantal vaste directe medewerkers, inhuurkrachten, tijdelijke medewerkers en het zogenaamde uitbestedingsequivalent.

De berekening is gebaseerd op de *som der bedrijfsopbrengsten* (f 166,714 miljoen) over het verslagjaar 1998, en het aantal directe medewerkers uitgedrukt in vte'n (1 084), gemiddeld over 1998.

De stijging van de productiviteit ten opzichte van de begroting 1998, heeft twee oorzaken:

- er is sprake geweest van een efficiëntere inzet van het directe personeel;
- er is in 1998 sprake geweest van een daling van het onderhanden werk met f 3,6 miljoen. Een negatieve mutatie van het onderhanden werk duidt op een situatie waarbij meer gefactureerd dan geproduceerd wordt. De grondslag voor het productiviteitskengetal is de opbrengst-waarde van het gefactureerde werk.

Flexibiliteit (25%)

Het kengetal van de flexibiliteit is gedefinieerd als het quotiënt van het aantal inhuurkrachten, uitzendkrachten, tijdelijk contractanten, het uitbestedingsequivalent en het totaal aantal directe medewerkers.

De flexibele component bestond in 1998 gemiddeld uit 271 vte'n op een directe capaciteit van in totaal (gemiddeld) 1 084 vte'n. De stijging van de realisatie ten opzichte van de begroting is het gevolg van de toename van de omzet, die voor het merendeel met flexibel personeel is gerealiseerd.

Verhouding indirect/totaal personeel (27%)

Dit kengetal geeft de verhouding weer van het aantal indirecte medewerkers ten opzichte van het totaal personeel, beide uitgedrukt in vte'n, gemiddeld over 1998. Het uitbestedingsequivalent is hierin niet meegenomen. Dit kengetal is gestegen als gevolg van een aantal indirecte activiteiten, waarvan bij de opstelling van de begroting was gepland dat die eerder zouden zijn afgerond. Te denken valt bijvoorbeeld aan optimalisering van de vastgoedinformatie en aan de resterende acties in het kader van de Verbetering Financieel Beheer (VFB), die hebben geleid tot een verdere optimalisering van het financieel beheer.

BATEN

Opbrengsten moederdepartement

De gestegen opbrengsten bij het moederdepartement van f 12,444 miljoen zijn het gevolg van drie ontwikkelingen. In de eerste plaats zijn voor de Koninklijke marine in 1998 veel meer (nieuwbouw)projecten uitgevoerd dan in de ontwerpbegroting werd voorzien en is met de Koninklijke luchtmacht de afrekening overeengekomen van een aantal afgebroken projecten. Dat heeft onder meer te maken met het feit dat de Koninklijke luchtmacht in de loop van 1998 haar nieuwbouwprogramma flink heeft

beperkt. De nieuwbouwinspanningen bij de Koninklijke landmacht zijn ten opzichte van de ontwerpbegroting licht gedaald.

Een tweede ontwikkeling is dat met name de Koninklijke luchtmacht en in mindere mate de Koninklijke marine de onderhoudsbudgetten (in casu commandantenvoorzieningen en groot en klein onderhoud) in de loop van 1998 verhoogd hebben ten opzichte van waar in de ontwerpbegroting rekening mee was gehouden.

Daarnaast is de onderhanden werk positie van de DGW&T in 1998 met f 3,579 miljoen gedaald, hetgeen tot opbrengsten in 1998 heeft geleid. Deze daling was niet voorzien in de ontwerpbegroting.

De verdeling van de omzet moederdepartement (f 161,144 miljoen) naar krijgsmachtdeel / belangrijkste productcategorieën is als volgt:

Krijgsmachtdeel/ productcategorieën	Ingenieurs- diensten	Vastgoed- diensten	Overige dienstverle- ning	Totaal
Koninklijke marine	7%	8%		15%
Koninklijke landmacht	14%	30%		44%
Koninklijke luchtmacht	13%	18%		31%
Koninklijke marechaussee	1%	1%		2%
Overige klanten	1%	2%	5%	8%
Totaal	36%	59%	5%	100%

Opbrengsten overige departementen

In de begroting is een omzet van f 0,500 miljoen gepland. De stijging is vrijwel geheel te danken aan de omzet van het door DGW&T uitgevoerde project voor de Rijksgebouwendienst (RgD).

Opbrengsten derden

De DGW&T brengt aan aannemers de kostprijs in rekening voor geleverde bestekken. Dat heeft in 1998 geresulteerd in een omzet van f 0,878 miljoen.

Rentebaten

In de begroting werd geen rekening gehouden met rentebaten. Over het jaar 1998 heeft het agentschap DGW&T van het ministerie van Financiën rente-inkomsten ontvangen over de Rekening Courant ter grootte van f 0,054 miljoen. Het percentage van de creditrente is in 1998 niet gewijzigd en bedroeg 2,75%.

Mutatie onderhanden werk

In de begroting werd deze post als nihil verondersteld. Het onderhanden werk omvat het nog niet gefactureerde deel van de op projectbasis gecontracteerde projecten. Het onderhanden werk wordt gewaardeerd tegen directe kosten, vermeerderd met de uitbestedingskosten. De negatieve mutatie op het onderhanden werk duidt op het sneller tot realisatie leiden van projecten dan de in de ontwerpbegroting gepland.

Bijzondere baten

De bijzondere baten bedragen f 3,973 miljoen. Deze bevatten de opbrengsten, voortvloeiend uit de normale bedrijfsuitoefening uit voorgaande boekjaren.

LASTEN

Personeel

De realisatie van de bezetting in 1998 ten opzichte van de begroting 1998 luidt als volgt:

	Begroting 1998	Realisatie per 31-12-1998
	aantal vte'n	aantal vte'n
Bezetting militair personeel (aantal vte'n)	70	69
Bezetting burgerpersoneel (aantal vte'n)	1 039	993
Overige categorieën (aantal vte'n):		
– Tijdelijk contract.*	159	320
– Herplaatsers/personeel BDOS	22	10
Totaal	1 290	1 392
Gemiddelde kosten per vte (x f 1000,-)		
– Ambtenaren	78	83
– Inhuurkrachten	140	120

* tijdelijk ambtenaren, inhuurkrachten en uitzendkrachten

De personele lasten bedroegen in 1998 f 138,857 miljoen. Deze bestonden uit f 129,795 miljoen aan vast, tijdelijk en ingehuurd personeel en voor f 9,062 miljoen uit de component uitbesteding; het betreft hier uitbesteed werk. Ten opzichte van de begroting 1998 is er een toename geweest van de kosten voor vast, tijdelijk en ingehuurd personeel van circa f 21 miljoen en van de kosten voor uitbesteding van circa f 3 miljoen. De stijging in de uitbestedingskosten komt volledig voor rekening van de gestegen omzet. Datzelfde geldt voor het merendeel van kostenstijging van vast, tijdelijk en ingehuurd personeel. De stijging in de kostencategorie «vast, tijdelijk en ingehuurd personeel» hangt voorts samen met de in omvang toegevoegde indirecte activiteiten, zoals hiervoor toegelicht.

Materieel

De post materiële kosten omvat alle lopende exploitatielasten van de DGW&T. Een belangrijk deel van deze post wordt gevormd door exploitatiekosten binnen de hoofdcomponenten huisvesting (f 5,332 miljoen), transport (f 1,207 miljoen) en automatisering (f 4,027 miljoen). De kosten die in 1998 aan het ontwikkelen van IVIS zijn gemaakt, zijn ten dele afgedekt door onttrekkingen aan de voorziening productiemiddelen (f 1,3 miljoen). In andere kostenposten zijn enige meevallers geweest. Tevens is de voorziening groot onderhoud voor f 0,339 miljoen aangewend.

Rentelasten

De rentelasten bestaan uit de aan het ministerie van Financiën betaalde vergoeding voor de debetsaldi bij de Rijkshoofdboekhouding over het jaar 1998. Het rentepercentage dat in 1998 is gehanteerd, bedroeg 4,75 %. Deze rentelasten zijn veroorzaakt door het feit dat DGW&T in de loop van 1998 langdurig een negatief saldo heeft gehad op de rekening-courant verhouding.

Afschrijvingen

De afschrijvingen vinden lineair plaats tot een restwaarde. De afname van de afschrijvingskosten in 1998 ten opzichte van de begroting met f 1,033 miljoen is onder meer het gevolg van het achterblijven van investeringen (zie ook kasstroomoverzicht).

De afschrijvingen bedragen totaal f 5,767 miljoen en zijn als volgt te specificeren:

(bedragen x f 1 miljoen)

– Grond & Gebouwen	f 0,852
– Inventaris & Installaties	f 4,309
* automatiseringsmiddelen	
* transportmiddelen	
– Overige bedrijfsmiddelen	f 0,606
* inventaris	
* communicatiemiddelen	
* productie-ondersteunende middelen	
* bedrijfsondersteunende middelen	
Totaal van de afschrijvingen in 1998	f 5,767

Dotaties aan voorzieningen

De dotaties aan de voorzieningen bedragen f 2,609 miljoen. Hierin is een dotatie van f 0,300 miljoen begrepen aan de voorziening millennium. Deze laatste dotatie was in de ontwerpbegroting 1998 nog niet voorzien. Ten opzichte van de ontwerpbegroting 1998 is tevens de dotatie aan de voorziening groot onderhoud met ruim f 0,500 miljoen verhoogd in verband met een gewijzigde onderhoudsplanning.

Naast de dotaties is de voorziening dubieuze debiteuren voor f 0,860 vrijgevallen. De dotatie aan de voorzieningen in de staat van baten en lasten bedraagt derhalve f 1,749 miljoen (f 2,609 miljoen -/ f 0,860 miljoen).

Bijzondere lasten

Onder deze post zijn de lasten verantwoord die voortvloeien uit normale bedrijfsuitoefening uit voorgaande boekjaren.

Buitengewone lasten

Onder de post buitengewone lasten zijn de kosten verantwoord van SBK-regelingen en herplaatsers. DGW&T heeft in 1998 gemiddeld 2,4 vte'n herplaatsers gehad (en betaald). Daarnaast zijn SBK-kosten gemaakt.

De daling ten opzichte van de begroting is veroorzaakt doordat wachtgeldkosten als gevolg van reorganisaties vóór de totstandkoming van het agentschap niet ten laste van DGW&T komen, maar worden gedragen door het Kerndepartement.

Saldo van baten en lasten

Het saldo van baten en lasten zal overeenkomstig de besluitvorming in de bestuursraad van het agentschap DGW&T aan het agentschapsvermogen worden toegevoegd.

Opbouw van het kasstroomoverzicht voor het agentschap Dienst Gebouwen Werken en Terreinen (bedragen x f 1 miljoen)

	(1)	(2)	(3) = (2) - (1)
Omschrijving	Oorspronkelijk vastgestelde begroting 1998	Realisatie 1998	Verschil
Liquide middelen 1 januari 1998	6,3	1,2	- 5,1
1a. Saldo van baten en lasten Gecorrigeerd voor afschrijvingen/	3,9	1,2	- 2,7
1b. mutaties voorzieningen Gecorrigeerd voor mutaties in het	7,3	6,7	- 0,6
1c. werkkapitaal	10,0	2,0	- 8,0
-1. Kasstroom uit operationele activiteiten	21,2	9,9	- 11,3
2a. Investerings- uitgaven onroerende zaken	- 2,3	- 0,2	2,1
2b. Investerings- uitgaven overige kapitaalgoederen Gecorrigeerd voor des-	- 5,4	- 3,6	1,8
2c. investeringen	0,5	0,2	- 0,3
-2. Kasstroom uit investerings-activiteiten	- 7,2	- 3,6	3,6
3a. Opname leningen van moederdepartement	0,0	0,0	0,0
3b. Investeringsbijdrage departement	0,0	0,0	0,0
3c. Terugbetaling voorschot afnemers Defensie	- 20,0	- 0,4	19,6
-3. Netto kasstroom uit financierings-activiteiten	- 20,0	- 0,4	19,6
Liquide middelen 31 december 1998	0,3	7,1	6,8

III. TOELICHTING OP HET KASSTROOMOVERZICHT

Saldo van baten en lasten

Voor de verklaring van het saldo van baten en lasten wordt verwezen naar de toelichting op de resultatenrekening.

Afschrijvingen/mutaties voorzieningen

De afschrijvingen zijn f 1,1 miljoen lager dan begroot. De mutaties voorzieningen zijn f 0,5 miljoen hoger dan begroot. Voor de toelichting hiervoor wordt verwezen naar de toelichting op de staat van baten en lasten en op de balans.

Mutaties in het werkkapitaal

De mutatie in het werkkapitaal wordt veroorzaakt door diverse wijzigingen in standen van debiteuren, crediteuren resp. overlopende activa en passiva. De grote daling die in de ontwerpbegroting 1998 werd verwacht in de debiteurenstand van f 34 miljoen per ultimo 1996 (f 12 miljoen in 1997 en f 10 miljoen in 1998) heeft zich grotendeels in 1997 gemanifesteerd (f 15 miljoen). In 1998 is deze daling niet verder doorgezet.

Uitgaven onroerende zaken

De geplande nieuwbouw in Havelte heeft in 1998 geen doorgang gekregen, maar is doorgeschoven naar 1999.

Uitgaven roerende zaken

In 1998 is minder geïnvesteerd dan begroot. DGW&T heeft in verband met haar liquiditeitspositie in 1998 enige tijd een investeringsstop gekend, waardoor de investeringen zijn vertraagd en zijn doorgeschoven naar 1999.

Desinvesteringen

De desinvesteringen zijn vooraf moeilijk in te schatten. Bij de opstelling van de ontwerpbegroting werd van een te positieve schatting uitgegaan.

Verrekening voorschot

Geraamd was dat het voorschot van f 40 miljoen voor f 20 miljoen in zowel 1997 als 1998 zou worden terugbetaald. Het voorschot is echter reeds in 1997 voor f 32,2 miljoen terugbetaald. Het resterende voorschot van f 7,8 miljoen is in 1998 voor f 0,4 miljoen verrekend door de Koninklijke marechaussee. Het resterende voorschot is in 1998 niet afgelost (om liquiditeitsredenen) en zal naar verwachting in 1999 worden omgezet in een lening.

De balans van agentschap Dienst Gebouwen, Werken en Terreinen per 31 december 1998 (voor resultaatbestemming)

(bedragen x f 1 000,-)	Balans 31-12-1998	Balans 31-12-1997
Activa		
Immateriële activa	0	0
Materiële activa		
* grond en gebouwen	40 308	41 006
* installaties en inventarissen	11 724	13 122
* overige materiële vaste activa	1 844	1 869
Voorraden (onderhanden werk)	14 028	17 607
Debiteuren	22 905	18 573
Overlopende activa	8 930	2 614
Liquide middelen	7 114	1 177
Totaal activa	106 853	95 968
Passiva		
Agentschapsvermogen		
* algemene reserves	50 235	53 878
* bestemmingsreserves	3 758	1 637
* verplichte reserves	0	0
* saldo exploitatie boekjaar	1 217	- 1 522
Aflossings- en rentedragend vermogen	0	0
Voorzieningen	5 562	4 592
Voorschot afnemers defensie	7 383	7 783
Kort vreemd vermogen		
* crediteuren	5 252	10 080
* overlopende passiva	33 446	19 520
Totaal passiva	106 853	95 968

IV TOELICHTING OP DE BALANS

ACTIVA

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs verminderd met afschrijvingen. Afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire methode op basis van verwachte levensduur, waarbij rekening gehouden wordt met eventuele restwaarde. De activeringsgrens bedraagt f 1 000,-.

Grond en gebouwen

Waardering van de gebouwen en verhardingen heeft plaatsgevonden op basis van uitgevoerde taxaties door beëdigde taxateurs, waarbij de herbouwwaarde is vastgesteld. Deze – actuele – herbouwwaarde is door middel van indexering aan de hand van bouwkostenindexcijfers herleid tot waarden op basis van historische kostprijzen in het stichtingsjaar van elk van de gebouwen. De waardering van de terreinen heeft plaatsgevonden tegen de verkoopwaarde op 1 januari 1996, gelet op het feit dat de historische uitgaafprijzen in veel gevallen niet te achterhalen zijn.

Installaties en inventarissen

Deze post bestaat uit automatiseringsmiddelen, i.c. de hardware en randapparatuur van de computers welke bij de DGW&T in gebruik zijn, alsmede uit de standaard bijgeleverde standaard (besturings) software. Activering van aangeschafte en ontwikkelde software ten behoeve van de dienstverlening van de DGW&T vindt niet plaats. Tot deze post worden tevens de transportmiddelen gerekend, waaronder: dienstpersonenauto's, servicewagens, terreinwagens.

Overige materiële vaste activa

De post «overige materiële vaste activa» bestaat uit de categorieën: communicatiemiddelen, inventaris, bedrijfsondersteunende- en productie ondersteunende middelen.

De ontwikkelingen met betrekking tot de materiële vaste activa worden in de onderstaande verloopstaat nader toegelicht (bedragen x f 1 000,-):

	Automatiserings- middelen	Transport- middelen	Grond en gebouwen	Overige mater. vaste activa	Totaal
boekwaarde per 31 december 1997	9 115	4 007	41 006	1 869	55 997
investerings 1998	2 437	625	154	598	3 814
boekwaarde van afstotingen	3	148	0	17	168
afschrijvingen 1998	3 572	737	852	606	5 767
boekwaarde per 31 december 1998	7 977	3 747	40 308	1 844	53 876

VLOTTENDE ACTIVA

Voorraden – onderhanden werk

Het onderhanden werk omvat de lopende projecten binnen de product-groep Ingenieursdiensten. Het onderhanden werk wordt gewaardeerd op basis van directe uren maal kostprijs, vermeerderd met uitbestedingskosten.

Debiteuren

De post «Debiteuren» wordt gewaardeerd tegen nominale waarde, met vermindering van een bedrag van f 0,798 miljoen vanwege vermoedelijke oninbaarheid.

Overlopende activa

De post «overlopende activa» omvat de volgende posten (x f 1000,-):

vooruitbetaalde bedragen	470
nog te ontvangen bedragen	8 405
te ontvangen goederen/diensten	55
totaal	8 930

Liquide middelen

De post liquide middelen bestaat uit de volgende componenten (x f 1000,-):

gelden in rekening courant bij ministerie van Financiën	7 242
gelden te verrekenen met regionale directies	- 137
kruisposten	- 4
gelden in kas	13
totaal	7 114

De liquide middelen in rekening-courant bij het ministerie van Financiën bedragen ultimo 1998 f 7,242 miljoen. Door Financiën is een saldo-bevestiging verstrekt van f 19,285 miljoen. Na het verstrekken van deze saldobestemming zijn door Financiën echter nog de salarissen van december 1998 verrekend, met een valutadatum in 1998.

PASSIVA

Agentschapsvermogen

De post «agentschapsvermogen» geeft in totaliteit het saldo weer van de bezittingen en schulden van de DGW&T. Het «saldo exploitatie boekjaar» geeft het resultaat weer over het boekjaar 1998. Na goedkeuring door de Staten Generaal van de departementale verantwoording van het ministerie van Defensie wordt de bestemming van het resultaat in de administratie en de beginbalans van het jaar 1999 verwerkt.

Algemene reserves

(bedragen x f 1 000,-)

Stand algemene reserves per 31 december 1997	53 878
bij: saldo exploitatie boekjaar 1997	- 1 522
af: toevoeging aan bestemmingsreserves	2 121
Stand algemene reserves per 31 december 1998	50 235

De opbouw van de bestemmingsreserve is als volgt:

(bedragen x f 1 000,-)

Stand bestemmingsreserve 31 december 1997	1 637
bij: toevoegingen a.g.v.	
– afschrijvingen	5 767
– desinvesteringen	168
af: onttrekkingen a.g.v.	
– investeringen	3 814
Stand bestemmingsreserve 31 december 1998	3 758

Voorzieningen

In onderstaand overzicht is een specificatie van de voorzieningen weergegeven.

Bedragen x f 1 000,-	Balans 1 januari 1998	Dotaties 1998	Onttrekkingen 1998	Balans 31 december 1998
Voorziening:				
Groot onderhoud	1 212	1 039	339	1 912
Productiemiddelen	1 300	0	1 300	0
Garantieverbindingen	260	490	0	750
Contractrisico's	320	180	0	500
Millenium problematiek	300	300	0	600
Wachtgelduitkeringen	1 000	500	0	1 500
Assurantie eigen risico	200	100	0	300
Totaal	4 592	2 609	1 639	5 562

Algemeen

De post «dotaties voorzieningen» in de specificatie van baten en lasten bevat bovenstaand saldo van dotaties in 1998 alsmede een bedrag van f 0,860 miljoen als vrijval van de voorziening debiteuren vanwege de vermoedelijke oninbaarheid.

Voorziening «Groot Onderhoud» en voorziening «Productiemiddelen»

Deze voorzieningen worden gevormd respectievelijk ter egalisatie van kosten voor het planmatig onderhoud aan gebouwen in economisch eigendom en de aanschaf-, ontwikkel- en ingebruikstellingskosten van de productiemiddelen van de DGW&T zoals de informatie- en automatiseringssystemen, voor zover het hier geen hardware betreft. De jaarlijkse mutaties zijn gebaseerd op een onderhoudsplan resp. automatiseringsplan. In 1998 heeft een onttrekking plaatsgehad ten behoeve van het Integraal Vastgoed Informatie Systeem (IVIS). Het IVIS-project is uit de ontwikkelfase en bevindt zich thans in de implementatiefase. De voorziening productiemiddelen is derhalve geheel aangewend. Omdat nog geen nieuwe bijzondere ontwikkel- en ingebruikstellingskosten voor informatiesystemen voor de komende periode voorzien zijn, is in 1998 geen dotatie gepleegd.

Voorziening «Garantieverbindingen»

De voorziening «Garantieverbindingen» betreft een voorziening ter dekking van aansprakelijkheidsrisico's met inbegrip van beroepsaansprakelijkheid.

Ten laste van het resultaat over 1998 wordt een voorziening «garantieverbindingen» opgenomen uit hoofde van dienstenaansprakelijkheid. Krachtens de Regeling van de Verhouding tussen Opdrachtgever en adviserend Ingenieursbureau (RVOI) is de DGW&T in bepaalde gevallen aansprakelijk te stellen tot de hoogte van het honorarium. Evenals bij

vergelijkbare organisaties is de omvang van de dotatie aan deze voorziening bepaald op basis van 0,09 % van de *netto omzet*. Daarnaast is een incidentele dotatie aan deze voorziening gepleegd van f 0,350 miljoen, in verband met een rond de jaarafsluiting ontvangen schadeclaim van een klant.

Voorziening «Contractrisico's»

De voorziening «contractrisico's» wordt opgenomen ter dekking van risico's welke de DGW&T loopt in situaties waarbij de DGW&T contracten afsluit ten behoeve van derden. Voor dergelijke risico's heeft de DGW&T geen verzekering afgesloten. Dotaties aan de voorziening vinden binnen de DGW&T centraal plaats op basis van de dynamische methode.

Voorziening «Millenniumproblematiek»

De voorziening «millenniumproblematiek» is opgenomen ter egalisatie van kosten samenhangend met het millenniumprobleem. Er wordt rekening gehouden met een kostenpost van f 1 miljoen ter oplossing van het millenniumprobleem bij de DGW&T. Hiervoor wordt over een periode van drie jaar een voorziening gevormd.

Voorziening «Wachtgelduitkeringen»

De voorziening voor «wachtgelduitkeringen» dient ter dekking van de verplichtingen voortvloeiend uit wachtgeld aanspraken van voormalige medewerkers. (Buitengewone) lasten, zoals kosten wachtgeld, VUT en herplaatsers, die zijn ontstaan vanaf 1998 en voortvloeien uit maatregelen genomen na de totstandkoming van het agentschap, komen voor rekening van de DGW&T. Aan deze voorziening zijn in 1998 geen onttrekkingen gedaan, omdat de wachtgeldlasten zich niet in 1998 hebben gemanifesteerd. In de komende jaren kunnen deze wel tot uitdrukking komen.

Voorziening «Assurantie eigen risico»

De voorziening «Assurantie eigen risico» wordt opgenomen ter dekking van risico's welke de DGW&T loopt in situaties waarbij de DGW&T geen verzekering heeft afgesloten, zoals de opstallen. Dotaties aan de voorziening vinden binnen de DGW&T centraal plaats op basis van geschatte te betalen premies.

Naast de post «voorzieningen» aan de passiefzijde van de balans, is een voorziening gevormd vanwege vermoedelijke oninbaarheid van uitstaande vorderingen. Met deze voorziening is rekening gehouden bij de balanspost «debiteuren» aan de actiefzijde.

Voorschot afnemers defensie

Deze post betreft een door de krijgsmacht delen aan het agentschap ter beschikking gesteld voorschot. Het restant heeft nog betrekking op alle krijgsmacht delen, met uitzondering van de Koninklijke marechaussee. In 1999 zal dit voorschot naar verwachting worden omgezet in een lening.

Kort vreemd vermogen

Crediteuren

De post «crediteuren» wordt gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende passiva

De post «overlopende passiva» omvat de volgende posten (x f 1000,-):

– de met betrekking tot het jaar 1998 te betalen bedragen	13 981
– de te betalen vakantiegelden	4 061
– de te betalen gelden in het kader van de interimuitkering ziektekosten	1 194
– de te betalen bindingspremies	27
– diverse betalingen onderweg	29
– vooruit ontvangen bedragen	450
– verschillenrekening	– 29
– overlopende termijnen*	13 733
TOTAAL	33 446

* Het saldo van de rekeningen «termijnen ingenieursdiensten» en «gerealiseerde omzet termijnen ingenieursdiensten» is gelijk aan het bedrag dat door de DGW&T aan de krijgsmacht-delen als voorschot op de omzet uit ingenieursdiensten is gefactureerd, waarover nog geen opleveringsverklaring c.q. eindafrekening van de zijde van de krijgsmacht-delen is ontvangen.

BIJLAGE BIJ DE ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Nadere toelichting bij de gerealiseerde bijdragen aan en inzet bij vredesoperaties

In het onderstaande wordt een nadere uiteenzetting gegeven van de wijze en mate van inzet bij de verschillende vredesoperaties. Per operatie worden de aan de operatie ten grondslag liggende internationale afspraken over taken aangegeven, waarna nader inzicht wordt gegeven in de voor die taken ingezette middelen.

De SFOR-operatie

Naar aanleiding van VNVR-resolutie 1031 d.d. 19 december 1996 heeft de NAR ingestemd met de SFOR-missie van 26 december 1996 t/m 20 juni 1998. Inmiddels heeft de NAR ook zijn goedkeuring uitgesproken naar aanleiding van VNVR-resolutie 1174 d.d. 15 juni 1998 met de verlenging van de SFOR-missie vanaf 20 juni 1998 (OP JOINT FORGE). Het mandaat geldt 12 maanden. Belangrijk is dat niet meer wordt gesproken over een «end date» maar over een «end state». Zesmaandelijks zal SACEUR de NAR informeren over de missie en aanbevelingen doen over mogelijke troepenreducties («Sixth months» Review / Transition Strategy»).

De missie van SFOR:

Het bijdragen aan de implementatie van de Dayton-akkoorden door het realiseren van een zodanig veilige omgeving dat de verdere wederopbouw van Bosnië-Herzegowina kan worden voortgezet zonder de aanwezigheid van door Navo geleide troepen. Dit moment zal zijn bereikt als de partijen in Bosnië-Herzegowina de militaire afspraken van de Dayton-akkoorden naleven, afzien van het gebruik van geweld en illegale militaire acties en de voorwaarden zijn geschapen voor de wederopbouw van het land, zoals een functionerend bestuursapparaat.

De taken van SFOR:

De belangrijkste primaire taken van SFOR zijn:

- Het door militaire presentie voorkomen en zonedig met geweld afdwingen van een hervatting van vijandelijkheden.
- Toezien op en indien nodig afdwingen van naleving van de militaire afspraken uit de Dayton-akkoorden.
- Bijdragen aan een veilige omgeving, waarin organisaties in staat worden gesteld de civiele aspecten van de Dayton-akkoorden te implementeren.
- Garanderen van de veiligheid en bewegingsvrijheid van de eigen eenheden.

Voorts verricht SFOR een aantal secundaire – ondersteunende – taken zoals het onderhouden van relaties met de Hoge Vertegenwoordiger, het coördineren en harmoniseren van militaire plannen met die van civiele organisaties en het – *voor zover mogelijk* – met SFOR-middelen ondersteunen van de organisatie van de Hoge Vertegenwoordiger en andere belangrijke organisaties in Bosnië-Herzegowina zoals UNMiBH, UNIPTF, UNHCR, OVSE en ECMM.

De ingezette middelen:

Voor de SFOR-operatie heeft SACEUR, door middel van een «troop to task analysis», vastgesteld hoeveel en welke middelen nodig zijn om bovengenoemde taken uit te kunnen voeren teneinde de «end state» te bereiken.

Deze behoefte aan personele en materiële middelen is, door middel van een «Statement of Requirement» (SOR) voorgelegd aan die landen die zich in beginsel bereid toonden een bijdrage aan SFOR te blijven leveren. De uiteindelijke bijdrage is in onderling overleg met aan SFOR deelnemende landen en de staf van SACEUR tijdens een zogenaamd «force-generation» proces vastgesteld.

Deelname aan SFOR te land:

Te land neemt Nederland deel met een gemechaniseerd bataljon (inclusief tanks en rupsvoertuigen). Nederland neemt de logistieke ondersteuning voor eigen rekening. Naast de organieke logistieke ondersteuning van het bataljon en verschillende kleinere eenheden is ook de Koninklijke marechaussee en – als onderdeel van het bataljon – een adequate geneeskundige eenheid uitgezonden.

Om een goede informatievoorziening te waarborgen ten behoeve van de ambtelijke en militaire top van het ministerie van Defensie en van het parlement, is aan de uit te zenden Nederlandse SFOR-eenheden tevens een contingentscommando toegevoegd.

Naast de feitelijke inzet in Bosnië-Herzegovina heeft Nederland ten behoeve van de reserve-eenheden van SFOR een mariniersbataljon, een mortiercompagnie van het Korps Mariniers, een mortier opsporingsradar batterij en een Heavy Equipment Transport peloton van de Koninklijke landmacht aan SFOR aangeboden.

Luchtoperaties SFOR:

Met 127 militairen, twee Apaches en acht F-16 jachtvliegtuigen, waarvan drie voor fotoverkenningvluchten, levert de Koninklijke luchtmacht ondersteuning aan de internationale strijdkrachten die deel uitmaken van SFOR. Het F-16 detachement opereert vanuit Italië, in samenwerking met België. Het Apache detachement is onder bevel gesteld van de Amerikaanse commandant 4th Aviation Brigade.

Voorts levert de Koninklijke luchtmacht personeel voor hoofdkwartieren en ondersteuning van de aansturing van de vliegoperaties boven Bosnië. Ter ondersteuning van SFOR zijn vliegtuigen aangeboden voor «air-to-air-refueling» (AAR), medische evacuatievluchten en luchttransport. Deze vliegtuigen opereren vanuit Nederland.

Maritieme operaties SFOR:

De Koninklijke marine levert een bijdrage aan STANAVFORMED met 162 personen en een fregat. Tevens voert een maritiem patrouille vliegtuig (MPA) op ad hoc basis vluchten uit.

Overzicht SFOR-operatie

In de periode van 1 januari 1998 tot 1 januari 1999 heeft Nederland aan de SFOR-operatie deelgenomen met de volgende middelen:

Eenheid	Personele inzet	Inzet Groot Materieel
Gemechaniseerd bataljon (inclusief logistiek en genie en vanaf 29 mei CRC-detachement)	1 053 personen	tot mei 12, vanaf mei 8 Leopard-tanks, 64 YPR-rupsvoertuigen en 327 overige voertuigen
contco (incl. Kmar en NSE)	86 personen	
mortieropsporingsradareenheid (tot 22 mei)	31 personen	5 voertuigen, 3 x MOR
verbindingseenheid (EOV) (tot 1 feb '98)	34 personen	5 voertuigen, 4 x FUCHS
verbindingseenheid (EOV) (vanaf 1 sep '98)	15 personen	8 voertuigen
peloton mariniers (tot 29 mei; daarna deze taak – crowd and riot control – overgenomen door de KL)	44 personen	5 YPR-rupsvoertuigen; 10 overige voertuigen 10 BV's ter beschikking van mechat
detachement jachtvliegtuigen Villafranca	tot 20-06-98 140 personen; vanaf 20-06-98 120 personen	– 8 F-16's permanent, – 8 F-16's tijdelijke versterking in verband met de dreiging Kosovo 13-10-98 tot 09-11-98; hierna op afroep (2x48u) in NL.
Apache detachement (vanaf 16 juni) luchttransportcapaciteit/AAR	7 personen 14 personen	2 AH-64 Apache-helicopters 1 Fokker 60, 1 KDC 10, 1 C-130 (gestationeerd in Nederland)
EOD/OGRV-teams	10 personen	
Personeel voor SFOR-hoofdkwartieren	149 personen	
maritiem patrouillevliegtuig Sigonella	20 personen	1 Orion P3-C
OGRV bewakingspeloton (ongeveer 2 maanden per jaar)	39 personen	
bijdrage aan STANAVFORMED	162 personen	1 fregat

Door de verschillende eenheden uitgevoerde activiteiten:

Eenheid	Activiteiten
gemechaniseerd bataljon (inclusief logistiek en genie)	patrouilles cfm. operatie-order mechat – in gebieden met militaire «sites» – in gebieden zonder zulke «sites» – in gebieden met «spanningshaarden» totaal: 3 565 162 inspecties (weaponsites en cantonnementen) vernietigde munitie en explosieven: o.a. 640 mortiergranaten, 60 artilleriegranaten, 700 mijnen, 600 handgranaten 27 civiel-militaire samenwerkingsprojecten in de RS 30 civiel-militaire samenwerkingsprojecten in MKF
CRC-detachement (als onderdeel van het mechat; vanaf 29 mei)	uitvoeren «crowd and riot control» ter ondersteuning mechat
contco	informatievoorziening ten behoeve van de Chef Defensiestaf
mortieropsporingsradareenheid (tot 22 mei)	op continu basis detecteren van artillerie- en mortiervuur
verbindingseenheid (tot 1 februari en vanaf 1 september)	interceptie en plaatsbepaling berichtenverkeer op continu basis
peloton mariniers (tot 29 mei)	uitvoeren «crowd and riot control» ter ondersteuning mechat
detachement jachtvliegtuigen Villafranca	884 operationele F-16 vluchten (1927 uren) waarvan 326 fotoverkenningsvluchten (638 uren). (incl. Kosovo)

Eenheid	Activiteiten
Apache detachement (vanaf 16 juni)	70 familiarisatie/oefenvluchten (127 uren), 143 operationele vluchten (264 uren)
luchttransportcapaciteit	47 AAR-vluchten (330,4 uren), 9 patiëntenevacuaties (52 uren), 3 vrachttransportvluchten (17 uren)
maritiem patrouillevliegtuig Sigonella	50,2 vlieguren operationele vluchten; 182,4 uren ten behoeve van overige operaties (onder andere oefeningen)
Augmentees/liaison	ondersteuning hoofdkwartieren
EOD/OGRV-teams	EOD- werkzaamheden ter ondersteuning mechbat
OGRV bewakingspeloton	Bewaken materiaal tijdens rotatie (gedurende ongeveer 2 maanden per jaar)
fregat in STANAVFORMED	bewaken VN-resoluties met betrekking tot het handelsembargo; - aanhouden schepen; - houden van inspecties.

Nederlandse bijdrage ten behoeve van de operatie in Kosovo

Begin oktober 1998 bereikte de heer Holbrooke een akkoord met de FRY over het stoppen van de vijandelijkheden in Kosovo en het gedeeltelijk terugtrekken van de Servische leger- en politie-eenheden volgens VNVR resolutie 1199. Ook werd overeenstemming bereikt over toezicht door de internationale gemeenschap op de naleving van de akkoorden. Overeengekomen werd twee verificatiemissies in te stellen: een OVSE-verificatiemissie die toezicht zou houden op de grond en een NAVO-verificatiemissie die vanuit de lucht zou toezien op de naleving van de akkoorden. Beide missies zijn bekrachtigd door VNVR-resolutie 1203.

De FRY heeft zich garant gesteld voor de veiligheid van de OVSE-verificateurs in Kosovo. Ondanks deze toezegging heeft de NAVO, als extra veiligheidsmaatregel, een in Macedonië gelegerde Extraction Force opgericht die in een aantal gevallen de OVSE-verificateurs kan bijstaan.

Defensie levert een bijdrage aan de Extraction Force en de NAVO-luchtverificatiemissie. Het ministerie van Buitenlandse Zaken levert een bijdrage aan de OVSE-verificatiemissie.

Extraction Force

Op 15 december 1998 is de «Extraction Force» Tier-1 (EF) van de NAVO voor de OVSE Kosovo Verificatie Missie (OVSE-KVM) operationeel gesteld. De taak van de NAVO EF is om vanuit FYROM steun te verlenen aan en/of het uitvoeren van een snelle extractie van OVSE-KVM personeel en personen met een speciale status uit Kosovo. Hierbij dient een minimum aan troepen en geweld gebruikt te worden. De operatie Joint Guarantor is gebaseerd op Resolutie 1203 van de VN-Veiligheidsraad en wordt geleid door Saceur. Namens Saceur treedt Frankrijk op als lead nation. De Nederlandse eenheden staan onder bevel van de Franse commandant van de EF in Kumanovo. Nederland neemt voorlopig voor een periode van één jaar (gelijk aan de duur van het mandaat van de OVSE KVM) deel aan de EF.

Bijdrage Koninklijke Landmacht

De KL-bijdrage bestaat uit:

- a. een «dual capable» luchtmobiele compagnie, uitgerust met pantserpersoneelsvoertuigen YPR-765 met 25 mm kanon. De luchtmobiele compagnie is versterkt met een pantsergeniesectie; de luchtmobiele compagnie lost met ingang van juni 1999 een Britse eenheid van ongeveer gelijke samenstelling af en wordt op haar beurt, bij eventuele verlenging van de missie, na 6 maanden weer door een Britse eenheid afgelost.
- b. een genieconstructiedetachement voor een initiële opbouwperiode van in beginsel 4 maanden.
- c. een geneeskundig afvoerdetachement t.b.v. de geneeskundige eenheid van de EF.
- d. commandant en personeel voor het National Support Element (NSE).
- e. stafpersoneel verbonden aan HQ-EF.

Bijdrage Koninklijke Luchtmacht

De Klu-bijdrage bestaat uit:

- a. een helikopterdetachement uitgerust met 3 Chinook helikopters. Hiervan zijn er in beginsel twee bestemd voor operationele inzet en één als reserve.
- b. personeel voor het National Support Element (NSE).
- c. stafpersoneel verbonden aan HQ-EF.

Bijdrage Koninklijke Marechaussee

De KMar-bijdrage bestaat uit personeel ten behoeve van militaire politietaken voor de eenheid.

NAVO luchtverificatiemissie

De NAVO-luchtverificatiemissie is vanaf november 1998 operationeel. De missie houdt vanuit de lucht toezicht op de naleving van VNVR resolutie 1199. De NAVO gebruikt hiervoor zowel bemande als onbemande vliegtuigen. De Servische autoriteiten garanderen de veiligheid van de NAVO-vliegtuigen en hun bemanningen. Hiervoor zijn afspraken gemaakt over het deactiveren van de Servische luchtafweer en een plaatselijk vliegverbod voor Servische gevechtsvliegtuigen tijdens de NAVO-vluchten.

Nederland neemt aan de operatie deel met een aangepaste Orion van de Koninklijke marine. Dit vliegtuig zal aan de missie deelnemen met ingang van begin februari 1999. Het toestel wordt aangestuurd door het CAOC in Vicenza en zal opereren vanaf de Italiaanse Naval Airbase te Sigonella. In de periode van 15 december 1998 tot 1 januari 1999 heeft Nederland deelgenomen aan deze missie met de volgende middelen :

Eenheid	Personele inzet	Inzet Groot Materieel
genieconstructiedetachement	85	6 grondverzetmachines 42 overige voertuigen
kwartiermakers helikopterdetachement van 14 tot 22 december	33	
national support element	30	9 voertuigen

Eenheid	Personele inzet	Inzet Groot Materieel
personeel ten behoeve van HQ Extraction Force (inclusief geneeskundig afvoerdetachment)	27	3 ziekenauto's

Eenheid	Activiteiten
genieconstructiedetachment (gepland tot april '99)	bouwen van infrastructuur op en rond de internationale compound te Petrovac
kwartiermakers helikopterdetachment	voorbereidingen treffen voor de komst van de Chinooks
national support element	ondersteuning van het NL-personeel in Macedonië
personeel ten behoeve van HQ Extraction Force	ondersteuning van de Extraction Force

UNFICYP (United Nations Peace-keeping FORCE in CYPRUS)

UNFICYP is op 4 maart 1964 door de VN-veiligheidsraad met resolutie 186 ingesteld. Sinds 1974 houdt UNFICYP toezicht op de naleving van het bestand tussen de strijdkrachten van het Grieks-Cypriotische en Turks-Cypriotische deel van het eiland.

De missie van UNFICYP

UNFICYP ziet toe op de handhaving van de bufferzone tussen enerzijds de Cyprus National Guard en anderzijds de Turkse en Turks-Cypriotische strijdkrachten. Het mandaat voor UNFICYP wordt steeds voor een half jaar verlengd, in afwachting van een politieke oplossing voor het probleem.

De Nederlandse bijdrage

De Nederlandse bijdrage bestaat uit een detachmentement van 100 militairen van de Koninklijke Landmacht en 3 militairen van de Koninklijke Marechaussee. De Marechaussees maken deel uit van de UNFICYP Force MP. Daarnaast vervullen zij nationale politietaken. Het detachmentement van de Koninklijke landmacht maakt deel uit van het Britse UNFICYP Roulement Regiment (URR) (2 pelotons) en de Force Reserve van UNFICYP (1 peloton). De Nederlandse bijdrage wordt geleverd vanaf 8 juni 1998 voor een periode van in beginsel 3 jaar.

Eenheid	Activiteiten (24-uurs dienst)
«Falcon»-peloton en «Liri»-peloton ten behoeve van URR	beveiligen niemandsland (cease fire line): – posten op waarnemingstoren, – patrouillegang, – optreden als quick reaction force
«MFR»-peloton	– bewaking/beveiliging op de UNPA – uitvoeren van patrouilleversterkingsopdrachten – eventueel optreden als crowd control unit

Overzicht overige operaties

Hieronder volgt een overzicht van de kleinere operaties. Gezien de – relatief – geringe uitgaven behorende bij deze operaties, zijn deze niet verbijzonderd. Met uitzondering van de MIF (1 x fregat) is bij deze operaties geen sprake van de inzet van groot materieel.

Operatie	Personele bijdrage
UNIPTF	55
ECMM	18
EU KDOM	1
UNTSO	12
CMATS	2
MIF (van 28 februari tot 29 mei)	163
MAPE	8
OVSE	4
UNDP/CMAC	3
BHMAC	8 (vanaf eind december: 1)
humanitaire operatie te Honduras (5–23 november)	363
humanitaire operatie te Afghanistan (5 juni–3 juli)	5

UNIPTF (United Nations Police Task Force). Het UNIPTF-personeel, waaronder de Nederlandse marechaussees, heeft tot taak het observeren, inspecteren, begeleiden en rapporteren over alle activiteiten op het gebied van wetshandhaving, met inbegrip van de justitiële organisatie, structuur en procedures, alsmede het observeren, adviseren en trainen van Bosnisch politiepersoneel.

ECMM (European Community Monitor Mission). Deze waarnemersmissie richt zich onder meer op overleg met lokale civiele, kerkelijke en militaire autoriteiten over gevangenenruil, uitwisseling van gesneuvelde militairen, gezinsherenigingen, voedseldistributie, terugkeer vluchtelingen, ontheemden en evacuées en herhuisvesting. Het missiegebied van de ECMM strekt zich naast Bosnië-Herzegowina uit over Servië, Kroatië, Montenegro, Kosovo en Albanië. De door de ECCM-monitors verzamelde informatie wordt niet alleen aan de hoofdsteden van de EU maar ook aan andere internationale organisaties die in die regio werkzaam zijn, bekend gesteld. Uitgezonden militairen behoren tot de Koninklijke landmacht, doch vanaf 1 januari 1999 zenden alle krijgsmachtdelen militairen uit.

EU KDOM (European Union Kosovo Diplomatic Observer Mission). Deze missie neemt namens de Europese Unie waar in Kosovo. De KL levert één waarnemer aan deze missie.

UNTSO (United Nations Truce Supervision Organisation). In deze missie houden militaire waarnemers toezicht op de bestandslijnen tussen Israël en haar buurlanden. De UNTSO-waarnemers staan op de Golanhoogte onder operationeel commando van UNDOF en in Zuid-Libanon van UNIFIL. Ten behoeve van UNTSO leveren de Koninklijke landmacht, de Koninklijke luchtmacht en de Koninklijke marine militaire waarnemers.

CMATS (Central Mine Action Training School). Sedert september 1997 geven twee mijnenruiminstructeurs instructie aan CMATS. CMATS is een school in Angola waar ontminningsinstructie wordt gegeven.

MIF (Multinationale Implementation Force in de Perzische Golf). In het kader van het toezicht op de naleving van het handelsembargo tegen Irak (VN-resolutie 665) heeft de Koninklijke marine vanaf 28 februari jl. tot 31 mei 1998 een bijdrage geleverd aan de MIF-operatie in de Perzische golf. De bijdrage bestaat uit een M-fregat en een P3C-Orion. Zolang het

handelsembargo geldt zal de Koninklijke marine 3 maanden per jaar deelnemen.

MAPE (Multinational Advisory Police Element). De taak van het MAPE is het opzetten en toezien op de wederopbouw van het politie-apparaat in Albanië. De Koninklijke marechaussee draagt aan deze operatie bij met personeel dat adviseert en instructie geeft.

OVSE (Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa).

- a. De Koninklijke landmacht en de Koninklijke luchtmacht zijn afwisselend in Moldavië vertegenwoordigd met één officier die als taak heeft «het inventariseren van de militaire situatie en het faciliteren en stimuleren van onderhandelingen.»
- b. Alle krijgsmachtdelen zijn in Albanië vertegenwoordigd in verband met de spanningen in Kosovo. Zij zijn belast met stafwerkzaamheden ten behoeve van de Head of Mission OVSE Albanië of worden ingezet als waarnemer aan de grens tussen Albanië en Kosovo.

UNDP/CMAC (Cambodian Mine Action Centre). CMAC-personeel adviseert en instrueert lokaal personeel in Cambodja met betrekking tot het ruimen van mijnen en explosieven. Met ingang van april a.s. draagt de Koninklijke landmacht met drie mijnenruimdeskundigen bij aan deze operatie.

BHMAC (Bosnia Herzegovina Mine Action Centre). Nederland draagt sinds 21 september 1997 bij met een wisselend aantal ontminningsinstructeurs, supervisors en stafleden. Naast het geven van ontminningsinstructie aan lokaalpersoneel leveren zij stafadviezen. Ook hebben 2 supervisors toezicht gehouden op het daadwerkelijk ruimen van mijnen door de door Nederland opgeleide pelotons. In verband met de verminderde behoefte aan instructeurs en supervisors draagt Nederland sinds 1 januari 1999 bij met een technical advisor.

Honduras. Op verzoek van BuZa/OS zijn het noodhulpverkenningsteam en een compagnie mariniers uitgezonden in verband met de orkaan Mitch. Doel van de uitzending was boten beschikbaar te stellen voor het evacueren en transport van reddingswerkers en materieel. Ten behoeve van deze operatie zijn het Noodhulpverkenningsteam en 2 infanterie compagnieën van het Korps Mariniers ingezet, alsmede de Hr. Ms. Pelikaan en Willem van der Zaan.

Afghanistan. Op verzoek van BuZa/OS heeft de Koninklijke luchtmacht een team uitgezonden in verband met de aardbevingsramp in Afghanistan. Het team is betrokken bij de logistieke coördinatie met betrekking tot de inzet van helikopters in het gebied.

Afkortingenlijst

A&O	Arbeidsmarkt- en Opleidingsfonds voor de overheid
AAW	Algemene Arbeidsongeschiktheidswet
ABP	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
ALVD	Actieve Luchtverdediging
AMRAAM	Advanced Medium Range Air tot Air Missiles
AO	Administratieve organisatie
AOCS	Air Operations Control Station
APAR	Active Phased Array Radar
APB	Activiteiten Plan en Begroting
ATTS	Advanced Trauma Training System
AWACS	Airborne Early Warning and Control System
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
AZU	Academisch Ziekenhuis Utrecht
BBE	Bijzondere bijstandseenheid
BBT	Beroeps bepaalde tijd
BDL	Bevelhebber der Luchtstrijdkrachten
BDOS	Boven de Organieke Sterkte
BDZ	Bevelhebber der Zeestrijdkrachten
BIMS	Bureau Internationale Militaire Sportwedstrijden
BLS	(Overige eenheden) Bevelhebber der Landstrijdkrachten
BNMO	Bond Nederlandse Militaire Oorlogsslachtoffers
BOT	Beroeps onbepaalde tijd
BP	Burgerpersoneel
BSOA	Beleidsvoorbereiding, Specialistische Onderzoeken en Adviezen
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
CABIS	Centrum voor Advisering en Informatietechnologie Services
CDPO	Centrale Dienst Personeel en Organisatie
CDS	Combat Direction System
CEPMA	Central Europe Pipeline Management Agency
CMH	Centraal Militair Hospitaal
CO	Centrale organisatie
CODEMA	Commissie ontwikkeling defensiematerieel
COKL	Commando Opleidingen
CTL	Commando Tactische Luchtmacht
CUP	Capability Upkeep Program
CZMCARIB	Commandant der Zeemacht in het Caribisch gebied
CZMKMARN	Commandant van het Korps Mariniers
CZMNED	Commandant der Zeemacht in Nederland
DARIC	Defensie Archieven, Registratie- en Informatiecentrum
DC	Directie Control
DDI	Developing defence industries
DEB	Directie Economisch Beheer
DELM	Depot Elektrisch Materieel
DGV	Diensten voor Geestelijke Verzorging
DGW&T	Dienst Gebouwen Werken en Terreinen
Dico	Defensie Interservice Commando
DM	Directie Materieel
DMC	Defensie Materieel Codificatiecentrum
DMP	Dienst Militaire Pensioenen
DMVS	Depot Mechanisch Vliegtuigmaterieel en Straalmotoren
DOE	Decentrale Ondersteunende Eenheden
DP	Directie Personeel
DPM	Defensie Planningsmemorandum
DPO	Defensie Pijpleiding Organisatie
DTO	Defensie Telematica Organisatie

DSP	Defensie Strategisch Plan
DVVO	Defensie Verkeers- en Vervoersorganisatie
DWS	Defensie-organisatie voor Werving en Selectie
ENJJPT	Euro Nato Joint Jet Pilot Training
EOV	Elektronische Oorlogvoering
FMS	Foreign Military Sales
GGW	Grond-lucht Geleide Wapens
GVKKA	Geïntegreerde Verplichting-, Kas- en Kosten- administratie
HAWK	Homing All the Way Killer
HGIS	Homogene Groep Internationale Samenwerking
HKKLu	Hoofdkwartier Koninklijke luchtmacht
HOBKL	Hoger Onderhoudsbedrijf Koninklijke landmacht
HOM	Humanitair Ontmijnen
HSA	Holland Signaal Apparaat
IBIS	Individueel Budget Informatiesysteem
IBO	Interdepartementaal Beleidsonderzoek
ICODO	Coördinatie-orgaan Dienstverlening Oorlogsgetroffenen
ICT	Informatie-Communicatie-Technologie
IDL	Instituut Defensie Leergangen
IGK	Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht
IP/AO	Invaliditeitspensioenen en arbeidsongeschiktheid
IRLLGW	Infra Rood Lucht Lucht Geleide Wapens
IT	Informatie-technologie
IVZ	Integrale Veiligheidszorg
KD	Kerndepartement
KIM	Koninklijk Instituut voor de Marine
KL	Koninklijke landmacht
KLIM	Koninklijke landmacht Implementatie Middenlaag
KLPD	Korps Landelijke Politiediensten
KLu	Koninklijke luchtmacht
KLUIM	Koninklijke luchtmacht Implementatie Middenlaag
KM	Koninklijke marine
KMA	Koninklijke Militaire Academie
KMar	Koninklijke marechaussee
KMARIM	Koninklijke marechaussee Implementatie Middenlaag
KMSL	Koninklijke Militaire School Luchtmacht
LAMS	Local Area Missile System
LAS	Landmachtstaf
LBBKL	Landelijk Bevoorradingsbedrijf Koninklijke landmacht
LCF	Luchtverdedigings- en Commandofregat
LETS	Luchtmacht Elektronische School
LLGW	Lucht-Lucht Geleide Wapens
LPD	Landing Platform Dock
LUMOB	Luchtmobiele Brigade
LVG	Luchtmacht Verbindingsgroep
MAPE	Multinational Advisory Police Element
MCP	Master Controle Plan
MDD	Maatschappelijke Dienst Defensie
MEOB	Marine Elektronisch en Optisch Bedrijf
MGFB	Militair Geneeskundig Facilitair Bedrijf
MHAM	Militair Hospitaal A. Matthijsen
MID	Militaire Inlichtingendienst
MIF	Multinational Interception Force
MILSATCOM	Militaire Satelliet Communicatie
MKAD	Marine Kazerne Amsterdam
MLU	Mid-Life Update
MOGOS	Mobiel Geneeskundig Operatiekamer Systeem
MOU	Memorandum Of Understanding

MP	Militair personeel
MTV	Mobiel Toezicht Vreemdelingen
NA&A	Nederlandse Antillen en Aruba
Nafin	Netherlands Armed Forces Integrated Network
NAR	Niet-actief regulier personeel
NATCO	Nationaal Commando
Navo	Noord-Atlantische Verdragsorganisatie
NBC	Nucleair, biologisch en chemisch materieel
NLR	Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium
NSC	National Support Command
NVIP	Navo Veiligheids Investeringsprogramma
O, I & A	Organisatie, Informatie en Automatisering
OID	Overige Interservice Diensten
P&M	Personeel en materieel
PAM	Project Aanpassing Mijnenbestrijdingscapaciteit
Pemba	Premiedifferentiatie en Marktwerving bij Arbeidsongeschiktheidsverzekeringen
Phidef	Projectgroep herstructurering informatievoorziening
PSA	Dienst Personeels- en Salarisadministratie
RDM	Rotterdamse Droogdok Maatschappij
RPV	Remote Piloted Vehicles
RVE	Resultaatverantwoordelijke eenheden
RVOI	Regeling van de Verhouding tussen Opdrachtgever en adviserend Ingenieursbureau
SBK	Sociaal Beleidskader
SEWACO	Sensor-. Wapen- en commandosysteem
SFOR	Stability Force
SHORAD	Short Range Air Defence
SMART-L	Signaal Multibeam Radar for Acquisition and Targeting L-band
SNIP	Systematiek van de Nieuwe Personeelsbegroting
STANAVFOR-CHAN	Standing Naval Forces Channel
STANAVFOR-LANT	Standard Naval Forces Atlantic
STANAVFOR-MED	Standing Forces Mediterranean
STOAG	Stichting Bijzondere Scholen Bijzonder Onderwijs
TBA	Wet Terugdringing Beroep op Arbeidsongeschiktheidsregelingen
TBD	To Be Decided
TGV	Team Gegevensbeheer Verzekerenadministratie
THG	Tactische Helikopter Groep
TNO	(Nederlandse organisatie voor) Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek
UBMO	Uitstroom Bevorderende Maatregel Ouderen
UKW	Uitkeringswet gewezen militairen
USZO	Stichting Uitvoeringsinstelling Sociale Zekerheid voor Overheid en Onderwijs
VAE	Verenigde Arabische Emiraten
VEB	Verbeterd Economisch Beheer
VN	Verenigde Naties
VTE	Voltijds Equivalent
WAO	Wet op de Arbeidsongeschiktheid
WBDP	Werkloosheidsbesluit Defensiepersoneel
WEU	West-Europse Unie
WOR	Wet op de ondernemingsraden
ZVO	Ziektekostenvoorziening Overheidspersoneel

SALDIBALANS PER 31 DECEMBER 1998

De saldibalans van het ministerie van Defensie per 31 december 1998 is als volgt (bedragen in f):

	31 december 1998	31 december 1997
DEBET		
<i>1. Uitgaven ten laste van de begroting</i>		
1.a. Begrotingsjaar 1996	–	13 707 824 389,08
1.b. Begrotingsjaar 1997	–	13 908 548 235,31
1.c. Begrotingsjaar 1998	13 988 579 211,26	–
3. Liquide middelen	127 446 397,86	90 509 871,26
4. Rekening-courant Rijkshoofdboekhouding	0,00	0,00
5. Uitgaven buiten begrotingsverband	103 601 644,93	102 704 049,71
7. Openstaande rechten	0,00	0,00
8. Extra-comptabele vorderingen	246 601 420,21	202 457 805,19
9.a. Tegenrekening extra-comptabele schulden	0,00	0,00
10. Voorschotten	4 608 378 744,38	4 128 460 985,82
11.a. Tegenrekening openstaande verplichtingen	7 185 720 191,64	7 938 799 460,38
12. Deelnemingen	13 333 333,33	13 333 333,33
Totaal debet	26 273 660 943,61	40 092 638 130,08
CREDIT		
<i>2. Ontvangsten ten gunste van de begroting</i>		
2.a. Begrotingsjaar 1996	–	569 185 999,13
2.b. Begrotingsjaar 1997	–	598 762 213,97
2.c. Begrotingsjaar 1998	458 922 893,05	–
4.a. Rekening-courant Rijkshoofdboekhouding	13 528 128 596,52	26 396 218 995,59
6. Ontvangsten buiten begrotingsverband	232 575 764,48	245 419 336,67
7.a. Tegenrekening openstaande rechten	0,00	0,00
8.a. Tegenrekening extra-comptabele vordering	246 601 420,21	202 457 805,19
9. Extra-comptabele schulden	0,00	0,00
10.a. Tegenrekening voorschotten	4 608 378 744,38	4 128 460 985,82
11. Openstaande verplichtingen	7 185 720 191,64	7 938 799 460,38
12.a. Tegenrekening deelnemingen	13 333 333,33	13 333 333,33
Totaal credit	26 273 660 943,61	40 092 638 130,08

Toelichting behorende bij de saldibalans van het Ministerie van Defensie per 31 december 1998

ad 3. Liquide middelen.

Het saldo op de saldibalans bedraagt f 127 446 397,86 en bestaat uit de volgende saldi:

Kasbeheerders	f 58 107 598,16
Concernrekeningen	– f 118 777,64
Valutarekeningen	f 69 457 577,34

Totaal **f 127 446 397,86**

Een en ander als volgt verdeeld:

Kas	f 28 673 126,02
Bank	f 97 893 889,59
Postbank	f 879 382,25

Totaal **f 127 446 397,86**

ad 5. Uitgaven buiten begrotingsverband (Derderekeningen vordering).

Het saldo op de saldibalans bedraagt f 103 601 644,93.

Als criterium voor de toelichting naar grootte van vorderingen is gekozen voor een grensbedrag van > f 5,0 miljoen. Hieronder volgt, voor zover van toepassing, per beleidsterrein een specificatie.

Beleidsterrein Koninklijke landmacht

Een bedrag van f 17,3 miljoen betreft een vordering in verband met uitgaven voor 254th (salarissen). De ontvangst van nagenoeg geheel dit bedrag heeft inmiddels in 1999 plaatsgevonden.

Een bedrag van f 7,8 miljoen betreft een vordering in verband met uitgaven voor POMS (salarissen en exploitatie). Dit bedrag is in het eerste kwartaal van 1999 ontvangen.

Uitgaven buiten begrotingsverband gedaan in 1997 of eerder welke in 1998 nog niet werden terugontvangen

Bij het **beleidsterrein Algemeen** betreft dit een 10-tal vorderingen voor een totaalbedrag van f 0,9 miljoen. Redenen waarom de vorderingen-bedragen nog niet ontvangen zijn:

- trage afhandeling bij diverse, meest internationale instanties;
- onzekerheid over de hoogte van de bijdrage van het ministerie van Economische Zaken voor een aantal uitgaven;
- het wachten op een aantal externe accountantsverklaringen.

Een vordering van f 24 153,16 betreffende SHAPE is inmiddels na ontvangst van het bedrag administratief afgehandeld.

Voor de **Koninklijke landmacht** betreft het de volgende posten:

- Een bedrag van f 2,9 miljoen te ontvangen van SHAPE betreffende het NATO-project Mobile War Headquarters. Door kostenoverrun van het project dienen bij NAVO extra fondsen beschikbaar te worden gesteld. Op dit moment is het onduidelijk of de vordering nog ontvangen wordt.
- Een bedrag van f 0,04 miljoen te ontvangen van SHAPE/245th betreffende salariskosten. In januari 1999 is dit bedrag nagenoeg geheel ontvangen.

Voor het **beleidsterrein Dico** betreft het de post «te verrekenen salariskosten met het Military Traffic Management Command» voor een bedrag van f 1,4 miljoen. De invorderingsprocedure is vertraagd door het niet volledig voorhanden zijn van de bewijsstukken.

ad 6. Ontvangsten buiten begrotingsverband (Derderekeningen schuld).

Het saldo op de saldibalans bedraagt f 232 575 764,48.

Dit bedrag bestaat voornamelijk uit af te dragen loonheffing.

In het saldo is tevens opgenomen een bedrag van f 5 347 624,38 zijnde het per 31 december 1998 beschikbare saldo voor de invulling van pseudo-waivers. Het mutatie-overzicht van pseudo-waivers over 1998 is als volgt:

**Saldo Pseudo-waivers per 1 januari
1998:**

f 9 356 851,76

Betalingen 1998 ten behoeve van
projecten:

Aerodynamic and Acoustic Testing of Model Rotors (AATMR)	f 445 074,15	
Electromagnetisch Lanceren (EMR/ EML)	f 695 716,00	
Tip Vortex Cavitation	f 1 438 734,14	
Dynamisch gedrag van composiet scheepsconstructies (DYCOSS)	f 1 429 703,09	
Totaal betalingen in 1998		<u>f 4 009 227,38</u>

**Saldo pseudo-waivers per
31 december 1998**

f 5 347 624,38

ad 7. Openstaande rechten.

Het saldo op de saldibalans bedraagt f 0,00. Voor zover aanwezig zijn deze posten opgenomen onder het bedrag extra-comptabele vorderingen. Er wordt hiervoor geen aparte administratie gevoerd.

ad 8. Extra comptabele vorderingen.

Het saldo op de saldibalans bedraagt f 246 601 420,21.

Opgave van vorderingen per 31 december 1998:

Aard van de vordering	Bedrag
Vorderingen op de Verenigde Naties	f 108 556 569,34
Vorderingen NSK Marine	f 4 799 887,01
Vorderingen NSK Landmacht	f 8 789 802,55
Vorderingen NSK Luchtmacht e.a.	f 4 522 120,38
Pensioenen	f 952 555,46
Schadeverhaal	f 4 278 661,40
Aanrijdingen/aanvaringen	f 1 388 962,76
Koninklijke marine diversen	f 38 644 303,00
Materiële aanschaffingen Koninklijke landmacht	f 62 320 656,47
Materiële aanschaffingen Koninklijke luchtmacht	f 25 531 654,22
Salariskosten ASG 54th & MTMC Europe	f 604 222,93
Infrastructuur Koninklijke landmacht	f 3 938 763,75
Overige gemeenschappelijke zaken	f 5 311 498,37
Diversen (incl. E-rekeningen)	f 9 572 249,34
Sub-totaal	f 279 211 906,98
Af: openstaand op rekeningen buiten begrotingsverband (zgn. derdenrekeningen)	f 32 610 486,77
Balanssaldo extra-comptabele vorderingen	f 246 601 420,21

Opmerking:

Bij het **beleidsterrein Algemeen** is voornamelijk op grond van het ontbreken van verhaal mogelijkheden en na juridisch advies een 36-tal vorderingen voor in totaal f 659 706,93 kwijtgescholden of definitief buiten invordering gesteld.

Bij het **beleidsterrein Koninklijke marine** zijn in 1998 drie vorderingen voorlopig buiten invordering gesteld voor een totaalbedrag van f 1149,57. Tevens zijn 4 vorderingen definitief buiten invordering gesteld voor een

totaalbedrag van f 155,00 en is een verzoek ingediend om 87 vorderingen op één debiteur met een waarde van f 239 948,63 definitief buiten invordering te stellen.

Bij het **beleidsterrein Koninklijke landmacht** zijn in 1998 48 vorderingen definitief buiten invordering gesteld voor een totaal bedrag van f 78 584,53.

Als criterium voor de toelichting naar grootte van vorderingen is gekozen voor een grensbedrag van > f 5,0 miljoen. Hieronder volgt voor zover van toepassing per beleidsterrein een specificatie.

Beleidsterrein Koninklijke landmacht

Een vordering op het ministerie van Financiën van f 16,1 miljoen betreft terug te ontvangen omzetbelasting over in het buitenland verschoten munitie. De ontvangst wordt verwacht vóór medio 1999. Daarnaast loopt een vordering op het Academisch Ziekenhuis te Utrecht van f 13,6 miljoen wegens verrekening kosten Militair Hospitaal A. Matthijsen (MHAM). De ontvangst wordt in het eerste kwartaal van 1999 verwacht.

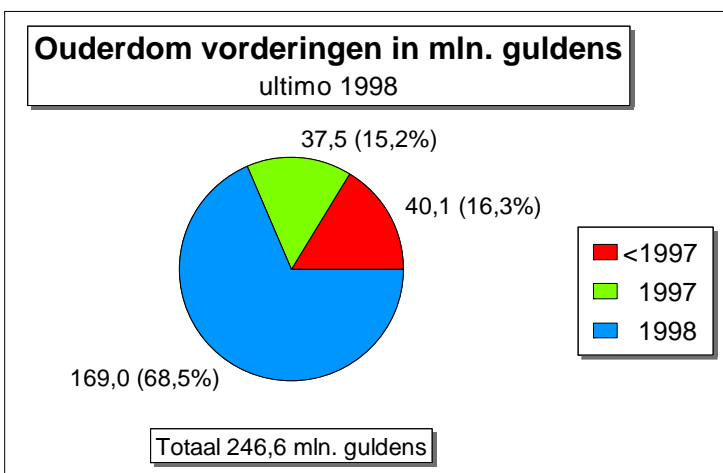
Beleidsterrein Multi-service projecten en activiteiten

Eén vordering van f 10,0 miljoen op de VN waarbij het tijdstip waarop ontvangst zal plaatsvinden niet bekend is en afhankelijk is van de liquiditeit van de VN. De insteldatum van de vordering is 10 juli 1995 (maakt ook deel uit van de vorderingen > f 0,1 miljoen welke zijn ingesteld vóór 1997).

Een vordering op de Landsregering Nederlandse Antillen van f 8,5 miljoen wegens aandeel van exploitatiekosten in de kustwacht, is ingesteld in november 1998. De ontvangst wordt verwacht in 1999.

Verdeling vorderingen naar ouderdom

De verdeling van de extra-comptabele vorderingen naar ouderdom is hieronder in een grafiek weergegeven.

Vorderingen groter dan f 0,1 miljoen die werden ingesteld vóór 1997.

Beleidsterrein Algemeen

Het betreft een 5-tal vorderingen waarvan de grootste een vordering van f 1 639 138,72 op «Compleet BV» is. Op grond van het juridisch advies is de vervaldatum verschoven naar 31 december 1998 in verband met acties van de Landsadvocaat. Op 13 maart 1999 heeft de Landsadvocaat bericht dat hij de mogelijkheid tot verhaal op de bestuurders van «Compleet BV» nagaat.

Bij de overige vier vorderingen, een totaalbedrag van f 0,8 miljoen omvattend, is ontvangst afhankelijk van diverse factoren, zoals de afloop van een rechtbankprocedure, trage afhandeling bij de betalende instantie, danwel het in kleinere gedeeltes terugbetalen van de hoofdsom.

Beleidsterrein Koninklijke marine

Een vordering van f 120 146,40 op de Amerikaanse Marine. Betreft de levering van scheepsbrandstof F-76. De vordering is ingesteld in 1992. De Amerikaanse Marine zoekt een en ander uit en indien de vordering wordt erkend wordt deze in 1999 voldaan.

Een vordering van f 612 070,11 op Duitsland ingesteld in november 1984. Betreft het restant van een vordering van f 2 126 655,18. Duitsland ging niet akkoord met het restantbedrag. Defensie probeert momenteel het bedrag te claimen bij de Navo. Daadwerkelijke ontvangst is onzeker.

Een vordering van f 180 000,00 op de Verenigde Arabische Emiraten (VAE). Betreft de opleiding aan het KIM van VAE-officieren. Deze vordering is ingesteld in augustus 1996. Overleg is gaande; indien de vordering wordt erkend wordt deze in 1999 voldaan.

Een vordering van f 106 895,00 op DAF Bedrijfswagenfabriek. Betreft hydraulische laadkraan. Het bedrijf is failliet, doch Defensie staat op lijst van erkende concurrente crediteuren. De vordering is ingesteld in augustus 1993. Daadwerkelijke ontvangst is onzeker.

Beleidsterrein Koninklijke landmacht

Van een vordering van f 1,6 miljoen op de Duitse regering, inzake riool Seedorf, vindt de ontvangst vermoedelijk in de eerste helft van 1999 plaats. Van de vordering op Hooge & Trier Hansen A/S van f 0,7 miljoen blijft de ontvangst onzeker. Deze vordering is ingesteld op 16 mei 1994. Omtrent deze vordering is om juridisch advies gevraagd. Een vordering op Aarding Beheer van f 0,3 miljoen is nog intern Defensie in behandeling. Ontvangst is onzeker. De inbaarheid van de vordering op afvalstorting Brabant van f 0,3 miljoen is eveneens onzeker. Hetzelfde geldt voor een vordering van f 0,2 miljoen op een medisch specialist, zolang het proces hierover nog loopt.

Beleidsterrein Multi-service projecten en activiteiten

Het betreft hier een 16-tal vorderingen ter waarde van f 27,9 miljoen op de VN waarvan een aantal door de VN zijn gekenmerkt als «certified». De ontvangstdatum van de gelden blijft echter onduidelijk en is mede afhankelijk van de liquiditeit van de VN.

Beleidsterrein Dico

Het gaat om een vordering op 54th ASG van f 157 925,15 wegens verrekening van salariskosten burgerpersoneel. Juridisch advies is gevraagd omtrent de incasso.

ad 9. Extra-comptabele schulden.

Het saldo op de saldibalans bedraagt f 0,00.

Er bestaan geen extra-comptabele schulden. Alle verplichtingen worden intra-comptabel vastgelegd, en zijn als zodanig opgenomen in de post openstaande verplichtingen.

ad 10. Voorschotten.

Het saldo op de saldibalans bedraagt f 4 608 378 744,38. De voorschotten zijn gewaardeerd tegen de in het jaar van verstrekking geldende plankoers. Voorschotten waarbij voor de verstrekking termijndollars zijn aangewend, zijn gewaardeerd tegen de betreffende termijnkoers.

Als criterium voor de toelichting naar grootte van voorschotten is gekozen voor een grensbedrag van > f 50,0 miljoen.

Hieronder volgt voor zover van toepassing per beleidsterrein een specificatie.

USZO-voorschotten.

De declaraties van de Stichting Uitvoeringsinstelling Sociale Zekerheid voor Overheid en Onderwijs (USZO) met betrekking tot de post-actieven zijn als voorschot betaald en in de financiële verantwoording 1998 verwerkt als extra-comptabele voorschotten voor de volgende bedragen:

Beleidsterrein Algemeen	f	8 558 950,48
Beleidsterrein Pensioenen en uitkeringen	f	898 395 708,26
Beleidsterrein Koninklijke marine	f	29 162 190,00
Beleidsterrein Koninklijke landmacht	f	107 687 731,00
Beleidsterrein Koninklijke luchtmacht	f	27 151 641,00
Beleidsterrein Koninklijke marechaussee	f	929 383,00
Beleidsterrein Defensie Interservice Commando	f	10 784 990,00
Totaal	f	1 082 670.593,74

Algemeen.

De declaraties met betrekking tot de ziektekostenverzekering die betaald zijn aan de Dienst Ziektekostenvoorziening Overheidspersoneel (DZVO), zijn in de saldibalans verwerkt als extra-comptabele voorschotten voor een totaal bedrag van f 69 398 369,26. De definitieve vaststelling van het te verrekenen bedrag zal plaatsvinden in 1999.

Beleidsterrein Koninklijke marine.

Een voorschot van f 50,3 miljoen staat open voor verticale lanceersystemen ten behoeve van LCF aan de VS door middel van de FMS-procedure. Levering en verrekening vindt plaats gedurende 2002 tot en met 2005 conform oorspronkelijk leveringsschema.

Beleidsterrein Koninklijke luchtmacht.

Een voorschot van f 655,6 miljoen staat open ten behoeve van MLU Productiefase (case NE-D-NMP). Dit bestaat voor het grootste gedeelte uit progress payments, die door de USAF aan leveranciers zijn verstrekt plus administratieve kosten.

Een voorschot van f 98,5 miljoen staat open ten behoeve van aanschaf van de AMRAAM. Hiervoor is de LOA NE-D-YME met de USAF afgesloten. Aflevering en verrekening zal in 1999 plaatsvinden. Een voorschot van f 178,6 miljoen staat open ten behoeve van de aanschaf van de F-16. Verrekening van dit bedrag zal medio 1999 zijn afgerond.

Een voorschot van f 88,8 miljoen staat open ten behoeve van follow-on support F-16 (periode 1990 tot 1995). Verrekening zal tot medio 2000 duren.

Een voorschot van f 122,0 miljoen staat open ten behoeve van follow-on support F-16 (periode 1995 tot 2002). Progress payments worden hiervan door de USAF aan leveranciers verstrekt. Verrekening vindt regelmatig plaats op basis van ontvangstbewijzen.

Een voorschot van f 122,2 miljoen staat open ten behoeve van ontwikkelingskosten MLU F-16. Verrekening zal in de komende jaren plaatsvinden.

Beleidsterrein Multi-service projecten en activiteiten.

Een bedrag van f 239,6 miljoen, verstrekt aan Mc Donall Douglas via FMS-procedure ten behoeve van aanschaf Apache heli's. Levering tot en met 2002, volgens het oorspronkelijk leverschema.

Voorschotten naar ouderdom.

De verdeling van de voorschotten naar ouderdom is vermeld in onderstaande tabel (bedragen x f 1,0 miljoen).

Jaar van ontstaan	Algemeen	P&U	KM	KL	Klu	MUSP	Overige	Totaal
≤1994	15,0	0,0	68,3	60,8	487,8	1,3	0,0	633,2
1995	0,3	0,0	60,4	62,0	281,1	3,5	0,0	407,3
1996	3,0	0,0	71,4	24,7	239,4	36,9	0,1	375,5
1997	16,0	0,2	140,0	75,1	426,0	76,4	0,9	734,6
1998	122,4	898,4	224,4	218,0	760,1	219,7	14,8	2 457,8
Totaal	156,7	898,6	564,5	440,6	2 194,4	337,8	15,8	4 608,4

De post overige bestaat uit de beleidsterreinen Dico (f 11,7 miljoen), Koninklijke marechaussee (f 4,1 miljoen).

Ten opzichte van de stand tot en met 31 december 1997 is een bedrag verrekend van f 1977,8 miljoen. In 1998 zijn voorschotten verstrekt voor totaal f 2687,9 miljoen waarvan in 1998 reeds werd verrekend f 230,2 miljoen. De totale mutatie in de voorschottenstand ten opzichte van 1997 komt daardoor uit op + f 479,9 miljoen.

ad 11. Openstaande verplichtingen.

Het saldo op de saldibalans bedraagt f 7 185 720 191,64. De met termijncontracten afgedekte verplichtingen zijn opgenomen tegen de termijnkoers.

De niet op termijn afgedekte US\$-verplichtingen zijn gewaardeerd tegen de door ministerie van Financiën voor 1998 voorgeschreven koers van f 1,95.

Bij de nieuw aangegane verplichtingen is uitgegaan van de methode van het opnemen in de rekening van zowel de positieve als negatieve bijstellingen op oude verplichtingen. Daar waar nieuw aangegaan negatief zou uitlopen is deze stand op nihil gesteld waardoor voor die artikelen wel een negatieve bijstelling is opgenomen.

Verplichtingen per 1 januari 1998	f 7 938 799 460,38
Aangegane verplichtingen in verslagjaar	f 14 012 750 660,39
Sub-totaal	f 21 951 550 120,77
Tot betaling gekomen in verslagjaar	f 14 757 131 613,58
Negatieve bijstellingen van aangegane verplichtingen uit eerdere begrotingsjaren	f 8 698 315,55
Sub-totaal	f 14 765 829 929,13
Openstaande verplichtingen per 31 december 1998	f 7 185 720 191,64

Als bijlage is gevoegd een blad met de opbouw van de garantie-verplichtingen.

Als criterium voor de toelichting naar grootte van openstaande verplichtingen is gekozen voor een grensbedrag van > f 100,0 miljoen. Hieronder volgt voor zover van toepassing per beleidsterrein een specificatie.

Beleidsterrein Koninklijke marine

Het gaat hier om een viertal verplichtingen, te weten:

- een verplichting van f 920,2 miljoen betreft Bouwmeestercontract Luchtverdedigings- en Commandofregatten (L.C.F.) Dit bedrag is exclusief de loon- en materiaal bijstellingen. De overeenkomst is gesloten met Schelde Scheepsnieuwbouw te Vlissingen. Dit project eindigt in 2005;
- een verplichting van f 116,9 miljoen betreft Combat Direction System (CDS) ten behoeve van de Luchtverdedigings- en Commandofregatten (LCF). De overeenkomst is gesloten met Hollandse Signaalapparaten (HSA) te Hengelo. Het project eindigt in 2004;
- een verplichting van f 273,7 miljoen betreft Multi-functieradar APAR ten behoeve van de Luchtverdedigings- en Commandofregatten (LCF). De overeenkomst is gesloten met Hollandse Signaalapparaten (HSA) te Hengelo. Het project eindigt in 2004;
- een verplichting van f 118,0 miljoen betreft verticale lanceersystemen ten behoeve van de Luchtverdedigings- en Commandofregatten (LCF). De overeenkomst is gesloten met de VS door middel van de FMS-procedures. Het project eindigt in 2005.

Beleidsterrein Koninklijke landmacht

Bij de Koninklijke landmacht betreft het een drietal orders, te weten:

- bij Krauss Maffei voor een bedrag van f 213,9 miljoen ten behoeve van KWS Leopard 2 (leveringsdata van 1999 tot en met 2001);

- ten behoeve van de instandhouding PRTL een verplichting van f 155,8 miljoen bij Bundesamt (leveringsdata van 1999 tot en met 2001);
- met betrekking tot levering van VN-voertuigen een verplichting van f 106,6 miljoen bij Sisu-Defence (leveringsdata van 1999 tot en met 2000).

Beleidsterrein Koninklijke luchtmacht

Het gaat hier om een tweetal verplichtingen, te weten:

- een verplichting van f 314,5 miljoen met betrekking tot de Mid-Life update productie F-16 (case NE-D-NMP), waarvan de leveringen plaatsvinden tot 2004;
- een verplichting inzake follow-on support F-16 (case NE-D-QBH) van f 169,6 miljoen. Het betreft spare-parts, boekwerken en dergelijke. Afleveringen vinden periodiek plaats.

Beleidsterrein Multi-service projecten en activiteiten.

Eén openstaande verplichting groter dan f 100,0 miljoen, te weten: aanschaf van Apache gevechtshelikopters (leverancier MD Douglas via FMS-procedure) voor een bedrag van f 985,6 miljoen (levering tot en met 2002).

ad 12. Deelnemingen.

Het saldo op de saldibalans bedraagt f 13 333 333,33.

Naam van de onderneming : Eurometaal N.V.

Wijze van deelneming : Aandelen.

Het ministerie van Defensie is in het bezit van 33 $\frac{1}{3}$ % van de aandelen. De waarde bedraagt, uitgedrukt in de oorspronkelijke aankoopprijs, 33 $\frac{1}{3}$ % van f 40,0 miljoen = f 13,3 miljoen

Specificatie Garantieverklaringen per 31 december 1998 (RDB 5.8)

Begr. Artikel	Basis voor het aangaan van garantie-verplichtingen	Aard van de verbintenis	Gegarandeerd bedrag	Verleende garanties	Looptijd	Openstaande garantie verplichtingen per 31-12-1997	Mutatie garantie verplichtingen	Openstaande garantie verplichtingen per 31-12-1998
U 124	Begrotingswet d.d. 28 december 1960 Staatsbladnummer 566	Leningen ter stimulering van de woningbouw met een looptijd van ten hoogste 40 jaar	Niet nader geregeld	Garantie aan de «Vereniging Pensioen Risico» te Amsterdam voor de betaling van rente en aflossing door de woningstichting «Ons Belang» te Amersfoort in verband met een geldlening van f 1 000 000 ingevolge een overeenkomst van 31 augustus 1961	t/m 2001	f 222 139,74	- f 51 884,62	f 170 255,12
U 124	Derde wijzigings-overeenkomst op de Raamovereenkomst betreffende Eurometaal N.V. d.d. 19 maart 1990	Borgstelling in verband met aan te gane geldleningen, 1/3 deel van maximaal f 6 000 000. Onder aantekening dat in geval het maximumbedrag van f 6 000 000 niet voldoende mocht blijken, betrokken partijen over een eventuele verhoging van dit bedrag nader met elkaar in overleg zullen treden	f 2 000 000	Borgstelling ten behoeve van Eurometaal N.V. voor de door genoemde vennootschap op te nemen geldleningen ter verdere financiering van de vennootschap	Doortlopend	f 2 000 000,00	f 0,00	f 2 000 000,00
U 124	Overeenkomst met de stichting NLRGC briefnr. F/95/569 d.d. 28 januari 1995	Garantstelling voor de financiering van het uitkeringsbesluit burgerambtenaren Defensie in geval van een faillissement van het NLRGC	f 4 650 000	Garantie ten behoeve van de «Stichting Nationaal Lucht- en Ruimtevaart Geneeskundig Centrum» te Soesterberg met betrekking tot een wachtgeld- en ziektekostenregeling van f 4 650 000	t/m 1997	f 4 650 000,00	- f 4 650 000,00	f 0,00
U 124	Overeenkomst met de Vereniging Verbond van Verzekeraars	Regeling van de verhouding tussen Defensie en de Vereniging met als doel om de belemmeringen die Defensie-ambtenaren in het maatschappelijk verkeer ondervinden als gevolg van uitsluitingsclausules bij levensverzekeringen, gekoppeld aan de financiering van een woning, weg te nemen	Niet nader geregeld		onbepaald	P.M.	P.M.	P.M.

f 2 170 255,12